

ΕΤΑΙΡΕΙΑ Ο "ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ"

ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΔΟΥΡΝΟΒΩ

1129

5
7
Η ΡΩΣΣΙΑ

ΚΑΙ

Η ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΑΝΑΤΟΛΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
«ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ»
1902

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αἱ κατὰ πρῶτον ἐν τοῖς τεύχεσι τοῦ περιοδικοῦ τῆς Ἑταιρείας τοῦ «Ἑλλη-
ληνισμοῦ» καταχωρισθεῖσαι καὶ ἤδη ἐν ἰδίῳ τεύχεϊ ἀναδημοσιευόμεναι αὐταὶ
πολιτικαὶ Μελέται, συγγραφεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἐπιφανοῦς Ρώσσου συγγραφέως
καὶ ἡμετέρου φίλου κ. Ν. Δουρνοβώ, τοῦ τοσοῦτον εὐφήμως ἀπὸ μακρῶν
ἐτῶν καταστάντος γνωστοῦ εἰς τὸ ἑλληνικὸν δημόσιον, δέον ν' ἀναγνωσθῶσι
μετὰ πολλῆς προσοχῆς ὑπὸ τῶν ἡμετέρων, οὐ μόνον τῶν παρακολουθούντων
τὴν ἐξέλιξιν τῶν ἐθνικῶν πραγμάτων, ἀλλ' ἐν γένει παντὸς Ἑλλήνος. Αἱ
Μελέται αὐταὶ, ἀπορρέουσαι ἀπὸ ἀκριβεστάτης καὶ βαθείας γνώσεως τῶν
ἀνθελληνικῶν ἐνεργειῶν τῶν ἐν Ῥωσσίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ ἐδρευόντων ποικι-
λωνύμων πανσλαυιστικῶν κομιτάτων, ἅτινα λυμαίνονται πολυτρόπως τὴν
ἑλληνικὴν Χερσονήσον τοῦ Αἴμου, πρὸς τοὺς ἄλλοις δὲ καὶ δηλητηριάουσι
τὴν περὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ δημοσίαν γνώμην τῆς Εὐρώπης καὶ τῶν λαῶν τῆς
ρωσσικῆς αὐτοκρατορίας, εἶνε ἢ προσφευστέρα ἐθνικὴ συνηγορία ὑπὲρ τῶν
ἡμετέρων δικαίων, προερχομένη παρ' ἄλλοεθνοῦς, καὶ δὴ παρ' ἀνδρός, ἀνήκον-
τος εἰς τὴν φυλὴν ἐκείνην, ἧτις κατὰ τὸν τελευταῖον τοῦτον αἰῶνα μετ'
ἀκατονομάστου φανατισμοῦ ἀντιδρᾶ καὶ μάχεται κατὰ τῶν ἑλληνικῶν δι-
καίων ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου. Βεβαίως δὲν εἶνε ἅπασα ἡ ρωσσικὴ, ἡ
σλαυικὴ φυλὴ, ἡ κηρύξασα ἐπ' ἐσχάτων τὸν κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ πόλε-
μον, οὐδὲ δικαιούμεθα νὰ ἐπιρρίψωμεν ἐπ' αὐτῆς τὴν εὐθύνην τοῦ μίσους
τῶν περὶ τὴν Παλαιστίνειον Ἑταιρείαν. Θὰ ἠρνούμεθα τὴν ἱστο-
ρικὴν ἀλήθειαν, ἂν ἀπεσιωπῶμεν τὰς πρὸς τὴν μεγάλην τοῦ Βορρᾶ αὐτο-
κρατορίαν ἐθνικὰς ὑποχρεώσεις. Ἔσχεν ὁ Ἑλληνισμὸς ἀεῖποτε ἐν τῇ χώρᾳ
ταύτῃ θερμοὺς συνηγόρους καὶ προασπιστὰς ἐν τε τοῖς ἐπισήμοις καὶ τοῖς
ἀνεπισήμοις κύκλοις. Ἄν δ' ἀπὸ τινος χρόνου ἰσχυρὰ ὁμάς, χρωμένη πάσῃ
ραδιουργίᾳ καὶ ἐπιβουλῇ, μάχεται κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἐπιδιώκουσα
τὴν ἐξόντωσιν αὐτοῦ πανταχοῦ, ὅπου οὗτος πρωτοστατεῖ ἀπὸ αἰώνων, ἂν
ἐπιζητῆται ἢ ἀποβολὴ αὐτοῦ ἀπ' αὐτῶν τῶν ἱστορικῶν προπυργίων, ἀφ'
ᾧ μονονουχί περιέσσωσε τὸν πολιτισμὸν καὶ ἀπέχρυσεν τὴν βαρβαρότητα,
ἡ ἐνέργεια αὐτῆ καὶ ἡ ἐπιβουλὴ δὲν εὐρίσκουσι καθολικὴν ἀποδοχὴν ἐν ἅσῃ

τοῖς κύκλοις τῆς μεγάλης αὐτοκρατορίας. Ὑπάρχουσιν ἐν αὐτοῖς ἄνδρες, καταδικάζοντες τὴν τοιαύτην πολιτικὴν, εὐρίσκοντες αὐτὴν ἀντικειμένην πρὸς τὴν δικαιοσύνην καὶ τὰ καλῶς νοούμενα συμφέροντα τῆς ἀνθρωπότητος, ἅτινα εἰς οὐδένα ἐπιτρέπεται, ὅσον καὶ ἂν εἶνε ἰσχυρός, νὰ παραβιάζη.

Μεταξὺ τούτων, καὶ ἐν τοῖς πρώτοις, καταλέγεται ὁ συγγραφεὺς τῶν ἀνά χειρὰς Μελετῶν, ὁ Νικόλαος Δουρνοβῶ.

Ὁ ἀνὴρ οὗτος εἶνε βεβαίως προωρισμένος, ὡς ἐκ τοῦ ὑπερόχου αὐτοῦ πνεύματος καὶ χαρακτήρος, νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν σύσφιγξιν τῶν δεσμῶν μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Ρώσων. Διακεκριμένος ἐπὶ ἀρετῇ καὶ παιδεύσει, δεινὸς περὶ τὰς ἱστορικὰς ἐρεῦνας, ἐπιζητῶν δι' αὐτῶν τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας, οὐχὶ δὲ τὴν παραποίησιν αὐτῆς πρὸς ταπεινὰ τέλη, κατέχει ἐπιφανῆ θέσιν ἐν τῇ ρωσικῇ δημοσιογραφίᾳ. Ἡ πρὸς τὴν ἡμετέραν πατρίδα ἀγάπη αὐτοῦ καὶ στοργὴ κατεδείχθη ἀπὸ μακροῦ χρόνου, ἀλλ' ἰδίᾳ κατὰ τὰ ἔτη ταῦτα τῶν ἐθνικῶν δοκιμασιῶν, οὐ μόνον λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἔργοις.

Ἡ συγγραφικὴ δρᾶσις τοῦ Νικολάου Δουρνοβῶ εἶνε ἀξίε τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ Πανελληνίου. Πρέπει νὰ κασσοτῆ γνωστός παρ' ἡμῖν ὁ ἀνὴρ, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀγαπηθῆ. Πιστεύει εἰς τὴν ἐλληνικὴν ἰδέαν, ἀγωνίζεται ὑπὲρ αὐτῆς καὶ μάχεται, προσηλυτίζει, ἐμπνέει. Ἐν Ρωσίᾳ, ἐνθα τὰ μάλιστα τιμᾶται ὁ ἡμέτερος φίλος, ἡ Ἑλλάς, χάρις εἰς αὐτόν, ἐκτῆσατο κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη πολλοὺς φίλους. Ὁ Νικόλαος Δουρνοβῶ κατέστη ὁ πρόμαχος καὶ ὁ ἀπόστολος τῆς φιλελληνικῆς ἰδέας.

Ἐκ τῶν συγγραμμάτων αὐτοῦ μνημονεύομεν τὰ ἀκόλουθα. Εἶνε μεταφραστῆς καὶ ἐκδότης τῶν ἀνταλλαγέντων ἐγγράφων μεταξὺ ἐλληνικοῦ πατριαρχείου καὶ Ὑψ. Πύλης ἐν τῷ ζητήματι τῶν προνομίων, τὰ δὲ προταχθέντα εἰς τὴν ἐκδοσιν ταύτην Προλεγόμενα εἶνε ἀξία πολλοῦ λόγου διὰ τὴν ἐπιλάμπουσαν ἐν αὐτοῖς πολυμαθειαν, εὐθυκρισίαν καὶ εὐθυδικίαν. Ἐκ πλείστων ἄλλων συγγραμμάτων, ἅτινα ἐξέδωκεν ἰδίαις δαπάναις καὶ ἐν οἷς πραγματεύεται περὶ τῶν παραγνωριζομένων δικαίων τοῦ Ἑλληνισμοῦ, διακρίνεται ἐπίσης τὸ φέρον ἐπιγραφὴν: «Οἱ νέοι πρόμαχοι τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν Ἀνατολῇ καὶ τοῖς ἁγίοις Τόποις,» ἐν ᾧ καὶ πάλιν συνηγορεῖ μετὰ ζήλου ὑπὲρ τῶν δικαίων τῆς ἐλληνορθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἄλλὰ τὸ μᾶλλον διαφέρον δι' ἡμᾶς ἔργον τοῦ Δουρνοβῶ εἶνε τὸ πρὸ ἑπταετίας ἐν Μόσχᾳ ἐλληνιστὶ καὶ ρωσιστὶ ἐκδοθέν, ἔχον δὲ τὴν ἀκόλουφον ἐπιγραφὴν: «Ἐχουσιν ἄρα γε οἱ Βούλγαροι δικαίωματα ἐν Μακεδονίᾳ, Θράκῃ καὶ Παλαιᾷ Σερβίᾳ;» Τὸ σύγγραμμα τοῦτο συνετάχθη ἐπὶ τῇ εὐ-

καιρίᾳ τοῦ κατ' Ἀπρίλιον τοῦ 1894 διορισμοῦ δύο Βουλγάρων μητροπολιτῶν ἐν Βελισσῶ καὶ Νευροκοπίᾳ τῆς Μακεδονίας, ἐν οἷς εὐρίσκονται κανονικῶς ἐγκαθιδρυμένοι μητροπολίται τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Σπανίως ἐγράφη λαμπροτέρα συνηγορία ὑπὲρ τῶν ἐλληνικῶν ἐκκλησιαστικῶν δικαίων ἐν Μακεδονίᾳ. Ὁ Δουρνοβῶ ἀντεπεξέρχεται κατὰ τῶν βουλγαρικῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ ἀξιώσεων καὶ ἐπιβουλῶν μετὰ θαυμαστῆς διαλεκτικῆς τέχνης, ὅσον καὶ ἱστορικῆς πολυμαθείας, ἀποδεικνύει δὲ διὰ τῆς ἱστορίας τὸ ἀβάσιμον τῶν βουλγαρικῶν ἐπιχειρημάτων, ἀμφισβητῶν ταῦτα καὶ ὑπεραπολογούμενος τῶν δικαιωμάτων τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας ἐν Μακεδονίᾳ. Ἴσως ἀναδημοσιεύσωμεν ἐν καιρῷ τὸ σύγγραμμα τοῦτο τοῦ Δουρνοβῶ. Ἐν τούτοις συνιστῶμεν αὐτὸ σήμερον πᾶσι τοῖς περὶ τὸ σοβαρὸν τοῦτο ἐθνικὸν ζήτημα διαφερομένοις ἐκ τῶν ὁμογενῶν.

Ἡ ἡμετέρα ἔταιρεία, ἔχουσα ὑπ' ὄψει τὴν ἐν Ρωσίᾳ γενναίαν ὑπὲρ τοῦ ἡμετέρου ἔθνους δρᾶσιν τοῦ Δουρνοβῶ, ἀνέγραψεν αὐτόν πρὸ ἔτους μεταξὺ τῶν ἑταίρων αὐτῆς. Ὁ διακεκριμένος συνάδελφος, λαβὼν τὸ δίπλωμα τῆς Ἐταιρείας, ἀπηύθυνε πρὸς τὸν πρόεδρον αὐτῆς τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν, ἣν καταχωρίζομεν κατωτέρω, μαρτυροῦσαν τὰ ἀκραίφνη αὐτοῦ αἰσθήματα, ὡς καὶ τὸ ἀπτωτον σθένος πρὸς ὑπεράσπισιν τῶν ἡμετέρων δικαίων ἐν ἡμέραις τοσοῦτον σοβαραῖς καὶ κρίσιμοις.

Πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Ἐταιρείας τοῦ «Ἑλληνισμοῦ»

Εὐγενέστατε Κύριε!

«Εὐγνωμονῶ ἐγκαρδίως τῇ Ἐταιρείᾳ τοῦ «Ἑλληνισμοῦ», διότι κατὰ τὰς κρίσεις καὶ δυσχερεῖς διὰ τὸν Ἑλληνισμὸν στιγμὰς ταύτας εὐηρεστήθη ἵνα μὲ καταλέξῃ μεταξὺ τῶν ἐντίμων αὐτοῦ μελῶν καὶ συνεργατῶν. Ἐπὶ εἰκοσιπενταετίαν ὄλην, ὡς δημοσιογράφος, προσπιζόμενος τὰ συμφέροντα τοῦ ἡρωικοῦ καὶ ἐνδόξου ἐλληνικοῦ λαοῦ, ἔτρεφον, ἀλλὰ καὶ νῦν ἀδίστακτον τρέφω τὴν πεποίθησιν, ὅτι ὁ Θεὸς θὰ προστατεύσῃ τὰ ἀδιαφιλονίκητα δίκαια τῆς Ἑλλάδος, θὰ ἀναχαιτίσῃ τὸν κατ' αὐτοῦ ἐπερχόμενον ὡς μαινόμενον χεῖμαρον τοῦ Οὐννο-Βουλγαρικοῦ Πανσλαυισμοῦ καὶ θὰ ἐμπνεύσῃ εἰς τὴν καρδίαν καὶ τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων αὐτὸν ἐκείνον τὸν πρὸς τὴν Πατρίδα ἔρωτα, ὅστις οὐχὶ ἀπαξ ἐξέπληξεν ὅλον τὸν πεπολιτισμένον κόσμον.

«Ὁλος ὁ ὀρθόδοξος ρωσικὸς λαὸς πληρέστατα συμπαθεῖ εἰς τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν Κρητῶν, διότι δὲν λησμονεῖ τίνι ὀφείλει τὴν πνευματικὴν αὐτοῦ ἀνάπτυξιν τε καὶ μόρφωσιν, ἐνδομύχως ἀποδοκιμάζων ὡς ἀντεθνικὴν

καὶ ἀντιθρησκευτικὴν τὴν σημερινὴν στάσιν τῆς ρωσικῆς διπλωματίας, ὑπερσπιζούσης τὴν τουρκικὴν ἡμισέληνον κατὰ τοῦ Σταυροῦ, ὑπὸ τὸ λαβαρον τοῦ ὁποῦ διεξάγουσι νῦν οἱ Κρήτες τὸν ἱερὸν αὐτῶν ἀγῶνα.

«Ἐθε ἡ χρυσὴ ἄλυσος τῶν βυζαντινῶν Ἑλλήνων Ἀυτοκρατόρων, ἡ συνδέσασα τὴν παρούσαν ἐνδοξὸν ἑλληνικὴν δυναστείαν ἐν τῷ προσώπῳ τῶν Παλαιολόγων, νὰ μείνῃ ἀδιάρρηκτος, κρατύνη δ' ὁ Ὑψιστος ταύτην, αὐξάνων καὶ μεγαλύνων τὸ κλέος καὶ τὴν δόξαν Αὐτῆς καὶ καταξιώσῃ τὸν ἐπίδοξον Πρίγκιπα Κωνσταντῖνον τὸν XIII νὰ κληρονομήσῃ τὸν θρόνον τοῦ Παλαιολόγου ἐν τῇ Βασιλευούσῃ Πόλει τοῦ Ἰσαποστόλου Κωνσταντίνου καὶ συνενώσῃ ὑπὸ τὸ σκήπτρον αὐτοῦ ἅπαντα τὸν ἑλληνικὸν λαόν. Γενέσθω ἐν τούτῳ τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου.

«Ἐπὶ τούτοις εὐχαριστῶν ὑμᾶς ἐγκαρδίως ἐπὶ τῇ πρὸς με ἐκδηλουμένῃ ἐξόχῳ τιμῇ, εὐχομαι ἀπὸ καρδίας, ἵνα ὁ ἐθνωφελὴς καὶ ἱερὸς σκοπός, ὃν ἐπιδιώκει ἡ ὑπὸ τὴν προεδρείαν ὑμῶν Ἐταιρεία, στεφθῇ ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας καὶ φανῇ ἀνταξία τοῦ ὀνόματος τῆς ἀποστολῆς αὐτοῦ, διὸ καὶ διατελῶ μετ' ἐξαιρέτου πρὸς ἡμᾶς ὑπολήψεως καὶ τιμῆς.

Ἐν Μόσχᾳ τῇ 18ῃ Φεβρουαρίου 1897, Νικόλαος Ν. Δουρνοβῶ.»

Ἡ ἡμετέρα Ἐταιρεία, γεραίρουσα ἐτι μᾶλλον τὰς πρὸς τὸ ἑλληνικὸν γένος καὶ τὴν γησίαν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν διηνεκῶς παρεχομένης ὑπηρεσίας τοῦ πολυτίμου ἀνδρός, εἰσηγήσει καὶ δαπάνη ἐντίμου αὐτῆς μέλους, τοῦ κ. Ι. Νικολαΐδου, ἄλλοτε Λογιστοῦ τοῦ ἔθνικοῦ Πανεπιστημίου, ἀνήρτησεν ἐλαιογραφίαν τοῦ Νικολάου Δουρνοβῶ ἐν τῇ αἰθούσῃ τῶν συνεδριῶν τοῦ Συμβουλίου.

Ἡ τιμὴ πρὸς τὸν διαπρεπῆ φιλέλληνα εἶνε ἐλαχίστη, παραβαλλομένη πρὸς τὰς ὑπ' αὐτοῦ προσενεχθείσας τῷ ἑλληνικῷ γένει πολυτίμους ὑπηρεσίας ἐν τῇ ρωσικῇ Ἀυτοκρατορίᾳ.

Ἡ ΡΩΣΙΑ

ΚΑΙ Ἡ ΡΩΣΣΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ἘΝ Τῇ ΟΡΘΟΔΟΞῇ ΑΝΑΤΟΛῇ

Τριάκοντα ἤδη συνεπληρώθησαν ἔτη, ἀφ' ἧς ἐποχῆς οἱ Ρῶσοι Πανσλαῦσταί διεξάγουσιν ἐν τῇ ὀρθοδόξῃ Ἀνατολῇ πολιτικὴν ἐλευθεριωτάτην οὐ μόνον ἐν τοῖς ὀρθοδόξοις λαοῖς, ἀλλὰ καὶ αὐτῇ τῇ Ρωσσίᾳ, ἐν ἣ πνεῦμα πολιτικόν, εὐδιωτερόν πως, ἀπέπνευσεν ἐπὶ τοῦ εὐσεβοῦς Ἀυτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ', κατανοήσαντος τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀναλήθειαν τῶν Πανσλαυστῶν καὶ Παμβουλγαριστῶν καὶ κατ' ἀκολουθίαν, ἀποτρέψαντος τὸ πρόσωπον Αὐτοῦ ἀπὸ τῆς τῶν δολοφόνων καὶ ληστῶν χώρας, ἧτις διετέλει ὑπὸ τὴν πολιτικὴν χειραγωγίαν τοῦ αἰμοδιψοῦς καὶ θηριώδους δεσπότης Σταμπολόφ, ἐφαρμόσαντος τὸν διὰ τουφεκισμοῦ θάνατον τῶν Βουλγάρων πατριωτῶν.

Μετ' οὐ πολὺ ὅμως, ἀποθανόντος τοῦ Ἀυτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ', οἱ Ρῶσοι Πανσλαῦσταί, καὶ αὖθις ἀνανήψαντες, ἀπέστειλαν εἰς Βουλγαρίαν πρεσβείαν, ἀποτελουμένην ὑπὸ τοῦ τέως διπλωμάτου Τατίσεφ καὶ τοῦ πανούργου Ἀμφιθεάτρωφ, ταῖς ἐνεργεταῖς τῶν ὁποίων ἡ ἀναγνώρισις τοῦ ἐναντίου τῆς ἐπιθυμίας τοῦ Ρώσου Μονάρχου, ἐκλεγέντος Πρίγκιπος τοῦ Κοβούργου Φερδινάνδου, ἔλαβεν εὐάρεστον τέλος.

Ἄρτια καὶ ὀρθάφρων κοινὴ γνώμη ἐν Ρωσσίᾳ δὲν ὑπάρχει.

Ὁ τὴν μείζονα ἐπιρροὴν κειτημένος ρωσικὸς τύπος διατελεῖ ὑποχείριος τοῦ παντοδυνάμου Κ. Ποπεδονόστσεφ, ὡς καὶ τῶν Ἐταιρειῶν : «Σλαυϊκῆς» καὶ «Παλαιστινείου»· συνεπεῖα δὲ τῆς ἰσχυρᾶς αὐτῶν προστασίας, ὁ τύπος οὗτος κατορθοῖ νὰ ἐπεκτείνῃ καὶ παρὰ τῷ ἀπλοϊκῷ ρωσικῷ δημοσίῳ τὰς ἐχθρικὰς πρὸς τοὺς Ἑλληνας, Ρωμῆνους, Σέρβους καὶ τοὺς γεωργιανούς ἐτι πληθυσμούς διαθέσεις καὶ τάσεις τῶν πανισχύρων βουλγαροφίλων Πανσλαυστῶν. Τὰ καθ' ὅλοκληρίαν ἀσυνεῖδητα δημοσιογραφικὰ αὐτῶν ἄρθρα, τὰ πικρῶς καὶ ἀστόργως καθαπτόμενα τῶν Ἑλλήνων καὶ τῆς ἑλληνοανατολικῆς Ἐκκλησίας, παρσιδύουσι τεχνιέντως καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς Ἀνακτόροις, ἀναγινωσκόμενα καὶ παρ' αὐτῶν τῶν ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας· οὕτω δὲ τὸ ψεῦδος συστηματικῶς ἀμαυροῖ τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐπισκοτίζει αὐτήν.

Οὐ πρό πολλοῦ ἔτι ἡ ἔφημερίς «Κοινωνικαὶ Ἀπηνήσεις» ἔγραφεν : «Ἡ ἔλλειψις πεποιθήσεως περὶ τοῦ δικαιώματος «τῆς ἐν εἰλικρινείᾳ καὶ εὐσυνειδήσει ἐλευθέρας ἐξυπηρετήσεως τῶν ἀληθῶν τοῦ Τσαρού καὶ τῆς Πατρίδος συμφερόντων

δεσμεύει τὴν δρᾶσιν τῆς ἀφιλοκερδοῦς ρωστικῆς δημοσιογραφίας, ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν παρίσταται ἀνάγκη σπουδαίας ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς τοῦ λαοῦ ἐποικοδομήσεως, ὅποτε καὶ δὲν συγχωρεῖται τῇ ἡμετέρᾳ ἐντίμῳ δημοσιογραφίᾳ, ἵνα σιγᾶ ἔν τῇ εὐσυνειδήτῳ ἐπιτελέσει τοῦ πατριωτικοῦ αὐτῆς καθήκοντος».

«Ἐν τῷ γνωστῆς προστασίας (τοῦ Ποπεδονόστσεφ καὶ Σας) ἀπολαύοντι συντηρητικῶν ὄψιν τύπῳ, (λέγει ὁ πρίγκηψ Ε. Οὐχτομσκυ), ὑπόυλως καὶ δολίως ἐργάζεται ὁμάς ἰσχυρῶν τῆς ἡμέρας, (ἄλλοτε ἐπὶ ἰδέαις καὶ κατορθώμασι τρομοκρατικοῖς διακριθέντων⁽¹⁾), μετὰ τοῦ Ἑβραίου Γρίνγκμουτ ἐπὶ κεφαλῆς), γραφόντων καὶ ἐνεργοῦντων μετ' αὐξούσης ὀσμῆρας θρασυτήτος κατὰ τῶν μεγαλοψύχων καὶ «χριστιανικῶν σχεδίων τοῦ Μονάρχου, ἐπειδὴ ταῦτα διὰ τῶν φωτεινῶν τῆς ἀληθείας αὐτῶν ἀκτίνων, ἐξουθενοῦσι τὴν γραφειοκρατικὴν ἐκείνην ἀναλήθειαν καὶ τὸ σκοτός, ἅτινα κατὰ διαφόρους καιροὺς τείνουσιν, ἵνα παρεμβληθῶσι μετὰ τοῦ θρόνου τοῦ κεκριμένου ἡμῶν Μονάρχου καὶ τοῦ ἀφωσιωμένου αὐτῷ λαοῦ. Ἐπὶ πολὺ ἄρ' ἀγε θὰ διαρκῆσθαι τὸ ἀνήκουστον τοῦτο σκάνδαλον τῆς ἐκπεφρασμένης ἀντιπράξεως κατὰ τῆς βουλῆς τοῦ Μονάρχου;» Ἐρωτᾷ μετ' ἀγανακτικῆς οὐκ οἰκτιροῦντος τῷ Τσάρῳ πρίγκηψ Οὐχτομσκυ⁽²⁾.

«Ἐπὶ μακρὸν ἄρ' ἀγε θὰ ἐξακολουθήσωσιν οἱ ἐν τῷ τύπῳ ἀναφαινόμενοι φαρμακοὶ ἐκεῖνοι στόνοι καὶ τὰ κροκοδείλια δάκρυα περὶ καταπτώσεως ὄψιν τῆς Ὀρθοδοξίας, ἧτις ἀκριβῶς, ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῶν πέθων τῶν ἡμετέρων Ἀυτοκρατόρων, τῆς ἐαυτῶν ὀληθρῆς περιθρηγώσεως ἐπὶ αὐστηροῦ χριστιανοῦ πνεύματος, ἀεὶ ποτε διέλαμπε δι' ἰσχυρὰς θρησκευτικῆς λαμπηρόνους. . . Ὁ πῆ πτώσει δὲ καὶ ὑπονομεύσει τῆς ἐν Ρωσσίᾳ Ὀρθοδοξίας συντελών, ἐλέγχεται ὁ πανίσχυρος Ποπεδονόστσεφ μετὰ τῶν ἑταιριῶν «Παλαιστινέως» καὶ «Σλαυτικῆς», οἱ ἐνίσχυόμενοι δὲ Ἄρχαιοδοξοὶ (Starobriadtzi), ἀπροκαλύπτως καὶ ἀναφανδὸν διαμαρτύρονται καὶ ἀνταντεπεξέρχονται κατὰ τοῦ διεξαγομένου ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρου ἐκκλησιαστικοῦ σωματείου ἀγῶνος ἐναντίον τῶν ἐλληνικῶν τῆς Ἀνατολῆς Πατριαρχείων⁽³⁾.

(1) Οἱ ἄνθρωποι οὗτοι, εἰς χρόνους οὐ πολὺ ἀφαστώτας, ἦσαν οἱ ἀσυνειδέστεροι τοῦ θρόνου ἔχθροι, καταδωθέντες δ' ἀμειλιχίας ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως, κατέφυγον εἰς Ἑσπερίαν, ἐνθα δαιμονιωδῶς ἐπολέμουν τὸ καθεστῶς, πλείους ἐπὶ τοῦτῳ συγγραφὰς δημοσιεύοντες· μετὰ ταῦτα, τυχόντες ἀμνηστίας, ἐπανῆλθον εἰς Ρωσσίαν, ἀλλά τινες δὲ τὰς προτέρας αὐτῶν πεποιθήσεις, μετέστησαν εἰς τὸ διὰς ἀντίθετον ἄκρον εἶνε τοῖς πᾶσι γνωστοὶ οὗτοι, ἐν οἷς πρωτεύει ὁ νῦν μοχλὸς τῆς ἡμιεπιστήμου ἐφημερίδος «**Μοσχοβιτικαὶ Εἰδήσεις**», Ἄλων Τυχομήρωφ. Ὁ δὲ Διευθυντῆς τῆς εἰρημένης ἐφημερίδος Γρίνγκμουτ, διαδοχικῶς ἀσπασάμενος τρία διάφορα θρησκευτάματα, τελευταίως ἐβαπτίσθη.

(2) Ὁ πρίγκηψ Οὐχτομσκυ, εἰς τῶν μᾶλλον πεφωτισμένων ἀνδρῶν τῆς συγχρόνου Ρωσσίας καὶ Διευθυντῆς τῆς ἀξιολόγου ἐφημερίδος «**Εἰδήσεις τῆς Πετροποπόλεως**», ἠκολούθησεν ὡς ἰδιαίτερος γραμματεὺς καὶ σύμβουλος τὸν νῦν αὐτοκράτορα Νικόλαον τὸν Β' εἰς τὸ ἀνὰ τὴν Ἰαπωνίαν ταξίδιον, ὅτε ἦν Διόλογος ἐπὶ νῦν δ' εὐρίσκειται εἰς Σινικῆν, ἐνθα μετέβη ἀποσταλεὶς ὑπὸ τοῦ Τσάρου ἐπὶ ἰδιαίτερα ἀποστολῇ.

(3) Οἱ Ἄρχαιοδοξοὶ ἀληθῶς πολλὰ συνέγραφαν περὶ τοῦ ζητήματος τούτου, οὐχὶ βεβαίως ἐν Ρωσσίᾳ, ἐνθα ἀδύνατον ἀποδᾶναι ὑπὸ τῆς λογοκρισίας, ἀλλ' ἐν τῷ ἐξωτερικῷ, ἐνθα δαπάναις αὐτῶν ἐκδίδεται τακτικῶς περιοδικὸν «**Λόγος τῆς Ἀληθείας**».

Ἐπὶ Νικόλαου τοῦ Α' δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, ὅτι ἐν Ρωσσίᾳ ὑφίστατο κοινὴ γνώμη, ἧτις κατεδείχθη ὁμόφρονος καὶ συμπαγῆς κατὰ τὸν ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας ἀγῶνα τῶν Ἑλλήνων καὶ Σέρβων, ὅποτε ἡ συμπάθεια πρὸς τοὺς δύο τούτους λαοὺς, ἀπὸ τῶν ἀνακτόρων μέχρι τῆς πενεστάτης καλύβης τοῦ ἀγρότου χωρικοῦ, ὑπῆρξεν ἐπὶ τσοῦτον ἰσχυρά, ὥστε ὁ ρωσικὸς λαὸς ἀπέστειλεν ὑπὲρ τὸ ἑκατομύριον ρουβλίων τοῖς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνιζομένοις, αἱ ὀρθόδοξοι δὲ μοναὶ καὶ ἐκκλησῖαι, ἀνταποκριθεῖσαι προθύμως πρὸς τὰς ἐπικλήσεις τῶν ἀρχιποιμένων αὐτῶν, ἐχόντων ἐπὶ κεφαλῆς τὸν σοφὸν φιλέλληνα Μητροπολίτην Μόσχας Φιλάρετον, προσήνεγκον τοῖς ἀγωνισταῖς ὑπὲρ τὸ ἑκατομύριον ἐπίσης ρουβλίων ἐκ τοῦ ἐναποταμιευμένου αὐτῶν θησαυροῦ. Ὅποιοι χρόνοι, ὅποιοι καιροὶ! Ἡ τότε Ρωσσία ἦν ἀληθῶς Ρωσσία ὀρθόδοξος, φρουρὸς τῶν ἀποστολικῶν παραδόσεων καὶ προστατίας τῆς ἐλληνοανατολικῆς Ἐκκλησίας, ἦν Ρωσσία μὴδὲ κατὰ βῆμα παρεκκλίνουσα τῆς ἀναθεθείσης αὐτῇ ὑπὸ τῆς Θείας Προνοίας ἀποστολῆς, τῆς ἀπολυτρώσεως τῶν ὁμοθρήσκων αὐτῇ λαῶν ἀπὸ τοῦ ἀλλογενοῦς καὶ ἑτεροδόξου ζυγοῦ καὶ τῆς μετὰ τῶν ἀδελφῶν τούτων ἐθνῶν συμμαχίας, περιφρουρήσεως καὶ ἐαυτῆς καὶ ἐκείνων, κατὰ τῆς ἐχθρικῆς τῇ Ἀνατολῇ διακειμένης Δύσεως.

Ἡ ἱστορικὴ αὕτη ἀποστολὴ δὲν ἀφῆρα βεβαίως εἰς ἴδρυσιν βυζαντινῆς Ἀυτοκρατορίας, ἀρχομένης ἀπὸ τοῦ Δουνάθως καὶ ἐξικνουμένης μέχρι τοῦ Ἀρχιπελάγους, ἔτι δὲ ὀλιγώτερον ἀπέβλεπεν εἰς τὴν ἴδρυσιν μεγάλης Βουλγαρίας διὰ τῆς συγχωνεύσεως ξένων ἐν αὐτῇ λαῶν καὶ διὰ γεωγραφικῶν ὀρίων, ἄχρι τῶν ὁποίων οὐδέποτε ἐξίκετο τὸ βουλγαρικὸν βασιλεῖον, ἀλλ' ἐσκόπευε τὴν ἴδρυσιν βασιλείων: Ἑλληνικοῦ, Ρωμουνικοῦ, Σερβικοῦ καὶ Βουλγαρικοῦ ἐν τοῖς ὀρίοις τῶν ὑπὸ τῶν λαῶν αὐτῶν οἰκουμένων χωρῶν καὶ τὴν μετὰ τῆς Ρωσσίας συνένωσιν τῆς ἀσπασθείσης ἀπ' αὐτῆς Γαλιτίας, Λαδομέρσκης καὶ τῆς πέραν τῶν Καρπαθίων ρωσικῆς γῆς, ὡς καὶ τῆς ὑπὸ Ρώσων οἰκουμένης βορείου Βουκοβίνης, τὸ περὶ Δαρδανελίων δὲ καὶ Βοσπόρου ζήτημα θὰ ἐλύετο αὐτὸ καθ' ἑαυτό. Διακειμένη δὲ εἰλικρινῶς καὶ ἐξ ἴσου δικαίως πρὸς πάντας τοὺς ὁμοθρήσκους αὐτῇ λαοὺς ἢ Ρωσσία, θὰ ἠδύνατο νὰ χειραγωγῆσθαι τὰ Κράτη τοῦ Αἴμου, μὴ ἐξαναγκάζουσα αὐτὰ νὰ ἐπιζητῶσιν ἕρισμα καὶ ὑποστήριξιν παρὰ τῶν ἐχθρικῶς αὐτῇ τε καὶ ἐκείνοις διακειμένων Δυνάμεων.

Τῷ ἔτει 1849 συνεπληρώθη εἰκοσαετία ἀπὸ τοῦ νικηφόρου κατὰ τῆς Τουρκίας πολέμου τῆς Ρωσσίας, καθ' ὃν αὕτη, σώσασα τὴν ἐπίορκον Αὐστρίαν, ἐκπλήξασαν, κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ Μέττερνιχ, σύμπαντα τὸν κόσμον διὰ τῆς ἀγνωμοσύνης αὐτῆς, διέσπασε τὴν μαγιστικὴν ὀρδὴν, τὴν παρασκευαζομένην εἰς ἴδρυσιν μεγάλου μαγιστρικοῦ κράτους, διὰ τῆς διαρπαγῆς τῶν σερβικῶν, ρωμουνικῶν, καρπατικῶν καὶ σλαυικῶν χωρῶν.

Κατὰ τὸν πόλεμον τοῦτον ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ὁ Αὐτὸς πρωτίστως εἶχεν ὑπ' ὄψιν τὰ συμφέροντα τῆς Ρωσσίας καὶ τῶν ὁμοπίστων αὐτῇ Σέρβων καὶ Ρωμούνων.

Ἐξ ἐπιστολῶν τοῦ αὐτοκράτορος Νικολάου τοῦ Αὐτοῦ ἐκ Μόσχας πρὸς τὸν ἐν Βαρσοβίᾳ Πρίγκιπα Πασκέβιτς (1849), ἀριθμητικῶς καταφαίνεται ὅπως ὁ τε Αὐτοκράτωρ καὶ ὁ μεγαλοφυῆς Αὐτοῦ Στρατάρχης κατενόουν τὴν Αὐστρίαν. «Οἱ Αὐστριακοί», λέγει Νικόλαος ὁ Αὐτοκράτωρ, ἀμυδρῶν κατορθώσαντες, ἐπιθυμοῦσι νῦν τὴν διὰ ξένης πυρᾶς ἐξαγωγήν τῶν καστάνων ἐκ τῆς πυρᾶς· τοῦτο εἶνε καὶ εὐχρῆρες καὶ εὐχάριστον, ὁ περ ὅμως ἐγὼ δὲν ἐπιθυμῶ εἰς τὴν κατοχὴν τῆς Γαλικίας εἶμαι σύμφωνος, διότι αὕτη ἀποτελεῖ ἀρχαῖον ὁμόφυλον ἡμῶν τμήμα. Ἡ συνειδήσις τοῦ καθήκοντος περὶ τῆς ὑπερασπίσεως τῆς ἡσυχίας τῶν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐμπεισιτευμένων ἐμοὶ ὀρίων τῆς Ρωσσίας, καλεῖ με εἰς τὸν ἀγῶνα, διότι ἐν τῇ οὐγγρικῇ ἀνταρσίᾳ σαφῶς καταφαίνονται αἱ στυγεραὶ ἀπόπειραι κατὰ παντός ἱεροῦ καὶ ἰδία κατὰ τῆς Ρωσσίας, ἐπειδὴ ἡγέται τῆς ἀνταρσίας καὶ τὰ κυριώτερα αὐτῆς ὄπλα τυγχάνουσιν οἱ Πομάσιοι, οἱ αἰώνιοι οὔτοι ἐχθροὶ ἡμῶν.» Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ὁ Αὐτοκράτωρ προεῖδεν, ὅτι ἐκ τῆς Αὐστρίας οὐδὲν ἀνέμενεν, εἰμὴ μόνον τὸν φθόνον, τὴν μοχθηρίαν καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην. Ἄλλῃθως δὲ ὁ Αὐτοκράτωρ δὲν θὰ ἐπενέβαινεν, «ἂν τὴν ἐπέμβασις ταύτην δὲν ἀπῆται ἢ ὑπεράσπισις καὶ ἢ περιφρούρησις τῶν ἰδίων αὐτοῦ συμφερόντων.» Οὕτως, ἔγραφε τῷ Πρίγκιπι Πασκέβιτς τῇ 8ῃ Ἀπριλίου. Ἄλλαις λέξεσιν, ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Μπέμ (Αὐστριακοῦ στρατηγοῦ) καὶ ἄλλων ἀγυρτῶν τῆς Βιέννης δὲν διέβλεπεν οὐ μόνον τῆς Αὐστρίας ἐχθρούς, ἀλλ' ἐχθρούς τῆς παγκοσμίου τάξεως καὶ ἡσυχίας, ἐκπροσωποῦντας αὐτὴν τὴν βδελυγμίαν, τὴν κακουργίαν καὶ τὸν ὄλεθρον καὶ τῶν ὁμοίων ἢ ἐξαφάνιαις ἐκρίνετο ἀναγκαῖα, χάριν τῆς ἡσυχίας αὐτῆς τῆς Ρωσσίας.

Ὁ Πρίγκιψ Σβάρτσενβεργ διὰ τοῦ Ρώσου ἀρχικαγκελλάρου, Κόμητος Νέσελρωδ, ἰκέτευε τὸν Αὐτοκράτορα Νικόλαον τὸν Α'. ἵνα σώσῃ τὴν Αὐστρίαν, ὁ δὲ Αὐστριακὸς πρεσβυτὴς Κόμης Καμπόγας, γονυπετήσας πρὸ τοῦ Ρώσου Στρατάρχου, ἐφίλησε τὴν χεῖρα αὐτοῦ, μετὰ δακρῶν αὐτὸν ἐκλιπαρῶν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῆς Αὐστρίας. «Ἐκάστη ἡμέρα, ἐκάστη ὥρα,» ἔλεγεν οὗτος, «εἶνε πολῦτιμος.» Ὅποτε δὲ ὁ Πρίγκιψ Πασκέβιτς μετέβη, ὅπως σώσῃ τὴν πρὸς τὸν ὄλεθρον βαινόνσαν Αὐστρίαν, τῆς ὁποίας αἱ ἄτιμοι πράξεις οὐχὶ ἀπαξ ἤγαγον ἐκτὸς ἑαυτοῦ τὸν Πρίγκιπα Πασκέβιτς ἐξ ἀγανακτήσεως, ἢ αὐστριακῆ Κυβέρνησις ἀπέστειλεν εἰς Βαρσοβίαν, καθ' ὃν χρόνον διέτριβεν ἐκεῖ ὁ Αὐτοκράτωρ, αὐτὸν τὸν Πρίγκιπα Σβάρτσενβεργ μετὰ παρακλήσεως, ἵνα ὁ Αὐτοκράτωρ, εὐδοκῶν, διατάξῃ τὴν ἐκ τοῦ στρατοῦ ἀπομάκρυνσιν τοῦ Πρίγκιπος Πασκέβιτς· τὸ μέτρον τοῦτο ἐπεδοκίμαζε καὶ ὁ Ρώσος ἀρχικαγκελλάριος Νέσελρωδ, ὡς γνήσιος Γερμανός, μὴ εὐάρεστούμενος ὅτι ἡ Αὐστρία ἦτο ἠναγκασμένη νὰ παίξῃ δευτεροβάθμιον πρόσωπον, διατελοῦντος ἐν ἐνεργείᾳ τοῦ Πρίγκιπος Πασκέβιτς· εὐνόητον ὅμως ὅτι ἡ ραδιουργία αὕτη ἀπέτυχεν.

Ὁ πόλεμος, ὃν τῷ 1853 ἀνέλαβεν ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ὁ Αὐτοκράτωρ κατὰ τῆς Τουρκίας, ἦν πόλεμος ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδοξίας, ὅστις ὅμως δὲν ἐστέφθη ὑπὸ ἐπιτυχίας, ἐνεκα τῆς χαμερπούς καὶ ἀτίμου διαγωγῆς τῆς Αὐστρίας, καὶ ἐν μέρει τῆς Πρωσ-

σίας, αἵτινες καὶ ἠνάγκασαν τὴν Ρωσσίαν, ὅπως συγκεντρώσῃ ἐν τοῖς ὀρίοις αὐτῶν τὸν μαχιμώτερον καὶ πολυαριθμώτερον ρωσικὸν στρατὸν· ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ὁ Αὐτοκράτωρ, γράφων τῷ Πρίγκιπι Μέττερνιχ, βαθείως διεθλίβετο, ὅτι δὲν εἰσέηκουσε τὴν συμβουλὴν τοῦ μεγαλοφυοῦς καὶ πολυεπίρου στρατάρχου Αὐτοῦ, ἵνα ἀποστείλῃ τὰ ρωσικὰ στρατεύματα διὰ Βιέννης εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἐπὶ μακρὸν διετέλει ἐν ἀπραξίᾳ ἡ ρωσικὴ στρατιὰ κατὰ τὸν Δούναβιν, ὅτε ὁ Πρίγκιψ Πασκέβιτς (τῷ 1854), καταφθάσας καὶ τεθείς ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῆς, διέβη τὸν Δούναβιν εἰς τρία σημεῖα· ἡ Σιλίστρια δὲ, ἡ Βάρνα, ἡ Σιούμλα καὶ αὐτὸς ὁ Αἴμος δὲν θὰ ἠδύναντο ν' ἀντιστῶσι κατὰ τῆς δυνάμεως τοῦ εὐκλεοῦς Στρατάρχου, ἂν οὗτος δὲν ἐγίνωσκε τὴν ἀμφίβολον στάσιν τῆς ἐπιόρκου Αὐστρίας. Ἐὰν δὲ τὰ ρωσικὰ στρατεύματα διχθύνοντο ἐκ Βαρσοβίας, διὰ Βιέννης, εἰς Κωνσταντινούπολιν, οὐχὶ μόνον ἡ Οὐγγαρία, ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ ἀγνώμων καὶ διπρόσωπος Αὐστρία θὰ εἴρπε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ ἱπποτικοῦ Αὐτοκράτορος, ἢ δὲ ὀρθόδοξος Ἀνατολή θὰ ἠλευθεροῦτο.

Ἡ ἀληθὴς ἐλευθερία ἐξαγοράζεται διὰ τῆς τιμῆς τοῦ αἵματος· τὰ ἔθνη δὲ ἐκεῖνα γινώσκουσι νὰ ἐκτιμῶσιν αὐτὴν, ἅτινα ἐξηγόρασαν αὐτὴν διὰ τοῦ ἰδίου αὐτῶν αἵματος καὶ τὰ ὁποῖα ἐπεξέρχονται κατὰ τοῦ ἐχθροῦ, τὰ στήθη προβάλλοντα καὶ οὐχὶ ἐξ ἐνέδρας ἢ ἐν τῷ σκότει τῆς νυκτός καὶ ἐν τῇ κλίνῃ μεταχειριζόμενα τὰ δολοφονικὰ αὐτῶν ὄργανα κατ' ἄθῶν θυμάτων· ἡ τοιαύτη ὑπουλοῦς ἐπιθεσις τυγχάνει χαρακτηριστικὸν γνώρισμα ἔθνους χαμερπούς, ἀτίμου καὶ ἀγνώμονος, ἐξαιρετικῶς ἀπολαύσαντος τῆς ἐλευθερίας του διὰ τῶν ὄπλων τοῦ ρωμουνικοῦ καὶ σερβικοῦ ἔθνους.

Τῷ 1866 ἐξεργάγη ἐν Κρήτῃ νέα ἐπανάστασις· πᾶς ὁ εὐσεβὴς ρωσικὸς λαὸς μετὰ ζωηρᾶς συμπαθείας παρηκολούθει τὸν ἀγῶνα ὁρακὸς ἀνδρῶν, ἄχρι τῆς χθῆς γεωργῶν, οἵτινες ἐπὶ τρία καὶ ἐπέκεινα κατὰ συνέχθειαν ἔτη ὑπέστησαν μάχας, ἦττας καὶ ἀγῶνας ἀδιαιλέπτους κατὰ συννηνωμένων δυνάμεων τῆς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, ὑπὸ τὴν ἀμφίβολον οὐδετερότητα ἐνίων εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων. Τότε δὲ καὶ αὐθις ἐκ τῆς πρωτοθρόνου Μόσχας ἀντήχησεν ἡ φωνὴ τοῦ ἀρχιποίμενος τῆς Ρωσσίας, τοῦ Μεγάλου καὶ σοφοῦ Φιλαρέτου, περὶ βοήθειας τῶν Κρητῶν, δεήσεις πρὸς τὸν Ὑψιστον ἀνεπέμφθησαν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν «φιλαδέλφους καὶ χριστιανικῶς ἀποθανόντων», περὶ τὸ ἑκατομμύριον δὲ ρουβλίων ἀπεστάλησαν ὑπὸ τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ «ὑπὲρ τῶν πολυπαθῶν καὶ προσφιλῶν αὐτῶ ἀδελφῶν.» Τῇ 19ῃ Νοεμβρίου τοῦ 1867 ἀπέβιασεν ὁ Φιλάρετος, ἱεράρχης πρὸς ὃν οὐχὶ μόνον ἡ Μόσχα, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡ Ρωσσία ἀπέβιασεν, ὅτι οὗτος δὲν θὰ ἐπέτρεπεν οὐδὲν σχῆμα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ ὅτι οἱ Βούλγαροι ψευῆσαι καὶ ἀπατεῶνες δὲν θὰ ἠδύναντο νὰ ἀπατήσωσι καὶ ἀποπλανήσωσιν αὐτόν, ὅστις οὐδὲ θὰ ἐπέτρεπεν αὐτοῖς νὰ φέρωσιν εἰς ὄλεθρον τὴν Ρωσσίαν. Μετὰ τὸν θάνατον ὁμοῦ τοῦ Μόσχας Φιλαρέτου, ὅστις διετέλεσεν ὁ ἐγκριτώτερος τῶν Τσάρων σύμβουλος καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἡ Μόσχα προσεκλήσατο τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς ὑψηλὴν ἐκκλησιαστικὴν σημασίαν, ἐν Ρωσσίᾳ ἐπεκράτησεν ὅλως διάφορον πνεῦμα.

Ἡρξάτο ἤδη γὰρ ὁ δὴ ἡ διδασκαλία τῶν Σλαυοφίλων, τῶν ἀρίστων τούτων, τιμίων καὶ εὐγενῶν Ρώσων καὶ εὐκρινῶν τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας τέκνων, ἐν τῇ πλειοψηφίᾳ τῶν ὁποίων ἀνεδείχθησαν πλείστοι ἀνεπτυγμένοι θεολόγοι καὶ ἐπιστήμονες, ἡμνήμη τῶν ὁποίων ἐπὶ πολλοῦ αἰῶνα ἀφθίτος παραμένει ἐν Ρωσσίᾳ· τοιοῦτοι ἦσαν Νικόλαος ὁ Ἀσ, ὁ Μόσχος Φιλάρετος, ὁ Ὀδησσοῦ Ἰννοκέντιος, ὁ Α. Σ. Χομιακώφ, γνωστὸς Ρώσος θεολόγος, ὁ ἱστορικός Μ. Π. Πογόδιν, οἱ ἀδελφοὶ Κυρέϊτσκυ, ὁ Ἰούλιος Δ. Σαμάριν, νεώτατος ἔτι ὀρμῆως καὶ συνετῶς ἐπικρίνας τὰς ἐκκλησιαστικὰς μεταρρυθμίσεις Πέτρου τοῦ Ἀου, οἱ γνωστοὶ δημοσιογράφοι Ν. Ι. Δανελιέβσκι, ὁ ἐκδότης τῶν «**Συγχρόνων Εἰδησέων**» Ν. Π. Γιλιάρωφ-Πλατώνωφ, ὁ στρατηγὸς Ρ. Α. Φαδέεφ, ὁ ὑπουργὸς τοῦ Ἐλεγκτηρίου Τέρτιος Ι. Φιλίππωφ, οἱ ἀδελφοὶ Ἀζάκοβοι καὶ ἄλλοι. Οὐδέποτε οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἔγραψεν, ἔστω καὶ τὸ ἐλάχιστον κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ Ρωμούνων, ὡς δὲν θὰ γράψωσι καὶ οἱ νῦν ὁμόφρονες αὐτῶν· ὁ κ. καθηγητὴς Α. Α. Μάικωφ, ὁ στρατηγὸς Α. Α. Κυρέγιεφ καὶ ἄλλοι.

Οἱ σεβαστοὶ οὗτοι ἄνδρες καὶ διὰ λόγων καὶ δι' ἔργων καὶ διὰ τὰς ἀρχάς, ἐφ' ὧν ἐβασάνιζον τὸν βίον αὐτῶν, ἀναδεικνύονται ἀληθεῖς φιλόσοφοι ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἱστορίᾳ τῆς Ρωσσίας. Ἰδοὺ ὁποῖων ἰδεῶν καὶ ἀρχῶν ἐνεφοροῦντο, ἰδοὺ τί ἐδίδασκον καὶ ἔγραφον: «Ἡ ἀνεξαρτησία ἐκάστου ἔθνους δὲν ἀποκλείει τὴν ἀμοιβαίαν ὁμοφωνίαν καὶ τὰς ἀμοιβαίας ὑποχρεώσεις, ἐννοεῖται ὑποχρεώσεις ἐλευθέρως, ἀνεξαρτήτως. Ἡ ἠθικὴ πράξις δέον νὰ ἐκτελεῖται δι' ἠθικῆς ὁδοῦ, ἄνευ ἐπεμβάσεως ἐξωτερικῆς ἐξαναγκαστικῆς δυνάμεως. Οὐδὲν τυγχάνει ἐπιβλαβέστερον τῆς ἀποτόμου καὶ σκαιᾶς ἐπεμβάσεως ἐν ζητήμασι καθαρῶς ἠθικοῖς. Ἡ συζήτησις καὶ ὁ ἀγὼν ἀποτελοῦσι τὴν ἀδήριτον ἀνάγκην τῆς αὐτομάτως διαπλασσομένης ἀνθρωπότητος. Ἡ ἀλήθεια ζητεῖται μὲν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἄλλοι ἄλλως αὐτὴν ζητοῦσιν, ὑπάρχουσι πολλοὶ εὐσυνείδητοι πλάναι, ψευδεῖς συζητήσεις καὶ ποικίλαι διαστροφαί. Καὶ αὐτὸ τὸ φῶς τῆς θείας καὶ χριστιανικῆς ἀληθείας, ἔστιν ὅτε οὐχὶ φωτεινῶς οὐδὲ καθαρῶς ἀνακλάται ἐν τῇ ἀγλυίᾳ τῆς ἀσφαοῦς ἐννοίας, ἐν διανοίᾳ τεταραγμένη ὑπὸ παθῶν. Τῷ λαῷ ἀποβαίνει ἀναγκαῖα ἡ ἀντενέργεια. Τὸ ἠθικὸν ἀνδραγάθημα παντός ἔθνους συντελεῖται ὑπ' ὅλου τοῦ ἔθνους, ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει θὰ ἦτο λίαν παράδοξος ἡ ὑποδιαίρεσις εἰς ἄγοντας καὶ ἀγομένους· ἵνα δ' ἀκριβέστερον εἴπωμεν, ἄλλοις δίδεται ἀρετὴ εἰς τὸ νοθετεῖν καὶ ἄλλοις ἰσχύς εἰς τὸ προσέχειν. Τοῦτο ὁμῶς δὲν προσδιορίζουσι οἱ ἄνθρωποι, ἀλλ' ἡ θεία Πρόνοια... Τὸ μέγα τῆς Ρωσσίας ὄνομα μετὰ συγκινήσεως ἱερᾶς ἀντηχεῖ ἐν ταῖς καρδίαις τῶν Ἑλλήνων, Ρωμούνων καὶ τῶν σλαυικῶν ἐθνοτήτων καὶ διεγείρει ἐν αὐταῖς ἀκατανίκητον συμπάθειαν τῆς ὁμοθρησκίας καὶ ὁμοφυλίας καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς ἰσχυρᾶς αὐτῆς προστασίας καὶ ἀρωγῆς, ἵνα ἐν Ρωσσίᾳ ἢ διὰ τῆς Ρωσσίας, θᾶπτον ἢ βράδιον, κλεισθῇ ὁ Ἰψιστος ἐνώπιον πάσης τῆς οἰκουμένης τὴν ἀλήθειαν τῆς ὀρθοδόξου Πίστεως καὶ ἐπιβεβαίωσιν τὰ δίκαια τῶν σλαυικῶν φύλων ἐν τῷ βίῳ τῆς παγκοσμίου ἀνθρωπότητος». Ἐν ταῖς λόγους τούτους ἐγγλείεται πλήρης καὶ ὀρμῆως ἐπίκρισις τῶν ἐνεργειῶν οὐ μόνον τῶν

Βουλγάρων ἡγετῶν καὶ ἀναρχικῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν νῦν Ρώσων Πανσλαυιστῶν καὶ καταδυναστῶν, ἐπιλαθομένων τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἀγίας Αὐτοῦ Ἐκκλησίας, βαυκαλιζομένων δὲ ὅτι αἱ πράξεις αὐτῶν θέλουσιν εὐδοκιμήσῃ καὶ ἄνευ τῆς βοήθειας Αὐτοῦ. Τὰ ἱστορικὰ τεκμήρια καὶ παραδείγματα δι' αὐτοὺς οὐδεμίαν ἔχουσι σημασίαν. Δι' αὐτοὺς τυγχάνει ἀκατανόητον ὅτι, ὁ Θεὸς ἰθὺναι τὰς τύχας τῶν βασιλείων καὶ τῶν ἐθνῶν, ὅτι νεκροὶ καὶ ἀναγεννᾶ, προάγει καὶ κατασυντρίβει. Ἀλλὰ τίς ἄλλος, εἰμὴ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἀνήγειρε καὶ ἀνέστησε τῷ 1828, ὡς ἄλλον φοῖνικα ἐκ τῆς τέφρας αὐτοῦ, τὴν μισκοσκοπικὴν Ἑλλάδα, κατὰ τῶν τέκνων τῆς ὁποίας δὲν ἠδυνήθησαν ν' ἀντιμετρηθῶσι τὰ πολυάριθμα στίφη τῶν Ὄθωμανῶν, τὰ ἐκ τριῶν ἡπείρων ἀνακινήθηεντα;

Πῶς ἠδυνήθη ἐπὶ 500 σχεδὸν συνεχῆ ἔτη νὰ ἀγωνισθῇ τὸ Μαυροβούνιον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ, ἀριθμοῦν 125 χιλ. ψυχῶν, ἐναντίον ἐχθροῦ, διαθέταντος μονοῦ ἑκατομμύριον στρατοῦ;

Πῶς ἠδυνήθη τῷ 1828 νὰ λυτρωθῇ ἡ σερβικὴ Σουμάδια, ἐὰν αὕτη δὲν ἐνεπνέτο ὑπὸ τῆς πίστεως πρὸς τὴν θαυματουργὴν θεῖαν Πρόνοιαν;

Ἐπὶ τέλους δὲ πῶς ἦτο δυνατόν ἐν τῷ βερολινεῖ Συνοδρίῳ νὰ ἡττηθῇ ἡ πανίσχυρος Ρωσσία, τελειωτικῶς ταπεινώσασα τὴν Τουρκίαν, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ δικαίου Θεοῦ ἐπισχεθεῖσα πρὸ τῶν πυλῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως; Ὁ Θεὸς κατενίκησε τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀναλήθειαν καὶ ἐπεσκότισε τὰς διανοίας τῶν ὑπερηφάνων καὶ φιλοδόξων ἀνδρῶν. Ὅταν γὰρ ὀργῇ δαιμόνων βλάβη τινὰ, τοῦτ' αὐτὸ πρῶτον ἐξαφαιρεῖται φρενῶν τὸν νοῦν τὸν ἐσθλόν, ἐς δὲ τὴν χεῖρῳ τρέπει γνώμην. ἵνα μὴ εἰδῇ μηδὲν, ὧν ἀμαρτάνει, ἦτοι μωραίνει Κύριος, δὲν βούλεται ἀπολέσει. (Ὅτι δὲ ὁ Θεὸς ἤθελε τιμωρῆσθαι τὴν Ρωσσίαν, ἀποφασίσασαν νὰ μεγαλύνῃ τὴν οὐνοβουλγαρικὴν ἐθνότητα, καταρξαμένην τοῦ ἀγῶνος κατὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας, τῆς γαλουχησάσης, διαθρεψάσης, καὶ διαπαιδαγωγησάσης αὐτὴν, ἐν τούτῳ οὐδεμία ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ ἀμφισβολία.) Ὅποτε τῷ 1878 τὰ ρωσικὰ στρατεύματα ἴσαντο πρὸ τῶν πυλῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἅπανα δὲ ἡ Ρωσσία ἀνέμενε παραδοκοῦσα τὴν εἰσέλασιν αὐτῶν, ἡμεῖς ἔσχομεν τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀποφανθῶμεν τὴν γνώμην ἡμῶν ἐν ταῖς «**Συγχρόνοις Εἰδησέσιν**», ὅτι ἡ Ρωσσία δὲν θὰ εἰσελάσῃ εἰς Βυζάντιον, διότι ἐπιστεῦομεν ἀδιστακτικῶς, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ τὸν θρίαμβον τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ θὰ προστατεύσῃ τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος κατὰ τῶν Πανσλαυιστῶν καὶ καταδυναστῶν». Ἐνεκα δὲ τοῦ ἄρθρου ἡμῶν τούτου, ὃ περ προὔκαλεσε ζωηρὰν ἀθυμίαν ἐν ταῖς τάξεσι τῶν Πανσλαυιστῶν, ἡ ἐφημερὶς ἐκείνη ὑπέστη τὴν τῆς λογοκρισίας αὐστηροτέραν ποινήν.

Ὅποιαν πολιτικὴν ὤφειλεν ἵνα ἀσκήσῃ ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἀνατολῇ ἡ Ρωσσία, ἐδίδαξαν αὐτῇ ἡ Μεγάλῃ Αἰκατερίνῃ ἡ Βα, ἔτι δὲ πλέον Νικόλαος ὁ Ἀσ. Πῶς, ὅστις γινώσκει τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτῆς, τὰς πράξεις τοῦ Ἰπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν ἀπὸ τοῦ 1825—1830 καὶ ἀπὸ τοῦ 1853—

1855, σχετικῶς πρὸς τὰ ζητήματα τῆς Ἑλλάδος, πρὸς δὲ καὶ τὰ ἔγγραφα τῶν συγ-
 χρόνων τῷ Νικολάῳ τῷ Αῷ ἱστορικῶν, (ὕπασιςτων Βαρόνου Κόρφ καὶ Σιλδερ),
 τὴν ἀλληλογραφίαν τοῦ Αὐτοκράτορος Νικολάου τοῦ Αῡ μετὰ τοῦ πρίγκηπος Πα-
 σκέβιτς καὶ ἄλλων, τὰς συγγραφὰς τοῦ Μάρτενς, οὗτος σφόδρα θέλει ἐκπλαγῆ ἐπὶ
 τῇ νῦν μεταστροφῇ τῆς ρωσικῆς πολιτικῆς. Ἐνῷ δὲ ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ὁ
 Αῡς προσεπάθησε νὰ προσελκύσῃ πρὸς τὴν Ρωσσίαν τοὺς Ἕλληνας, Σέρβους, Ρω-
 μόνους, λογιζόμενος αὐτοὺς ὡς τοὺς ἐμπιστοτέρους καὶ φυσικωτέρους συμμάχους καὶ
 φίλους τῆς Ρωσσίας καὶ ἐπροστάτευσε τὰ δίκαια, τὴν θρησκείαν καὶ τὴν ἐθνικότητα
 αὐτῶν, οἱ Πανσλαύισταί τούναντιον μετὰ τοῦ Κόμητος Ν. Π. Ἰγνάτιεφ ἀνέτρεψαν
 πᾶσαν τὴν ρωσικὴν πολιτικὴν, ἐπὶ σκοπῷ ν' ἀπαλλοτριώσωσιν ἀπὸ τῆς Ῥωσσίας,
 διὰ τῶν ἀδίκων καὶ ἐλθέσμων πράξεων τῆς ρωσικῆς διπλωματίας, τοὺς Ἕλληνας,
 Ρωμόνους καὶ Σέρβους. Καὶ ἐνῷ πᾶς Ρῶσσοι, χάριν τῶν συμφερόντων τῆς Ρωσ-
 σίας καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας, ὀφείλει νὰ εὐχῆται τὴν ἐλευθέραν ἀνάπτυξιν τῶν ὁμοθρή-
 σκων αὐτῇ τούτων ἔθνῶν καὶ τὴν μετ' αὐτῶν συμμαχίαν, τούναντιον ἡ ρωσικὴ
 πολιτικὴ, ρυθμιζομένη ὑπὸ τῶν καταδυναστῶν Πανσλαυιστῶν ἐν τοῖς ἐπιρροῇν κεκτη-
 μένοις ὀργάνοις τοῦ τύπου, «**Νέος Χρόνος**», «**Εἰδήσεις τῆς Μόσχας**», «**Ρωσ-
 σία**», «**Φῶς**», διακηρύσσει τὴν ἔχθραν καὶ τὸ μῖσος κατὰ τῶν Ἑλλήνων, Ρωμόνων,
 Σέρβων, ἐπὶ δὲ καὶ κατὰ τῶν γενναίων γεωργιανῶν ἔθνοτήτων, ἐκουσίως ἀποδεξαμένων
 ἀπ' αὐτῶν τὴν ἐξουσίαν τοῦ Τσάρου. Βεβαίως οὔτε ἡ πανσλαυιστικὴ ποπεδονο-
 στοφρο-ιγνατιεβικὴ ὁμάς, οὔτε ὁ ψευδοφιλελεύθερος μισελληνικὸς ρωσικὸς κληρὸς,
 ἐξ οὗ ἀνέθορον ὁ μεγαλειότερος ἀριθμὸς τῶν Ρώσων μηδενιστῶν καὶ ἀναρχικῶν καὶ
 ὅστις νῦν, ἐπὶ βλάβῃ τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τῆς Ρωσσίας, τοσοῦτον ὀλεθρίαν ἀσχεῖ
 ἐπὶ τῶν πραγμάτων ἐπιρροῇν, χάρις τῷ ἠγέτῃ αὐτοῦ Ποπεδονόστσεφ, οὔτε οἱ Ῥῶσ-
 σοι μηδενισταὶ δύνανται νὰ εὐχῶνται, ὅπως ἡ ρωσικὴ πολιτικὴ διάκηται φιλίας καὶ
 εὐνοικῶς τοῖς Ἕλλησι, Σέρβοις καὶ Ρωμόνοις· ὅσον χειρὸν βαίνοσι τὰ πράγματα
 τῆς Ρωσσίας, ἐπὶ τοσοῦτον ἐλέγχεται ἡ ἀνεπάρκεια τῆς πολιτικῆς αὐτῆς, τοῦτο δὲ
 τὰ μέγιστα καθήσκει οὐ μόνον τοὺς ἐν Ρωσσίᾳ ἀναρχικοὺς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ψευδη-
 ρακτεῖς ἐκείνους, ἐφ' ὧν ὁ Ποπεδονόστσεφ τὴν ἰσχὺν τῆς Ρωσσίας ἐρείδει. Ἄλλὰ τίς
 ἀγνοεῖ τοὺς καθήλους τούτους τοῦ γραπτοῦ λόγου, τοὺς σκαιοὺς τούτους συμφερον-
 τοκόπους: Β. Γρίνγκμυδ, Α. Σοδόριν, Β. Κομαρόφ, Α. Ἀμφιθεάτρωφ, αἱ πρά-
 ξεις τῶν ὁποίων ἀπὸ πολλοῦ ἤδη ὑφ' ἄπαντος τοῦ ἐντίμου ρωσικοῦ τύπου ἐστηλι-
 τεύθησαν; Ὁ πῖθος αὐτῶν συνίσταται εἰς τὴν διάσπασιν τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς
 εὐημερίας τῆς Ρωσσίας, ἐν δὲ τῇ ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ νὰ ἐπενέγκωσι κυκεῶνα, δια-
 πληκτισμοὺς καὶ ἐριδας φυλετικὰς.

Ἄρα γέ ἡ πεπολιτισμένη καὶ φιλελεύθερος Εὐρώπη ἀγνοεῖ ὅ τι χαλκεύουσιν οἱ
 Πανσλαυισταὶ ἐν Γεωργίᾳ, Ἱμερετίᾳ, Μιγγριλίᾳ, Γουρίᾳ καὶ Βεσσαραβίᾳ, τῇ ὑπὸ
 Μολδαυῶν οἰκουμένη καὶ τῇ ἀφωσιωμένη τῇ Ρωσσίᾳ Φινλανδίᾳ; (1) Εἰς ἐπίμετρον ἐέ

(1) «Ἐάν πανταχοῦ τὸ ἀνὰ πολιτικὸν φρονήματα ἐπεκράτουν,» ἔγραφεν ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ὁ Αῡς

πάντων τούτων, τολμῶμεν ἡμεῖς οἱ Ρῶσσοι νὰ ἐπικρίνωμεν τοὺς Ἄγγλους, ἕνεκα
 τοῦ πρὸς τοὺς Βέρς πολέμου αὐτῶν, ἐνῷ γινώσκωμεν ὅτι αὐτοὶ οὔτοι οἱ Ἄγγλοι
 οὔτε τὴν θρησκείαν οὔτε τὴν γλῶσσαν τῶν Ἑλλήνων τῆς νήσου Κύπρου πιέζουσι,
 γινώσκωμεν, ὅτι καὶ ἡ ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία συμπαθῶς διάκειται πρὸς τὴν ἐλ-
 ληνοανατολικὴν Ἐκκλησίαν, γινώσκωμεν ὅτι καὶ ὁ Ἀγγλικανὸς Ἐπίσκοπος ἐν
 Ἱεροσολύμοις, τῇ ἐντολῇ τῆς ἀνωτάτης αὐτοῦ ἐκκλησιαστικῆς Ἀρχῆς, τοῦ ἀρ-
 χιεπισκόπου Κανταβριγίης, ὑποτάσσεται τῷ ὀρθοδόξῳ Πατριάρχῃ Ἱεροσολύμων,
 οὐδὲ διεγείρει τὸ ἑαυτοῦ ποίμνιον κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἱεραρχῶν, ὡς πράττει ἡ ὀρ-
 θόδοξος καὶ ἡ αὐτοκρατορικὴ Παλαιστίνειος Ἐταιρεία! γινώσκωμεν τὴν Ἀγγλίαν,
 ἥτις τῷ 1864 ἀπέδωκε τῇ Ἑλλάδι τὰς Ἰονίους Νήσους, ὃ περ νομίζομεν, ὅτι δὲν
 οὐκ ἐπραττεν ἡ Ρωσσία.

«**Ἡ Ἐθνότης**,» ἔγραφεν οἱ προγενέστεροι Σλαυόφιλοι, «**τυγχάνει ἡ ζωσα καὶ**
ἀρτία δύναμις, ἐγκλείουσα ἐν ἑαυτῇ τὸ ἀσύλληπτον, ὡς ἡ ζωή... Ἐκαστος
 λαὸς δέον ἵνα διασώζῃ τοὺς κεφαλαιώδεις ἐθνικοὺς αὐτοῦ τύπους, διότι τότε καὶ
 μόνον δύναται νὰ ἔχῃ στοιχεῖα ἐθνικῆς ὑποστάσεως, ἕκαστος λαὸς ὀφείλει ἐλευθέρως
 νὰ προάγῃται, διότι τότε καὶ μόνον δύναται νὰ συμβάλῃ εἰς τὴν γενικὴν τῆς ἀν-
 θρωπότητος φιλεργίαν. Ζήτησαν πάντες οἱ λαοί... χωρεῖτωσαν εἰς τὰ ἔμπρός, μὴ
 πτήσσαντες, μηδὲ ἀναχαιτιζόμενοι, ἀλλ' ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον πρὸς τὰ ἔμπρός!»

Χωρεῖτε εἰς τὰ ἔμπρός, ὦ Ἕλληνες, στήτε δὲ μόνον ἐκεῖ, ἔνθα δὲν λαλεῖται
 ἡ ἑλληνικὴ φωνή, σεις δὲ, Σέρβοι, στήτε ἐκεῖ, ἔνθα ἐπικρατεῖ ἡ ρωμουνικὴ γλῶσσα
 ἢ ἡ μαγιαρικὴ...

Ἰδοὺ τὸ σαφὲς πνεῦμα τῆς διδασκαλίας τῶν προγενεστέρων Ρώσων Παν-
 σλαυιστῶν, ἀλλ' οὐχὶ ὅμως καὶ τῆς διδασκαλίας τῶν συγχρόνων Πανσλαυιστῶν καὶ
 καταδυναστῶν, τῶν μὴ ἀναγνωρίζοντων μηδεμίαν ἄλλην ἐν Ρωσσίᾳ ἐθνότητα, πλὴν
 τῆς ρωσικῆς, ἐν δὲ τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου μόνον τὴν βουλγαρικὴν! Ἀπὸ τῶν
 χειρῶν τῶν ἀφωσιωμένων Γεωργιανῶν ἀποσπῶνται τὰ ἀρχαιότερα αὐτῶν ἱερά: ὁ
 τάφος τῆς ἰσαποστόλου καὶ φωτοδότιδος Ἀγίας Νίνας καὶ ὁ καθεδρικός αὐτῶν ναὸς,
 ὅστις μετετρέπη εἰς κατάλυμα τῶν Ρωσίδων προπαγανδιστριῶν—καλογραγιῶν—ὁ
 πολυάριθμος δὲ πέρηξ τοῦ καταλύματος τούτου πληθυσμὸς, καθαρῶς γεωργιανός, στε-
 ρεῖται τοῦ δικαίωματος νὰ προσευχηθῇ περὶ τὸν τάφον τῆς φωτοδότιδος αὐτοῦ ἐν τῇ
 μητρικῇ αὐτοῦ γλώσσῃ! Ἴσας βιαιότητος δοκιμάζουσιν οἱ Γεωργιανοὶ καὶ ἐν Τιφλίδι,
 ἐν Κουταΐς, καθ' ἅπαν τὸ Σαμουρζακάνι καὶ Ὀτσεμτσίραχ. Λαὸς, ἐπὶ ὀλοκλήρους
 αἰῶνας ἀμυνόμενος ὑπὲρ τῆς ἀγίας αὐτοῦ πίστεως κατὰ τῶν μωαμεθανικῶν φύλων,
 Τούρκων, Περσῶν καὶ τῶν ὀρειθίων Καυκασίων, λαὸς ἐκπλήξας τοὺς Ρώσους διὰ
 τῆς ἀφοσιώσεως, γενναιότητος καὶ ἀνδρείας αὐτοῦ, ἀπεώσθη εἰς τὸν ὀλεθρον. Αἱ

ἐκ Φινλανδίας, «ὀπόσον εὐκόλον καὶ εὐχάριστον θὰ ἦτο ἡμῖν!» - Ἡδὲ ὅμως οἱ ἡμέτεροι Πανσλαυισταὶ ἐξή-
 γειραν πᾶσαν τὴν Φινλανδίαν κατὰ τῆς Ρωσσίας!

ἡρωϊκαὶ αὐτοῦ στρατιαί, ἐφ' αἷς ἐσεμνύνετο ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ὁ Γος καὶ αἵτινες, ὡς ἀγαθοὶ φίλοι ὠδήγησαν τὰ ρωσικὰ τάγματα ἐπὶ τὰς θαφνηφόρους νίκας, ἀποσυνετέθησαν!

Ἐπανέλθωμεν εἰς τὰ ἔτη 1874—76, ὅποτε πᾶσα ἡ Ρωσσία συμπαθῶς διέκειτο τοῖς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν ἀγωνιζομένοις Ἑρζεγοβινοῖς, Βοσνίοις, Μαυροβουνοῖς καὶ Σέρβοις τοῦ νῦν Βασιλείου (περὶ τῶν Βουλγάρων μικρὸς τότε ἐγένετο λόγος). Ἀναμνησκόμεθα ὅτι ἡ ἐπανάστασις τῶν Ἑρζεγοβινίων Σέρβων οὐχὶ εὐαρίστως ἐχαριετίθη ὑπὸ τῆς ρωσικῆς διπλωματίας, ἰδίᾳ δὲ ὑπὸ τοῦ Κόμητος Ἰγνάτιεφ, ὅστις ἐν ταῖς ἐκθέσεσιν αὐτοῦ ὠνόμαζεν αὐτοὺς ἀντάρτας καὶ ληστάς, καὶ τοῦτο, διότι οὗτοι ἀνέτρεπον τὰς ἐν σχέσει πρὸς τὴν Βουλγαρίαν βουκαλιζούσας αὐτὸν σκέψεις ἢ ὀρθόδοξος ὅμως Ρωσσία δὲν συνεμερίζετο τὰς ψευδεῖς ἐκθέσεις τοῦ Παμβουλγαριστοῦ Ρώσου Πρεσβευτοῦ, ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ὁμοφύλου πηγάζοντα αἰσθήματα παρῴρησαν τὸν ρωσικὸν λαὸν εἰς βοήθειαν τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ Σέρβων.

Δεκάδες χιλιάδων ἐθελοντῶν διηυθύνθησαν εἰς Σερβίαν, καθ' ὁδὸν δὲ, διερχόμενοι διὰ τῆς ἀδελφῆς Ρωμουνίας, ἤγαγον μεθ' ἑαυτῶν οὐχὶ εὐαρίθμους Ρωμοῦνους, ὃ δὲ ρωσικὸς λαὸς αὐθόρμητως ὅπως ἀπέστειλεν ἑκατομμύρια ρουβλίων πρὸς τὰς χήρας, τὰ ὄρφανά, τὰς συζύγους καὶ τὰ τέκνα τῶν ὑπὲρ πίστεως καὶ ἐλευθερίας μαχομένων.

Ὁ ἦρωας τῆς Τασκέντης, ὁ γενναῖος καὶ εὐγενὴς Μ. Γ. Τσερνιάεφ, ἀνέλαβε τὴν ἀρχιστρατηγίαν τῶν σερβικῶν στρατευμάτων, μὴ μεταβάς εἰς Ἑρζεγοβίνην, ὡς δοῦς πρὸ τούτου ὑπόσχεν τῷ ἀρχηγῷ τῆς χωροφυλακῆς, ὅτι δὲν θὰ μεταβῆ εἰς βοήθειαν τῶν ληστῶν τούτων, ὡς ὠνόμαζεν αὐτοὺς ὁ Κόμης Σουβάλωφ, ἐπὶ τῇ βάζει τῶν ἐκθέσεων τοῦ Κόμητος Ἰγνάτιεφ πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον τὸν Βον.

Ἀξιοπεριέργον δὲ, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Αὐτοκράτωρ Φραγκῆσκος Ἰωσήφ, παρεμφερῶς πρὸς τὸν Ἰγνάτιεφ καὶ πρὸς τὸν ἐκ πολιτικῆς μυωπίας πάσχοντα Ρώσον ἀρχικαγκελλάριον, πρίγκηπα Γορτσάκωφ, ἐσκέπτετο ὅτι ἡ Ἑρζεγοβινιακὴ ἐπανάστασις θέλει ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα τὸν πόλεμον. Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Αὐστρίας ἐφοβεῖτο τὴν αὐξάνουσαν τῆς Σερβίας καὶ τοῦ Μαυροβουνίου, καίτοι ἡ αὐξάνουσα αὕτη οὐδόπως ἠπείλει τὴν Αὐστρίαν, ὃ δὲ Κόμης Ἰγνάτιεφ ἐφοβεῖτο, μήπως ἡ Σερβία ἀποβῆ μείζων τῆς Βουλγαρίας, τῆς ὁποίας τὸ στέμμα ὠνειροπόλει (1). Καὶ ἰδοὺ τῷ 1876 ἔπει ἔλαβε χώραν ἢ ἐν Ρείχστατ συνάντησις τῶν Αὐτοκρατόρων, καθ' ἣν ἡ Αὐστρία ἔλαβε τὴν ὑπόσχεσιν, ὅτι θέλουσι παραχωρηθῆ αὕτη ἡ Βοσνία καὶ ἡ Ἑρζεγοβίνη, ἕνεκα τῆς οὐδετερότητος αὐτῆς. Τοῦτο ἐπιβεβαίωσεν ἐν ταῖς ἐκθέσεσιν αὐτοῦ ὁ Πρίγκηψ Βίσμαρκ,

(1) Χαρακτηριστικὸν τῆς μεγαλομανίης ταύτης τοῦ ἀνδρὸς τυγχάνει καὶ ἡ εἰρωνεία, μεθ' ἧς, ἐν τινὶ ἀριστοκρατικῇ ἑορτῇ, ὡμίλει ὁ υἱὸς αὐτοῦ, ὑπασπιστὴς ἐνὸς τῶν Μεγάλων Δουκῶν, περὶ τῶν διαψευθέντων τοῦ πατρὸς του ὀνειροπολημάτων.

κατὰ τοῦ ὅποιου πλείστας ἐφλυάρησε συκοφαντίας ὁ πανσλαυιστικὸς τύπος. «Ὁ ἔντιμος μεσίτης (1)» ἀνεπαρκῶς ὑπερήσπισεν ἐν Βερολίῳ τὰ ρωσικὰ συμφέροντα, καίπερ «ἀδίκαια.» Καὶ βεβαίως πῶς ἤδύνατο νὰ ὑπερασπίσῃ αὐτά, κινδυνεύων νὰ ἀμαυρώσῃ τὴν ἐπιδεικνυομένην αὐτῷ ἐμπιστοσύνην καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ Συνεδρίου; οὗτος μόνος δὲν παρεκάλητο ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ παρίσταντο ἀντιπρόσωποι καὶ ἐπιτετραμμένοι: Ἀγγλίας, Αὐστρίας, Γαλλίας, Ἰταλίας, Τουρκίας, παρεκάλητο δὲ καὶ οἱ ἐπιτετραμμένοι τῆς Ρωσσίας: Πρίγκηψ Γορτσάκωφ, Κόμης Σουβάλωφ καὶ Οὐμπρη μετ' ἐπιτελείου ὑπαλλήλων πρὸς τούτους δὲ παρίστησαν οἱ ἀντιπρόσωποι Ἑλλάδος, Σερβίας καὶ Ρωμουνίας.

Ἀνέγνωσαν ἄρα γε ποτὲ οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Ρωσσίας τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος, Ρωμουνίας, Σερβίας καὶ Βουλγαρίας; Οὔτε ἱστορίαν, οὔτε ἐθνογραφίαν ἐγίνωσκον οἱ ἐν τῷ βερολινεῖῳ Συνεδρίῳ παρακαθίσαντες Ρῶσοι ἀντιπρόσωποι. ὅποτε ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Σερβίας Ι. Ρίσιτις ἠθέλησε νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι αἱ ἀπὸ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ λυτρωθεῖσαι ὑπὸ τῶν Σέρβων καὶ ὑπ' αὐτῶν κυριευθεῖσαι χῶραι ἀνήκον τῇ Σερβίᾳ καὶ ὑπὸ Σέρβων εἶνε κατοκημέναι, τότε ὁ Κόμης Π. Σουβάλωφ οὐδὲν καλῆτερον διενόηθη ἢ νὰ συμβουλεύσῃ τὸν κ. Ρίσιτις «νὰ ἀπειθουθῆ εἰς τὴν Αὐστρίαν».

Οἱ Πανσλαυισταὶ σφόδρα ἠγανάκτησαν ἐπὶ ταῖς ὀρισθείσαις ἐν τῷ βερολινεῖῳ Συνεδρίῳ ἀποφάσεσιν, ἐνοχοποιοῦν δὲ τὸν Αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον τὸν Β' ἐπὶ ἀκηδῆ καὶ ὀλιγωρίᾳ, ὅπως ὑπερασπίσῃ τὴν ἰγνατιεβικὴν τοῦ Ἁγίου Στεφάνου Συνθήκην. ὁ πρόεδρος δὲ τοῦ ἐν Μόσχᾳ σλαυικοῦ Κομιτάτου Ι. Σ. Ἀζάκωφ, ἐν ἐκτάκτῳ συνεδρίῳ ἐκκινεποίησεν εἰς τὰ μέλη ὅτι, ἡ Εὐρώπη ἐφόρσεσεν εἰς τὴν Ρωσσίαν, καίπερ νικητρίαν, τὸν «σκοῦφον τοῦ βλαχῶς» καὶ εἰς αὐτὸν τὸν κόμητα Ἰγνάτιεφ καὶ τοὺς Παμβουλγαριστάς. Τὸ ἀληθὲς εἶνε ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ὁ Β' βαθέως καὶ καιρίως ἐθλίβη ἐπὶ τῇ συγκομιδῇ τοιούτων καρπῶν, κατόπιν τοιούτων καὶ τοσοῦτων νικῶν, αἵτινες ἀπέβησαν ὄντως νῆλαι Καδμείαι. Μόνος ὁ ὑφυπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, ὁ γενναῖος καὶ χρηστὸς Ν. Κ. Γίρς, ἀπέμεινε πιστὸς τῷ Αὐτοκράτορι, αὐτὸς μόνον ἐπίστα τὴν προσοχὴν αὐτοῦ κατὰ τῶν Πανσλαυιστῶν καὶ τῆς ἰγνατιεβικῆς πολιτικῆς. Ἐὰν ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ὁ Β' ἐλέγχεται κατὰ τι ἔγωγος, ἡ ἐνοχὴ αὐτοῦ ἔγκειται εἰς τὴν ὑπερβολικὴν ἐμπιστοσύνην, μεθ' ἧς περιέβαλε τὰ περιστοιχιζόντα αὐτὸν πρόσωπα καὶ τὴν «πανούργον ἀλώπεκα» Αὐστρίαν ἐπὶ δέκα καὶ πλέον ἔτη οὐδεμίαν ἀνέγνω ἀληθῆ ἐκθεσιν τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβευτοῦ αὐτοῦ, ὃν περιέβαλλε δι' ἐμπιστοσύνης καὶ ὁ ἀρχικαγκελλάριος πρίγκηψ Γορτσάκωφ, ὡς καὶ τὸ ἀσιατικὸν Τμήμα τοῦ αὐτοῦ Ὑπουργείου.

(1) Οὕτως ἀπεκάλουν τὸν Βίσμαρκ εἰρωνικῶς πᾶσαι αἱ πανσλαυιστικαὶ ἐφημερίδες, μετὰ τὴν γνωστοποίησιν τῶν πεπραγμένων ὑπὸ τοῦ Συνεδρίου.

Τὸ βερολίνειον Συνέδριον, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δικαίων παραπόνων τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἑλλάδος, Δηλιγιάννη καὶ Ἀρμένη Βράϊλα, τῆς Ρωμουσίας Βρατιάνου καὶ τῆς Σερβίας Ρίσιτιτς, ἐταπεινώσει τὴν Ρωσσίαν εἰς πάντα τὰ ζητήματα τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου. Οὔτε οἱ ἐξαπατηθέντες Ἕλληνες, οὔτε οἱ παραχωρηθέντες τῇ Αὐστρίᾳ Σέρβοι, οὔτε οἱ προσβληθέντες Ρωμοῦνοι ἤθελον ἐπιχειρήσει βεβαίως νὰ ἐξαγάγῃσι τὰ κάστανα ἐκ τῆς πυρᾶς, χάριν τῶν ἐχθρικῶς αὐτοῖς διακειμένων Βουλγαρίων. Καὶ ἐν ᾧ οὔτε ὁ πρίγκηψ Βίσμπαρκ, οὔτε ὁ λόρδος Βήκουσφλνδ, οὔτε ὁ κόμης Ἀνδράσσης ἠδύνατο νὰ ἀπομακρύνῃσι τὴν Ρωσσίαν ἐκ τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου ἀπειμάκρυναν αὐτὴν οἱ Ρῶσοι Πανσλαυῖσταί. Κατὰ τὴν συγκρότησιν δὲ τῆς τοῦ Ἁγίου Στεφάνου Συνθήκης, εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ ἐκπλαγῇ τις ἐπὶ τῇ προσγενομένη τοῖς Ἕλλησι καὶ Σέρβοις ἀδικίᾳ.

Ὁ κόμης Ἰγνάτιεφ καὶ ὁ πρίγκηψ Τσερκάσκυ, (4) δημιουργοῦντες Μεγάλην Βουλγαρίαν καὶ παραχωροῦντες αὐτῇ χώρας, οἰκουμένης ὑπὸ Ἑλλήνων καὶ Σέρβων, ὡς ἐξάγεται ἐξ ἐγγράφων δημοσιευθέντων τῷ 1896 ἐν τῇ «**Ρωσικῇ Ἀρχαιο-τητι**», ἐφρόνουν ὅτι τὰ ἱστορικά, ἐθνογραφικὰ καὶ θρησκευτικὰ συμφέροντα τῶν Βουλγάρων ἀπῆλθον τὴν παραχώρησιν αὐτοῖς πάσης τῆς Μακεδονίας, Θράκης καὶ πάσης σχεδὸν τῆς Παλαιᾶς Σερβίας μετὰ τῶν πόλεων Πρισερένης, Νύσσης, Βράνιας, Λεσκοβίτσης κλπ.

Τοὺς Ἕλληνας ὁ πρίγκηψ Τσερκάσκυ παρίστα πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Ἀλέξανδρον τὸν Β' ὡς ἐπιφίλους καὶ φυσικοὺς ἐχθρούς, τοὺς δὲ Βουλγάρους ὡς προσφιλεῖ καὶ ἀφωσιωμένα τῇ Ρωσσίᾳ τέκνα, ἅτινα οὐδέποτε ἤθελον ἐξαναστῆ κατ' αὐτῆς.

Ποῦ ἐβάσιζεν ὁ πρίγκηψ Τσερκάσκυ τὰς πρὸς τὴν Ρωσσίαν ἐχθρικός τῶν Ἑλλήνων διαθέσεις; καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος δὲν ἐγώριζεν! Ὁ ἀμύητος τῆς τῶν Ἑλλήνων ἱστορίας καὶ ἐθνογραφίας καὶ δὴ τῆς θρησκείας αὐτῶν πρίγκηψ Τσερκάσκυ δὲν ἦτο εἰς θέσιν νὰ προσδιορίσῃ τὸν ἀριθμὸν τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς, ἠγνῶει δὲ τίνι τρόπῳ ἀποτελεσματικῶς ἠδύνατο νὰ ἐξουδενώσῃ αὐτὴν, διότι ἐφοβεῖτο μήπως οἱ Ἕλληνες, οἱ διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν βέβησαντες τὰς χώρας αὐτῶν κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας καὶ ἐλευθερίας ἀνιστον ἀγῶνα, προσελκύσωσι τοὺς φιλελευθέρους καὶ ἀνεπτυγμένους τῆς Εὐρώπης ἀνδρας καὶ οὕτως ἐπέλθῃ ἀνατροπὴ τῶν ὄνειροπολημάτων τῶν Ρῶσων Πανσλαυῖστῶν.

Ὅπως διάφορος θὰ παρίστατο ἡ Ρωσσία πρὸς τῆς Εὐρώπης, ἐὰν ἐνήργει τιμίως καὶ δικαίως ἐν Ἁγίῳ Στεφάνῳ, ἐνθα ὤφειλεν αὐτὴ ὅπως ἀνκηνησθῇ τῶν πνευματικῶν αὐτῆς ποδηγετῶν Ἑλλήνων, ἀποδίδουσα δὲ αὐτοῖς τὴν Θεσσαλίαν καὶ Νότιον Ἡπειρον, ἐκτελοῦσα οὕτω καὶ τὸν πόθον τοῦ ἀειμνήστου Αὐτοκράτορος Νικολάου τοῦ Α', θὰ καθίστατο καὶ αὕτως ἀξία τῆς εὐγνωμοσύνης καὶ ἀφοσιώσεως τοῦ ἀείποτε εὐγνώμονος καὶ εὐγενοῦς ἐλληνικοῦ ἔθνους.

(4) Κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν τῆς ὑπογραφῆς τῆς Συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ὁ πρίγκηψ Τσερκάσκυ αἰφνιδίως ἐπέλευθε, τὴν 19η, Φεβρουαρίου 1878.

Καὶ πρὸς τὸ ρωμουρικὸν δὲ ἔθνος, ὃ περ ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Αὐτοκράτορος Πέτρου τοῦ Α' ἀείποτε ἠκολούθησε πιστῶς τὴν Ρωσσίαν ἐν τοῖς κατὰ τῆς Τουρκίας πολέμοις αὐτῆς, ἡ δικαιοσύνη ἀπῆται, ὅπως προσενεχθῇ τιμιώτερον πως καὶ δικαιότερον, διότι ἅπανα ἡ Βεσσαραβία, ἣν κατέχει νῦν ἡ Ρωσσία, δὲν ἐκυριεύθη, ἀλλ' ἀπλῶς κατελήφθη μετὰ τὸν νικηφόρον τῆς Ρωσσίας πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας τῷ 1811, καθ' ὃν οἱ Μολδαυοὶ ἔσπευσαν εἰς βοήθειαν τῶν ρωσικῶν στρατευμάτων, διετελοῦντες φίλοι καὶ οὐχὶ ἐχθροί. Ποία τύχη ἀνέμεινε τὸν ρωσικὸν στρατὸν ὑπὸ τὰ τελεῖα τῆς Πλεύνας τῷ 1877, ἐὰν οἱ Ρωμοῦνοι δὲν ἀπέστειλλον εἰς βοήθειαν αὐτοῦ 40 χιλιάδας στρατοῦ; Αἱ δοθεῖσαι ὅμως τοῖς Ρωμοῦνοις ὑποσχέσεις (τῷ 1877) εἶνε γνωσταὶ οὐ μόνον τοῖς Ρωμοῦνοις αὐτοῖς, ἀλλὰ καὶ τῇ πεπολιτισμένη Εὐρώπῃ. Ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ τιμὴ καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια τῆς Ρωσσίας ἐπέβαλε τὴν παντελεῖ κατάργησιν τῆς συνθήκης τῶν Παρισίων (τοῦ 1856) ταυτοχρόνως ὅμως μεγαλειότερα ἀξιοπρέπεια καὶ τιμὴ ἀπῆλθον, ὅπως προσενεχθῇ αὕτη δικαιοτέρον πως πρὸς τὴν ἀείποτε πιστὴν αὐτῇ σύμμαχον καὶ φίλην. Ἡ Ρωσσία, δικαίως ἐνεργούσα, θὰ διέθετεν ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου 500 χιλιάδας στρατοῦ, ἐλληνικοῦ, ρωμουλικῦ καὶ σερβικοῦ, ὅστις μετὰ τοῦ ρωσικοῦ θὰ ἐβάδιζε κατὰ παντός, ὅστις θ' ἀπεφάσιζε νὰ διαφιλονεικήσῃ τὴν δικαίως συναφθεῖσαν εἰρήνην. Ἐὰν ἡ Ρωσσία, τῷ 1878, τοσοῦτον ἐφρόντισε περὶ ἰδρύσεως Μεγάλης Βουλγαρίας, παραχωροῦσα τὴν οὐδέποτε ἀνήκουσαν αὐτῇ Μακεδονίαν, ὑπὸ Ἑλλήνων, Σέρβων καὶ Βλάχων οἰκουμένην, διατί τότε ἀπέρριψε τὰ δίκαια τῶν Ρωμοῦνων πρὸς Ἴδρυσιν ἀρτίως Ρωμουσίας; Ἀποδίδουσα δὲ τῇ Ρωμουσίᾳ τὰς ἀδικίως καὶ παρανόμως κατασχεθείσας, τῷ 1811, χώρας αὐτῆς, καίπερ ἀποκλειστικῶς ὑπὸ Ρωμοῦνων κατοκμημένας, (ὡς αἱ ἐπαρχίαι Κισνοβίου, Βέλης, Ὀργιέθης, Σορόκης, ἐν αἷς κατὰ τὴν καταγραφὴν τοῦ 1897 μεταξύ 750 χιλιάδων Μολδαυῶν εὐρέθησαν μόνον 40 χιλιάδες Ρῶσων), ἡ Ρωσσία θὰ ἀπεδείκνυε πρὸς τὴν Ρωμουσίαν οὐ μόνον τὰς δικαίας καὶ ἀγαθὰς αὐτῆς διαθέσεις, ἀλλὰ θὰ ἠνάγκαζεν οὕτως αὐτὴν, ὅπως διάκηται πάντοτε εὐγνωμόνως αὐτῇ. Ὅποιον δὲ συμφέρον ἀπῆται, ὅπως ἡ Ρωσσία ἀπωθήσῃ τὴν Ρωμουσίαν καὶ ἀναγκάσῃ αὐτὴν, μετὰ 250 ἐτῶν φιλίαν, νὰ προσέλθῃ πρὸς τὸ ἐχθρικὸν τῇ Ρωσσίᾳ στρατόπεδον; Ἀρὰ γε δικαιοῦμεθα νὰ ἐνοχοποιώμεν τοὺς Ρωμοῦνους, διότι οὗτοι δὲν ἐπιθυμοῦσι νὰ ἐκρωσισθῶσιν ἢ νὰ ἐκβουλγαρισθῶσι καὶ διότι ἐπιθυμοῦσι νὰ παραμείνωσι Ρωμοῦνοι καὶ νὰ ὑπερασπίσωσι τὴν ὀρθόδοξον αὐτῶν Ἐκκλησίαν κατὰ τῶν σκευωριῶν τῶν Πανσλαυῖστῶν;

Οἱ ἀνόσοι καὶ ἐγκληματικοὶ ἄθλοι, οὗς διέπραξεν ἐν Βεσσαραβίᾳ ἀπὸ τοῦ 1871—1882 ὁ θηριώδης ἀρχιεπίσκοπος Παῦλος, κλείσας, πρὸς ἐκρωσισμόν τῆς χώρας ἐκείνης, 335 ἐκκλησίας καὶ πυρκαϊώσας διὰ τῶν μολδαυικῶν ἐκκλησιαστικολεितουργικῶν βιβλίων τὰς θερμάστρας τῆς μητροπόλεως του, οὐδὲ ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τῶν Κάρφων θὰ ἐπετρέπετο! Καὶ ἦδη ἡ κατάστασις, εἰς ἣν περιήλθεν ὁ ἐν Βεσσαραβίᾳ μολδαυικὸς πληθυσμὸς, ἀναγκάζει αὐτόν, ὅπως ἐπιζητῇ κρίσσονα τύχην, διότι,

στερούμενος τοῦ δικαιώματος νὰ ἀναγιγνώσκῃ βιβλία εἰς τὴν μολδαυικὴν γλῶσσαν γεγραμμένα, καὶ διατελῶν, ὡς ἐκ τούτου, καθ' ὀλοκληρίαν ἀγράμματος, μὴ ἐπιθυμῶν δὲ νὰ ἐκμάθῃ τὴν ξένην αὐτῶν ρωσικὴν γλῶσσαν, κατέστη παντελῶς ἄπιστος καὶ ἀθηρσκος, παυσάμενος νὰ ἐπισκέπτηται τοὺς τοῦ Θεοῦ ναοὺς, καταστάντας δι' αὐτὸν ξένους: Ἄρα γε ταῦτα πάντα πρὸς ἐξυπηρέτησιν τῆς Ὁρθοδόξιας, τοῦ Ρώσσου Μονάρχου καὶ τῆς Ρωσσίας θεσπίζει τὸ ἐκκλησιαστικὸν σωματεῖον μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτοῦ, τοῦ Πανσλαυϊστοῦ Κ. Ποπεδονόστσεφ;

(Κατὰ Δεκέμβριον τοῦ 1900, ὁ Γενικὸς Διοικητὴς Βεσσαραβίας ἀπήγγειλε λόγον, ἐν ᾧ ἀνομολογεῖ ὅτι εἰς τὰ ἐν Βεσσαραβίᾳ χωρία κυριαρχεῖ ἡ αὐτοδικία, ἡ δὲ μαγγανεία ἐν τῇ θεραπείᾳ τῶν ἀσθενῶν ποιεῖται γιγαντιαίας προόδους! Ἡ ἀνηθικότης, λέγει, καὶ ἡ θρησκευτικὴ παραλυσία ὁσημέραι αὐξάνουσι, τὰ δὲ διαπραθόμενα ἐγκλήματα προκαλοῦσι τὴν φρίκην! Οἱ παῖδες κυλίνονται ἐν παχυλῇ ἀμαθείᾳ, ἀγροικία καὶ τῷ σκότει τῆς ἀπικιδευσίας, ἡ ἀποστολὴ δὲ τοῦ Σχολείου ἐν Βεσσαραβίᾳ ὀξύνεται καὶ περιπλέκεται, ὡς ἐκ τῆς ἀγνοίας τῆς ρωσικῆς γλώσσης, ὑπὸ τοῦ ἐγγυρίου πληθυσμοῦ.)

Πῶς δὲ ἐπολιτεύσατο ἡ Συνθήκη τοῦ Ἁγίου Στεφάνου πρὸς τὴν Σερβίαν καὶ τὸ Μαυροβούνιον; Ἡ Σερβία ἦτο σφόδρα προσβεβλημένη, διότι αἱ ἀπολυτρωθεῖσαι ὑπ' αὐτῆς ἀπὸ τῆς τουρκικῆς κυριαρχίας καὶ κατακτηθεῖσαι διὰ τῶν σερβικῶν ὄπλων σερβικαὶ χῶραι ἐν τῇ Παλαιᾷ Σερβίᾳ παρεχωρήθησαν τῇ Μεγάλῃ Βουλγαρίᾳ. Εἰς τὸν δημιουργὸν τῆς ἀγιοστεφανικῆς Βουλγαρίας δὲν ἤρκεσε τὸ χυθὲν ρωσικὸν αἷμα ὡς καὶ τὸ ρωμουνικόν, ὑπὲρ τῶν σχισμαστικῶν Οὐννοβουλγάρων, ἀλλ' ἔδει ὅπως, οὐ μόνον τὸ σερβικὸν αἷμα ρεῖσῃ ὑπὲρ τοῦ εὐτελοῦς καὶ ἀγνώμονος τούτου λαοῦ, ἀλλ' ὅπως καὶ αὐτοὶ οἱ Σέρβοι, ὡς οἱ Ἕλληνες τῆς Μακεδονίας καὶ Θράκης, ὑποκύψωσιν ὑπὸ τὸν ὄδυνήρον τῶν Βουλγάρων ζυγόν, χείρονα καὶ αὐτοῦ τοῦ τουρκικοῦ. Καὶ τοῦτο ὅμως ἐφάνη αὐτοῖς ὀλίγον, δι' ὃ καὶ κατήνεγκον ὀδυνηρότερον τραῦμα κατὰ τοῦ σερβικοῦ ἔθνους: τὰ γενναῖα αὐτοῦ τέκνα, ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἑρζεγοβίνῃ, καίπερ ἥρωϊκῶς πολεμήσαντα κατὰ τῶν Τούρκων ἀπὸ τοῦ 1874—1878, παρεχωρήθησαν εἰς τὴν Αὐστρουγγαρίαν. Ἐνῶ δὲ ἀφ' ἑνὸς ἐλευθεροῦται πλουσία χώρα, ὁ λαὸς τῆς ὁποίας οὐδὲ κἂν ἐκινήθη ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ καὶ προσκτάται ἐδάφη, οὐδέποτε αὐτῷ ἀνήκοντα, ἀφ' ἑτέρου προῖκα ἀποδίδονται καὶ ὑποβάλλονται ὑπὸ τὴν βαρεῖαν τῆς Αὐστρίας καὶ τοῦ Βατικανοῦ ζεύγλην οἱ ὑπὲρ τῆς ὀρθοδόξου Πίστεως καὶ τῆς ἐλευθερίας ἀγωνισθέντες. Τοιαύτη ἡ διέπουτα τὸς πράξεις τῶν Πανσλαυϊστῶν καὶ Παμβουλγαριστῶν δικαιοσύνη! Ὅτε δὲ πρὸ δεκαετίας ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ὁ Γ'. ἐπληροφόρηθη τὴν δυσθάστακτον καὶ ἀνυπόφορον κατάστασιν τῶν ὑπὸ τὸν αὐστριακὸν ζυγὸν διατελούντων Σέρβων τῆς Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης, ὁ εὐσεβὴς ἐκεῖνος Αὐτοκράτωρ, ὡς ἔγραφον τὰ εὐρωπαϊκὰ φύλλα, ὑπεσχέθη τῷ ἡγεμόνι τοῦ Μαυροβουνίου Νικολάφ τῷ Δφ ὅτι, αὐχί ἐπὶ μακρὸν ἔτι θὰ δεσπόζῃ ἡ ἔξουσία τῆς Αὐστρίας ἐν ταῖς προσωρινῶς καταληφθεῖσαις ὑπ'

αὐτῆς χώραις: τὴν ὑπόσχεσιν δὲ ταύτην τοῦ Μονάρχου ἔμαθεν ἅπας ὁ Σερβισμός.

Ἄλλ' ἰδοὺ τὸ 1897. Τὰ τέκνα τῆς Ἑλλάδος, ἀπολέσαντα τὴν ὑπομονὴν καὶ τὴν καρτερίαν νὰ βλέπωσι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν Κρήτας, τὰ πάνδεινα πάσχοντες ὑπὸ τῆς τουρκικῆς θηριωδίας, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν Μακεδόνας, πίπτοντας ἐξ ἐνέδρας θύματα τῶν δολοφονικῶν φασγάνων τῶν θηριωδῶν Βουλγάρων, ἠναγκάστησαν ν' ἀναλάβωσι τὴν υπεράσπισιν καὶ λύτρωσιν αὐτῶν. Τὸ κίνημα τοῦτο αὐθωρεῖ φώδηγησε τὴν πανούργον καὶ δολίαν ἀλώπεκα, Αὐστρίαν, εἰς Πετρούπολιν: ὀλίγον δὲ πρὸ τῶν γεγονότων τούτων ἐτελεύτησεν ὁ χρηστότατος ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς Ν. Κ. Γίρς. πρὸς δὲν ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ὁ Γ', λίαν δικαίως, ἔτρεφε πλήρη ἐμπιστοσύνην, ἀνεφάνη δὲ ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς, ὡς ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, ὁ τέως πρεσβευτὴς πρίγκηψ Λομπάνωφ-Ροστότσου, φίλος τῆς Αὐστρίας καὶ ᾧ τινι τὰ συμφέροντα αὐτῆς ἦσαν πολλῶν τιμαλφέστερα τῶν ρωσικῶν. ἀφ' οὗ δὲ χρόνου οὗτος ἀνέλαβε τὴν διεύθυνσιν τῆς Ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς Ρωσσίας, ἐν Πετρούπολει, ἔπνευσε καθ' ὀλοκληρίαν πνεῦμα αὐστριακόν: ὁ πανσλαυϊστικὸς τύπος ἀνευφάνησε τὴν Αὐστρίαν φίλην καὶ σύμμαχον τῆς Ρωσσίας, καίτοι ἡ Αὐστρία οὐ διέλιπε, συμπράττουσα μετὰ τῆς ἐχθρικῆς τῇ Ρωσσίᾳ διακειμένης τριπλῆς Συμμαχίας.

Ὁ διάδοχος τοῦ πρίγκηπος Λομπάνωφ, κόμης Μ. Ν. Μουραβιέρ, μὴ διακριθεὶς ἐπὶ διπλωματικαῖς ἀρεταῖς, ἔβη ἐπὶ τοῖς ἔχνεσι τοῦ προκατόχου του. Λεπτομερῶς δὲν θὰ πραγματευθῶ τὴν ρωσσοαυστριακὴν συμφωνίαν τοῦ 1897, ἣν πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν οὐχὶ ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς δοθείσης ὑπὸ τῆς Αὐστρίας ὑποσχέσεως, ὅτι οὐδὲν ἤθελε πράξῃ ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου, ἀντιβαῖνον εἰς τὰ ρωσικὰ συμφέροντα καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ἐθνοτήτων, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς ὑπὸ τῆς Ρωσσίας δοθείσης ὑποσχέσεως, ὅτι δὲν θέλει υπερασπίσῃ τοὺς ὀμπίστους αὐτῆ καὶ ὅτι δὲν θὰ ἐπέτρεπε τὴν ἀλλαγὴν τῶν ὀρίων τῶν Κρατῶν τοῦ Αἴμου, καίτοι τοῦτο σχετικῶς τῇ Ἑλλάδι δὲν ἐτηρήθη. Ἡ πανούργος καὶ ἐπίορκος Αὐστρία ἀθορύβως ὑπεισέρχεται εἰς Θεσσαλονίκην καὶ αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν, προαποστέλλουσα στρατιὰν ἀτιθάσων Ἀλβανῶν καὶ Ἰησοῦτῶν καὶ, κατὰ μῆκος τῆς πορείας ταύτης, ἰδρύσασα σταθμοὺς διὰ τοὺς Προξένους τῆς καὶ τὴν λατινικὴν προπαγάνδαν, πρὸ πολλοῦ δὲ παρίσταται πλέον ἡ ἀνάγκη, ὅπως ἡ Ρωσσία θέσῃ φραγμὸν εἰς τὴν Σταυροφορίαν ταύτην τῶν Ἰησοῦτῶν ἀνὰ τὴν Χερσονήσον τοῦ Αἴμου, καὶ υπερασπίσῃ τοὺς ὀρθοδόξους. Ἐν τῷ Βιλαετίῳ τοῦ Κοσσυφοπεδίου ἡ Παλαιᾷ Σερβίᾳ, ἐκτὸς τοῦ Σαντζακίου τοῦ Νοβιπαζάρ, τῷ ἔτει 1879 ὑπῆρχον 205 χιλιάδες Ὄθωμανῶν, 140 χιλ. ὀρθοδόξων καὶ περὶ τὰς 20 χιλ. ρωμαιοκαθολικῶν Μιρδιτῶν. Τῷ ἔτει ὅμως 1899 οἱ Ὄθωμανοὶ ἀνῆλθον εἰς 300 χιλ. οἱ ρωμαιοκαθολικοὶ εἰς 30 χιλ. οἱ δὲ ὀρθόδοξοι κατῆλθον εἰς 85 χιλ. Ἐν Ἰπεκίφ δὲ, τῷ ἄλλοτε ποτε σερβικῷ Πατριαρχείῳ, τῷ μὲν ἔτει 1877 ὑπῆρχον 3500 σερβικαὶ οἰκογένειαι, ἤδη δὲ μόνον 700 τοιαῦται διασώζονται.

Ἐνῶ δὲ τῷ 1897 ὁ ἡγεμὼν τοῦ Μαυροβουνίου Νικόλαος ἀπεφάσισεν, ὅπως δώσῃ σωφρονιστικὸν μᾶθημα εἰς τοὺς τὴν συστηματικὴν ἐξόντωσιν τῶν Σέρβων ἀνεργεῖντας Ἄλβανούς, καὶ πάλιν ἡ ἀγαθοεργὸς Αὐστρία ἐξοπλιζέι αὐτοὺς δι' ἰδίων τῆς ὅπλων, κατὰ δὲ τὴν δήλωσιν τοῦ ἀνταποκριτοῦ τοῦ «**Νέου Χρόνου**,» οἱ Πρόξενοι αὐτῆς διὰ χρυσοῦ ἐπλήρων ἐκάστην δολοφονικῶς πίπτουσαν σερβικὴν κεφαλὴν.

Ἐνῶ δὲ τοιοῦτον εἶχε συλλάβῃ σχέδιον ὁ ἡγεμὼν Νικόλαος, ἐκ Πετροπόλεως οἰδοῦνται συμβουλαί, ὅπως μείνῃ ἤσυχος καὶ μὴ ἐξερεθίζῃ τὴν Αὐστρίαν, διότι καὶ ἡ Ρωσσία δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ τὴν συνένωσιν τῶν σερβικῶν καὶ μαυροβουνιωτικῶν ὀρίων.

Συνεπεῖθ' τῆς εἰς Σερβίαν μεταβάσεως τοῦ τέως βασιλέως αὐτῆς Μιλάνου καὶ τῆς ἐναντίον αὐτοῦ δυσαρασκείας τῶν κατοίκων, τὴν σερβικὴν βασιλικὴν δυναστείαν ἠπειλεῖ κίνδυνος. Ἡ ρωστικὴ κυβέρνησις ἀνεκάλυψε τὸν ἀπεισταλμένον αὐτῆς Ζαδόφσκιν καὶ σαφῶς ἐξεφράσθη κατὰ τῆς ἐν Σερβίᾳ διαμονῆς τοῦ Μιλάνου. Ὁ δὲ ἡγεμὼν τοῦ Μαυροβουνίου, κατὰ τοῦ ὁποῦ οἱ Μιλάνος, ὡς φίλου τοῦ Τσάρου, οὐκ ὀλίγας προσβολὰς ἐξεσπινδόνθησε, δημοσιεύσας διαφόρους λιθέλλους κατὰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ, διαλύσας καὶ τὸ φερώνυμον αὐτῷ σερβικὸν τάγμα καὶ πλεῖστα ἄλλα ἐπραξε, δὲν ἠδύνατο νὰ διατελῇ εἰς ὁμαλὰς σχέσεις πρὸς τοὺς ἰθύντορας τῆς Σερβίας, τῆς ὁποίας ἡ λαϊκὴ τάξις, ποθοῦσα ὅπως ἀπαλλαγῇ ἀπὸ τῆς πιέσεως τοῦ Μιλάνου καὶ τῶν αὐστριακῶν βιαιοτήτων, ἠτοιμάζετο νὰ προτείνῃ τῷ ἡγεμόνι Νικόλαῳ τὸ σερβικὸν στέμμα, καίτοι ὁ μεγάλόψυχος ἡγεμὼν τῶν Μαύρων Ὁρέων οὐδέποτε ὠνειροπόλησε τοῦτο, ὡς φκίνεται ἐκ συνδιαλέξεων αὐτοῦ μετὰ πολλῶν οἰκειῶν αὐτῷ, ὅτι μετ' ἀγάπης πολλῆς διάκειται πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Σερβίας Ἀλέξανδρον, πρὸς ὃν ἐπεθύμει νὰ δώσῃ εἰς γάμον καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ. Ὁ βασιλεὺς ὅμως Μιλάνος τούναντίον εἶχεν ὑπ' ὄψει νὰ νυμφεύσῃ αὐτὸν μετὰ τινος γερμανίδος πριγκηπίσσης.

Ἄλλ' εὐτυχῶς ὁ ἀγαθὸς τῆς Σερβίας δαίμων οὐέλυσε τὰς σκευωρίας τοῦ Μιλάνου, τοῦ βασιλέως Ἀλεξάνδρου νυμφευθέντος τὴν σερβίδα Δράγαν.

Πρὸς ἀποφυγὴν τῆς ἐν Σερβίᾳ ἀναρχίας καὶ τῆς ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καταλήψεως αὐτῆς, ὁ ἡγεμὼν Νικόλαος θὰ περιήρχετο εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἀποδεχθῇ τὸν σερβικὸν Ἱθρόνον ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ Σερβία θὰ ἐστερεῖτο τῆς βασιλικῆς δυναστείας. Καὶ αὕτις δὲ παρήσθη ἀνάγκη, ὅπως ζητηθῇ ἡ γνώμη τῆς Πετροπόλεως, ἐξ ἧς ἐλήφθη ἀπάντησις, ὅτι ἡ Ρωσσία δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ, οὔτε ἡ δυναστεία τοῦ Μαυροβουνίου νὰ καταλάβῃ τὸν σερβικὸν Ἱθρόνον, οὔτε τὴν συνένωσιν τοῦ Μαυροβουνίου μετὰ τῆς Σερβίας, ἀλλ' οὔτε καὶ γειτνιάσιν μετὰ τῆς Σερβίας. Τί δὲ σημαίνει τοῦτο, ἐνῶ εἶνε γνωστὸν, ὅτι τὸ Μαυροβούνιον, κατὰ τὴν δήλωσιν τοῦ ἀειμνήστου Αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ I'. τυγχάνει ὁ ἐξαιρετικὸς τῆς Ρωσσίας φίλος, ἀληθῶς λίαν μικρὸς, ἀλλ' ἐν τούτοις φίλος, τὴν φιλίαν αὐτοῦ διαβεβαιώσας καὶ ἀποδείξας ἐμπράκτως καὶ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε τῷ 1815 εἰς μόνος λόγος τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀλε-

ξάνδρου τοῦ Αου ἤρκεσεν, ὅπως ὁ ἐν μακαρίᾳ τῇ λήξει ἀρχιποίμην τοῦ Μαυροβουνίου Πέτρος ὁ Αος παραχωρήσῃ τῇ Αὐστρίᾳ τὸν μόνον λιμένα αὐτοῦ Κάτταρον, ὅστις 65 ὀλόκληρα ἔτη ἀπεστέρησε τὸ Μαυροβούνιον τῆς εἰς τὴν Θάλασσαν καθόδου, πρὸς δὲ τούτοις καὶ τῆς οἰκονομικῆς τῆς χώρας ἀναπτύξεως.

Ποῖος δὲ διευθετεῖ πάντα ταῦτα καὶ πιέζει τὸ Μαυροβούνιον; Βεβαίως οὐδεὶς ἄλλος ἢ ὁ φυσικὸς ἐχθρὸς, ἡ πανοῦργος ἀλώπηξ Αὐστρία, ἥτις ἀταράχως ὑπεισέρχεται εἰς τὸν δυστυχῆ μαυροβουνιωτικὸν ὀρνιθῶνα, ἡ δὲ ρωσικὴ διπλωματία, βαυκαλιζομένη καὶ ἀποναρκουμένη ὑπὸ τῆς Αὐστρίας, εἶνε ἐτοίμη, ὅπως ὀλόκληρον τὴν Χερσόνησον τοῦ Αἴμου παραχωρήσῃ αὐτῇ.

Ἡ Ρωσσία οἶνει περιστρέφεται περὶ τὴν πολιτικὴν τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Αου, ἥτις ἤγαγεν αὐτὴν εἰς πόλεμον μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ μονοῦ μετὰ συμπάσης τῆς Εὐρώπης.

Τῷ 1811 ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ὁ Αος πρότεινε τῇ Αὐστρίᾳ, εἰς ἀνένεωσιν τῆς προτέρας μετ' αὐτῆς συμμαχίας, νὰ διενεργήσῃ τὴν ὑπὸ ταύτης κατάληψιν τῆς Σερβίας, ὡσαύτως δὲ ἦτο πρόθυμος νὰ παραχωρήσῃ αὐτῇ (τῇ Αὐστρίᾳ) τὴν Βλαχίαν μέχρι τῆς Βραΐλας.

Ἐὰν ἡ Αὐστρία δὲν ἐπέμενε,» ἔγραφεν ὁ Μίττερνιχ τῷ 1811, «ἡ Τουρκία πρὸ πολλοῦ θὰ ὑπέκυπτεν ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς Ρωσσίας». . . . «Ἡ Ρωσσία παρουσιάζει κρᾶμα θρασυδειλίας, (ἔγραφε τότε ὁ Μίττερνιχ) καὶ ἀσκόπου πόθου εἰς κατακτήσεις, ἐνῶ οὐδέποτε ἐβάσισεν, οὐδὲ νῦν βασιζέι τὰς πράξεις αὐτῆς ἐπὶ δεδομένων ἀρχῶν.»

Ὅπόσον οἱ λόγοι οὗτοι προσαρμύζουσιν εἰς τοὺς παρόντας χρόνους!

Μεγίστην θρασυδειλίαν παριστᾷ νῦν ἡ Ρωσσία ἐν σχέσει πρὸς τὴν Αὐστροουγγαρίαν. . . .

Ἡ Αὐστρία, συνδέουσα τὸ Σεράγεβο μετὰ τῆς Μητροβίτσης διὰ σιδηροδρόμου, περιβάλλει τὸ Μαυροβούνιον καὶ τὴν Σερβίαν διὰ σιδηροῦ κρῖκου, ἀπειλεῖ δὲ διὰ κατοχῆς τὴν Μακεδονίαν. Ἄλλ' ἐρωτῶμεν: πῶς ἀποβλέπει εἰς ταῦτα πάντα ἡ Ρωσσία; Ρῶσσος ἐπιφανὴς διπλωμάτης, τὸ ὄνομα τοῦ ὁποῦ ἀποσιωπᾷ ὁ βιενναῖος «**Σλαυικὸς Αἰὼν**,» ἡ φυσιογνωμία ὅμως τοῦ ὁποῦ κάλλιστα ἐχρωματίσθη ὑπ' αὐτοῦ, (καὶ ἡμεῖς δὲν θέλομεν σφάλλῃ, ἐὰν τὸν ὀνομάσωμεν ἀέπιστημον προσωπικότητα!!! ἐπιφανεστέρα τῆς ὁποίας δὲν ἀπαντᾷ καθ' ὅλον τὸ Ὑπουργεῖον τῶν ἐξωτερικῶν,) σχετικῶς πρὸς τὸ Μαυροβούνιον ἐξεφράσθη μετ' ἄκρου μυκτηρισμοῦ. «Τὸ περὶ Βοσνίας καὶ Ἐρζεγοβίνης ζήτημα,» εἶπεν οὗτος, «εἶνε λελυμένον, οὐδὲ ὅπως δὲ πρέπει νὰ προξενῇ ἀθυμίαν». Λαμπρότερον δὲν ἠδύνατο νὰ ἐφρασθῇ ὁ ὀξυδερκὴς διπλωμάτης!!! Τὸ Μαυροβούνιον, ἡ Σερβία, ἡ Βοσνία καὶ ἡ Ἐρζεγοβίνη δεόν ὅπως διέλθωσι διὰ τοῦ αὐστριακοῦ διηθητηρίου. Αἱ χῶραι αὗται ἀνάγκη πρὸς τούτοις ὅπως ἀναγεννηθῶσι, δηλαδὴ ὅπως ἀποβάλωσι τὴν ἰδίαν ὑπόστασιν καὶ ἐκκαθολικευθῶσιν! Ἴδού, τῇ ἀληθείᾳ, γνησίᾳ ρωσικῇ πολιτικῇ, ποδηγετουμένη καὶ ἐμπνεο-

μένη ὑπὸ τῆς Βιέννης ! Χάριτας καὶ εὐγνωμοσύνην ὀφείλομεν τῷ ἐκλαμπροτάτῳ κόμητι, διαφωτίσαντι ἡμᾶς εἰς τί ἀπέβλεπεν ἡ ρωσσοαυστριακὴ ὁμοφωνία τοῦ 1897 !

Ἐπίσης δὲ χάριν τῆς Αὐστρίας, τῷ 1897, ἡ Ρωσσία ἐπέτρεψεν εἰς τὴν Τουρκίαν, ὑπὸ Γερμανῶν στρατιωτικῶν διοικουμένην, νὰ συλλέξῃ πανταχόθεν στρατοὺς καὶ καταβάλλῃ τοὺς ἐαυτῆς φωτοδότας καὶ ὁμοπίστους Ἕλληνας, ὡς νὰ εἶνε ἀδύνατον νὰ θρασύσῃ ὀπλῇ ἐλέφαντος ὧδν περιστερᾶς. Οἱ Ἕλληνες ἀφθόνως ἔχυσαν τὸ αἷμα αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ἱεροῦ αὐτῶν σκοποῦ, τὸ δὲ αἷμα τοῦτο θὰ φέρῃ καρποὺς βεβαιωτάτους ὑπὸ τὴν σκέπην ἐκείνου, ὑπὲρ οὗ τοῦτο ἔρρευσεν. Ἡ Ἑλλάς προσηγήθη θυσία ὑπὸ τῆς Ρωσσίας τῇ Αὐστρίᾳ, διότι ἄλλως δὲν θὰ ἐπέτρεπε τὴν ἀδικον αἱματοχυσίαν, δι' ἐνὸς δὲ μόνου λόγου αὐτῆς θ' ἀνεχαίτιζε τὰ κατὰ τῆς Θεσσαλίας ὀρηκάντα τουρκικὰ σιφῆ, ὡς ἀνεχαίτισεν αὐτὰ τῷ 1862, ὅτε ὄρμησαν κατὰ τῆς Κετίγγης καὶ τῷ 1876, ὅτε κεραυνὸς μέγας προητοιμάζετο νὰ ἐνοκῆψῃ κατὰ τῆς Σερβίας. Ἡ πανούργος καὶ ἐπίορκος πολιτικὴ τῆς Αὐστρίας ἐπανηγύρισε καὶ παιᾶνας ἐτόνισε τῷ 1897, ἡ δὲ Ρωσσία, ἥτις τῷ 1829, 1868 καὶ 1878 ὑπεστήριξε τὴν μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἔνωσιν τῆς Κρήτης, πρώτη αὕτη ἀντέστη κατὰ τῆς φυσικῆς ταύτης συγχωνεύσεως, διότι αὕτη δὲν συνεπιβάζετο πρὸς τὰς βλέψεις τῆς ἐθνοφθόρου Αὐστρίας. Κατὰ τῆς Ἑλλάδος ἴσταντο ἡ ἐπίσημος Ρωσσία μετὰ τῆς Αὐστρίας, ἡ Γερμανία καὶ ἡ Ἀγγλία, ἀλλ' ἅπας ὁ ρωσσικὸς λαὸς μετὰ τοῦ φιλαλήθους λαοῦ τῆς Εὐρώπης ἴστατο ὑπὲρ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ προσβολὴ καὶ αἱ ὕβρεις, ἃς ἡ ἐπίσημος Ρωσσία, κατὰ τὸ δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου, κατήνεγκε τῷ 1878 κατὰ τοῦ Σερβισμοῦ, τῷ δὲ 1897 κατὰ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, δὲν θέλουσι βεβαίως κοσμήσῃ τὴν ρωσσικὴν ἱστορίαν, διότι ἡ ἀντιχριστιανικὴ καὶ ἀφύσικος αὐτῆς στάσις οὐδόλως περιποιούσιν αὐτῇ τιμὴν. Τῷ 1854—55 ἡ Ρωσσία κατεφέρετο κατὰ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἀγγλίας διὰ τὴν μετὰ τῆς Τουρκίας συμμαχίαν αὐτῶν, ὑπηρετουσῶν οὕτω τὸν Μωάμεθ, τῷ 1897 ὁμοῦς ἡ πρωτόθρονος Μόσχᾳ, ἡ καρδία τῆς εὐσεβοῦς Ρωσσίας, ἐπιλαθομένη τῆς διαθήκης Πέτρου τοῦ Α' Αἰκατερίνης τῆς Β' Νικολάου τοῦ Α' καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Β' καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ', ἀπέστειλεν εἰς βοήθειαν τῶν Τούρκων τὸν ὑπὸ τοῦ Ἑλληνοστρατηγῶν Α. Σ. Κωνσταντᾶ ἰδρυθέντα Ἐρυθρὸν Σταυρὸν τῆς Θεομήτορος· τὸ γεγονός τοῦτο, μελανοῖς γράμμασι, διαμνεῖ γεγοσμένον ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς Μόσχας. Τί δὲ ἔπραξεν ὁ Ἐρυθρὸς Σταυρὸς ἐν Ἑλλάδι ;

Οἱ ἀρχηγοὶ αὐτοῦ ἔγραψαν εἰς τὸν « Ἀγγελιοφόρον τῆς Κροστανδης » καὶ εἰς τὸν « Νέον χρόνον » ψευδεῖς καὶ βδελυρὰς ἀνταποκρίσεις, περὶ ὧν ἀγνωμοσύνης τῶν Ἑλλήνων καὶ ὅτι οἱ Ἕλληνες, ὡς ἄλλοι Πεισίστρατοι, καθαιμάσσουσι καὶ ἀκρωτηρίζουσι αὐτοὶ ἐαυτοὺς, ὅπως οὕτω κινήσωσι τὴν ἀγανάκτησιν τῆς Εὐρώπης κατὰ τῶν τουρκικῶν ὀμοτήτων. Ὅποτε δὲ αἱ ἀδελφαὶ τοῦ ἐλέους κατεξανέστησαν κατὰ τῆς ἀναίδους ταύτης ψευδολογίας καὶ ἀπέστειλαν ἀνασκευὴν αὐτῶν, τότε αἱ ἐφημερίδες αὐταὶ ἠρνήθησαν τὴν δημοσίευσιν.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Ἀλέξανδρος ὁ Α', διατελῶν ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς μεττερνι-

χειοῦ πολιτικῆς, ἦτο κατὰ τῆς ἐπαναστάσεως τῶν Ἑλλήνων. Ὁ κόμης Γρ. Κουσελιώφ, συμμετοχὸς τῶν ἐνδόξων κατορθωμάτων τοῦ ρωσσικοῦ στόλου, ἐπὶ Αἰκατερίνης τῆς Β' καὶ προσφιλεὶς Παύλου τοῦ Α' ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἦν πρόεδρος τοῦ ἀνωτάτου ναυτικοῦ Συμβουλίου, τῷ 1821 ἔγραψεν: « Οἱ Ἕλληνες κατασφάζονται καὶ κατακόπτονται ὑπὸ τῶν Τούρκων, ἐνῶ δὲ ἀναλαμβάνομεν τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Νεαπολιτανῶν, ἀφίεμεν τοὺς Ἕλληνας εἰς τὴν τύχην αὐτῶν ».....

Ὁ κ. Μηλόθσκιν, εἰς τῶν τὸν Ὀρλώφ συνοδευσάντων Ρώσων ἀνὰ τὸ Ἀρχιπέλαγος, ἀνὴρ γνωστός, βελθὼς ἐθλίβετο ἐπὶ τῇ ρωσσικῇ πολιτικῇ, εἰς ἀπάντησιν δὲ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κόμητος Κουσελιώφ ἔγραφε :

« Ναί, Ἐκλαμπρότατε, ὁδύω ὑπὸ τὸν ἥλιον, ἀποξηραίνων τὰ δάκρυα τῶν Ἑλλήνων, ἅτινα ἔρρευσεν ἐφ' ἡμῶν, ἐγκαταλειψάντων αὐτοὺς θύματα τῶν Τούρκων, ἄνευ οὐδεμιᾶς ὑπερασπίσεως, ἀπέναντι τῶν καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν πρὸς ἡμᾶς »..... « Πάντες οἱ καρποὶ καὶ τὰ σχέδια τῆς ἀειμνήστου Αὐτοκρατορίας ἐκμηδενίζονται, οἱ δὲ Ἕλληνες θέλουσιν εἶσθαι τοῦ λοιποῦ οὐχὶ φίλοι καὶ σύμμαχοι ἡμῶν, ἀλλὰ τὸναντίον ἐχθροί ». (Ρωσ. ἀρχεῖα, 1900.).

Ὅτι δὲ ἡ μισελληνικὴ Παλαιστίνειος Ἐταιρεία συνήργει εἰς δυσμενῆ ἐξέγερσιν τοῦ ὀρθοδόξου ρωσσικοῦ λαοῦ κατὰ τῶν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας μαχομένων Ἑλλήνων καὶ διέστρεψε τὰς ἀληθεῖς αἰτίας τοῦ ἐκρηγέντος ἀγῶνος, πείθεται τις, μελετῶν τὰς ἐνεργείας τοῦ τότε διευθυντοῦ τῆς λογοκρισίας Μ. Π. Σολαδιώφ, ὅστις τῷ 1897 ἐπέβαλεν εἰς τὴν ρωσσικὴν δημοσιογραφίαν τὴν ὑπεράσπισιν τῶν Τούρκων καὶ τῆς ἡμισελήνου. Ἀλλ' ἄρ' ἔτι καὶ κατὰ τῶν Ἑλλήνων ἐπιθέσεις καὶ αἱ ὑπὸ τῆς λογοκρισίας ἐφαρμοσθεῖσαι ποιναὶ ἐπὶ τῆς μερίδος ἐκείνης τῆς δημοσιογραφίας, ἥτις συμπιθῶς τοῖς Ἕλλησι διέκειτο, ἦσαν συμφέρουσαι εἰς τὴν ρωσσικὴν Κυβέρνησιν ; Βεβαίως ὄχι.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ὁ Β' ἐπέτρεψεν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ρωσσίαν συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τῶν παθόντων Ἑλλήνων, τῶν χηρῶν αὐτῶν καὶ ὄρφανῶν δι' αὐτοκρατορικῆς διαταγῆς ἐπίσης ἐπιτραπῆ ἡ συλλογὴ ἐράνων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ ταῖς μοναῖς τῆς Ρωσσίας ἐπὶ ἓνα μῆνα.

Ἀλλ' ἐρωτῶμεν : ἐξετελέσθη ἡ ἀγαθὴ αὕτη τοῦ Τσάρου θείησις ; Ὁ Τσάρος Αὐτὸς γενναιοδύωρος καὶ ἅπας ὁ Αὐτοκρατορικὸς Οἶκος ἐξ' ἰδίων ἀποστέλλει ἑκατομμύρια ρουβλίων, ἡ ἐξωργισμένη δὲ κατὰ τῶν ὑπὲρ τῆς ἀγίας Πίστεως ἀγωνιστῶν ρωσσικὴ δημοσιογραφία, πολιτικὴ τε καὶ ἐκκλησιαστικὴ, δὲν συνέλεξεν οὐδὲ ἑκατὸν χιλιάδας ρουβλίων. Τοσαύτη ἦν ἡ ἰσχύς ἐν τῇ πανισχυρῇ Ρωσσίᾳ τοῦ ἡδὴ ἀποθανόντος διευθυντοῦ τοῦ Τύπου Μ. Π. Σολαδιώφ. Αὕτη ἡ κεφαλὴ τῆς ρωσσικῆς Ἐκκλησίας, ὁ παντοδύναμος Κ. Ποπεδονόστσεφ, ἦτο ἠναγκασμένος νὰ ἐπιδοκιμάζῃ καὶ προσταεῖν τὸν Σολαδιώφ, ὅτε τῷ 1895 καὶ 1898 ὑπεβλήθησαν τῷ Ρώσῳ Μονάρχῃ παράπονα κατ' αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Πικτιάρχων Ἱεροσολύμων καὶ Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ὁ Β', μέγας τῆς Ἐκκλησίας προστάτης, ὑποδεξάμενος τὰ

παράπονα καὶ τὰς παρακλήσεις τῶν Πατριαρχῶν, ἐνετείλατο τῷ Κ. Ποπεδονόστσεφ ν' ἀπαγορεύσῃ τὰς ἐπιθέσεις καὶ ὕβρεις τοῦ τύπου κατὰ τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ Ἱεραρχίας· ἐπὶ τέλος δὲ ἐξεβλήθη τῆς θέσεώς του ὁ κάκιστος οὗτος δαίμων τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας Μ. Σολαβιῶφ, δυστυχῶς ὅμως· αἱ ὕβρεις καὶ αἱ συκοφαντίαι τῆς μισσηλληνικῆς δημοσιογραφίας κατὰ τῆς ἑλληνικῆς Ἱεραρχίας ἐξακολουθοῦσιν εἰσέτι (ὄρα «**Ρωσδ. Πλοῦτον**», 1900).

Ἡ Παλαιστίνειος Ἐταιρεία δὲν ἐννοεῖ νὰ παραιτηθῇ τοῦ ἀντιχριστιανικοῦ αὐτῆς ἔργου. Αἱ ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Σιών καὶ Ἱερουσαλὴμ καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ Παναγίου τοῦ Σωτῆρος Τάφου εἰσπραχθεῖσαι προσφοραὶ τοῦ 1900, καίτοι ἀνήλθον εἰς ὀλόκληρον ἑκατομμύριον ρουβλίων, ἡ εἰρημένη Ἐταιρεία πάντα τὰ χρήματα ταῦτα, τὰ ὑπὸ τοῦ εὐσεβοῦς ρωσικοῦ λαοῦ προσφερόμενα ὑπὲρ τῶν ἁγίων Τόπων, δαπανᾷ εἰς σκοποὺς ἐπιθλαβεῖς τῷ Πατριαρχεῖφ Ἱεροσολύμων.

Ὅποτε δὲ τῷ 1898 αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις ἀπεφάσισαν νὰ πράσχωσιν εἰς τὴν Κρήτην αὐτοδιοίκησιν καὶ ν' ἀπαλλάξωσιν αὐτὴν ἀπὸ τῆς τουρκικῆς κυριαρχίας, ἡ ἑφημερίς «**Glasnoste**», ἐν κυρίφ αὐτῆς ἄρθρῳ, προέτεινε τὸν Πρίγκιπα Γεώργιον ὡς Γενικὸν Διοικητὴν τῆς Κρήτης. Ἡ γνώμη αὕτη ἀνταπεκρίνετο καὶ πρὸς τὸν πόθον τοῦ Ρώσου Μονάρχου Νικολάου τοῦ Β', δὲν ἀνταπεκρίνετο ὅμως καὶ πρὸς τὸν πόθον τοῦ Σολαβιῶφ, ἀπαιτοῦντος τὴν εἰς τοὺς Τούρκους ἀπόδοσιν τῆς Κρήτης. Ἐν τῷ τεύχει δὲ τοῦ Νοεμβρίου τοῦ Περιοδικοῦ «**Nabludatel**» (Παρατηρητῆς) τοῦ 1900, ὁ διευθυντῆς τῆς ἑφημερίδος «**Glasnoste**», Α. Π. Πετκίθσκυ κοινοποιεῖ ὅτι, ἐπειδὴ ὑπέβαλε γνώμην, καθ' ὀλοκληρίαν συμπίπτουσαν μὲ τοὺς πόθους τοῦ Μονάρχου, ὁ κ. Σολαβιῶφ ἤσκησε τὰ τῆς λογοκρισίας δικαιώματά του, παύσας τὴν τῆς ἑφημερίδος αὐτοῦ ἐκδόσιν.

Ἡ ἐνεστῶσα δὲ τῆς Ρωσσίας θέσις ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου ἤκιστα ἐπίφθονος καταφαίνεται. Ὡς Μεγάλῃ Δύναμις ἔχει νῦν ἐν Κωνσταντινουπόλει Πρεσβευτὴν αὐτῆς, ἓνα ἐκ τῶν καλλίστων τῆς Ἀνατολῆς εἰδημόνων, Ι. Α. Ζηνόβιεφ, ὅστις ἐν διαφόροις περιστάσεσι θὰ ἠδύνατο νὰ τηρήσῃ ὑψηλὰ τὴν ρωσικὴν σημαίαν ἀνὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ Βοσπόρου καὶ μὴ προκαλῆ τρόμον ἐν τοῖς Πατριαρχείοις Κωνσταντινουπόλεως διὰ τῶν ὀλεθρίων προτάσεων, ἃς ἐπιβάλλει αὐτῷ καταλλήλως ἡ **Παλαιστίνειος Ἐταιρεία**. Ὁ κ. Ζηνόβιεφ γινώσκει τὰς ἐκνόμους πράξεις τῆς βουλγαρικῆς Ἐξαρτίας, σχεδὸν καθ' ἑκάστην λαμβάνει ἐκθέσεις παρὰ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ Ρώσων Προξένων περὶ τῶν τελουμένων ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἀναρχικῶν δολοφονιῶν κατὰ τῶν Ἑλλήνων, Σέρβων καὶ Βλάχων ἱερέων, διδασκάλων, ἰατρῶν καὶ ἄλλων ἐπιρροὴν κεκτημένων προσώπων, καὶ ὅμως ἀναγκάζεται νὰ σιωπᾷ.

Ἐν Παλαιᾷ Σερβίᾳ, τῇ συνεργίᾳ τῶν Αὐστριακῶν Προξένων, δολοφονοῦνται μηνιαίως ἑκατοντάδες Σέρβων, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ θυγατέρες αὐτῶν ὀδηγοῦνται ὑπὸ τῶν μωαμεθανῶν Ἀλβανῶν ἐν τῷ χαρμελίφ. Οἱ τουρκαλβανοὶ ἀναφανδὸν κηρύττουσι γενικὴν σφαγὴν καὶ αὕτη ἐκτελεῖται ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ. Ἐν Παλαιᾷ Σερ-

βίᾳ ἡ Πύλη ἀπώλεσε πᾶσαν ἐξουσίαν, ἐμπιστευθεῖσα τὴν δύναμιν εἰς χεῖρας μερικῶν Βέηδων Ἀλβανῶν, σπειρόντων πανταχοῦ τὴν ἐρήμωσιν, ἐν πλήρει ἀπραξίᾳ τῶν τακτικῶν τουρκικῶν στρατευμάτων. Πρὸ τῶν ὀμοτήτων τούτων, ὁ ἐν Τουρκίᾳ ἀντιπρόσωπος τῆς Ρωσσίας ἠδύνατο βεβαίως νὰ στηριχθῇ ἐπὶ αἰτίας βλαβείας, ὅπως ὑπερασπίσῃ τοὺς καταδυναστευομένους καὶ φονευομένους ὁμοθρήσκους αὐτῆς. Εἴθε τὰ ἐν Μακεδονίᾳ ἐξελισσόμενα τραγικὰ δεινοπαθήματα νὰ συγκινήσωσι καὶ κάμψωσι τοὺς σκληροτραχήλους πολιτευτὰς τῆς Ρωσσίας καὶ ρήξωσιν ἐπὶ τέλος φωνὴν ὑπὲρ τοῦ ἀδίκως καὶ δολοφονικῶς χυνομένου ἐν Μακεδονίᾳ χριστιανικοῦ αἵματος!

Ἄλλ' ὅποιας διαταγᾶς δύναται νὰ λάβῃ ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ρώσος πρεσβευτῆς παρὰ τῆς ρυμουλκουμένης ὑπὸ τῆς Αὐστρίας ρωσικῆς πολιτικῆς ἢ ἀπὸ τῆς μισσηλληνικῆς **Παλαιστίνειος Ἐταιρείας**;

Τὸ ζῆν ἀνὰ τὸν Βόσπορον, ἐν Βαθυρράκι (Βουγιούκ-Δερέ), καὶ τερπνὸν καὶ ἀναπαυτικὸν εἶνε εἰς τὸν Ρώσον πρεσβευτὴν· τὸ ὑποδύεσθαι ὅμως τὸ πρόσωπον τοῦ δευτεραγωνιστοῦ καὶ ἐν παντὶ ζητήματι παραχωρεῖν τὰ πρωτεῖα εἰς τὴν γερμανικὴν καὶ αὐστριακὴν διπλωματίαν ἤκιστα τυγχάνει εὐχάριστον, ὡς καὶ τὸ εἶναι ὄργανον τῶν βουλῶν τοῦ Ποπεδονόστσεφ καὶ τοῦ διευθυντοῦ τῆς **Παλαιστίνειος Ἐταιρείας**, τοῦ ἰησοῦτου Β. Χιτρωβῶ.

Ἄς ὑποθέσωμεν πρὸς στιγμήν, ὅτι οἱ θηριώδεις τουρκαλβανοὶ διανοήθησαν νὰ κατασφάξωσι τοὺς ἐν Παλαιᾷ Σερβίᾳ ρωμαιοκαθολικοὺς ἢ τοὺς ἐν Μακεδονίᾳ προτεστάντας, ἂν ὑπῆρχον τοιοῦτοι αὐτοῖ. Ἄρα γὰρ τὸ τοιοῦτον ἄνευ τιμωρίας ἤθελε παρέλθῃ ἢ Πύλῃ; Οὔτε ἡ Γαλλία καὶ ἡ Αὐστρία, οὔτε ἡ Γερμανία ἤθελον ἐξετάσῃ ὅποιοι ὑπήκοοι ἦσαν οἱ φονευθέντες παπισταὶ καὶ προτεστάνται, εἰς δὲ τὴν Πύλῃν ἀκριβὰ θὰ ἐστοιχίζεν ἡ σφαγὴ αὕτη.

Διατὶ λοιπὸν ἡ Ρωσσία, ἡ φρουρὸς καὶ προστάτις τῶν χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς, δὲν δίδει προσοχὴν εἰς τὴν ἐπιτελουμένην καταστροφὴν αὐτῶν; Πολὺ φοβούμεθα μήπως θεῖα τιμωρία πλήξῃ τὴν Ρωσσίαν διὰ τὴν τοιαύτην αὐτῆς φανερὰν περιφρόνησιν πρὸς τὴν τύχην τῶν ὁμοθρήσκων λαῶν.

Εἰς χρόνους προγενεστέρους, χρόνους ἠθικοῦ τῆς Ρωσσίας μεγαλείου, ἡ πολιτικὴ αὐτῆς ἦτο ὅλως διάφορος ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἀνατολῇ.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ὁ Α'. διέβλεπε τὴν ἰσχὴν τῆς Ρωσσίας ἐν τοῖς ὀμοπίστοις αὐτῇ λαοῖς. Τὸν εὐσεβῆ καὶ μέγαν ἐκείνον Μονάρχον δὲν ἠδύνατο ν' ἀπατήσωσιν οἱ Βούλγαροι ψεῦστα καὶ ἀναρχικοὶ καὶ οἱ νῦν μισέλληγες καὶ κερδοσκόποι, ὡς ὁ κόμης Ἰγνάντιεφ, Χιτρωβῶ καὶ Σα, δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ διαδώσωσιν ἀνὰ τὴν Ρωσσίαν πᾶσας τὰς σκοτίους καὶ ὀλεθρίους αὐτῶν ἰδέας, ἐν πολλοῖς ἀποθλεπούσας εἰς τὴν ἐξαφάνισιν τῆς ἑλληνοανατολικῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ὁ Α'. οὐδέποτε ἤθελεν ἐπιτρέψῃ, ὅπως ἐθνότης τις τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου φαντασθῇ, ὅτι δύναται νὰ κυριαρχήσῃ ἐπὶ τῶν ἄλλων καὶ οὕτως ἀποκαταστήσῃ δῆθεν τὴν εἰρήνην ἐν Ἀνατολῇ. Ὁ Αὐτοκράτωρ Νικό-

λαος ὁ Α'. ἐπεθύμει, ὅπως ἴδῃ τὴν Ἑλλάδα ἰσχυρὰν καὶ συνηνωμένην καὶ διὰ τοῦτο ἀπῆται, ἵνα αἱ ἑλληνικαὶ ἐπαρχίαι διατηρήσωσιν ἄμεσον σύνδεσμον καὶ συνάφειαν μετὰ τοῦ πατριαρχικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως Θρόνου· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει οἱ ἐλεύθεροι Ἕλληνες θ' ἀπέβλεπον πρὸς τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως ὡς πρὸς ἴδιον αὐτῶν ἀρχιποιμενα, ἡ δὲ ἐλπίς νὰ ἰδῶσι τὴν Κωνσταντινούπολιν τῆς Ἑλλάδος πρωτεύουσαν, ἀείποτε θὰ διεφυλάσσετο ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν. Τίς οἶδεν, ἐὰν τότε θὰ κατῴρθουν οἱ Βούλγαροι νὰ ἐγκαθιδρύσωσιν ἐν Κωνσταντινουπόλει τὸν Ἐξάρχον αὐτῶν, τοὺς δὲ μητροπολίτας αὐτῶν ἐν Μακεδονίᾳ;

Ἡ ἱστορικὴ τῆς Ρωσσίας ἀποστολὴ ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἀνατολῇ οὐδόλως ἀπέκλειε τὴν τοῦ Βοσπόρου καὶ Δαρδανελλίων κατοχὴν· ἡ Ρωσσία ἀποβλέπει εἰς τὴν Μικρὴν Θάλασσαν ὡς πρὸς ἴδιαν ἐσωτερικὴν ἰδιοκτησίαν, εὐνόητον δὲ, ὅτι τὰ ζωτικὰ συμφέροντα ἰσχυρᾶς καὶ κραταιοτάτης Αὐτοκρατορίας, ὡς ἡ Ρωσσία, ἀπαιτοῦσιν ὅπως αἱ πρὸς τὸν Εὐξείνιον Πύλαι εὐρίσκωνται εἰς χεῖρας φιλικὰς καὶ ἐμπίστευτος αὐτῇ. Περὶ τοῦτου ἐσκέπετο ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ὁ Α' καὶ οἱ προγενέστεροι σλαυόφιλοι.

Τὴν ὑπὸ τῆς Ρωσσίας κατάληψιν τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὐχὶ μόνον ἐπιθυμητὴν δὲν ἐθεώρει ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος, ὁ Α', ἀλλὰ τούναντίον καὶ ἐπιβλαβή. «Καίτοι δὲ ἐγὼ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ μεταφέρω τὴν πρωτεύουσάν μου ἀπὸ τὸν Βόσπορον,» ἔλεγεν ὁ Αὐτοκράτωρ Νικόλαος ὁ Α' πρὸς τὸν ἐν Πετροπόλει Πρεσβευτὴν σὺρ Σεύμουρ, «τοῦτο ὅμως κατορθωθήσεται ὑπὸ τοῦ υἱοῦ μου ἢ τοῦ ἐγγόνου μου. Ἡ ἀλλαγὴ αὕτη θάττον ἢ βράδιον ἀναμφιβόλως συντελεσθήσεται, ἐπειδὴ ὁ Βόσπορος εἶνε θερμότερος, θερπνότερος καὶ ὠραιότερος τῆς Πετροπόλεως ἢ τῆς Μόσχας. Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ὅμως, καθ' ἣν ὁ Τσάρος ἐγκαταστῆ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἡ Ρωσσία θὰ παύσῃ οὕτα Ρωσσία. Οὐδὲ εἷς Ρώσσος ὑπάρχει, ὅστις δὲν θὰ ἐπιθύμει νὰ ἴδῃ σταυροφορίαν ὑπὲρ ἀπολυτρώσεως τῆς Ἁγίας Σοφίας· ἐγὼ οὐδενὸς ἤττον ἐπιθυμῶ τὸ τοιοῦτον, ἀλλὰ οὐδεὶς ἐπίσης ἐπιθυμεῖ, ὅπως ἴδῃ τὸ Κρεμλίον μεταφερόμενον εἰς Γεδι-Κουλέ (Ἐπταπύργιον). Διὰ τοιοῦτου βλέμματος ἀπέβλεπεν εἰς τὸν Βόσπορον ὁ Αὐτοκράτωρ.

Καὶ νῦν δὲ οἱ ὀξυδερκέστεροι Ρώσσοι δημοσιογράφοι ἀποφαίνονται κατὰ τῆς ὑπὸ τῆς Ρωσσίας κατάληψης τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καίτοι ἀφ' ἑτέρου τῆς ρωστικῆς διπλωματίας χειραγωγουμένης ὑπὸ τῆς Αὐστρίας· ὑπάρχει φόβος, μήπως ἡ Αὐστρία καταλάβῃ τὴν Θεσσαλονίκην, εἴτα δὲ καὶ τὴν Κωνσταντινούπολιν καὶ οὕτω μεταβάλῃ τὴν Ἁγίαν Σοφίαν εἰς ρωμαιοκαθολικὸν ναόν. Τὰ πράγματα πρὸς τὸ σημεῖον τοῦτο τείνουσι, πρὸς τοῦτο ρίπει καὶ ἡ Γερμανία, διαρπάζουσα τὴν Μικρὰν Ἀσίαν.

Τίς δὲ θ' ἀποζημιώσῃ τὴν Αὐστρίαν διὰ τὴν ἀπώλειαν τῶν αὐстроγερμανικῶν χωρῶν, αἵτινες θάττον ἢ βράδιον θὰ προσαρτηθῶσι τῇ συνηνωμένῃ Γερμανίᾳ; Καὶ πῶς ἀλλαγῶν ἢ ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου δύναται νὰ ἐπιζητήσῃ ἀποζημιώσιν ἡ Αὐστρία;

Ὁ αὐστριακὸς δικέφαλος ἀετὸς θὰ ἐξαπλώσῃ τοὺς ὄνυχάς του ἐπὶ τοῦ Βοσπόρου, πρὶν ἢ ὁ ὑπὸ νάρκης κατελιημμένος ρωσικὸς Ἀετὸς ἐξαπλώσῃ τὰς πτέρυγας του ἐπ' αὐτοῦ.

Ἡ Κωνσταντινούπολις εἶνε ἀδύνατον ν' ἀποβῇ πρωτεύουσα τῆς Ρωσσίας, διότι αὕτη ἀδυνατεῖ νὰ ἐκμηδενίσῃ τὴν συμφορὰν ἐκείνην αἰγλήν. Ὁ πόθος, οὐτινος ἢ ἐκπλήρωσις προσεδοκάτο καὶ πρὸς τὸν ἢ Ρωσσία ἐπὶ 250 ἔτη ἠτένιζεν, ἐπὶ τοῦ παρόντος τοσοῦτον κατεστράφη, ὥστε καὶ δύσκολον ἀποβαίνει νὰ προῖδῃ τις τίνι τρόπῳ δύναται αὕτη νὰ ἐξεύρῃ καὶ αὐθις τὴν λείαν καὶ ὑμάλην ἐκείνην ὁδόν, ἥτις γῦν εἶνε ἐστρωμένη διὰ τοσοῦτων τριβῶν καὶ ἀκανθῶν, ὥστε ἡ ἐπ' αὐτῆς πορεία καθίσταται ἀδύνατος. Καὶ κατὰ τοσοῦτον ἡ σκέψις ἡμῶν αὕτη εἶνε ὀρθή, καθ' ὅσον ἀγωγοὶ τῆς συγχρόνου ρωστικῆς πολιτικῆς ἀνὰ τὴν Ἀνατολὴν χηρσιμεύουσιν οἱ Βούλγαροι μηδενισταὶ καὶ ἀναρχικοί, ὅτινες μετὰ κυνικῆς ὄντως ἀναιδείας κηρύττουσιν εἰς τοὺς Ρώσσους: «Σπεύσατε, ἀποσπάσατε παρὰ τῶν Τούρκων τὴν Μακεδονίαν καὶ τὴν Θράκην καὶ παραδοτε αὐτάς εἰς ἡμᾶς, ἡμεῖς δὲ διὰ χρημάτων θ' ἀμείψωμεν τὴν ρωσικὴν στρατιάν, θὰ προσφέρωμεν αὐτῇ ἄρτον, χόρτον καὶ ἄχυρον, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκθιέσωμεν τὰ σώματα ἡμῶν πρὸ τῶν φονικῶν ἐχθρικῶν τηλεβόλων.»

Τὰ σώματα τῶν Βουλγάρων μηδενιστῶν καὶ ἀναρχικῶν κατέστησαν πλέον λίαν πολυτίμα· οὗτοι τυγχάνουσι προωρισμένοι τοὺς πάντας νὰ δολοφονῶσιν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς, ἐὰν δὲ τις τολμήσῃ νὰ ἐγγίσῃ αὐτούς, ἀμέσως αἱ βουλγαρικαὶ καὶ ρωσικαὶ ἐφημερίδες ρηγνύουσι κραυγὴν ὀδύνης καὶ ἄδουσιν ἱερεμιάδας.

Περὶ τῶν ἐν Μακεδονίᾳ βουλγαρικῶν θηριωδιῶν ὁ ρωσικὸς τύπος δὲν εὐρίσκει τέρψιν νὰ γράφῃ· ἐὰν δὲ, τυχαίως πως ἢ ἔνεκα ἀπερισκεψίας, ἐφημερίδες τινὲς καταστήσωσι γνωστὴν τοῖς ἑαυτῶν ἀναγνώστασι βδελυρὰν τινα θηριωδίαν τῶν Βουλγάρων, ὦ! τότε τὸ ὄργανον τοῦ βουλγαρομακεδονικοαναρχικοῦ Κεμιτάτου ἐν Πετροπόλει, ἡ ἐφημερὶς «**Ρωσσία**», κραυγάζει, ὅτι οἱ Βούλγαροι ἐφόνευσαν «**Αὐστριακοὺς κατασκόπους**». Οἱ Ἕλληνες δηλαδὴ, οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Ρωμοῦνοι εἶνε φίλοι μὲν τῆς Αὐστρίας, ἐχθροὶ δὲ τῆς Ρωσσίας! Τοιαῦτά τινα διδάγματα διδάσκουσι τοῖς ἑαυτῶν ἀναγνώστασι ὁ «**Νέος Χρόνος**», αἱ «**Εἰδήσεις τῆς Μόσχας**», τὸ «**Φῶς**» κλπ., οὕτω δὲ ἡ Ρωσσία θεωρεῖ προορισμὸν αὐτῆς νὰ πιστεύῃ τοῖς Βουλγάροις, αὐτοῖς καὶ μόνοις. Αὐτοῖς συμπαθοῦσιν οἱ παγκόσμιοι ἀναρχικοί, αὐτοῖς ἐπιτρέπεται νὰ ἐκτελῶσι τὰς ὑπὸ τοῦ ἀναρχικοῦ αὐτῶν κομιτάτου ἀποφασίζομένης δολοφονίας καὶ ἐν αὐτῇ ἐτι τῇ Ρωμοῦνίᾳ, ἔνθα ἐφόνευσαν ἑνδεκα Ρωμοῦνους κατὰ τὸ 1900, (9 ἐν Δεβρουῶζῃ καὶ 2 ἐν Βουκουρεστίῳ), καὶ δὲν πατάσσονται, τολμῶντες καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν τῶν βασιλέων τῆς Ρωμοῦνίας καὶ τῆς Σερβίας νὰ ἐπιβουλεύωνται, ὡς δὲ ἐσαφηνίσθη κατὰ τὴν ἐν Βουκουρεστίῳ διαδικασίαν, κατὰ Νοέμβριον τοῦ 1900, τυχαίως ὅλως οὗτοι διέφυγον τὸν θάνατον. Ἀλλὰ τί δύναται τις νὰ ἀναμένῃ παρὰ χώρας κλεπτῶν καὶ φονεῶν; Λάβετε ἀξιόπιστόν τινα ἱστορίαν τῆς Βουλγαρίας καὶ ἐκτός ὀλοκλήρου πειρᾶς ἀδιαλείπτων ἐπιθέσεων κατὰ τῶν γειτόνων, οὐδὲν ἕτερον θ' ἀναγνώσῃτε.

Χάρις τῇ Βουλγαρίᾳ ἔλαβε χώραν ὁ κατὰ τὸν Χ'. αἰῶνα χωρισμὸς τῶν Ἐκκλησιῶν, ἡ δὲ Δύσις ἀνεγνώρισεν ὡς κεφαλὴν τῆς Ἐκκλησίας αὐτῆς, ἀντὶ τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, τὸν Πατριάρχην Ρώμης. Ἡ δὲ ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας δικαστορὴ πολλῶν δογμάτων συνετέλεσεν εἰς τὴν ἀπὸ τῆς Ρώμης ἀποσκήρτησιν πλέον τοῦ 1)3 τοῦ ποιμνίου αὐτῆς καὶ εἰς τὴν σύστασιν τῶν προτεσταντικῶν αἱρέσεων. Μόνον τὸ Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως εἶχε τὴν δύναμιν νὰ διαφυλάξῃ τοὺς Βουλγάρους ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ!

Βεβαίως εἰς τὴν ρωσικὴν Ἐκκλησίαν, ἐκπροσωπούμεν ὑπὸ ἀντικανονικῆς καὶ ἀντεκκλησιαστικῆς Συνόδου, οὐδεὶς ἀπαγορεύει ὅπως αὕτη θεωρῆ καὶ ἀναγνωρίξῃ τὴν βουλγαρικὴν Ἐκκλησίαν ὡς Ὀρθόδοξον, ὡς καὶ εἰς τοὺς διέποντας τὰς ἐκκλησιαστικὰς τῆς Ρωσσίας ὑποθέσεις νὰ δέχονται παρὰ Βουλγάρων ἐπισκόπων καὶ ἱερέων εὐλογία, ἣν θεωροῦσι πραγματικὴν καὶ κανονικὴν. Τῇ ἀληθείᾳ, ἃς ἐξετάσωμεν ὅποιον τινὰ ὄψιν παρουσιάζει ἡ βουλγαρικὴ Ἐκκλησία καὶ ἐὰν εἶνε δυνατόν νὰ θεωρηθῇ τις τοὺς ἐπισκόπους αὐτῆς ἔστω καὶ ὡς ὀρθοπίστους, ἂν οὐχὶ ὡς ὀρθοδόξους. Εἰς οὐδένα τυγχάνει μυστήριον, ὅτι οἱ Βούλγαροι ἐπεζήτησαν νομίμους τινὰς παραχωρήσεις παρὰ τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχείου.

Ἡ Βουλγαρία εὗρισκετο ἐν πλήρει ἀθηρᾷ καταστάσει· οἱ κατὰ τὸ ἔτος 1877 εἰσελάσαντες εἰς Βουλγαρίαν Ρῶσοι ἐξεπλάγησαν ἐπὶ τῷ πλούτῳ τῆς χώρας. Οἱ δὴθεν δυστυχεῖς δούλοι, περὶ τῆς οικονομικῆς δυσπραγίας τῶν ὁποίων ἔγραφον οἱ Ρῶσοι Πανσλαύσταί καὶ συνέλεγον ὑπὲρ αὐτῶν βοήθειαν χρηματικὰς, ἀπεδείχθησαν ἀνθρώποι ἐξησφαλισμένοι οικονομικῶς καὶ δὴ εὐπορώτατοι. Οὐ μόνον δὲ οἱ Ρῶσοι στρατιῶται, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ Ρῶσοι στρατηγοὶ καὶ λοιποὶ ἀξιωματικοὶ ἠπόρουσαν, διατὶ ἀναγκάζονται καὶ ἐπιβάλλεται εἰς αὐτοὺς νὰ ἐλευθερώσωσι διὰ τοῦ ἰδίου αὐτῶν αἵματος λαόν, ὅστις οὐδέποτε καὶ οὐδένα περὶ τούτου παρεκάλεσε, λαὸν ὅστις τὴν τουρκικὴν κυριαρχίαν δὲν ἐθεώρει δι' ἑαυτὸν οὔτε ἐπονείδιστον, οὔτε τυραννικὴν, καὶ ὅστις ἐπὶ πέντε ὅλους αἰῶνας οὐδεμίαν διαμαρτύρησιν ἐξεδήλωσε κατὰ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ, τοὐναντίον δὲ συνεφύρετο μετὰ τῶν Τούρκων καὶ διετέλει μετ' αὐτῶν εἰς λίαν φιλικὰς σχέσεις.

Ὁ κληρὸς ὁ βουλγαρικὸς ἐξελέγετο ὑπ' αὐτοῦ τοῦ βουλγαρικοῦ λαοῦ, οὐδεὶς δὲ ἐπίσκοπος ἠδύνατο νὰ διορίσῃ τοὺς Βουλγάρους Ἑλληνα ἱερέα, ἡ δὲ ἱερά λειτουργία ἐτελεῖτο ἐν ἀπάσαις ταῖς βουλγαρικαῖς ἐκκλησίαις ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῶσλαυικῇ γλώσσῃ. Εἶνε ἀληθές, ὅτι οἱ πλείονες τῶν ἀρχιερέων ἦσαν Ἑλληνας, τοῦτο ὅμως προήρχετο ἐκ τοῦ ὅτι τὰ Πατριαρχεῖα δὲν ἔτρεφον ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς Βουλγάρους, ἠδυνάτουσαν δὲ νὰ παρορῶσι καὶ μὴ φοβῶνται τὰς ἀντικανονικὰς καὶ ἀντικυβερνητικὰς αὐτῶν πράξεις, προσθετόν ὅμως, ὅτι οἱ Ἑλληνας ἀρχιερεῖς ὑπεχρεοῦντο νὰ ἐκμανθάνωσι τὴν γλῶσσαν τοῦ ποιμνίου αὐτῶν καὶ ἐν αὐτῇ νὰ τελῶσι τὴν θείαν λειτουργίαν. Ἡ πρὸς τοὺς Βουλγάρους ἐκ μέρους τῶν Πατριαρχείων ἑλλειψίς ἐμπιστοσύνης δὲν ἦτο δυστυχῶς ἀβάσιμος· μόλις τὰ Πατριαρχεῖα ἔσπευσαν νὰ ἱκανο-

ποιήσωσι τὰ ὄνειροπολήματα τῶν Βουλγάρων ἡγετῶν καὶ νὰ παραχωρήσωσι τοῖς Βουλγαρίαις ἑπτὰ Βουλγάρους Ἐπισκόπους, οἱ τελευταῖοι οὗτοι δὲν ἐβράδυναν νὰ διεγείρωσι τὸ ποιμνιον κατὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ νὰ προκαλέσωσιν οὕτω τὸ σχίσμα.

Ἐξ οἰασθήποτε ἀπόψεως καὶ ἂν ἐξετάσωμεν τὸ βουλγαρικὸν ἐκκλησιαστικὸν ζήτημα, ἀναγκάζομεθα νὰ πεισθῶμεν, ὅτι οἱ Βούλγαροι ὑπ' ὅλας τὰς ἐπόψεις δὲν ἔχουσι δίκαιον. Ἐὰν οὗτοι, ὅπως ἡ Σερβία καὶ ἡ Ρουμανία, ἐπιθυμῶσι τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτῶν ἀνεξαρτησίαν, τίς κωλύει αὐτοῖς καὶ ἀντίσταται εἰς τοῦτο;

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, χάριν τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης, πάντοτε τυγχάνει ἔτοιμον ν' ἀναγνωρίσῃ ἢ κάλλιον νὰ παραχωρήσῃ καὶ ἀνανεώσῃ τὸ αὐτοκέφαλον τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας, ἐν τοῖς ὁρίοις τοῦ πάλαι ποτὲ Πατριαρχείου τοῦ Τυρνόβου, τὸ ὅποιον καὶ μόνον ἦτο βουλγαρικόν.

Τὸ ζήτημα τοῦτο πρὸ 3—4 ἐτῶν ἐγένετο ἐν Ρωσσίᾳ ἀντικείμενον ὀμίλλας σπουδαίας, τοῦ Μεγαλειστάτου Αὐτοκράτορος ἐκφράσαντος τὸν πόθον Αὐτοῦ, ὅπως τεθῇ τέρμα εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἑλληνοβουλγαρικὴν διένεξιν. Οἱ Ρῶσοι κανονοδιδάσκαλοι πρὸ πολλοῦ ἀπεφάναντο, ὅτι ἡ βουλγαρικὴ Ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὀρθόδοξος.

Πρὸς ἄρσιν λοιπὸν τοῦ σχίσματος καὶ τῆς εἰρηνεύσεως τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐδόθησαν αἱ κατάλληλοι ὁδηγίαι εἰς τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει ρωσικὴν Πρεσβείαν καὶ εἰς τὸ ἐν Σοφίᾳ ρωσικὸν Πολιτικὸν Πρακτορεῖον. Ὅποιαν δὲ ἀπάντησιν ἔδωκεν ὁ Βούλγαρος Ἐξάρχος κύρ Ἰωσήφ; Οὗτος ἐξηρτάτο, ἔλεγεν, ἀπὸ τῆς βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως, μεθ' ἧς καὶ συνεβούλευσε νὰ διαπραγματευθῶσιν. Ἡ δὲ βουλγαρικὴ Κυβέρνησις ἐθεώρησε περιττὸν νὰ προσενηθῇ φιλοφρόνως πρὸς τὴν Ρωσσίαν, ἔδωκε δὲ τὴν ἐξῆς ἀπάντησιν:

« Ἐπιθυμεῖτε, ὅπως ἡμεῖς οἱ Βούλγαροι συμβιβασθῶμεν μετὰ τοῦ Πατριαρχείου τῆς Κωνσταντινουπόλεως; Ἐχει καλῶς ἀλλ' ἰδοὺ αἱ ἡμέτεραι ἀπαιτήσεις: α') ἡ διαμονὴ τοῦ ἡμετέρου Ἐξάρχου ἐν Κωνσταντινουπόλει· β') ἡ ἐξουσία ὅπως ἐγκαθιδρύῃ ἐν πάσαις ταῖς μακεδονικαῖς ἐπαρχίαις Βουλγάρους ἀρχιερεῖς καὶ ἡ ἀνάκλησις ἀπὸ τῆς Μακεδονίας τῶν Ἑλλήνων ἀρχιερέων. Οὐδεὶς ἕτερος τῶν ὄρων τούτων εἶνε παραδεκτὸς ὑπ' ἡμῶν».

Εἰς ταῦτα ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ρωσσίας ἀπήντησεν:

« Ἡ ρωσικὴ Κυβέρνησις δὲν δύναται νὰ ἐπιδοκιμάσῃ τοιαύτας ἀπαιτήσεις, διότι ἡ διαμονὴ τοῦ Ἐξάρχου ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἔδρα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἐλέγχεται ἀντικανονικῇ· ἡ δὲ Μακεδονία οὐδέποτε ἀπετέλεσε περιφέρειαν τοῦ βουλγαρικοῦ Πατριαρχείου τοῦ Τυρνόβου, καὶ κατὰ συνέπειαν οἱ Βούλγαροι δὲν ἔχουσι δικαίωμα ὅπως ἐγκαθιδρῶσωσιν ἐν αὐτῇ τοὺς ἑαυτῶν ἐπισκόπους».

Εἰς ταῦτα οἱ Βούλγαροι ἀνταπήντησαν διὰ τῶν ἐξῆς:

«Τὰ ὑπὸ τοῦ Ἐξάρχου ἐπιτευχθέντα βεράτια τῶν ἑπτὰ Βουλγάρων ἐπισκόπων ἐν Μακεδονίᾳ ἐπετεύχθησαν παρὰ τῆς Πύλης, τῇ συμπράξει τῆς ἐν Κωνσταντινου-

πόλει ρωσσιῆς Πρεσβείας, πῶς δὲ νῦν ἀπαιτεῖτε τὸνναντίον ὅλως;» Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ρωσσίας προσέθετο τὰς δε :

« Ἡ Ρωσσία, ἀναγνωρίσασα τὸν Ἡγεμόνα τῆς Βουλγαρίας Φερδινάνδον, ἐπιθυμῶν τὴν ἐπίτευξιν τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης καὶ τὴν συμφιλίωσιν τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας μετὰ τῆς Μητρὸς αὐτῆς, θεωροῦσα τὰς ὑφισταμένας σχέσεις τῆς βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας πρὸς τὰς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν λοιπῶν αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν ὡς ἀνωμάλους καὶ ἀντικανονικάς. Ἡ Ρωσσία δύναται ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ Σουλτάνου τὴν ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἀπομάκρυνσιν τοῦ Ἐξάρχου καὶ τῶν Βουλγάρων Μητροπολιτῶν ἐκ τῆς Μακεδονίας, ὡς διαταρασσόντων τὴν ἐκκλησιαστικὴν εἰρήνην». Ὁ δὲ βουλγαρικός καὶ πανσλαβιστικός ρωσσιῶν τύπος κατετάραχθη ἐκ τῶν τοιούτων δηλώσεων τῆς ρωσσιῆς Κυβερνήσεως καὶ περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς εἰρήνης, ἣν τοσοῦτον ἐπίθει ὁ εὐσεβὴς Ρωσσοῦς Μονάρχης Νικόλαος ὁ Β'. Ἡ αὐθάδης, ἀπότομος καὶ κυνικὴ ἀπάντησις τῶν Βουλγάρων εἶνε γνωστὴ. Οἱ ἡγέται αὐτῶν στεντορεῶς ἐκήρυξαν, ὅτι «ἡ Πύλη δὲν θέλει ἐπιτρέψῃ τὴν περιστολὴν τῶν δικαιωμάτων τῆς βουλγαρικῆς ἐξαρχίας, ἐὰν δὲ αὕτη συγκατανεύσῃ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Ρωσσίας, τότε αὐτοὶ θὰ ὀρμήσωσιν εἰς Μακεδονίαν, θέλουσιν ἀνάψῃ γενικὴν πυρκαϊάν ἀνὰ τὴν Χερσόνησον τοῦ Αἴμου, ὅτι θὰ ἐξεύρωσι δελοφόνους, ὅτινες ἐν αὐτῇ τῇ Κωνσταντινουπόλει θὰ ἐξοφλήσωσι τοὺς λογαριασμοὺς μετὰ τῶν Τούρκων ἐκείνων ὑπουργῶν, ὅτινες θὰ πραγματοποιήσωσι τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Ρωσσίας καὶ ὅτι οὐδενὸς τῶν ἐν Βουλγαρίᾳ Ρώσσοις θέλουσι φεισθῆ.»

Αἱ προμοκρατικαὶ δὲ καὶ φρικαλέαι αὗται γνώμαι ἐλέγοντο ἐν τοῖς οἰκήμασι τῆς βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας, ἐδημοσιεύοντο δὲ καὶ διὰ τῶν βουλγαρικῶν ἐφημερίδων. Ὅποια δὲ ἀπάντησις δίδεται ὑπὸ τῆς Ρωσσίας; Ἡ Ρωσσία ἀνακρούει πρῶμναν! Διότι ἀπὸ τοῦ 1896, ἤτοι ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὑπὸ τῶν αὐτοχειροτονήτων Βουλγάρων Ἐπισκόπων κρίσεως τοῦ Πρίγκιπος Βογόριδος καὶ τῆς ὑπ' αὐτοῦ ἀποδοχῆς τοῦ σχισματικοῦ θρησκευματος, ἡ Ρωσσία ἀείποτε ὑποχωρεῖ πρὸ τῶν ἀπαιτήσεων τῶν Βουλγάρων ἡγετῶν, ἐνῶ τὸνναντίον αὐτῆ οὐδεμίαν κέρτηται σημασίαν ἐν Βουλγαρίᾳ. Οἱ Βούλγαροι ἐκμεταλλεύονται μόνον τὴν Ρωσσίαν καὶ ἐπιτυγχάνουσι παρ' αὐτῆς διαφόρους παραχωρήσεις, πτοοῦντες αὐτὴν διὰ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς Μακεδονίας.

Ἀναμφίριστον τυγχάνει, ὅτι, ἐὰν τὰ μέλη τῆς ρωσσιῆς Διοικούσης Συνόδου, τῆ ἐπινεύσει τοῦ Ποπεδονόστσεφ, ἐγκαθιδρούμενα ἐν αὐτῇ, ἦσαν ἄνδρες καὶ μικρὰν μόνον πίστιν τρέφοντες καὶ οὐχὶ συμφεροντοσκόποι, λαμβάνοντες ἀνὰ 100 χιλιάδας ρουβλίων (παρὰ τῶν ἀντικανονικῶν ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν αὐτῶν ὑποχρεισῶν Μονῶν καὶ Δαυρῶν), βεβαίως δὲν θὰ ἦσαν δουλικὰ ὄργανα τοῦ Ποπεδονόστσεφ καὶ τοῦ Σάμπλερ καὶ δὲν θὰ μετέβαλον τὴν Διοικοῦσαν Σύνοδον εἰς σωματεῖον ἐχθρικῶς διακείμενον πρὸς τὰ συμφέροντα οὐ μόνον τῆς ἑλληνοανατολικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς ρωσσιῆς.

Αὐτοὶ οὗτοι οἱ Ποπεδονόστσεφ καὶ Σάμπλερ, ἀληθεῖς ἰθύντορες τῆς ρωσσιῆς Ἐκκλησίας, εἰσὶν οἱ δραστικώτεροι παράγοντες τῆς Σλαβικῆς Ἐταιρείας καὶ τῆς Παλαιστεινίου Ἐταιρείας, ἧς μέλη ἐγένοντο πάντες οἱ Ρώσσοι Ἐπίσκοποι. Οὕτω λοιπὸν ἡ ρωσσιῆ Διοικοῦσα Σύνοδος ἐξελέγχεται καθίδρυμα καὶ σωματεῖον οὐχὶ ἐκκλησιαστικόν, ἀλλὰ καθαρῶς πολιτικόν, ὡς τοιοῦτον δὲ ὑποβαστάζει καὶ διαφυλάττει ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ τὸ βουλγαρικὸν σχίσμα καὶ ἐνσπεῖρει φυλετικὰς ἐριδας καὶ διαμάχας ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων.

Ὡς ἐν τῇ βουλγαροφίλῳ Σλαβικῇ Ἐταιρείᾳ διορῶσι τὸν ἐχθρὸν αὐτῶν οἱ Ἕλληνας, οἱ Ρωμοῦνοι καὶ οἱ Σέρβοι, οἱ δὲ Ἕλληνας ἰδίᾳ καὶ ἐν τῇ Παλαιστεινίῳ Ἐταιρείᾳ, οὕτω αἱ τρεῖς αὗται ἐθνότητες ἀφείλουσι νὰ θεωρῶσιν ἐχθρὸν αὐτῶν καὶ τὴν ρωσσιῆν Διοικοῦσαν Σύνοδον.

Οἱ νῦν ἐν ἐνεργείᾳ Βούλγαροι Ἐπίσκοποι δὲν εἶνε τόσον ἀπλοῖκοί, ὥστε νὰ ὑπολαμβάνωσιν ἑαυτοὺς ὡς γενήσιους καὶ κανονικοὺς. Παρὰ τίνος οὗτοι ἔλκουσι τὴν ἀρχὴν αὐτῶν; Ἡ ἀπάντησις λίαν εὐχερής: παρ' ἐπισκόπων, καθ' ὁλοκληρίαν κανονικῶς καὶ ἐπαξίως καθαιρεθέντων καὶ ἀποσχισθέντων ἀπὸ τῆς Ὀρθόδοξου Ἐκκλησίας. Οὐδεὶς ἐκκλησιαστικὸς κανονοδιδάσκαλος, οὐχὶ μόνον Ὀρθόδοξος, ἀλλὰ καὶ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, θ' ἀποκαλέσῃ τὸν Βούλγαρον σχισματικὸν ἱπίσκοπον ὡς κανονικόν. Τίνι ἐκ τῶν Σέρβων, Ἑλλήνων καὶ Ρωμοῦνων τυγχάνει ἄγνωστον, ὅτι οἱ ἐν Μακεδονίᾳ Βούλγαροι Ἐπίσκοποι διατελοῦσι μέλη τοῦ ἐν Σοφίᾳ ἀναρχικοῦ μακεδονικοῦ Κομιτάτου, προγράφοντες τοὺς Ἕλληνας, Σέρβους καὶ Βλάχους ἱερεῖς, διδασκάλους καὶ λοιπὰ ἐπιρροὴν κεκτημένα πρόσωπα; ὅποσαι καταγγελλίαι δὲν ἐγένοντο κατὰ τῶν σχισματικῶν ἀρχιερέων ἐν Σκοπελίαις, Δίβρα, Βιτωλίαις, κ. ἀ.; ἀλλ' ἡ Πύλη ἐνεκα τῶν βουλγαρικῶν ἀπειλῶν καὶ τῶν τοῦ Ἐξάρχου αὐτῶν ἀδυνατεῖ ν' ἀπομακρύνῃ αὐτοὺς τῆς Μακεδονίας.

Κατὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ βουλγαρικοῦ λαοῦ καὶ κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς δουλείας καὶ τῶν πικρῶν αὐτοῦ δοκιμασιῶν, ἡ Ρωμανία καὶ ἡ Σερβία ἐπεδείξαντο αὐτῷ ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας. Οἱ Βούλγαροι φυγάδες καὶ πατριῶται, οἱ ὑπὲρ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Βουλγαρίας ἐργαζόμενοι, εὗρισκον φιλόξενον, εὐμενῆ, πρόφρονον ὑποδοχὴν καὶ ἄσυλον ἐν Σερβίᾳ καὶ Ρωμανίᾳ ἐν Βουκουρεστίῳ ἔζησε δεκάδας ἐτῶν ὁ Μητροπολίτης αὐτῶν (Πωγωνιανῆς Πανάρετος) ἐν τῇ πόλει δὲ ταύτῃ συνεδρίασε τὸ κεντρικὸν ἐπαναστατικὸν αὐτῶν κομιτᾶτον. Ποσάκις ἡ Πύλη δὲν ἀπήλυθεν ἀπειλητικὰς παραστάσεις τῇ ρωμανικῇ Κυβερνήσει, ὅπως αὕτη ἐκδιώξῃ ἐκ τῆς Ρωμανίας τοὺς Βουλγάρους ἀνατρεπτικούς καὶ παραδώσῃ αὐτοὺς τῇ Τουρκίᾳ;

Ἡ Ρωμανία ὅμως ἐκ συμπαθείας καὶ ἀγάπης πρὸς τοὺς Βουλγάρους, οὗς αὕτη ἐθεώρει ὡς ὁμοθρήσκους αὐτῆς ἀδελφούς, περιέβαλε καὶ ἀπέκρυπτεν αὐτοὺς παρ' ἑαυτῇ. Πᾶσαι αἱ βουλγαρικαὶ ἐπαναστατικαὶ προηρῆξις, διαμαρτυρήσεις, ἐπικλήσεις, φυλλάδια, ἐφημερίδες, πάντα ταῦτα ἐκ Βουκουρεστίου ἐξῆλθον, ὡς καὶ οἱ τῶν Βουλγάρων ἡγέται: Ροκόβσκυ, Λοῦμπεν, Καραβέλωφ, Μπενικόβσκυ, Μπότσεφ, Κα-

ραῶζερ, Χ' Δημήτρης, Α. Λέβσκι καὶ ἄλλοι ἐλευθέρως ἐξήσκουν τὴν δρᾶσιν αὐτῶν ἐν τῇ ρωμουνικῇ πρωτεύουσῃ, μεταφέροντες τὰς ἐνεργείας αὐτῶν ἐνίοτε καὶ ἐν Βουλγαρίᾳ.

Τῷ 1877 τὰ ρωμουνικὰ στρατεύματα ἐπορεύοντο μετὰ τῶν ρωσικῶν πέραν τοῦ Δουνάβειος πρὸς λύτρωσιν τῶν Βουλγάρων, εἴκοσι δὲ χιλιάδες Ρωμούνων ἐκάλυψαν τὰ πεδία τῆς Βουλγαρίας ὑπὲρ τῆς τῶν Βουλγάρων ἐλευθερίας. Τῷ 1878 οὐχὶ μίαν μόνον χιλιάδα Σέρβων ὡσαύτως ἔβαψαν διὰ τοῦ αἵματος αὐτῶν τὰ βουλγαρικὰ πεδία ὑπὲρ τῶν Βουλγάρων Μπρατοῦσκ (ἀδελφάκων), ἐν τούτοις ὅμως αἱ ὑπὸ τῶν Σέρβων ἀπελευθερωθεῖσαι χωρὶς ἐν Παλαιᾷ Σερβίᾳ, καίπερ ὑπὸ Σέρβων κατοικημένοι, ἐγένοντο ἀπόκτημα τῶν Βουλγάρων.

Τίτι δὲ τρόπῳ ἀντήμειψαν οἱ Βούλγαροι τοὺς Ρωμούνους καὶ τοὺς Σέρβους, ἀνθ' ὧν ὑπ' αὐτῶν εὖ ἔπαθον; Διὰ δολοφονιῶν καὶ φρικαλέων θηριωδιῶν κατὰ τῶν ἀσθεῶν καὶ ἄνευ ὑπερασπίσεως.

Περὶ τῶν Ἑλλήνων δὲν ὀμιλοῦμεν. Διὰ τὸ ὅτι οἱ Ἕλληνες διετόρησαν τοὺς Βουλγάρους ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ, οὗτοι οὐ μόνον φονεύουσιν αὐτούς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἱερεῖς αὐτῶν, εἰς δένδρα προσδένοντες, περιχέουσι διὰ πετρελαίου καὶ καίουσιν αὐτούς (γεγονὸς ἐν Γεύγηλ τῷ 1899). ὅμοιον δὲ εἶδος θανάτου ἐφαρμόζουσι καὶ ἐπὶ τῶν χωρικῶν (**Εἰδήσεις Πετροπόλεως** 1901, ἀριθ. 7).

Ὁ πόλεμος τοῦ 1877—78 ἔβαψε τὴν Βουλγαρίαν δι' ἀφθόνως ρεύσαντος ρωσικοῦ, τουρκικοῦ, ρωμουνικοῦ ἐν μέρει δὲ καὶ σερβικοῦ αἵματος, ἀλλ' ὀλιγώτερον παντὸς ἄλλου ἔρρευσε τὸ βουλγαρικὸν αἷμα. Εὐάριθμοι ἦσαν αἱ δηρωθεῖσαι καὶ πυρποληθεῖσαι κῶμαι καὶ πόλεις τῶν Βουλγάρων, αἱ δὲ τουρκικαὶ τοιαῦται κατὰ μείζονα λόγον ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καὶ οὐχὶ ὑπὸ τῶν Ρώσων ἐδηλώθησαν.

Ὁ πόλεμος οὗτος οὐδόλως παρέθλαψε τὴν οικονομικὴν τῆς Βουλγαρίας εὐεξίαν, τούναντίον δὲ ἡ εὐημερία τοῦ βουλγαρικοῦ πληθυσμοῦ οὐσιωδῶς βελτίων ἐγένετο, τίσον ἐκ τῆς μεταναστεύσεως τῶν Τούρκων, τὰς γαίας τῶν ὁποίων κατέσχον αὐτοί, ὅσον καὶ ἐκ τοῦ ρωσικοῦ χρυσοῦ, τὸν ὅποιον οἱ αὐτεπάγγελτοι Ρῶσοι ἐλευθερωταὶ ἀφῆκαν ἐν Βουλγαρίᾳ.

Πῶς δὲ ἐζώρλησεν ἡ Βουλγαρία τὴν πρὸς τὴν Ρωσσίαν εὐγνωμοσύνην αὐτῆς; Διὰ τῆς μᾶλλον εἰδεχθοῦς ἀγνωμοσύνης, ἣν ἐκ τοῦ ἀτίμου καὶ χαμερποῦς τούτου λαοῦ ὤφειλε ν' ἀναμείνη ἡ Ρωσσία.

Βιαίως προσαρτήσασα τῷ 1885 πρὸς ἑαυτὴν τὴν Ἀνατολικὴν Ρωμυλίαν ἡ Βουλγαρία, κατεξάνεστη αὕτη κατὰ τῶν δικαίων ἀπαιτήσεων τῆς Ρωσσίας.

Ἀπέριψε τὸν προταθέντα ὑπὸ τοῦ Ἀυτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ' ὡς Ἡγεμόνα τῆς Βουλγαρίας Πρίγκιπα τῆς Μιγγρελίας Νικόλαον, πρὸς πείσμα δὲ τῆς Ρωσσίας ἐξελέξατο τὸν Φερδινάνδον τοῦ Κοβούργου, τὸν ὅποιον καὶ ἐγκαθίδρυσεν Ἡγεμόνα τῆς Βουλγαρίας ὁ θηριώδης καὶ δολοφόνος Σταμπούλωφ. Πρὸς εὐτυχίαν δὲ τοῦ ἀτίμου τούτου λαοῦ, ἑκατοντάδες χιλιάδων Ρώσων, Ρωμούνων καὶ

Σέρβων ἐπεσον εἰς τὰ πεδία τῆς Βουλγαρίας καὶ πρὸ τῆς ὀχυρᾶς Πλεύνας καὶ Σίπκας, ὡς ἀποτέλεσμα δὲ αἱ τοιαῦται καὶ τηλικαῦται θυσίαι εἰς αἷμα καὶ χρυσὸν ἔσχον, ὅπως ἡ Βουλγαρία περιέληθ' εἰς χεῖρας τοῦ ὑπὸ τῆς Αὐστρίας καὶ τοῦ Βατικανοῦ ἐγκαθέτου καὶ αἰππεμπόρου τῶν ἀγορῶν τῆς Ρωμυλίας (1) καὶ δουλοπαροίκου τῆς Αὐστρίας, Πρίγκιπος Φερδινάνδου. Δίκαιον καὶ πληρέστατον εἶχε δίκαιον ὁ ἀείμνηστος Ἀυτοκράτωρ Ἀλεξάνδρος ὁ Γ' ν' ἀποστρέψῃ τὸ πρόσωπον Αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἀγνώμονος καὶ κατηραμένης ὑπὸ τῆς Μεγάλης ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου τοῦ 1872 χώρας, παραδοῦς αὐτὴν εἰς χεῖρας τοῦ θηριώδους καὶ αἰμοδιψοῦς δεσπότης Σταμπούλωφ. Οὐδέποτε θὰ ἐγκαταστῇ ἡ εἰρήνη ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου, ἐφ' ὅσον ἡ Ρωσσία δὲν θέσῃ τέρμα εἰς τὰ ὄνειροπολήματα τῶν Βουλγάρων. Οὐδὲν ἕτερον ἔθνος εἰργάσθη ὑπὲρ τῶν ὀμοθησκῶν αὐτοῦ, ὅσον ἡ Ρωσσία ὑπὲρ τῶν Βουλγάρων. Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπὶ τῶν Βουλγάρων δεσποτίας τῶν Τούρκων, διαρκεσάσης περὶ τοὺς 5 αἰῶνας, ἡ Βουλγαρία οὐδὲ 5 χιλ. ἐκ τῶν τέκνων αὐτῆς ἐθυσίασεν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἐνῶ ἀπ' ἐναντίας ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Σέρβων, τῶν θυσιασθέντων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν, ἀνέρχεται εἰς ἑκατομμύρια.

Ὅποια τύχη δύναται νὰ ἐπιφυλάσσηται εἰς χώραν δολοφόνων, ἀναρχικῶν καὶ μηδενιστῶν, χώραν, ἐν ἣ αὐτοὶ οἱ διδάσκαλοι τῶν δημοτικῶν σχολείων ἀπαιτοῦσι τὴν ἀποσκοράκισιν τῆς διδασκαλίας τῶν ἱερῶν μαθημάτων, διαφθειρόντων, κατὰ τὴν γνώμην αὐτῶν, τὴν νεολαίαν; Καὶ εἶνε δυνατόν νὰ κηρυχθῇ ἡ χριστιανικὴ διδασκαλία ἐν χώρα, ἐν ἣ οὐδὲ εἰς εὐσυνείδητος καὶ θεοσεβῆς ἱεράρχης ὑπάρχει, πάντες δ' εἰσὶν ἀπατεῶνες καὶ συμφεροντοσκόποι, καλυπτόμενοι μόνον ὑπὸ τοῦ ράσου, ἐν χώρα, ἐν ἣ ἡ γάγγραινα καὶ ἡ λύμη τοῦ καθολικισμοῦ γιγαντιαίας ποιεῖται πρόοδος ὑπὸ τὴν σκέπην καὶ προστασίαν τοῦ παπικοῦ ἐγκαθέτου Φερδινάνδου;

Ἀπὸ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν οἱ Ρῶσοι πανσλαυίσται (Τατίστσεφ καὶ Ἀμφιθεάτρωφ), τῇ ἐντολῇ τοῦ ἐκδότου τοῦ «**Νέου Χρόνου**», ἐπορεύθησαν εἰς Σοφίαν εἰς προσκύνησιν τοῦ Σταμπούλωφ, ὁ δὲ πανίσχυρος Ποπεδονόστσεφ ἐξηπάτησε τὸν Μονάρχην αὐτοῦ περὶ τῆς κατὰ τὸ ὀρθόδοξον δόγμα βαπτίσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Φερδινάνδου, τοῦ ἡγεμονίδου Βογόριδος, ἡ βουλγαρικὴ Ἐκκλησία ἔκτοτε δοκιμάζει λυσσάδην καταδιώξιν παρὰ τοῦ Φερδινάνδου. Ἐκεῖ δέ, ἐνθα οὐδὲ μνεῖα ἐγένετο περὶ καθολικισμοῦ, νῦν μεγαλοπρεπέστατοι ὑψοῦνται ναοὶ καὶ μοναὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, σχολαὶ καὶ θεολογικὰ ἐκπαιδευτήρια καθολικῶν (2).

(1) Ὁ συγγραφεὺς ἔχει ὑπ' ἔμφει τὴν ἀπὸ τὴν Εὐρώπην γνωστὴν ἐμπορίαν ἱστων τοῦ Πρίγκιπος Φερδινάνδου, ὃν δριμύτως ἐψέξε διὰ τοῦτο ὁ παρισινὸς «**Φιγαρώ**».

(2) Ἀρτίως ἐξεδόθη φυλλάδιον ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ Βουλγάρου Κιζλῶφ, ἐκθέτοντος τὴν ἐνεστῶσαν κρίσιν μὴν κατάστασιν τῆς Βουλγαρίας. Δριμύτως ψέγων τὰς κακίας τῶν συγχρόνων Βουλγάρων, ἀπαθίδει τὴν μὴν ἐνεστῶσαν κατάπτωσιν τῶν ἡθῶν τῆς διοκρούσης ἀριστοκρατίας εἰς τὴν ἔκλυσιν καὶ διαφθοράν, ἐν ἣ κατέπεσεν ὁ Βουλγαρισμὸς. Διὰ τὴν σύγχρονον ἀριστοκρατίαν, λέγει ὁ συγγραφεὺς, δὲν ὑπάρχουσιν ἀπολύτως ἰδε-

Οἱ ἀντιπρόσωποι δὲ πάντων τῶν ρωμαιοκαθολικῶν ταγμάτων ἐλευθέρως περιέρχονται πᾶσαν τὴν Βουλγαρίαν, καὶ πανταχοῦ προὔπαντῶνται καὶ συνοδεύονται ὑπὸ τῶν ἀρχῶν. Οἱ ἀφειδῆς ἔρανοι, οἱ ἀπαιτούμενοι διὰ τὸ ἔργον τῆς προπαγάνδας, προέρχονται ἐκ τοῦ βουλγαρικοῦ Ἡγεμονικοῦ Οἴκου, ὁ δὲ διὰ τοῦ ρωσσικοῦ μύρου χρισθεὶς Ἡγεμονίδης Βόγορις διαπλάσσεται διὰ τῶν δογμάτων καὶ ἀρχῶν τοῦ ρωμαιοκαθολικισμοῦ....

Ἐπὶ τριάκοντα πέντε συνεχῆ ἔτη οἱ Βούλγαροι δὲν ἔπαυσαν κατασκευοφαντοῦντες καὶ ραδιουργοῦντες διὰ τοῦ ρωσσικοῦ τύπου τοὺς Ἕλληνας.

Ὁ Βέρκοβιτς, ὁ Μπογοσέβ, ὁ Ρίζωφ, ὁ Μπεντέρεφ, ὁ Ὀρέϊκοφ Σοπόφ, ὁ Ζινζίφωφ, ὁ καθηγητὴς Δρυνώφ καὶ ἄλλοι ἐξέδιδον καθ' ὅλον τὸ διάστημα τοῦτο φυλλάδια καὶ βιβλία, σκοποῦντα ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ περιγράψωσι καὶ δημοσιεύσωσι τὰ δεινοπαθήματα τῶν μακεδόνων Βουλγάρων (!!!), ἄτινα ὑφίσταντο οὗτοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ν' ἀποδείξωσιν, ὅτι ἡ Μακεδονία κατοικεῖται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ Βουλγάρων. Τοῦτοις δὲ πᾶσι προσετέθησαν τελευταίως οἱ ὑπηρετήσαντες ἐν Βουλγαρίᾳ καὶ γευσάμενοι τοῦ βουλγαρικοῦ χρυσοῦ: καθηγητὴς Μηλιούκωφ, Α. Βασμακώφ, Ὁδισιανη κλπ. «Οἱ Ἕλληνες ἠνάγκαζον τοὺς Βουλγάρους νὰ προσεύχωνται ἑλληνιστί, ἔκκινον καὶ κατέστρεφον τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ λειτουργικὰ αὐτῶν βιβλία, ἠράνιζον τὰς ἐν τοῖς ναοῖς αὐτῶν τοιχογραφίας». Πάντα δὲ ταῦτα ὀυστυχῶς οἱ Ρῶσοι ἐπίστευον. Ἄλλ' ἰδοὺ τῷ 1898 καὶ 99 παρουσιάσθη ἐν Μακεδονίᾳ ἡ ρωσικὴ ἀρχαιολογικὴ Ἐπιτροπὴ, ἐπεσκεύαστο τοὺς ναοὺς καὶ τὰς μονὰς καὶ ἰθεώρησεν ἀναγκαῖον ν' ἀποκαλύψῃ ἐν τῷ «**Βυζαντινῷ Χρονικογράφῳ**» τὴν βουλγαρικὴν ἀναλήθειαν καὶ τὸ ψεῦδος. Οὐ μόνον δὲ αἱ ἀρχαῖαι σλαυϊκὰ ἐκκλησιαστικολειτουργικὰ βιβλία, ἀλλὰ καὶ αἱ νέαι, αἱ ὑπὸ τοῦ Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως ἐκδοθεῖσαι, κατεστράφησαν καὶ κατεκάησαν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων προπαγανδιστῶν, ἐπειδὴ ἐν ταῖς βίβλοις ταύταις κατεφαινετο πολὺς ὁ Σερβισμὸς, ὅστις ἐμαρτύρει, ὅτι ὁ σλαυϊκὸς τῆς Μακεδονίας πληθυσμὸς ἦτο ἐγγύτερος τοῖς Σέρβοις ἢ τοῖς Βουλγάροις. Ὅσον δ' ἀφορᾷ εἰς τὰς ἐπιγραφάς, ἡ ρωσικὴ ἐπιστημονικὴ τῶν ἀρχαιολόγων ἐπιτροπὴ ἀπεκάλυψεν, ὅτι ταύτας ἐξεμηδένιζον καὶ παρεμόρφουν οὐχὶ οἱ Ἕλληνες, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς οἱ Βούλγαροι, διότι αἱ τοιχογραφίαι αὐταὶ ἐξεκόνιζον ἀγίους τῶν Σέρβων, οὕτω δὲ ἐμαρτύρουν, ὅτι ἡ βόρειος Μακεδονία ἀνήκειν οὐχὶ τοῖς Βουλγάροις, ἀλλὰ τοῖς Σέρβοις. Τίς δύναται νὰ προῖδῃ τὸ μέλλον; Ἡδύνατο ἀρά γε ἡ ἐπὶ τῆς Αἰκατερίνης Β'. Νικολάου τοῦ Α'. καὶ Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ'. Ρωσσία νὰ προῖδῃ τὸ ναυάγιον τῆς ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ ἀνατεθείσης ἐπὶ τῆς Ρωσσίας ἱστορικῆς ἀποστολῆς, ἀποστολῆς μεγάλης, ἐνδόξου, τιμίας καὶ εὐγενοῦς, τῆς

ᾧδεις πόσοι. Ψεῦδος, κλοπαί, χρηματικαὶ διαφθοραί, ἔκλυσαι, ἰδοὺ τὰ ἰδεώδη τῆς ἰθυσούτης βουλγαρικῆς τάξεως. Ὁ συγγραφεὺς δὲν πιστεύει, ὅτι ἡ Βουλγαρία θὰ δυνήθῃ αἰτίως νὰ παρακάμψῃ τὴν ἐνεστώσαν πολιτικὴν καὶ οἰκονομικὴν κρίσιν, συνεπεῖα τῆς γενικῆς διαφθορᾶς καὶ παραλυσίας, αἵτινες ὑπεβούλωσαν πάντας καὶ πάντα.

ἀπελευθερώσεως δηλαδὴ τῶν ὀμοθρήσκων αὐτῆ λαῶν ἀπὸ τοῦ ἀλλογενοῦς ζυγοῦ καὶ τῆς ἀπονομῆς τῆς ἐλευθερίας; Ὅποτε ἐν Ρωσσίᾳ, κατὰ τοὺς χρόνους τῆς πατριαρχείας, ἠκμαζεν ἐν αὐτῇ ἡ Ἐκκλησία, οἱ Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐλευθέρως ἤρχοντο εἰς Ρωσσίαν καὶ πολλὰκις ἐξέφραζον τὰς ἰδέας αὐτῶν καὶ γνώμας, (ὡς καταφαίνεται τοῦτο ἐκ τῶν σωζομένων ἐγγράφων τοῦ ἐν Μόσχᾳ ἐπισήμου Ἀρχιεῖου τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν), ὅτι ὁ Θεὸς ἐμεγάλυνεν, ἐδόξασε τὴν Ρωσσίαν καὶ περιέβαλεν αὐτὴν διὰ δυνάμεως καὶ ἰσχύος, ὅπως ὑπηρετήσῃ αὐτὴ τὸν ὀρθόδοξον χριστιανισμὸν ἐν Ἀνατολῇ καὶ τὴν ἀπολύτρωσιν τῶν χριστιανῶν τῆς Ἀνατολῆς. Θὰ ἦτο δὲ μεγάλη ἀπάτη, ἐὰν νομίσωμεν, ὅτι ἡ ἀπελευθερωτικὴ τῆς Ρωσσίας ἀποστολὴ περιωρίζετο μόνον εἰς τὴν κατάλυσιν τῆς ὀθωμανικῆς κυριαρχίας. Ἡ Ρωσσία εἶχεν ἀποστολὴν νὰ προφυλάξῃ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Ἀνατολῆς ἐναντίον ἐτέρου κινδύνου, μᾶλλον φοβερωτέρου καὶ τρομερωτέρου ἀπὸ τῆς ὑποδουλώσεως τῆς Ὀρθόδοξου Ἀνατολῆς ὑπὸ τῆς γερμανολατινικῆς Δύσεως.

Ἐκεῖνο δ' ὃ περ οἱ ἐλθόντες εἰς Ρωσσίαν πρὸ 250 ἐτῶν Ἕλληνες προσεῖδον, ἐκεῖνο, περὶ οὗ ἔγραφε καὶ προειδοποιεῖ τὸν Αὐτοκράτορα Πέτρον τὸν Α'. ὁ Πατριάρχης Ἱεροσολύμων Δοσίθεος, τοῦτο ἤδη καὶ συνέθη. Τῷ 1688 ὁ ἀπεσταλμένος τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς, ἀρχιμανδρίτης Ἡσαΐας, κομίσας τοῖς Τσάροις Ἰωάννη καὶ Πέτρῳ, εἰς Μόσχαν, παραινεντικὰ γράμματα παρὰ τῶν Πατριαρχῶν Κωνσταντινουπόλεως Διονυσίου καὶ Ἰππελίου Ἀρσενίου (Σέρβου) πρὸς δὲ καὶ παρὰ τοῦ Γοσποδάρου τῆς Βλαχίας, πρίγκιπος Στσερβάνια Καντακουζηνῶ, ἔλεγε τάδε: «Ἀπεστάλην παρὰ πάντων τῶν Ἑλλήνων καὶ Σλαύων ἰκετεῦσαι τοῖς μεγάλοις Κυριάρχοις, ὅπως οὗτοι ἐπιληθῶσι τῆς καταλλήλου εὐκαιρίας καὶ ἐπιπέσωσι κατὰ τῶν Τούρκων. Τὸ τοιοῦτον τυγχάνει ἀπαρτίτητον καὶ δι' ἄλλους μὲν λόγους, πρὸς δέ, ὅπως μὴ οἱ ὀρθόδοξοι ἀπὸ τῆς μουσουλμανικῆς δουλείας ὑπαχθῶσιν ὑπὸ δουλείαν χεῖρονα. Οἱ Παπισταὶ ἀπεχθίνονται τὴν ἑλληνορθόδοξον Ἐκκλησίαν καὶ ἀπόδειξις, ὅτι πάντας τοὺς ὀρθόδοξους ναοὺς τοὺς εὕρισκομένους ἐν ταῖς ὑπὸ τῶν Καισαρικῶν καὶ Βενετικῶν στρατευμάτων κυριευθείσας πόλεσι τῆς Οὐγγαρίας καὶ τοῦ Μωριά (Πελοποννήσου), ἤρξαντο ἤδη νὰ μετατρέπωσιν εἰς καθολικοὺς ναοὺς καὶ ἄλλους εἰς οὐνιτικούς. Ἐὰν οἱ Ρωμαῖοι ἐπιτυχῶς οὕτω βαίνωσι πρὸς τὰ ἐμπρός, θὰ περιέλθωσιν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν αἱ ὀρθόδοξοι χριστιανικαὶ χῶραι, ἐὰν δὲ καταλάβωσι καὶ αὐτὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν, τότε οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ θὰ εὐρεθῶσι πρὸ μεγίστου κινδύνου καὶ ἡ ὀρθόδοξος θρησκεία θέλει ἐξαλειφθῆ· πάντες οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ ἀναμένωσι μετὰ χαρᾶς τὰ στρατεύματα τῶν Τσάρων, καὶ οἱ μεταξὺ δὲ τῶν χριστιανῶν βιοῦντες Τούρκοι προθυμότερον θ' ἀναγνωρίσωσι τοὺς Ρώσους Τσάρους ἢ τοὺς Γερμανοὺς, ἐπειδὴ πάντες οὗτοι (οἱ Τούρκοι) κατὰγονται ἀπὸ τοὺς Σέρβους, Βουλγάρους καὶ λοιποὺς ὀρθόδοξους λαοὺς».

Οἱ λόγοι οὗτοι τυγχάνουσι τῆς Ἱστορίας φωνῆ, ἐξελέγχοντες τὸ ἀσύγγνωστον

ἀμάρτημα τῆς συγχρόνου φιλαυστριακῆς καὶ φιλοτουρκικῆς ρωσικῆς διπλωματίας, ἐνόχου ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ αὐτῆς τῆς Ρωσσίας.

Ἡ ἐπιζήτησις τῆς λύσεως τοῦ Ἀνατολικοῦ ζητήματος, τῇ συγκαταθέσει τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ἐξελέγχει οὐ μόνον πολιτικὴν μωυπίαν, ἀλλὰ καὶ ἠθικὴν ἔνδειαν, ὡς καὶ ἀναγκώριον ἀγνοίας τῶν συμφερόντων τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας. Οἱ μᾶλλον βαθύνουσι καὶ ὑφ' ἀπάσης τῆς Ρωσσίας τιμώμενοι ἀείμνηστοὶ ἐκεῖνοι δημοσιογράφοι ἀείποτε ἐπολέμουν τὴν τῆς Ρωσσίας πρὸς τὴν δυτικὴν Εὐρώπην πολιτικὴν προσέγγισιν, διότι τὰ ζωτικὰ τῆς Ρωσσίας συμφέροντα ἐνεκλείοντο εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ ἀλλογενοῦς ζυγοῦ ἀπολύτρωσιν τῶν συγγενῶν αὐτῇ κατὰ τὴν θρησκείαν λαῶν καὶ εἰς τὴν μετ' αὐτῶν συμμαχίαν.

Τὰ συμφέροντα αὐτῶν ἀντέκειντο πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς Αὐστρίας, τῆς Ἀγγλίας, καὶ τῆς Γερμανίας, ἐν μέρει δὲ καὶ τῆς Ἰσπανίας καὶ Γαλλίας, αἵτινες ἀπέβλεπον πρὸς τοὺς χριστιανούς τῆς Ἀνατολῆς καὶ πρὸς τὰς χώρας αὐτῶν, ὡς πρὸς ἐδάφη προωρισμένα, καθὼς νῦν θεωροῦσι τὴν Σινικὴν καὶ τὴν Τουρκίαν, εἰς ἐκμετάλλευσιν καὶ πλουτισμὸν τῶν Εὐρωπαίων. Συνεργαζομένη μετὰ τῆς Εὐρώπης ἡ Ρωσσία, ὑπήγαγεν ἤδη πλεον τοῦ ἐνός ἑκατομμυρίου Σέρβων, Ρωμούνων καὶ Ρώσων εἰς δουλείαν χεῖρονα, 3 1/2 ἑκατομμύρια Ρώσων καὶ ἐν ἑκατομμυρίου Ρωμούνων ἐγένοντο Οὐνίται καὶ διὰ παντός ἀπώλεσεν αὐτοὺς ἡ Ὀρθοδοξία.

Ἡ Εὐρώπη τὴν μὲν ἐχθρικῶς τῇ Ρωσσίᾳ διακειμένην Πολωνίαν προσέδεσε πρὸς αὐτήν, ἀπέσπασεν ὅμως ἀπ' αὐτῆς τὰ φυσικὰ τῆς ὄρια τῶν Καρπαθίων, ὑπαγαγοῦσα ὑπὸ τὸν αὐστριακὸν ζυγὸν 4 ἑκατομμύρια ρωσικοῦ λαοῦ. Ἴδου λοιπὸν ὅποια ἦσαν τὰ ἀποτελέσματα τῆς προδοτικῆς ρωσικῆς διπλωματίας καὶ εἰς ποῖον σημεῖον ἐξώθησεν αὐτὴ τὰ συμφέροντα τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς Ὀρθοδοξίας. Ἡ ρωσικὴ διπλωματία, καίπερ κεκτημένη ἰσχύϊ ἀπεριόριστον καὶ ἀπειράριθμον, ρυθμίζει ὅμως τὰς ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου ἐνεργείας αὐτῆς πρὸς τὰς ὑπαγορεύσεις καὶ εἰσηγήσεις τῆς Βιέννης, τῆς Πέστης καὶ τοῦ Βερολίνου (1). Οἱ Σύμβουλοι καὶ συνεργάται τοῦ Ρώσου Μονάρχου φερῶνται ἄνδρες μὴ ἀντιλαμβανόμενοι τῆς ἱστορικῆς τῆς Ρωσσίας ἀποστολῆς. Ἡ Ὀρθοδοξία, ὑπῆρξε καιρὸς, καθ' ὃν συνῆγε καὶ συνήενυ εἰς ἐν ἑτερογενῆ, ἔστιν ὅτε δὲ καὶ ἐχθρικὰ ἀλλήλοις στοιχεῖα τῆς βυζαντιακῆς Αὐτοκρατορίας. Οἱ ὀρθόδοξοι ὑπήκοοι ὀρθόδοξου αὐτοκράτορος ἐθεωροῦντο ἀδελφοὶ κατὰ τὴν θρησκείαν καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν καταγωγὴν. Ἡ ἀγία θρησκεία, ἣν οἱ Ρῶσοι παρέλαβον παρὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τῶν ναμάτων τῆς ἀναπτύξεως καὶ παιδεύσεως, ἀπαρτίζει τὴν βελτίστην κληρονομίαν τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ.

Οἱ Ἕλληνας, κτησάμενοί ποτε μεγίστην ἰσχύϊ καὶ δόξαν, ἠδύναντο νὰ σκε-

φθῶσιν, ὅτι τὴν Αὐτοκρατορίαν αὐτῶν θὰ κατέρριπτον τὰ ἄγρια τῶν Ὀσμάνων στίφη; Ἀλλὰ μήπως Ναπολέον ὁ Μέγας, ὁ ἐπὶ ἐξ ἑβδομάδας διατελέσας κυριάρχης τῆς Μόσχας, δὲν ἀπεπειράθη νὰ ἱεροσυλῆσῃ τοὺς θησαυροὺς τῆς τοῦ ἁγίου Σεργίου Λαύρας, ἀφ' ἧς ἀπεχώριζεν αὐτὸν διήμερος μόνον ὁδοπορία; Ἐξεδομαδιαία ὅμως πυκνοτάτη ὄμιχλη ἐκόλυε τὰ στρατεύματα αὐτοῦ νὰ φθάσωσιν εἰς τὴν πλουσιωτάτην Λαύραν (1). Ἀλλ' ἄρα γε οἱ κατὰ τὸ ἔτος 1878 πρὸ τῶν πυλῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐσκηνωμένοι Ρῶσοι δὲν ἤτοιμάζοντο νὰ εἰσέλθωσιν εἰς αὐτήν, ἐνθα ἀνέμενον αὐτοὺς οὐ μόνον οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ καὶ οἱ Τούρκοι; Καὶ εἶνε δυνατὸν, τῇ ἀληθείᾳ, νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι ἡ Ἀγγλία θ' ἀντενῆργει εἰς τοῦτο; Μηδ' αὖτις οὐχὶ ὁ κίνδυνος τῆς Ἀγγλίας, ἧτις εἶνε μὲν λίαν ἀπότομος καὶ αὐθάδης, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἐξόχως συνετὴ, ὥστε νὰ περιπλακῇ εἰς πόλεμον μετὰ τῆς Ρωσσίας.

Ὅποσον μέγας ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν! Ἡ Ρωσσία προητοιμάζετο νὰ ἐκμηδενίσῃ τὸ μέγα τῆς Κωνσταντινουπόλεως Πατριαρχεῖον, φῆτι αὐτὴ ὀφείλει τὴν πνευματικὴν αὐτῆς ἀνάπτυξιν καὶ πρόοδον καὶ κατὰ τοῦ ὁποίου ἐξῆγειρε τὸν βουλγαρικὸν λαόν. Ἀλλ' ὅμως αὐτὸς ὁ Θεὸς οἰονεὶ ἀπέδειξε τῇ Ρωσσίᾳ, ὅτι τὰ πάντα ἀποβαίνουσιν ἀδύνατα ἄνευ τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ὁ δὲ ὑπερήφανος καὶ πανίσχυρος νικητὴς ἐνώπιον συμπάσης τῆς Εὐρώπης ἀναγκωρίζει ἑαυτὸν οὐχὶ δίκαιον καὶ ἐφεισβάλλει τὰ ἀποτελέσματα τῶν νικῶν αὐτοῦ εἰς δίκην Δυνάμεων, ἐχθρικῶς αὐτῷ διακειμένων.

Ὁ κατὰ τὰ ἔτη 1853—56 κριμαϊκὸς πόλεμος σαφέστατα ἀπέδειξε τῇ Ρωσσίᾳ, ὅτι αὐτὴ ἀπαρτίζει μετὰ τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς ὅλους διάφορον καὶ κεχωρισμένον ἀπὸ τῆς Δύσεως κόσμον, ὅστις ἐπὶ τοσοῦτον διάκειται ἐχθρικῶς τῇ Ρωσσίᾳ καὶ τῷ Χριστιανισμῷ τῆς Ἀνατολῆς, ὥστε ἀείποτε εἶνε ἕτοιμος νὰ πορευθῇ κατ' αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτῶν ἔτι τῶν Μωαμεθανῶν καὶ εἰδωλοατρῶν πιθανώτερον φαίνεται, ὅτι ὁ Προτεσταντισμὸς θὰ συνενωθῇ μετὰ τῆς Ρώμης, ἢ ἡ Ρώμη καὶ ὁ Προτεσταντισμὸς μετὰ τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς. Τί δὲ ἠδύνατο νὰ δημιουργήσῃ τῷ 1878 ἡ Ρωσσία, ἐὰν ὁ Θεὸς ἐπέτρεπεν αὐτῇ νὰ καταλάβῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν;

Δὲν θὰ ἐκινδύνευεν ἅπασα ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία, ἣν θὰ κατέστρεφον οἱ Πανσλαυῖται καὶ θὰ ὑπῆγον ὑπὸ τὴν πολιτικὴν ἐξουσίαν, ἀλγενοτέραν καὶ χεῖρονα καὶ αὐτῆς τῆς τοῦ Πάπα ἐξουσίας ἐπὶ τῆς ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας; Μήπως πάντες οἱ εὐσεβεῖς Ρῶσοι δὲν καθορῶσι μέχρι ποίας λυπηροτάτης καταστάσεως περιήχθη ὑπὸ τῶν οὕτως ἐπονομαζομένων αὐτοκρατορικῶν παρὰ τῇ ἀγίᾳ Συνόδῳ Ἐπιτρόπων ἡ ρωσικὴ Ἐκκλησία; Ἄρα γε ἦτο ἄλλοτέ ποτε δυνατὸν, ἵνα τὸν βοηθὸν τοῦ αὐτοκρατορικοῦ Ἐπιτρόπου, (Procureur impérial près le St Synode) τὸν

(1) Πρὸ τινῶν ἡμερῶν ἀνέγων ἐν ἡμεμισίῳ ρωσικῇ ἐφημερίδι, δι: ὁ νέος τῆς Ρωσσίας πρεσβευτὴς ἐν Βελιγραδίῳ Τσάρικωφ, ἐπιβίβων τῷ βασιλεῖ τῆς Σερβίας Ἀλεξάνδρῳ τὰ διαπιστευτήρια γράμματα, προσέθηκεν, δι: ἡ θερμὴ ἐπιθυμία τῆς Κυβερνήσεώς του εἶνε, ὅπως ἡ Σερβία διατελῇ εἰς ὡς οἶόν τε στενὰς πρὸς τὴν Αὐστρίαν σχέσεις.

(1) Ἡ δίωρον νῦν σιδηροδρομικὴ ἀπέχουσα τῆς Μόσχας Λαύρα τοῦ ἁγίου Σεργίου, εἶθα εὐρηται καὶ ἡ θεολογικὴ Ἀκαδημία, θεωρεῖται τόπος ἱερὸς, πάντες δὲ οἱ Ρῶσοι θεωροῦσιν ἀπαραίτητον καθῆκον, ὅπως ἀπαξ τοῦλάχιστον τοῦ βίου προσκυνήσωσι νὰ ἱερά λείψανα τοῦ ἁγίου Σεργίου.

Γερμανὸν Σάμπλερ, προῦπαντῶσιν οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τοῦ λοιποῦ ἱεροῦ κλήρου ἐν τῷ σταθμῷ (débarcadère) τῶν σιδηροδρόμων; Καὶ ἦτο συγγνωστόν, ἵνα ὁ Μητροπολίτης Μόσχας, ἐπὶ τῇ ὑποδοχῇ τοῦ Τσάρου πρὸ τῶν ἁγίων λειψάνων τοῦ ὁσιομάρτυρος Σεργίου, προσαγορευέσθαι αὐτὸν διὰ τοῦ ὕμνου τοῦ μουσουργοῦ Γλίγκα.

Ἡτό ποτε δυνατόν ἢ πρωτόθρονος Μόσχα νὰ προσδοκᾷ, ὅτι ὁ ἀνώτατος αὐτῆς ἱεραρχικὸς Θρόνος θὰ κατελαμβάνετο ὑπὸ ἱεράρχου, τοῦ ὁποῦοι αἱ αἰσχυρὰ πράξεις καὶ ἡ διαγωγή ἐν Γεωργίᾳ τυγχάνουσι γνωσταί εἰς ὅλην τὴν Ρωσσίαν; Ἀρὰ γε οἱ ἱεροὶ κανόνες ἐπιτρέπουσιν, ὅπως λαϊκὸν πρόσωπον, ὅποσον ὁ αὐτοκρατορικὸς Ἐπίτροπος, ἀναδιβάλλῃ ἐπὶ τῶν θρόνων τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ δὴ ἐπὶ τοῦ μητροπολιτικοῦ θρόνου τῆς Μόσχας, ἐνῶ εἶνε γνωστὸν, ὅτι τοιοῦτον δικαίωμα δὲν ἐκέκτηντο καὶ αὐτοὶ οἱ βυζαντινοὶ αὐτοκράτορες, ἀλλ' ἐξέλεγον μόνον ἓνα ἐκ τῶν ὑποβαλλομένων αὐτοῖς ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὑποψηφίων;

Τὸ ρωσσικὸν Ἐκκλησιαστικὸν Σωματεῖον διεξάγει μὲν ἀγῶνα κατὰ τῆς ἑλληνοανατολικῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' αἱ αἰρέσεις, ἐνεκα τοῦ ἀγῶνος τούτου, ἐπὶ τοσοῦτον αὐξάνουσιν, ὥστε καὶ ἡ Κυβέρνησις αὐτῇ ἀναγνωρίζει τὴν ἀνεπάρκειαν αὐτῆς ἐν αὐτῷ.

Καὶ ἐνῶ ἡ ρωσσικὴ Ἐκκλησία τοιοῦτον δξύ διανύει στάδιον, τὸνναντίον αἱ ἐξασθενουσαὶ οἰκονομικῶς ἑλληνοανατολικαὶ Ἐκκλησίαι ἐξακολουθοῦσι νὰ διαφωτίζωσι τὸν ὀρθόδοξον κόσμον. Αἱ εἰς ἀπάντησιν τῶν Παπῶν: Πίου τοῦ Θ' καὶ Λέοντος τοῦ ΙΓ' ἐκπεμφθεῖσαι κατὰ τὰ ἔτη 1848 καὶ 1895 ἐγκύκλιαι μαρτυροῦσι, κατὰ τὴν γνώμην τῶν Ἀγγλῶν θεολόγων, κατὰ πόσον ἡ ἀνατολικὴ Ἐκκλησία διὰ τῆς πίστεως αὐτῆς καὶ τῶν δικαίων ἵσταται ὑπεράνω τῆς ρωμαϊκοκαθολικῆς καὶ κατὰ πόσον ὁ Θρόνος Ἀνδρέου τοῦ Πρωτοκλήτου, Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τοῦ Μεγάλου Φωτίου, ἐξακολουθεῖ ἐνδόξως νὰ τηρῇ τὰ προσήκοντα αὐτῷ πρεσβυγενῇ πρωτεῖᾳ καὶ νὰ ἀγωνίζεται ὑπὲρ τῶν δικαίων τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, ὡς συνέθη καὶ τῷ ἔτει 1890 ἐπὶ τοῦ προνομιακοῦ ζητήματος, ὅποτε ἡ Πύλη ἐμυχανεύθη νὰ ἐκμηδενίσῃ τὰ ἀπ' αἰῶνων παραχωρηθέντα τῇ Ἐκκλησίᾳ προνόμια.

Μετὰ τὸ ἔτος 1854, ὅποτε ἡ Ἑλλάς ὑπεχρεώθη ν' ἀνακαλέσῃ τὰ στρατεύματα αὐτῆς ἐξ Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας, συνεπεία τοῦ ἀποκλεισμοῦ τῶν Ἀθηνῶν καὶ τοῦ Πειραιῶς ὑπὸ τοῦ ἀγγλογαλλικοῦ στόλου, κατενόησεν αὐτὴ ὅτι, ἄνευ τῆς ὑποστηρίξεως τῆς Εὐρώπης, ἀδυνατεῖ ν' ἀναλάβῃ τὸν κατὰ τῆς Τουρκίας ἀγῶνα. Τῷ 1877 οἱ Ἕλληνες ἐγίνωσκον τὴν ἀνακίνωσιν τῆς ρωσσικῆς διπλωματίας, ἵνα δηλαδὴ μὴ ὑπολογίζωσιν ἐπὶ τῆς Μακεδονίας, ἣν διεφύλαττεν ὁ κόμης Ἰγνάτιεφ διὰ τὴν Βουλγαρίαν. Αὕτη καὶ μόνῃ ἡ διακίνωσις καὶ αἱ τῆς Ἀγγλίας ἀπειλαί, ὅπως κωλύσῃ τὴν εἰς τὸν ἀγῶνα ἀνάμιξιν τῆς Ἑλλάδος, ἠδύνατο νὰ ψυχράνῃ τὸ ἀφιλόφιλον μένος τῶν Ἑλλήνων καὶ μὴ συμμετάσχωσι τοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1877-78 κατὰ τῆς Τουρκίας ἀγῶνος τῶν Ρώσων, ὅθεν ἄτοπον ἀποβαίνει, ὅπως ἡμεῖς οἱ Ρῶσοι μεμφώμεθα ἐπὶ τούτῳ τοὺς Ἕλληνας.

Ἐνεκα δὲ τῆς ἡμετέρας ρωσσικῆς ἀδικίας πρὸς τὴν Ἑλλάδα τὸ βερολίνοιον Συνέδριον (1878) δὲν ἐξεπλήρωσε καθ' ὅλα κληρίαν τὰς σχετικὰς αὐτῷ ἀποφάσεις. Ἡ νότιος Ἡπείρος μετὰ 250 χιλιάδων ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ ἀφέθη ὑπὸ τὴν τουρκικὴν ἐξουσίαν, εἰς δὲ τὴν Βουλγαρίαν ἐπετρέπη ὑπὸ τῆς Ρωσσίας (τῷ 1885), ἄνευ αἵματοχυσίας, νὰ καταλάβῃ καὶ διαρπάσῃ παρὰ τῶν Τούρκων τὴν Ἀνατολικὴν Ρωμυλίαν μεθ' ἑνὸς ἑκατομμυρίου πληθυσμοῦ, κατὰ δὲ τῆς Ἑλλάδος, ἀπαίτησιν τὴν παραχώρησιν τῆς κατὰ τὸ ἔτος 1878 ἐπιδικασθείσης αὐτῇ νοτίου Ἡπείρου, ἢ Εὐρώπῃ μετὰ τῆς Ρωσσίας ἐφήρμισαν τὸν ἀποκλεισμόν. Ὅτι ἐπιτρέπεται τοῖς Ὀννοβουλγάροις, τοῦτο βεβαίως ἀπαγορεύεται τοῖς Ἕλλησι, Σέρβοις καὶ Ρωμοῦνοις.

Μετὰ τὴν ἀπορράδα ἡμέραν τοῦ 1897, πάντες οἱ Ἕλληνες ὀφείλουσι νὰ πεισθῶσιν, ὅτι εἰς οὐδένα ἕτερον πρέπει ν' ἀναθέτωι τὰς ἐκυτῶν ἐλπίδας, ἢ μόνον εἰς τὸν Θεόν, ὅτι καὶ μόνῳ ὀφείλουσι τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν. Πίστις ἀκράδαντος εἰς τὸν Θεόν, ἐργασία καὶ σύνεσις πολιτικὴ δέον νὰ ᾧσιν οἱ δύο πόλοι τῶν εὐγενῶν ἐλπίδων τῶν προσφιλῶν μοι Ἑλλήνων (!), μὴ λησμοιούντων τὰ ἀθάνατα ἔπη: «φιλεῖ τῷ κάμνοντι συγκάμνειν Θεός».

Ἀφ' οὗ ἡ Ρωσσία τῷ 1897 δὲν ἠδυνήθη νὰ τηρήσῃ τὸν λόγον αὐτῆς καὶ διαφυλάξῃ τῇ Ἑλλάδι τὰ ὅρια αὐτῆς, τί πλέον δύναται ν' ἀναμένῃ παρὰ τῆς Ρωσσίας ὁ Ἕλληνισμός; Τὸ ρωσσικὸν ἡμιεπίσημον περιοδικὸν τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας ὀρμείας ἐπέκρινε τὴν ρωσσικὴν πολιτικὴν τοῦ 1897, δημοσιεύσαν ὅτι: «Ἡ Ρωσσία ἐκήρυξεν ἐαυτὴν ἀρωγὸν καὶ σύμμαχον τοῦ Μωάμεθ, παρὰ τὰς ἀρχαίας πολιτικὰς ἡμῶν παραδόσεις, τὰς διακελευσμένας τὴν τῶν Χριστιανῶν ἀρωγὴν» (1898). Ἐστιγματισμένος κατήλθεν εἰς τὸν τάφον (τῷ 1900) ὁ κόμης Μ. Μουράβιεφ, τοῦτον δὲ ἠκολούθησε μετὰ ὀκτῶ μηνῶν ἕτερος ἐχθρὸς τοῦ Ἕλληνισμοῦ, ὁ φιλότουρκος Μ. Σολαβιῶφ, ὅστις τοσοῦτον συνετέλεσεν εἰς τὴν κατὰ τῆς Ἑλλάδος καὶ τῶν Ἑλλήνων ἐξέγερσιν τῆς ρωσσικῆς κοινῆς γνώμης.

Ἡ Θεσσαλία, ὁ σιτοβολῶν οὗτος τῆς Ἑλλάδος, δυνάμενη νὰ διαθρέψῃ ἑκατομμύρια ἀνθρώπων καὶ ἑκατομμύριον ψυχῶν νὰ περιλάβῃ, ὡς ἐκ τῶν τελευταίων διαχαρχθέντων ὀρίων, δὲν δύναται νὰ ἐγγυηθῇ διὰ τὴν ἀσφάλειαν τῆς αὔριον. Στίφη Τούρκων ληστῶν ἐλευθέρως δύναται νὰ εἰσπηδῆσωσιν εἰς αὐτήν.

Ἐν Ρωσσίᾳ ἐπικρατεῖ γνώμη, ὅτι τὰ νέα ὅρια διεχαράχθησαν τῇ εἰσηγήσει τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου τοῦ Β', ὅστις οὕτως ἐξειδικήθη τὴν Ἑλλάδα διὰ λόγους

(1) Σημ. Ε. Ὁ συγγραφεὺς ἐπὶ τριάκοντα ὀλόκληρα ἔτη εἰργάσθη ὑπὲρ τῶν συμπερόντων τοῦ Ἕλληνισμοῦ, ἐκδίδων καὶ ἰδίαν ἐφημερίδα ἐν Μόσχᾳ. ἦτις ὅμως μετὰ πενταετησίαν ἐπέσι τὸ μικρὸν κώειον τῆς λογοσερίας. Αἱ πεποιθήσεις περὶ τῶν ἑλληνικῶν συμπερόντων καὶ ἡ πρὸς τὴν Ἑλλάδα ἐνθουσιαστικὴ ἀγάπη ἀπασχολεῖ ἅπαντα τὸν βίον τοῦ πολυμαθοῦς καὶ ἐξόχου φιλέλληνο: ὄλγοι ἴσως εἶνε οἱ Ἕλληνες, οἵτινες κηδονταί τοσοῦτον τῶν ἑλληνικῶν συμπερόντων, ὅσον ὁ συγγραφεὺς τοῦ παρόντος πονήματος. Εἴησαν πεῖσιστα τὰ ἔτη του!

γνωστούς εκείνῳ καὶ τοῖς ἐπαύουσι κύκλοις. Ἄλλὰ διατί ἡ ὀρθόδοξος Ρωσσία συνετάχθη τῇ μερίδι τοῦ τιμωροῦ;

Ἔνεκα τίνος καὶ πρὸς τί ἐχούθη τῷ 1897 τὸ ἑλληνικὸν καὶ τουρκικὸν αἶμα; Μικρὰ ἦσαν τὰ τῆς Τουρκίας κέρδη, ὀλίγα ὑπελείφθησαν αὐτῇ ἐκ τῆς δυσωϊόνου αὐτῇ πολεμικῆς ἀποζημιώσεως τῶν ἑκατὸν ἑκατομμυρίων φράγκων, ἐκ τῶν ὁποίων σημαντικὸν μέρος ἐδαπανήθη εἰς ὑποδοχὴν ἐκείνου, ὅστις ἐξώπλισε καὶ ἐφώδισε τὴν Τουρκίαν δι' ὀπλων κατὰ τῆς Ρωσσίας καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ τῆς Ἀνατολῆς. Ἐκ τοῦ πολέμου τούτου ὠφελήθη: α'.) ἡ Γερμανία, καρπωθεῖσα πλείστων ὑλικῶν κερδῶν καὶ πρωτεύουσα ἤδη ἀνὰ τὸν Βόσπορον· β'.) ἡ Αὐστρία, ἐπιφυλάσσουσα ἑαυτῇ τὴν Μακεδονίαν καὶ διατελοῦσα ἤδη ἤσυχος, διότι ἡ Ἑλλάς δὲν προβάλλει αὐτῇ ἀντίστασιν κατὰ τὴν πρὸς τὴν Μακεδονίαν φορὰν αὐτῆς· γ'.) ἡ Βουλγαρία, ὄνειροπολοῦσα νὰ καταλάβῃ ἀρτίαν Μακεδονίαν, ν' ἀποκλείσῃ τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τὴν θάλασσαν καὶ ἀπὸ τὴν Θράκην καὶ νὰ καταλάβῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἡ Ρωσσία δὲ ὅποιον κέρδος προσεπορίσατο καὶ τίνι παρέσχεν ὑπηρεσίας κατὰ τὸ ἔτος 1897;

Τῷ Μωάμεθ καὶ οὐχὶ τῷ Σωτῆρι Χριστῷ!

Ἀναμφίβολον τυγχάνει ὅτι ἡ Εὐρώπη, ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Αὐστρίας, τῆς Γερμανίας, καὶ τῆς Ἀγγλίας, εἶνε δυνατόν νὰ ἐμπιστευθῆται τοῖς Βουλγαροῖς περισσότερο ἢ τοῖς Ἑλλησι. Μετάβητε εἰς Ἑλβετίαν καὶ Ἀγγλίαν καὶ ἐρωτήσατε τοὺς Ρώσους Πανσλαυιστὰς καὶ ἀναρχικοὺς, ὅπως ἐκ τῶν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου λαῶν τυγχάνει αὐτοῖς προσφιλέστερος· θὰ μάθητε δέ, ὅτι οὗτοι, ὡς καὶ οἱ ἐκδόται τῶν ρωσικῶν ἀναρχικῶν ἐφημερίδων, συμπαθέστερον διάκεινται τοῖς Βουλγαροῖς.

Ἐρωτήσατε τοὺς ἐχθροὺς τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τοὺς πειρωμένους ν' ἀνατρέψωσι τὰ ἑλληνικὰ Πατριαρχεῖα, ὅποια Ἐκκλησία εἶνε πλησιεστέρα τῇ ρωσικῇ, καὶ θ' ἀκούσητε ἀπροκαλύπτως, ὅτι τοιαύτη εἶνε ἡ βουλγαρική, καίτοι αὕτη τυγχάνει κυριολεκτικῶς σχισματικῇ.

Αἱ ρωσικαὶ ἐφημερίδες, οἱ ἐκδόται τῶν ὁποίων ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τυγχάνουσιν ἱππόται βουλγαρικῶν παρασῆμων καὶ λαμβάνουσιν ἐκ Σόφιας χρηματικὰς ἐπιχορηγήσεις (subsidia), ὡς ὁ Διευθυντὴς τοῦ «Φωτὸς» Κομαρῶφ καὶ ὁ τῆς «Ρωσσίας» Ἀμφιθεάτρωφ, ἐν συνειδήσει καὶ σκοπίμως κατασκευοφαντοῦσι τοὺς Ἑλληνας, Σέρβους καὶ Ρωμοῦνους διὰ τῆς δημοσιεύσεως ψευδῶν καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων ἐπινοουμένων εἰδήσεων: ὡς λ. χ. ὅτι ἡ Ἑλλάς συνῆψε συμμαχίαν μετὰ τῆς Ἀγγλίας ἢ τῆς Τουρκίας, ὅπως ἐπέβη κατὰ τῆς Ρωσσίας καὶ τῆς Βουλγαρίας, ὅτι ἡ Ρωμανία καὶ ἡ Σερβία προσεχώρησαν εἰς τὴν αὐστρογερμανικὴν συμμαχίαν, ὅπως συμπolemήσωσι μετ' αὐτῆς κατὰ τῆς Ρωσσίας, ὅτι ἡ Σερβία καὶ ἡ Ἑλλάς συνῆψαν συμμαχίαν, ὅπως παραχωρήσωσι τὴν Μακεδονίαν εἰς τὴν Αὐστρίαν, ὅτι ἡ Ρωμανία συνῆψε συμμαχίαν καὶ ἐπιμαχίαν μετὰ τῆς Τουρκίας, καὶ ἄλλας τοιαύτας κενὰς καὶ κούφους εἰδήσεις, μὴ κατανοοῦντες, ὅτι ἡ Ἑλλάς, ἡ Σερβία καὶ ἡ Ρωμανία ἔχουσιν ἴδια, ὀλοτελῶς ἀντιστρατεύμενα καὶ δὴ ἐχθρικὰ πρὸς τὰ τῆς Αὐστρίας, τῆς Ἀγγλίας

καὶ τῆς Γερμανίας συμφέροντα. Εἶνε ἀληθές, ὅτι πάντες οὗτοι διάκεινται ἐχθρικῶς τοῖς Βουλγαροῖς καὶ οὐδόλως ἐπιθυμοῦσι τὴν παράδοσιν τῶν ὁμογενῶν αὐτῶν πρὸς τοὺς Βουλγαροὺς· ἀλλὰ πρὸς τί ἡ ἐχθρα αὐτῶν πρὸς τὴν Ρωσσίαν καὶ πρὸς τί οὗτοι, χάριν τῶν Οὐννεβουλγάρων, θὰ παραχωρήσωσι ζωτικὰ αὐτῶν συμφέροντα τῇ Αὐστρίᾳ; Ἡ Ρωμανία ἐπιζητεῖ τὴν συνένωσιν καὶ σύμπηξιν τῆς ἐθνότητος αὐτῆς, ἐπιθυμεῖ τὴν προσάρτησιν εἰς ἑαυτὴν τῆς Σεμιγραδίας, τῆς ἀνατολικῆς Μπανάτας, τῆς νοτίου Μπουκοβίνης, ἔνθα ζῶσι περὶ τὰ 3,500,000 Ρωμοῦνων, ὡσαύτως δὲ καὶ ἡ Σερβία καὶ τὸ Μαυροβούνιον ἐπιθυμοῦσι ν' ἀποσπάσωσιν οὐ μόνον τὴν Βοσνίαν καὶ Ἐρζεγοβίνην, ἀλλὰ καὶ τὴν Βοσβοδίην, τὴν Μπάτσκαν, τὸ ἀνατολικὸν Μπανάτ, τὴν Σλαβονίαν, τὴν Συρμίαν κλπ. ἐνθα ζῶσι περὶ τὰ 2 1/2 ἑκατομμύρια ὀρθοδόξων Σέρβων. Μετὰ τοιοῦτου ἐπαράτου ἐχθροῦ, ὡς ἡ Αὐστρουγγρία, ἀδύνατον βεβαίως εἶνε νὰ συμμαχήσῃ ἡ Σερβία, καὶ ἡ Ρωμανία, ἐκτὸς τῆς Ρωσσίας μόνης, ἥτις, περιφρουοῦσα τὰς ἱστορικὰς αὐτῆς παραδόσεις, δύναται νὰ ζῆ φιλικῶς μετὰ τῆς Αὐστρίας.

Ὅποτε δὲ τῷ 1899 ἐν τῷ ρωσικῷ τύπῳ, πρωτοστατούντων τοῦ «Νέου Χρόνου» καὶ τῶν «Εἰδήσεων τῆς Μόσχας», παρουσιάσθη εὐκαιρία ν' αὐξήσῃ τὴν ἡμερησίαν αὐτοῦ κατανάλωσιν, ἀνέλαθε νὰ διεγείρῃ τοὺς Ρώσους ὑπὲρ τῶν πλουσιῶν γαιοκτημόνων τῆς Νοτίου Ἀφρικῆς Βοέρων, οὐδόλως λαθόντων ἀνάγκην τῶν ρωσικῶν ἐλεῶν. Ὅτε δὲ ὁ ἐν Πετροπόλει Ὁλλανδὸς Πάστορ (1) (Pastor) κατεχώρισεν ἐν ταῖς ρωσικαῖς ἐφημερίσιν ἐπικλήσεις, ἡ ἐφημερίς «Ρωσσία» ἀπεκάλει τοὺς προτεστάντας Βοέρους «Ὁρθοδόξους». Καὶ ἰδοὺ ὁ πενόμενος ρωσικὸς λαὸς προσφέρει τοιοῦτους ἐράνους, ὅτινες ὑπερέβησαν τὰς 150 χιλιάδας ρουβλίων ἐντὸς 2—3 μηνῶν, ἀπέναντι τῶν γλίσχρων ποσῶν, ἅτινα συνελέγησαν τῷ 1897 ὑπὲρ τῶν παθόντων Ἑλλήνων ἐν Κρήτῃ, Θεσσαλίᾳ καὶ Ἡπείρῳ.

Περιττόν νὰ λεχθῇ, ὅτι ἐν χρόνοις ἀποικοινομένων, καθ' οὓς ἡ Ρωσσία ὄντως εὐρίσκετο ἐν τῷ ὕψει τῆς ἀποστολῆς αὐτῆς καὶ ἐθεώρει ἑαυτὴν Δύναμιν, προσωρισμένην νὰ διαφυλάξῃ καὶ ὑπερασπίσῃ τὴν Ὁρθοδόξιν, οὐδεὶς Πάστορ Προτεστάντης ἢ Καθολικὸς Ξενὸς (2) θὰ ἐτόλμα νὰ δημοσιεύσῃ ἐπικλήσιν τινα περὶ βοήθειας τῶν ὁμοπίστων αὐτοῦ. Ἡ εὐσεβὴς Ρωσσία ἀνεγνώριζε καὶ προσεῖχε τότε μόνον εἰς τὰς ἐπικλήσεις τῶν ὀρθοδόξων αὐτῆς ἀρχιποιμένων καὶ μόνοις αὐτοῖς ἐπίστευεν. Ἦδη ὅμως καὶ τίς ἔμεινε νὰ μὴ ὀνομάσῃ τοὺς Ρώσους συγγενεῖς καὶ ὁμοθρήσκους ἀδελφοὺς; Καὶ οἱ σχισματικοὶ Βούλγαροι, καὶ οἱ Νεστοριανοὶ καὶ οἱ Μονοφυσῖται αἵρετικοὶ Ἀδυσσύνιοι, ὑπὲρ τῶν ὁποίων ἡ διαδόχτος «Παλαιστίνιος Ἐταιρεία» συναθροίζει ἐράνους, ἀπέβησαν ἀδελφοί. Ὁ Νεστοριανὸς ἐπίσκοπος ἐν Μόσχᾳ ἱερούρ-

1) Ἐῤῥηστοὶ λέξις ἐν τῇ ρωσικῇ γλώσσῃ, σημαίνουσα τὸν ἱερέα τῆς λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας.

2) Λέξις Πολωνικῆ, σημαίνουσα τὸν ἱερέα τῶν Καθολικῶν.

γαί μετὰ τοῦ Μητροπολίτου Βλαδιμήρου, ἐνῶ ὁ Ἑλλην ὀρθόδοξος ἀρχιεπίσκοπος Νεαπόλεως οὐδέποτε προσεκληθῆν ἢ ἐπετρέπη αὐτῶ, κατὰ τὴν δεκαεξάμηνον ἐν Μόσχᾳ διαμονὴν του, νὰ ἱερουργήσῃ ἐν τοῖς ρωσικοῖς τῆς Μόσχας ναοῖς ἢ Μοναστηρίοις.

Οἱ Ἕλληνας καλῶς γινώσκουσιν ὅσῳ κακὸν προὔξενῃσεν αὐτοῖς ἡ βρετανικὴ Κυβέρνησις (οὐχὶ ὅμως ὁ ἀγγλικὸς λαός). Τῷ 1819 ἡ Ἀγγλία ἐπώλησεν εἰς τὸν Σατραπὴν τῆς Ἡπείρου Ἀλῆ Πασᾶν τὴν Πάργαν, τῷ 1829 αὕτη μετὰ τῆς Αὐστρίας ἀντέστη τῇ ἐπιθυμίᾳ Νικολάου τοῦ Α΄. εἰς τὴν παραχώρησιν τῇ Ἑλλάδι τῆς Ἡπείρου, Θεσσαλίας, καὶ Κρήτης· τῷ 1850, ἐνεκα ἀδασίμων ἀπαιτήσεων τοῦ Πορτογάλου Ἐδρικοῦ Πασαφίκου, ὁ ἀγγλικὸς στόλος ἀπέκλεισε τὴν Ἑλλάδα καὶ προὔξενῃσεν μεγίστην ζημίαν τῷ ἐμπορίῳ αὐτῆς· τῷ 1853 ἡ Ἀγγλία, ὑποβοηθουμένη ὑπὸ τῆς Γαλλίας, κατέλαβε τὸν Πειραιᾶ καὶ ἐξηνάγκασε τὴν Ἑλλάδα νὰ ἀνακαλίσῃ τὰ στρατεύματα αὐτῆς ἐκ τῆς Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας· τῷ 1868 αὕτη δὲν ἐπέτρεψε τὴν πραγμάτωσιν τῶν πόθων τοῦ Αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Β΄. ὅπως παραχωρηθῆ τῇ Ἑλλάδι ἡ πολυπαθὴς Κρήτη· τῷ 1878 ἡ Ἀγγλία παρουσιάσθη κατὰ τὸ βερολίνειον Συνέδριον ἡ κυρίως ἀνθισταμένη εἰς τὴν μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐνωσιν τῆς Ἡπείρου καὶ Θεσσαλίας. Γινώσκουσι δὲ οἱ Ἕλληνας καὶ τὰς ἄλλας ἐνεργείας τῆς Ἀγγλίας, τὰς ἀντιστρατευομένας πρὸς τὰ ἑλληνικὰ συμφέροντα, καὶ τὰς ὁποίας τότε μόνον ἡ Ἀγγλία ἐβελτίου πως, ὅποτε ἐβλεπεν, ὅτι ἐτέρα τις Δύναμις προσεκτάτο πολιτικὴν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς Ἑλλάδος.

Μεθ' ὅλα ταῦτα, τοῦ βασιζόμενος ὁ ρωσικὸς τύπος ἐξάγει τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ Ἑλλὰς οὐχὶ μόνον ῥέπει πρὸς τὴν Ἀγγλίαν, ἀλλὰ καὶ ἐργάζεται ὑπὲρ τῶν συμφερόντων αὐτῆς; Τίς ἐν Ἑλλάδι δὲν ἐννοεῖ, ὅτι ἡ Ἀγγλία δὲν εἶνε δυνατόν νὰ εἶνε φίλη αὐτῆς, καίτοι οἱ περὶ φανερότεροι καὶ εὐγενέστεροι αὐτῆς ἄνδρες, παρεμφερῶς πρὸς τὸν Κάνιγγα, τὸν Βύρωνα, καὶ τὸν Γλάδστονα, ἀείποτε θὰ διακίηται συμπαιῶς πρὸς τὴν φιλελεύθερον Ἑλλάδα; Λυπηρὸν ὄντως καὶ λίαν λυπηρὸν, ὅτι ἡ Ρωσσία, ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τῆς βουλγαρομανίας τῶν Πανσλαυιστῶν, δὲν δύναται νὰ ἐννοήσῃ τὰ ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἀνατολῇ συμφέροντα αὐτῆς καὶ οὕτω παύσῃ νὰ διακηται ἐχθρικῶς τῇ Ἑλλάδι.

Ἐὰν ἡ Ρωσσία ἐλάμβανεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς τὰ ὀχυρώματα, τὰ κατὰ τὸ στόμιον τοῦ Βοσπόρου ὑψόμενα, καὶ τὰ φρούρια τῶν Δαρδανελίων, τότε οὐ μόνον ἐαυτὴν θὰ ἐξασφάλιζεν ἀπὸ τῆς ἐχθρικής προσβολῆς ἀπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου καὶ τῶν περσικῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ θὰ παρίστατο φίλη καὶ σώτειρα πάντων τῶν Ἑλλήνων.⁽¹⁾

1). Ὁ συγγραφεὺς ἐννοεῖ τὴν ὑπὸ τῆς Ρωσσίας κατάληψιν τῶν μερῶν τούτων καὶ ἀπόδοσιν αὐτῶν τοῖς Ἕλλησι, ὡς τοῖς μόνιμοις κληρονόμοις, ἐξασφαλιζόμενου τῇ Ρωσσίᾳ μόνου τοῦ διὰ τῶν στενῶν ἐλευθέρου διάπλου, ὡς ἐφρονεῖ περὶ τούτου καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ Νικολάος ὁ Α΄.

Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει δὲν θὰ παρίστατο ἀνάγκη νὰ γίνηται ἀπέψις τίνος κληρονομία θ' ἀποβῆ ἢ Συρία μετὰ τῆς Παλαιστίνης καὶ ἡ Μικρὰ Ἀσία. Οὔτε ἡ Γερμανία, οὔτε ἡ Γαλλία, ἀλλ' οὐδὲ ἡ Ἀγγλία θὰ ἠδύνατο νὰ δεσπύσῃ τῶν μερῶν ἐκείνων, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Γερμανὸς Κάιζερ Γουλιέλμος ὁ Β΄. δὲν θὰ ἐλάμβανε τὴν φροντίδα νὰ ἐκπονή σχεδία γεφυρώσεως τοῦ Βοσπόρου καὶ τῆς ἐξοπλίσεως αὐτοῦ διὰ τηλεβόλων μεγάλης ὀκλής, προωρισμένων πάντως κατὰ τῆς Ρωσσίας.⁽¹⁾ Ἀλλὰ τοιοῦτοι ἐλέγχονται οἱ καρποὶ τῆς ρωσογερμανοαυστριακῆς φιλίας. Δὲν δύναται ἀρὰ γε νὰ ἐννοήσῃσι πάντα ταῦτα οἱ Ρῶσοι Παμβουλγαρισταί, ὅτινες, ἐνεκα τοῦ πρὸς τοὺς Ἕλληνας μίσους αὐτῶν, προτιμῶσι νὰ βλέπωσιν ἐν μὲν τῇ Μικρῇ Ἀσίᾳ τοὺς Γερμανοὺς, ἐν δὲ τῇ Συρίᾳ τοὺς Γάλλους;

Οἱ Ἕλληνας ἄλλοτε οὐ μόνον ἠγάπων τὴν Ρωσσίαν, ἀλλ' ἀποκλειστικῶς ἐπ' αὐτῆς ἀνέθετον τὰς ἐλπίδας αὐτῶν· ἤδη ὅμως οἱ μᾶλλον εὐλικρινεῖς ἐξ αὐτῶν, οἱ μᾶλλον χρηστοὶ πολῖται δὲν πιστεύουσιν εἰς αὐτήν, ἀλλὰ τὴν φοβοῦνται· ὅπισσους Ἕλληνας, ἐν οὐ μακρῷ παρελθόντι, ἦτο δυνατόν ν' ἀπαντήσῃ τις, κατέχοντας θέσεις Ρώσων ὑπουργῶν, ἀρχιστρατῆγων, συμβούλων τῶν Τσάρων, πρὸς τοὺς ὁποίους οἱ Ρῶσοι Μονάρχαι ἔτρεφον πλείονα ἐμπιστοσύνην ἢ πρὸς αὐτοὺς τοὺς Ρώσους;

Ἐν τῷ ἀριθμῷ τῶν ὑπηρετησάντων τοῖς Τσάρσι Ἑλλήνων οὐδεὶς ὑπῆρξε προδότης ἢ καταχραστής τῶν κυβερνητικῶν ταμείων. Λίαν μακρὸς θ' ἀπέβαινεν ὁ κατάλογος τῶν Ἑλλήνων, τῶν ὑπηρετησάντων ἐν κυβερνητικῇ ὑπηρεσίᾳ ἀπὸ τῶν χρόνων Πέτρου τοῦ Α΄, ἐὰν ἐπιχειροῦμεν νὰ καταστρώσωμεν τοιοῦτον ἀναφερόμεν δὲ μόνον, εἰς ἐπίρρωσιν τῶν λεγομένων, τοὺς ἀρχιεπισκόπους Εὐγένιον τὸν Βούλγαριν καὶ Νικηφόρον, τὸν κόμητα Θεοτόκην, τὸν πρίγκιπα Καντεμίρην, τοὺς πρίγκιπας Κατακουζηνούς, τὸν κόμητα Καποδίστριαν, τοὺς κόμητας Καπνίστας, τὸν στρατηγὸν Κωνσταντᾶν, τοὺς ἥρωας ναυάρχους τῆς ναυτικῆς μοίρας τοῦ Εὐξείνου, τοὺς ἥρωας Καυκασίους Ἕλληνας ἀρχηγούς κλπ.

Τῷ 1854 τὰ ἑλληνικὰ Συντάγματα Μπαλακλάβσκου καὶ ἡ ἑλληνικὴ Λεγεὼν Νικολάου τοῦ Α΄. θύματα ἀνδρείας ἀπειργάσαντο.

Πολλοὶ δὲ Σέρβοι (Μηλοράδοβιτσοι, Ζορίτσοι, Ὀκλόπζοι κλπ.) μετὰ πολλῆς ἀφοσιώσεως ὑπηρετήσαν τοῖς Ρώσοις Μονάρχεις, τὸ αὐτὸ δὲ ἐπραξάν καὶ οἱ Ρωμοῦνοι. Βουλγάρους ὅμως, προτενεγμένους σπουδαίαν τινὰ ὑπηρεσίαν τῇ Κυβερνήσει, δὲν βλέπομεν ποσῶς· καὶ ἂν ὑπῆρξάν τινες (τῷ 1877-78), ἐξεπλήρου καθήκοντα κατασκόπων ἐμίσθων τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως, ὡς τοιοῦτοι δὲ ἔσχον ἀντίποινα τὴν εἰς Ἰσόβια δεσμὰ καταδίχην καὶ τὴν ἀποστολὴν εἰς τὴν νῆσον Σαχαλίη.

Τελευταίως ὁ ρωσικὸς τύπος ἐποιήσατο λόγον περὶ Δοβρούτζης, ἣν καὶ ἐπιδι- κάζει τῇ Βουλγαρίᾳ (ὄρα ἐφημερίδα «Ρωσσίαν»). Ἐπὶ τίνι ὅμως σκοπῷ παρεχώρησε

1) Τὴν γνώμην ταύτην πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν διὰ μακρῶν ἀνέπτυξεν ἐν ταῖς «Εἰδησέσι Πετροπόλεως», Ρῶσος στρατιωτικὸς.

(τῷ 1878) ἡ Ρωσσία τὴν Δόβρουτζαν εἰς τὴν Ρωμουνίαν; Ἐπειδὴ ἡ Ρωμουνία ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Πλεύνας παρέσχε λυσιτελεῖ ἀρωγὴν εἰς τὰ ρωσσικά στρατεύματα, ἐπειδὴ ὑπὲρ τῆς τῶν Βουλγάρων ἀπολυτρώσεως καὶ ἐν τοῖς βουλγαρικοῖς πεδίοις διεκινδύνευσεν 20 χιλιάδας ρωμουνικῆς στρατιᾶς, εἰς ἀμοιβὴν τούτων πάντων ἀπέσπασαν ἀπ' αὐτῆς τὴν νότιον Βασσαραβίαν, νῦν δὲ προτείνουσι τὴν ἀπόσπασιν ἀπ' αὐτῆς καὶ τῆς Δοβρουτζας, ἐκθειάζοντες τοὺς Βουλγάρους, ἐπειδὴ οὗτοι φονεύουσι τοὺς Ρωμουνούς πατριώτας (ᾧρα «**Ρωσσία**» 1900, ἀριθ. 480). Ἄλλ' ὅμως καὶ ἐπὶ τῇ βᾶσει λόγων ἱστορικῶν καὶ δὴ ἐθνογραφικῶν, ἡ Δόβρουτζα τυγχάνει περιφέρεια μᾶλλον ρωμουνικῆ ἢ βουλγαρικῆ. Οἱ πόθοι τῶν Βουλγάρων, ὅπως, ρωσσικοῖς ἀναλώμασι, καταλάβωσι τὴν Δόβρουτζαν, τὴν Μακεδονίαν, τὴν Θράκην καὶ μέρος τῆς Σερβίας, τυγχάνουσιν ἤδη γνωστοί· ἀλλὰ δὲν εἶνε περίεργον, ὅτι ἡ πανίσχυρος Ρωσσία ἐπιτρέπει ὅπως ἐκμεταλλεύωνται αὐτὴν οἱ Βούλγαροι ἀναρχικῶς καὶ ὑποβοηθεῖ τὰς βλάβεις καὶ τοὺς σκοποὺς αὐτῶν;

Τὰ ἐπὶ τῆς Μακεδονίας δίκαια αὐτῶν οἱ Ἕλληνας στηρίζουσιν οὐ μόνον ἐπὶ τῆς ἱστορίας, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἐθνογραφίας, (1) οὐδεὶς δὲ δικαιούται, ὅπως ἀθετήσῃ τὰ δικαιοῦματα αὐτῶν ταῦτα, ἐκτὸς βεβαίως τῶν τμημάτων ἐκείνων, ἐν οἷς λαλεῖται ἰδιώμα τῆς σερβικῆς γλώσσης, ἅτινα δύνανται νὰ θεωρηθῶσι τοῖς Σέρβοις ἀνήκοντα. Ἀξίωςπερίεργον δὲ ὄντως ἀποβαίνει, πῶς Ρῶσσοι, διακηρύσσοντες τὴν ἑαυτῶν τιμιότητα καὶ εὐσυνειδήσιαν, ὡς ὁ καθηγητῆς Π. Μηλιούκωφ καὶ ὁ Α. Βασμακώφ, οἱ ἐκδόρμον ἂν τὴν Μακεδονίαν ἐπιχειρήσαντες καὶ ὑπὸ Βουλγάρων ὀδηγούμενοι, καίπερ αὐτοὶ γινώσκοντες τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν, δὲν εὗρον (τῷ 1898) ἐκεῖ οὔτε Ἕλληνας, οὔτε Σέρβους οὔτε Βλάχους, ἀλλὰ πανταχοῦ μόνον Βουλγάρους.

Ὅτε ὅμως τῷ 1900 ὁ πρόεδρος τῆς αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν Μέγας Δουξ Κωνσταντῖνος, διοργανώσας ἀπέστειλεν ἂν τὴν Μακεδονίαν ἐπιστημονικὴν ἐπιτροπὴν, ἀποτελουμένην ὑπὸ τῶν βουλγαροφίλων σλαυιστῶν: Λαυρόφ, τοῦ ἱστορικοῦ Μηλιούκωφ καὶ τοῦ ἀρχαιολόγου Κονδακώφ, ἄγνωστον πῶς δὲν εὐρέθησαν Βούλγαροι ἐν Μακεδονίᾳ, ἀλλὰ πανταχοῦ σερβικὴ διάλεκτος, σερβικὰ γλωσσικὰ ἰδιώματα, κειμήλια ἐνδοξα σερβικά, ἔξεις καὶ ἐνδυμασίαι. Ποῦ λοιπὸν ἐκρύβθησαν οἱ Βούλγαροι;

Ἡ ρωσσικὴ ἐπιστημονικὴ ἐπιτροπὴ εὗρεν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Ἕλληνας καὶ Βλάχους, ἀλλὰ τούτους δὲν κατέστησεν ἀντικείμενον μελέτης.

Ἐν τούτοις ὅμως ὁ κ. Μηλιούκωφ, περισφιγμένος ἐν τῷ τοίχῳ, καίτοι ἠναγκάσθη νὰ συνομολογήσῃ, ὅτι ἐν τῷ σλαυμακεδονικῷ γλωσσικῷ ἰδιώματι διατηρεῖται

1). Σ. Ἐ. Ἱδε σύγγραμμα τοῦ συγγραφέως: «Ἐχουσιν οἱ Βούλγαροι δικαιοῦματα ἐπὶ τῆς Μακεδονίας;» ἐπίσης σύγγραμμα Ι. Καλοστόπη «Ἡ Μακεδονία», «Φρουρὸν Μαγχεστρίας» 1885. Β. Berard «La Turquie et l' Hellénisme, 1893, «Τὰ δίκαια τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Θράκῃ» κλπ.

σερβικὴ ἀπόχρωσις, («**Ρωσσικαὶ Εἰδήσεις**», 1900, ἀρ. 356), ἐπιμένει ὅμως ἐν τῇ κοινῇ (!!!) γνώμῃ περὶ τοῦ βουλγαρικοῦ ὄθρου χαρακτηῖρος τοῦ μακεδονικοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος. Ὁ «εὐσυνειδήτος» Καθηγητῆς, καίπερ ἀφειδῶς ἀμειφθεὶς καὶ μονονοῦ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐξαγορασθεὶς, ὤφειλε νὰ γινώσκῃ, ὅτι διακεκριμένοι σλαυισταί: Σαφάρικ, Πουλέβσκυ, Γιάγιτς Γκάν, οἱ Σέρβοι Μπάν, Νοβάκοβιτς, οἱ Ρῶσσοι Σρεζινιέβσκυ, Κογιανέσκυ, οἱ Ρῶσσοι πρόξενοι ἐν Μακεδονίᾳ: Γιάστρεπωφ, Λισέβιτς, ὁ ἐν Βιτωλίοις Ρῶσσος πρόξενος Ροστικόβσκυ, οἱ καθηγηταί: Α. Α. Μάικωφ, Λαμάνσκυ, Μπεζζόνωφ κλπ. δὲν ἀναγνωρίζουσι τοὺς Σλαῦους τῆς Μακεδονίας ὡς Βουλγάρους. Ἐνῶ δὲ ἀπ' ἐνός ὁ κ. Μηλιούκωφ διατείνεται, ὅτι τὸ ἐν Μακεδονίᾳ σλαυικὸν γλωσσικὸν ἰδιώμα φέρει χαρακτηριστικὰ βουλγαρικόν, ἀπ' ἐτέρου, εἰς τὰς προβαλλομένας αὐτῷ αὐθεντικὰς περὶ τοῦ ἐναντίου γνώμας τῶν προσημνησθέντων σλαυιστῶν καὶ λοιπῶν, οἰονεὶ λησμονῶν ἑαυτὸν καὶ ἀνακρούων πύρμαν, προβάλλει ὡς δικαιολογίαν, ὅτι δὲν εἶνε «γλωσσολόγος» τούτων οὕτως ἐχόντων, περιποιεῖ ἄρα γε τιμὴν τῷ κ. Μηλιούκωφ ἢ αὐθορμητῶς ἐκδηλωθεῖσα ὑπ' αὐτοῦ προθυμία, ὅπως παράσχῃ ἐκδουλεύσεις τῇ ἐπιστημονικῇ ἐπιτροπῇ, ἣτις προέθετο σκοπὸν τὴν τῆς ἀληθείας ἀνεύρεσιν καὶ ἥμιστα ἰσχύει νὰ ἐργασθῇ ὑπὲρ τῶν Βουλγάρων;

— Ὡ ἀγαθὴ Καθηγητά, γινώσκων τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν, ὤφειλες νὰ πράξῃς δυοῖν ἕτερον: ἢ νὰ δηλώσῃς κατηγορηματικῶς, βασιζόμενος βεβαίως ἐπὶ εὐσυνειδήτων ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν σου, ὅτι οἱ Μακεδόνες Σλαῦοι εἶνε Βούλγαροι καὶ ὀμιλοῦσι βουλγαριστί, ἢ νὰ δηλώσῃς, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, τούναντίον!

Ὁ κ. Μηλιούκωφ ὡς ἱστορικὸς, δὲν ἀγνοεῖ βεβαίως, ὅτι οἱ κατὰ τὸν Δ'. αἰῶνα μεταναστεύσαντες εἰς Μακεδονίαν Σλαῦοι οὐδὲν τὸ κοινὸν εἶχον πρὸς τοὺς Οὐννοβουλγάρους. Οἱ βυζαντινοὶ ἱστορικοὶ, πραγματευόμενοι περὶ τῶν ἐπιθέσεων καὶ τῶν διώσεων τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τῶν Σλαῦων ὀμιλοῦσιν οὐχὶ περὶ Βουλγάρων, ἀλλὰ περὶ Σλαῦων. Τῷ 334 ἔτει Κωνσταντῖνος ὁ Μέγας ἐγκαθίδρυσε 300 χιλιάδας Σλαῦων ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ: τῷ 610 ὁ Αὐτοκράτωρ Ἡράκλειος παρεχώρησε τοῖς Σέρβοις χώρον παρὰ τὸν Ὀλυμπον καὶ τὸν ποταμὸν Μπιστρίτσαν, ἐνθα οὗτοι ἀνίδρυσαν πόλιν: τὰ Σέρβια. Κατὰ τὰ ἔτη 676—685 τὰ σερβικὰ φύλα ἐπεχείρησαν ἐπιθέσεις κατὰ τῆς Θεσσαλονίκης, ὅποτε τῷ 687 κατετροπώθησαν ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἰουστινιανοῦ τοῦ Β'. οἱ δὲ Βούλγαροι τὸ πρῶτον ἀναφαίνονται ἐν Μακεδονίᾳ τῷ 750, ὅτε καὶ κατετροπώθησαν μετὰ τῶν Σέρβων, τῷ δὲ 761—772 καὶ αὐθις ὤρμησαν κατὰ τῆς Μακεδονίας, ἀλλὰ καὶ τότε τὰ αὐτὰ ἔπαθον. Τῷ 804 ὁ Χάνης τῶν Βουλγάρων Κρούμος καθυπέταξε μὲν τὴν Μακεδονίαν, τῷ 811 ὅμως οἱ Ἕλληνας ἐξεδίωξαν αὐτὸν τῆς Μακεδονίας, ἦν μετέβαλον εἰς βυζαντιακὴν ἐπαρχίαν. Τῷ 812 ὁ Ἕλληνας Αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ παρεχώρησεν ἀμαχητὶ τοῖς Βουλγαροῖς τὴν νότιον Μακεδονίαν μέχρι Βερροίας, τῷ 814 ὅμως, θανάτῳ τοῦ Κρούμου, οἱ Βούλγαροι ἀπεμακρύνθησαν τῆς Μακεδονίας. Ἡ ὑπόταξις τῆς Μακεδονίας ὑπὸ τοῦ Βουλγάρου Τσάκου Συμεὼν ἤρξατο τῷ 893, τῷ δὲ ἔτει 918 ἅπασα ἡ Μακεδονία, ἐξαι-

ρουμένου τοῦ Περλεπέ, εὐρίσκειτο ἐν ταῖς χερσὶ τῶν Βουλγάρων· τῷ 927 ὁ Αὐτοκράτωρ Νικηφόρος Φωκᾶς προσηρτήσε τμήμα τῆς Μακεδονίας εἰς τὸ Βυζάντιον, ἢ δὲ Ἡπειρος ἐγένετο ἀνεξάρτητος. Τῷ 963 ὁ ἀρχηγὸς τῶν Μακεδόνων Σλαύων Σισμάν, ἐκδιώξας ἐκ τῆς μεσημβρινῆς Μακεδονίας τοὺς Βουλγάρους, ἵδρυσε σλαυμακεδονικὸν βασίλειον καὶ ἀνεκέρυξεν ἐαυτὸν Τσάρον τῶν Μακεδόνων καὶ Ἀλβανῶν, ἢ δὲ λοιπὴ Μακεδονία, κατὰ τὰ ἔτη 970-75, προσηρτήθη καὶ αὖθις τῷ Βυζαντίῳ. Τῷ 995 ὁ Σλαυμακεδὼν Τσάρος Σιμουὴλ κατέκτησε μέγα μέρος τῆς νοτίου Μακεδονίας καὶ Θεσσαλίας, ἐκλέξας ὡς πρωτεύουσιν αὐτοῦ τὴν Ἀχρίδα· τῷ 998 ἡ Θεσσαλία ἐπεστράφη εἰς τὸ Βυζάντιον, τῷ 1001 οἱ Ἕλληνας κατέλαβον τὴν Θεσσαλονίκην, τὰ Σέρβια καὶ τὴν Βέρροιν, τῷ 1002 τὰ Βοδενά καὶ πρὸς βορρᾶν τὰ Σκόπεια· τῷ 1019 τὸ σλαυμακεδονικὸν βασίλειον ἐγένετο ἐπαρχία τῆς βυζαντιακῆς Αυτοκρατορίας· τῷ 1040—41 τὰ σερβικὰ φύλα κατετροπώθησαν περὶ τὴν Θεσσαλονίκην καὶ ὑπήχθησαν εἰς τὸ Βυζάντιον· τῷ 1186 ἐξεργάγη ἐν Μακεδονίᾳ ἐπανάστασις. Οἱ Ἕλληνας χρονολογοὶ ἀναφέρουσι τὴν ἵδρυσιν κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο αὐτοκρατορίας τῶν Βλάχων, ἀρχομένης ἀπὸ τοῦ Πίνδου καὶ ἐξικνουμένης μέχρι τοῦ Αἴμου, ἥτις καὶ διετηρήθη ἄχρι τοῦ 1260· κατὰ τὸν πληθυσμὸν τὸ Κράτος τοῦτο ὑπῆρξε σλαυικόν, καίτοι ἐν αὐτῷ ἔζων καὶ Βλάχοι καὶ Ἕλληνας, καὶ αὕτη δὲ ἡ δυναστεία ἦτο Βλαχική. Τῷ 1195 οἱ Βούλγαροι μετὰ τῶν Κουμάνων ἐφθασαν ἄχρι Σερρών· ἐν τῇ βορείῳ Μακεδονίᾳ ἐσχηματίσθη ἰδιαιτέρον σλαυικὸν βασίλειον ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τοῦ Δοβρομίρα Στρέτσα μετὰ πρωτεύουσας τῆς Προσέκης· τῷ 1201 ὁ Περλεπὲς ἐπεστράφη εἰς τὸ Βυζάντιον· τῷ 1204 τὴν Θεσσαλονίκην καὶ τὰς Σέρρας κατέλαβον οἱ Λατίνοι, ὡς καὶ τὴν νότιον Μακεδονίαν καὶ τὴν Θεσσαλίαν. Τῷ 1205 οἱ Βούλγαροι κατέλαβον τὴν Προσέκην κατὰ τὸν Ἀζιὸν (Βαρδάρη), τὰς Σέρρας καὶ μέρος τῆς Μακεδονίας, ἀλλὰ τῷ 1207 ἐξεδίωξεν αὐτοὺς ἐκ Προσέκης ὁ Δραγομίρος Στρέτσας· τῷ 1210 ὁ Δεσπότης τῆς Ἡπειροῦ Μιχαὴλ ὁ Α΄ κατέλαβεν ἀριστὸν μέρος τῆς Μακεδονίας, ἀποσπάσας αὐτὸ παρὰ τῶν Βουλγάρων. Τῷ 1214 ὁ Δεσπότης τῆς Ἡπειροῦ Ἀγγελὸς ὁ Κομνηνὸς κατέκτησε τὴν μεσημβρινὴν Μακεδονίαν καὶ κατέσχε τὴν Ἀχρίδα· τῷ 1218 ὁ Σέρβος Τσάρος Στέφανος Νεμάνιτις κατέλαβε μέρος τῆς βορείου Μακεδονίας καὶ τὴν νῦν παλαιὰν Σερβίαν. Τῷ 1222 ὁ Δεσπότης τῆς Ἡπειροῦ Θεόδωρος ἀπέσπασε παρὰ τῶν Λατίνων τὴν Θεσσαλονίκην, τὸν Περλεπὲν καὶ τὴν λοιπὴν καταληφθεῖσαν ὑπ' αὐτοῦ Μακεδονίαν, τὴν Θεσσαλίαν καὶ τὴν Ἀλβανίαν, τὰ δὲ Σκόπεια καὶ ἡ Πριστίνα παρέμειναν τῇ Σερβίᾳ· τῷ 1330—31 ὁ Βούλγαρος Τσάρος Ἀσέν κατέλαβε τὴν Μακεδονίαν, τὸν Ἄθω καὶ τὴν Θεσσαλίαν, ἀλλὰ τῷ 1233 ἐξεδίωξεν αὐτὸν ὁ τῆς Ἡπειροῦ Δεσπότης Ἰωάννης—Ἀγγελὸς—Θεόδωρος. Τῷ 1245—46 ὁ Αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Βατάτσας ἀπέσπασε παρὰ τῶν Βουλγάρων τὰ ἐναπομείναντα αὐτοῖς μέρη τῆς Μακεδονίας: Σέρρας, Μελένικον, Ροδόπην, Στενήμαχον, Ἰστίπ, Τέτοβον, Βελεσσά, Προσέκην, παρὰ δὲ τοῦ Κομνηνοῦ τὴν Θεσσαλονίκην· τῷ 1254 οἱ Ἕλληνας προσηρτήσαν τῷ Βυζαντίῳ τὰ Βοδενά, ἀποσπάσαντες

αὐτὰ παρὰ τοῦ Δεσπότη τοῦ Θεοδώρου, παρὰ δὲ τοῦ Δεσπότη τοῦ τῆς Ἡπειροῦ Μιχαὴλ τοῦ Β΄ τὴν Καστορίαν, τὸν Περλεπὲν, τὴν Ἀχρίδα, καὶ τὸ Ἐλβασάν· κατὰ τὸ ἔτος δ' ἐκείνο ὁ Βούλγαρος Τσάρος Μιχαὴλ Ἀσέν ἀπειραθή καὶ αὖθις νὰ καταλάβῃ τὴν Μακεδονίαν, ἀλλὰ μετὰ τριετῆ ἀγῶνα ὑπέχώρησε. Τῷ 1257 ὁ Δεσπότης τῆς Ἡπειροῦ Μιχαὴλ ὁ Β΄, συμμαχήσας μετὰ τῶν Σέρβων, κατέκτησε τὴν δυτικὴν Μακεδονίαν, ἀλλὰ μετὰ δύο ἔτη ἠναγκάσθη ν' ἀποδώσῃ αὐτὴν εἰς τὸ Βυζάντιον. Τῷ 1263 ὁ Βούλγαρος Τσάρος Μιχαὴλ Ἀσέν κατέλαβε τὰ Σκόπεια καὶ τὰς μέχρι τοῦ Περλεπέ χώρας, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ πᾶσαι αἱ χώραι αὗται ἐπεστράφησαν τοῖς Ἕλλησι. Τῷ 1281 οἱ Σέρβοι κατέλαβον τὰ Σκόπεια, τὸ Ζλάτσοβ, τὸ Πιανίτς, τὸ Τέτοβον, τὴν Πριζρέννην, τὰς Δέβρας, τὸ Πορέτς, τὸ Κίτσεβον καὶ τὰς μέχρι Σερρών χώρας· τῷ 1330 οἱ Σέρβοι συνέτριψαν τοὺς Βουλγάρους παρὰ τὸ Κιουστενδῆλιον, παρὰ δὲ τῶν Ἑλλήνων ἀπέσπασαν τὸ Ἰστίπ, τὰ Βελεσσά, καὶ τὴν Προσέκην, τῷ 1333 τὴν Ἀχρίδα, τὸν Περλεπὲν, τὴν Καστορίαν, τὴν Στρούμνιτσαν, τὴν Φλωρίνην καὶ τὰ Βοδενά.

Τῷ 1345 σχεδὸν ἅπασα ἡ Μακεδονία, πλὴν τῆς Θεσσαλονίκης, διετέλει ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τῶν Σέρβων· τῷ 1389, μετὰ τὴν μάχην τοῦ Κοσσόβου, τὸ σερβικὸν βασίλειον κατέπεσεν.

Οἱ Σλαῦοι τῆς Μακεδονίας διακρίνουσιν ἐαυτοὺς κατὰ φύλα ὡς: Μπρζιάκοι, Στρουμενίτσοι, Σμολιάνοι, Μιγιάκοι, Δουμπριάνοι, Σαχουτάτοι, Πιάντσοι, Μαλεσσάβτσοι, Δραγουδίτσοι, Πολυγιάντσοι, κλπ. πρὸ τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν ὀνομάζουσιν ἐαυτοὺς «Μπογάρους» (Bogari). Τὴν ἐπωνυμίαν ταύτην προσήψαν αὐτοῖς οἱ Τούρκοι μετὰ τὸ ἔτος 1829 πρὸς διάκρισιν αὐτῶν ἀπὸ τῶν Σέρβων, ὅτινες πρὸ τῶν ὀμμάτων τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως πάντοτε ἐθεωροῦντο ὡς ἐπαναστάται. Ταῦτα πάντα καθ' ὀλοκληρίαν τυγχάνουσι γνωστὰ τῷ ἀγαθῷ τῶν Βουλγάρων δικηγόρῳ, ἱστορικῷ Μηλιούκωφ, ὁμολογοῦντι, ὅτι ἡ ἐθνικὴ αὐτογνωσία τυγχάνει πράγμα μεταβλητόν.

Ὁ ἐλλογίμος ἱστορικὸς ἀναγνωρίζει ὡς μεγάλην ὑπηρεσίαν τῶν Βουλγάρων τὸν ὑπὲρ ἐθνικῆς Ἐκκλησίας ἀγῶνα αὐτῶν, ἥδη ἐκ καὶ τὸν ὑπὲρ «πολιτικῆς ἐλευθερίας» τοιοῦτον. Ἀλλὰ τίς ἀγνοεῖ, ὅτι ἡ ἐθνικὴ βουλγαρικὴ Ἐξαρχία ἐσχηματίσθη κατὰ συμβουλὴν τοῦ Βατικανοῦ, (ὁ ἀββᾶς Μπουππὲ ἀρχικῶς συνέταξε τὸ σχέδιον) καὶ κατ' ἀπαίτησιν τοῦ κόμητος Ν. Ἰγνάτιεφ καὶ ὅτι, ἐὰν ὁ τελευταῖος οὗτος καὶ ὁ πρῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὴς Α. Νελίδωφ δὲν εἰργάζοντο περὶ ἐκδόσεως βερτικῶν τοῖς ἐν Μακεδονίᾳ Βουλγάροις Ἐπισκόποις, οὐδεὶς αὐτῶν θὰ ἐγκληθῆτο ἐκεῖ...

Ἡ σχετικῶς πρὸς τοὺς Ἕλληνας πράξις τοῦ ἐλλογίμου Ρώσου καθηγητοῦ ἤμιστα ἐλέγχεται εὐσυνειδήτως. Οὐδεὶς κωλύει αὐτῷ νὰ τρέφῃ πρὸς τοὺς Ἕλληνας ἀδιάλλακτον ἔχθραν· ὅπως ματαίως ὅμως πειρᾶται νὰ ἐξεγείρῃ τοὺς Σέρβους κατὰ τῶν Ἑλλήνων, χάριν τῶν προσφιλῶν αὐτῷ Βουλγάρων.

Οἱ Ἕλληνας οὐδεμίαν βλάβην ἢ ἀξίωσιν προβάλλουσιν ἐπὶ τῆς βορείου Μακεδο-

νίας καὶ δὲν αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην, ὅπως θερίσωσι καρπὸν τινὰ ἐν αὐτῇ· μετὰ τῶν Σέρβων οὐδὲν ἔχουσι νὰ διαμερίσωσιν, ἢ δὲ μεταξὺ αὐτῶν φιλία καὶ συνεργασία κατὰ τοῦ ἔχθρου αὐτῶν ἐπιβάλλεται ὑπὸ τε τῆς ἀδελφώσεως καὶ τῆς ἀνάγκης. Οἱ Σέρβοι γινώσκουσιν, ὅτι ὁ κ. Μηλιούκωφ διαίκεται πρὸς αὐτοὺς τόσον ἔχθρικῶς, ὅσον καὶ πρὸς τοὺς Ἑλληνας· ὅθεν ματαίως ὄλως ἀγωνίζεται νὰ διεγείρῃ τοὺς Σέρβους κατὰ τῶν Ἑλλήνων.

Οἱ εὐγενεῖς καὶ τίμιοι ἄνδρες βδελύσσονται καὶ ἀποτροπιάζονται τὰς βουλγαρικὰς δολοφονίας καὶ δὲν συμπαθοῦσι τοιαύτη βουλγαρικῇ προπαγάνδᾳ, ὡς πράττει ὁ κ. Μηλιούκωφ· ὁ βουλγαρικὸς ὅμως χρυσὸς ἀπετύφλωσε δυστυχῶς τὸν Ρῶσον καθηγητὴν. Ὁλως δ' ἀκατάληπτος ἐλέγχεται καὶ ἡ λογικὴ τῶν βουλγαροφίλων ἐφημερίδων. Οἱ Βούλγαροι, τῇ ἀποφάσει τοῦ ἀναρχικοῦ αὐτῶν Κομιτάτου, δολοφονοῦσιν ἀπὸ τοῦ ἀσφαλοῦς τοὺς Σέρβους, τοὺς Ἑλληνας καὶ τοὺς Βλάχους, ὡς λογικὸν δὲ συμπέρασμα αἱ ἐφημερίδες αὐταὶ ἐξάγουσιν, ὅτι οἱ φονευθέντες οὗτοι πταίουςι καὶ οὐχὶ οἱ δολοφονοῦντες Βούλγαροι. Πρωτότυπος, τῇ ἀληθείᾳ, καὶ πρωτοφανὴς ἡ λογικὴ αὕτη! Ἄλλ' εἰς τί ἐγκαίεται τὸ πταῖσμα αὐτῶν; Μήπως, διότι ἀνθίστανται εἰς τὸν ἐκβουλγαρισμὸν τῆς Μακεδονίας; Μήπως, διότι ἀρνοῦνται νὰ κηρύξωσιν ἑαυτοὺς Βουλγάρους καὶ νὰ ὑπαχθῶσιν ὑπὸ τὴν βουλγαρικὴν σχισματικὴν Ἐξαρχίαν; Μήπως, διότι διάγοντες τιμίως καὶ πατριωτικῶς, δὲν ἐξαγοράζουσι τὰς τουρκικὰς ἀρχὰς καὶ διότι οὐδεμία ἠκούσθη δολοφονία, διαπραχθεῖσα ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἢ τῶν Σέρβων; Οἱ ἐν Μακεδονίᾳ Ἑλληνας καὶ Σέρβοι δὲν ἐξεβουλγαρίσθησαν καὶ δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐκβουλγαρισθῶσι, διότι καὶ αὐτοὶ εἶνε ὁ σλαυικὸς πληθυσμὸς μέχρι τοῦ 1872, ἦτοι μέχρι τῆς ἰδρύσεως τῆς βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας, δὲν ὠμίλει βουλγαριστὶ καὶ νῦν δὲ μεθ' ὅλας τὰς τῶν Βουλγάρων προόδους δὲν διαλέγεται βουλγαριστὶ. Τὸ ὄργανον δὲ τοῦ τέως Βουλγάρου πρωθυπουργοῦ «φῶς» ὡς πικρὰν εἰρωνεῖαν διακηρύσσει ἀπὸ τῶν στηλῶν αὐτοῦ, ὅτι «ἡ βουλγαρικὴ Κυβέρνησις οὐδὲ ὄλως σκέπτεται περὶ κατοχῆς τῆς Μακεδονίας, ἀλλὰ ρυθμίζει τὴν πολιτικὴν αὐτῆς συνωδὰ τῇ κατὰ κατὰ τὸ ἔτος 1897 λαβούσῃ χώραν αὐστρορωσικῇ συμφωνίᾳ περὶ τῆς τηρητέας ὄθεν ἡσυχίας ἀνά τὴν Χερσονήσον τοῦ Αἴμου.»

Ἐὰν ἡ βουλγαρικὴ Κυβέρνησις ἐπιθυμῇ ἀληθῶς νὰ πολιτευθῇ συμφῶνως τῷ πνεύματι τῆς τοῦ ἔτους 1897 αὐστρορωσικῆς ὁμοφωνίας, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρῶτιστον καθήκον ἔχει, ὅπως θέσῃ τέρμα εἰς τὰ κατορθώματα τῶν ἐν Μακεδονίᾳ προπαγανδιστῶν Βουλγάρων. Ἀτυχῶς ὅμως, ὡς παρατηροῦσιν αἱ «**Εἰδήσεις τῆς Πιερρουπόλεως**», οὐδεμία διάθεσις ἄχρι τοῦδε ἐξεδηλώθη περὶ τούτου ἐκ μέρους τῆς βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως, μᾶλλον δὲ ἀξιοπεριέργως ἐλέγχεται ἡ προσπάθεια τοῦ «φῶτος», ἡ καταβαλλομένη εἰς ὑπεράσπισιν τῆς βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως κατὰ τῆς ἐκδηλουμένης αὐτῆς τάσεως πρὸς κατάληψιν τῆς Μακεδονίας· ὅτι ὅμως τὰ πράγματα δὲν ἔχουσιν οὕτως, ἀρκετὸν ἔσται, ὅπως ἐξετάσῃ τις τὴν ἀκριβῆ ἱστορίαν τῆς ἰδρύσεως καὶ ἐξελίξεως τῆς βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας ἐν Τουρκίᾳ, τὰς προσπάθειαις

τοῦ Σταμπούλωφ πρὸς ἐπίτευξιν ἐξαιρετικῶν δικαιωμάτων τῶν Βουλγάρων ἐν Μακεδονίᾳ δι' ἐξαγοράσεως τῆς Πύλης καὶ τὰς ὀγκώδεις βουλγαρικὰς περὶ Μακεδονίας συγγραφάς. Ἄρᾳ γε πᾶσαι αὐταὶ αἱ προσπάθειαι τῆς Βουλγαρίας ἐγένοντο ἄνευ ὀρισμένου τινὸς σκοποῦ;

Οὐχί! ὁ σκοπὸς ὄλων τούτων ἦτο καὶ εἶνε ἡ τῆς Μακεδονίας κατάσχεσις.

Ἄφ' οὗ δὲ κατεδείχθη, ὅτι ἡ ἐν Μακεδονίᾳ βουλγαρικὴ προπαγάνδα διὰ τῶν ἐκκλησιῶν, τῶν σχολῶν καὶ τῶν συγγραφῶν ἀδυνατεῖ νὰ τύχῃ τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, κατέφυγεν εἰς τὸ τελευταῖον ἄπελπι μέσον—τὴν πολιτικὴν τρομοκρατίαν—εἰς τὰς δολοφονίας καὶ εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀναρχίας... Καὶ πάντα ταῦτα τὰ μέσα ἡδύνατό τις νὰ δικαιολογήσῃ πως, ἐὰν ἡ Μακεδονία κατῴκειτο ὑπὸ μόνον τῶν Μακεδόνων. Ἐπειδὴ δὲ πάντα ταῦτα τὰ μέσα ἐλέγχονται βίαια ὑφ' ὅλας τὰς ἐπόψεις, αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις, αἱ ἐγγυηθεῖσαι τὸ ἐν Μακεδονίᾳ statu quo, δὲν δύνανται νὰ διάκηται ψυχραίμως πρὸς τὴν ἐστίν ταύτην τῶν πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν. Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ρῶσσοσ πρεσβευτὴς κ. Ζηνόβιεφ συνεβούλευσεν εἰς τὴν Ὑψηλὴν Πύλιν, ὅπως μὴ δίδῃ προσοχὴν εἰς τὰς ἀπειλὰς τοῦ ἐν Σοφίᾳ μακεδονικοῦ Κομιτάτου καὶ ἐπιτρέψῃ τῷ Πατριάρχῃ Κωνσταντινουπόλεως νὰ χειροτονήσῃ τὸν ψηφισθέντα τῇ 16 Ὀκτωβρίου 1899 ὡς μητροπολίτην Σκοπείων, ἀρχιμανδρίτην Φιρμιλιανόν.

Δὲν παρήλθον ὅμως πέντε ἡμέραι, καὶ ἡ Πύλη ἀνακοινῶ τοῖς Πατριαρχείοις, ὅτι, συνεπεῖα τῆς διαμαρτυρίας τοῦ Βουλγάρου Ἐξάρχου Ἰωσήφ καὶ τοῦ Βουλγάρου διπλωματικοῦ Πράκτορος, ἀδυνατεῖ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν χειροτονίαν ταύτην, φοβουμένη πολιτικὰς περιπλοκάς. Αἱ παρακλήσεις λοιπὸν τοῦ Σέρβου πρεσβευτοῦ κ. Γρουίτες καὶ τοῦ Μαυροβουνίου Μπάκιτες, ὡς καὶ αἱ παραστάσεις τοῦ Ρῶσσο πρέσβειος κ. Ζηνόβιεφ, ἔμειναν ἄνευ ἀποτελέσματος, οἱ δὲ Βούλγαροι καὶ τὸ μακεδονικὸν αὐτῶν Κομιτάτον καὶ αὖθις ἤραν θριάμβους.

Ἐν τοιαύτῃ δυσχερεῖ θέσει διατελεῖ ἀτυχῶς τὸ ἐν Κωνσταντινουπόλει Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἀδυνατοῦν ν' ἀποστείλῃ εἰς Μακεδονίαν ἀρχιερεῖς Σέρβους ἢ Ἑλληνας, μορφωθέντας ἐν ρωσικαῖς θεολογικαῖς Ἀκαδημίαις καὶ κατὰ συνέπειαν εἰδότες καλῶς τὴν σλαυικὴν γλῶσσαν.

Ἀπαριθμήσατε τὰς παραχωρήσεις, ἃς ἡ Ρωσσία ἀπὸ τοῦ 1878 μέχρι σήμερον ἐπεδαψίλευσεν εἰς τὴν Βουλγαρίαν, καὶ ἀκουσίως θὰ πεισθῆτε, ὅτι ἡ Ρωσσία ὑποχωρεῖ ἀπέναντι τῶν ἀπαιτήσεων τῶν Βουλγάρων, λησμονοῦσα, ὅτι ἐκτὸς αὐτῶν ζῶχων ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου καὶ ἄλλοι συγγενεῖς αὐτῇ κατὰ τὴν θρησκείαν λαοί, ἀπελευθερωθέντες διὰ τοῦ ἰδίου αὐτῶν αἵματος καὶ διὰ τοὺς ὁποίους δὲν ἐπράξαμεν οὐδὲ τὸ ἕκατοστὸν τῶν ὄσων ὑπὲρ τῶν Βουλγάρων ἐπράξαμεν, καὶ εἴτινες φθίνουσιν ὑπὸ τὸν οὐσθάστακτον καὶ βαρὺν ζυγὸν τῶν Τούρκων, τῶν Ἀλβανῶν, τῶν Σδάμπωφ καὶ τῶν Μαχιάρων, καὶ ὅμως δὲν φονεύουσι τοὺς ἑαυτῶν ἔχθρους ἀπὸ τοῦ ἀσφαλοῦς, ἀλλ'

ὅποτε περικτεῆ ἀνάγκη, θὰ παρουσιάσῃ κατ' αὐτῶν, μὲ ἀνοικτὰ τὰ στήθη (1). Μάτην δὲ ὁ «**Νέος Χρόνος**» νομίζει, ὅτι τὸ ρωσικὸν κοινὸν δὲν δύναται νὰ διαλευκάνῃ τὰς μεταξὺ τῶν Βουλγάρων ἀφ' ἐνὸς καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ Αἴμου κρατῶν ἀφ' ἐτέρου ἐριδᾶς περὶ Μακεδονίας.

Ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος τούτου εἰς λογίους σλαυίστας καὶ ιστορικοὺς δὲν ἀποβαίνει ποσῶς δυσχερῆς, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ δοθῇ ἐξαιρετικὴ προσοχὴ εἰς τὰ τεχνουργηθέντα περὶ Μακεδονίας φυλλάδια τῶν Βουλγάρων καὶ εἰς τοὺς κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς καταστροφέντας στατιστικοὺς πίνακας, ἀλλὰ νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἱστορία, ἥτις περιτρᾶνω; μαρτυρεῖ, ὅτι ἡ Μακεδονία οὐδέποτε κατωκίση ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, καὶ ὅτι, ἐὰν ἡ χώρα αὕτη κατελήφθη ποτὲ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐν αὐτῇ διετέλεσεν ὀλιγοχρόνιος, διαρκέσασα ἐν συνόλῳ 71 ἔτη.

Οὐχὶ ἄπο σκοποῦ ἤθελεν εἶσθαι, ὅπως γνωρίσωμεν τοὺς Ἕλληνας, τοὺς Σέρβους καὶ τοὺς Ῥωμοῦνους μετὰ τῆς ἐν Πετρούπολει ἀσκουμένης βουλγαρικῆς προπαγάνδας, ἐν τῇ ὑπηρεσίᾳ τῆς ὁποίας εὐρίσκεται ὁ ρωσικὸς τύπος, ἀποτίων οὕτω φόρον ἀφωσιώσεως τῷ Κ. Ποπεδονόστσεφ, τῷ κόμητι Ν. Π. Ἰγνάτιεφ, τῷ Σάμπλεφ καὶ τοῖς λοιποῖς ἰσχυροῖς Πανσλαυισταῖς.

Τῇ 11ῃ Δεκεμβρίου τοῦ 1900 ἔλαθε χώραν ἐν Πετρούπολει σπουδαῖον γεγονός ἐν τῷ πανσλαυιστικῷ στρατοπέδῳ, περὶ οὗ ἐπὶ μακρὸν θέλει γίνεσθαι λόγος ἐν τοῖς πανσλαυιστικοῖς καὶ πολιτικοῖς κύκλοις, τοῖς περὶ τοῦ ἀνατολικοῦ ζητήματος καὶ τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου ἐνδιαφερομένοις. Περὶ τοῦ γεγονότος τούτου ὁ τύπος τῆς Πετρούπολεως, θέλων νὰ φανῇ ἀρεστὸς τοῖς προμνημονευθεῖσι βουλγαροφίλοις μεγιστᾶσι, μικρὸν ἐποίησατο λόγον· εἰς ἡμᾶς ἀπέβη κατορθωτὸν νὰ λάβωμεν περιλήψιν τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῆς «Σλαυικῆς Ἐταιρείας», ἅτινα καὶ παραθέτομεν ὡδε:

Ἡ εὐρυτάτη αἴθουσα τῶν συνεδριάσεων τῆς «Σλαυικῆς Ἐταιρείας» ὑπερεπληρώθη προσώπων ἀνεπτυγμένων, ὅπως ἀκούσωσι «τὴν περὶ Μακεδονίας καθαρὰν ἀλήθειαν», ἦν θ' ἀνεγίνωσκεν ὁ Α. Α. Βασμακῶφ, τῶς ὑπάλληλος τῆς βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως, εἶτα δὲ ὑπάλληλος τοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν τῆς Ρωσσίας καὶ δημοσιογράφος βουλγαρόφιλος. Καθήμενος Πρόεδρος ἐξετέλει ὁ στρατηγὸς Βερότκιν· τὸ κέντρον τῆς αἰθούσης κατελήφθη ὑπὸ τῶν Πανσλαυιστῶν, ἐν οἷς καὶ στρατηγοὶ καὶ λογογράφοι καὶ διευθυνταὶ ἐφημερίδων. Τὴν δεξιὰν πτέρυγα κατέλαβον Σέρβοι τινές, τὴν δὲ ἀριστερὰν οἱ Βούλγαροι μετὰ τοῦ προσωπικοῦ τοῦ ἐν Πετρούπολει βουλγαρικοῦ διπλωματικοῦ Πρακτορείου, μετὰ εἴκοσι περίπου Βουλγάρων

1) Σ η μ. Ε. Ὁλόκληρος ἡ περίοδος αὕτη ὑπῆρξεν ὁ ἐπίλογος νέου ἔθρονου τοῦ συγγραφέως, ὁ περ' ἐδημοσιεύθη πρὸ τινος χρόνου ἐν ταῖς ἡμερισήμασι «**Εἰδησεί τῆς Πετρούπολεως**,» ἀπὸ τῶν στηλῶν τῶν ὁποίων λάβρωσ ἐπέπιπτε κατὰ τῶν βουλγαρικῶν βιαιοτήτων τὸ ἔθρονον δὲ τοῦτο προὐκάλεσε πολλῶν σημεινόντων προσώπων συγχαρητηρίου ἐπιστολάς.

ἀξιωματικῶν, Βουλγάρων φοιτητῶν κλπ. Μετὰ τὸν κ. Κριβόσσαν, ὁμιλήσαντα περὶ τοῦ ἀρχαίου σλαυικοῦ ἀλφαβήτου, ἀνέρχεται ἐπὶ τὸ βῆμα ὁ κ. Βασμακῶφ ὑπὸ τὰ ραγδαίότατα χειροκροτήματα τῶν Πανσλαυιστῶν καὶ τῶν Βουλγάρων.

Δεσπόζει σιγὴ νεκρικὴ. Προοιμιαζόμενος ὁ κ. Βασμακῶφ εἶπεν, ὅτι ἐν τῇ λύσει τοῦ ζητήματος, περὶ τοῦ μέλλοντος τῆς Μακεδονίας, θέλει στηριχθῆ ἐπὶ μόνῃς τῆς ἀληθείας (!) καὶ ἐξετάσῃ τὸ ζήτημα *ἀνευ ἐμπαθείας*.

Ὁμιλῶν περὶ ἑαυτοῦ ὁ κ. Βασμακῶφ, προσέθηκεν ὅτι, κατέχων κατὰ βάθος τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν, γινώσκων δὲ καὶ τὴν σερβικὴν, δύναται ἀλανθάστω; νὰ γνωματεύσῃ περὶ τῶν ἀληθῶν τῆς Μακεδονίας κατοίκων. Ὀλίγην, λέγει, προσοχὴν δίδει εἰς τὰς δημοσιεύσεις τῶν Σέρβων καὶ Βουλγάρων σιωθινιστῶν συγγραφέων περὶ Μακεδονίας, πλείονα δὲ προσοχὴν δίδει (;) τοῖς Γερμανοῖς καὶ Γάλλοις ἐρευνηταῖς τῆς Μακεδονίας.

Ἐπιθυμῶν, ὅπως ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως βεβαιωθῇ ὅποια ἡ ἐν Μακεδονίᾳ ἐπικρατεστέρα ἔθνοτης, ἐπεσκέψατο τὴν Παλαιὰν Σερβίαν καὶ ἐξῆκετο μέχρι τῶν ἄκρων τῆς νοτίου Μακεδονίας, πανταχοῦ δὲ ἐπισταμένως ἠρεύνησε τὰ χειρόγραφα, τὰς ἐξεις, τὴν περιβολὴν καὶ τὴν γλῶσσαν τοῦ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ. Καὶ ἰδοὺ ἐνώπιον τῆς ὀμυγγέρεως αὐθεντικῶς καταθέτει, ὅτι «ἐν τῇ Παλαιᾷ Σερβίᾳ τὸ σερβικὸν στοιχεῖον, ἐν συγκρίσει πρὸς τὸ βουλγαρικόν, (1) εἶνε τὸ ἐπικρατέστερον, ἡ Μακεδονία ὅμως εἶνε βουλγαρικὴ καὶ Σέρβοι ἐκεῖθεν ἐλλείπουσι παντελῶς.» «Ἐὰν δὲ ἀπαντῶσιν ἐκεῖ καὶ τινες Σέρβοι,» λέγει ὁ κ. Βασμακῶφ, «οὗτοι εἶνε διδάσκαλοι καὶ πράκτορες μίσθωνοι τῆς σερβικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς Ἐταιρείας τοῦ Ἁγίου Σάββα.» Ἐν τῇ νοτίῳ δὲ Μακεδονίᾳ τὸ ἐλληνικὸν στοιχεῖον εἶνε λίαν εὐάριθμον, διὰ ταῦτα πάντα αὗτος νομίζει, ὡς λέγει, ὅτι ἅπανα ἡ Μακεδονία δέον ν' ἀναγνωρισθῇ ὡς βουλγαρικὴ, («ψεύδη! ψεύδη!» ἀκούονται ἐκ τῆς δεξιᾶς πτέρυγος). Προχωρῶν ὁ κ. Βασμακῶφ θέτει εἰς ἀμφιβολίαν τὴν ἔρευναν τοῦ Σέρβου λογίου κ. Γεντσέβιτς, ὅστις περιήλθεν ἅπαναν τὴν Μακεδονίαν μετὰ τοῦ Βουλγάρου Πετρόφ καὶ ἠνάγκασεν αὐτὸν νὰ παραδεχθῇ, ὅτι οἱ Μακεδόνες Σλαυοὶ ὀμιλοῦσι σερβιστὶ καὶ ὅτι δὲν ἐννοοῦσι τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν.

Ὁ κ. Βασμακῶφ ἀντεπεξέρχεται κατὰ τῆς διαιρέσεως τῆς Μακεδονίας μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων, Σέρβων καὶ Βουλγάρων. «Δὲν πρέπει λέγει, ν' ἀμφισβητηταί, ἀλλὰ δέον ν' ἀναγνωρισθῇ ὡς ἰδιοκτησία βουλγαρικὴ καὶ νὰ παραχωρηθῇ αὕτη αὐτονομία. Ἡ Μακεδονία εἶνε προσφιλὲς τέκνον τῆς Βουλγαρίας, δι' ὃ πρέπει νὰ συννωθῇ μετὰ τῆς Βουλγαρίας, τῆς μητρὸς αὐτῆς. Οἱ Βούλγαροι ἐν Μακεδονίᾳ ἔχουσι δικαίωμα ἀναφαίρετα, διότι αὕτη εἶνε χώρα αὐτῶν, ἰδιοκτησία αὐτῶν τελευτῶν ὁ κ.

1) Ἐν τῇ Παλαιᾷ Σερβίᾳ Βούλγαροι δὲν ὑπάρχουσιν, ἐπικρατοῦσιν δὲ ἐν τῷ δυτικῷ αὐτῆς τμήματι Ἄλβανοί.

Βασμακῶφ ὑπόσχεται, ὅτι ὅσον οὐπὼ θέλει ἐκδώσῃ εὐρυτάτην περὶ τοῦ ζητήματος τούτου πράγματιαν, (1) ἦν συνιστᾷ τοῖς πᾶσιν εἰς ἀνάγνωσιν.

Μετὰ τὸν κ. Βασμακῶφ ἀνέρχεται ἐπὶ τὸ βῆμα, τῇ τοῦ Προέδρου ἀδείᾳ, ὁ Σέρβος κ. Μάρκος Τσεμόβιτς, ὅστις, ἀρχόμενος τοῦ λόγου, εἶπεν ὅτι, μετὰ τὸν λαμπρὸν ἀγορητὴν καὶ συγγραφεῖα κ. Βασμακῶφ, δυσχερὴς αὐτῷ ἀποβαίνει ἡ ἀγόρευσις καὶ ὅτι λίαν εὐχάριστον καὶ ἐπιθυμητὸν θὰ ἦτο, ἐὰν ὁ κ. Βασμακῶφ τοὺς λόγους αὐτοῦ ἀπεδείκνυε διὰ γεγονότων πραγματικῶν. Ἡμιστά, λέγει, εὐχάριστος ἐντύπως γεννᾶται περὶ τῶν ἐκτεθεισῶν πεποιθήσεων τοῦ κ. συγγραφέως, βασιζόμενος αὐτὰς ἐπὶ μόνου τοῦ χρυσοῦ καὶ τῶν βουλγαρικῶν παρασῆμων καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῆς πρὸς τὸ βουλγαρικὸν ἔθνος καὶ πρὸς τοὺς τλήμονας Μακεδόνας ἀγάπης αὐτοῦ. (Ἀκούεται γέλως). «Ἡ ὑπερβολικὴ καὶ μετὰ πάθους ἀγάπη ἔχει τὰς ἑλλείψεις αὐτῆς» ἡμεῖς θὰ ἐπιθυμοῦμεν, ὅπως ἡ ἀγάπη ἢ ἀγνή, ἄμωμος, λυσιτελής. . . Ἡ ἀγάπη δέ, ἦν ὁ κ. Βασμακῶφ ἐκδηλοῖ τοῖς Βουλγάροις, κωλύει αὐτὸν νὰ κρίνῃ ὀρθῶς καὶ ἀπταιστως περὶ Μακεδονίας. Ἐγὼ αὐτὸς ἤμην ἐν Μακεδονίᾳ, δύναμαι δὲ μετὰ βεβαιότητος νὰ εἶπω, ὅτι πᾶς Βούλγαρος θεωρεῖ τοὺς ὀνομάζοντας ἑαυτοὺς ἐν Μακεδονίᾳ, «Βουλγάρους» οὐχὶ ὡς Βουλγάρους, ἀλλὰ ὡς Σέρβους, καὶ τοι, χάρις τῇ βουλγαρικῇ προπαγάνδᾳ καὶ τῇ ὑπὸ τῶν τουρκικῶν ἀρχῶν παρεχομένη αὐτῇ προστασίᾳ, οἱ Μακεδόνες Σλαῦοι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὀνομάζουσιν ἑαυτοὺς «Βουλγάρους» καὶ οὐχὶ Βουλγάρους. Οἱ Τούρκοι μὴ ἀνεχόμενοι, ὅπως οἱ Μακεδόνες Σλαῦοι ὀνομάζουσιν ἑαυτοὺς Σέρβους, ἀποκαλοῦσιν αὐτοὺς *Βουγάρ-μιλεϊ*.

Ἐγὼ ἐγεννήθην παρὰ τὰ ὄρια τοῦ Μαυροβουνίου, ἔλκω τὴν καταγωγὴν ἐκ τῆς σερβικῆς φυλῆς Βασσεβήτσει, ἐν τούτοις οἱ Τούρκοι μὲ συγκαταριθμοῦσι μετὰ τῶν Βουλγάρων. Οἱ Σέρβοι ἀκουσίως καλοῦσιν ἑαυτοὺς ἐν Τουρίᾳ «Βουλγάρους», ἐπιθυμοῦντες διὰ τῆς ὀνομασίας ταύτης νὰ διαβεβαιώσωσιν, ὅτι αὐτοὶ τυγχάνουσιν ἀφωσιωμένοι ραγιάδες καὶ οὐχὶ ταραξίαι». Δὲν πρέπει νὰ διδῇ τις προσοχὴν πρὸς τοὺς ἐν βουλγαρικαῖς ἢ σερβικαῖς σχολαῖς ἐκπαιδευθέντας Μακεδόνας, ἀλλ' ἀνάγκη ὅπως διεισδύσῃ τις ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ λαοῦ καὶ τότε θέλει πεισθῆ ὁποῖός τις εἶνε ὁ Μακεδὼν Σλαῦος. Μελετήσατε τὸ σύγγραμμα τοῦ κ. Δραγάνωφ, ἐν ᾧ συνελέγησαν τὰ ἔσματα τῶν Μακεδόνων Σλαῦων πανταχόθεν τῆς Μακεδονίας καὶ θὰ ἴδητε, ὅτι πάντα ταῦτα εἶνε σερβικῆς καταγωγῆς καὶ τῆς σερβικῆς γλώσσης.

Ἐν αὐταῖς ἀναφέρονται Σέρβοι καὶ Ἕλληνες Ἡγεμόνες καὶ Βοεβόδοι, γεγονότα τῆς σερβικῆς καὶ ἑλληνικῆς ἱστορίας, πόλεμοι καὶ νίκαι κατὰ τῶν Βουλγάρων καὶ Τούρκων, οὐδὲως δὲ ἀπαντῶσι βουλγαρικὰ ἔσματα καὶ βουλγαρικὰ ἀναμνήσεις. Ὁ κ. Δραγάνωφ ἐχρημάτισε Καθηγητὴς καὶ Διευθυντὴς τοῦ ἐν Θεσσαλονικῇ βουλγαρικῷ Γυμνασίου καὶ ὡς Βούλγαρος δὲν ἐπιθυμῆ βεβαίως, ἔστω καὶ χάριν τοῦ

αβουλγαρικῷ χρυσοῦ, νὰ φανῇ ἀρεστός τοῖς Βουλγάροις: ἀλλ' ὡς τίμιος καὶ φιλαλήθης ἐπιστήμων οὐδὲως παρεξέκλινε τῆς εὐσυνειδήτου ἐργασίας: ὁ κ. Βασμακῶφ αἰετῶν, ὅτι οἱ Τούρκοι ὑπερασπίζουσι μᾶλλον τοὺς Βουλγάρους ἢ τοὺς Σέρβους, ὅτι οἱ Σέρβοι δὲν ἐπιθυμοῦσι τὴν ἐπανάστασιν ἐν Μακεδονίᾳ, ὅτι οἱ Σέρβοι δημοσιοεργάφοι καὶ πολιτικοὶ παράγοντες ἀποστέρουσι τὴν αὐτονομίαν τῆς Μακεδονίας, αὐτὴν ἀλήθειαν εἶπεν. Ἐὰν αἱ ὑπὸ τῶν Τούρκων ἐπιδεικνύμεναι τοῖς Βουλγάροις εὐακολαί ἐξηπλοῦντο καὶ ἐπὶ τῶν Σέρβων, ἐστὶ βέβαιον, ὅτι μετὰ τινος δεκαετηρίδας οὐδὲ μνεῖα περὶ Βουλγαρίας θὰ ἐγίνετο ἐν Μακεδονίᾳ. Μάτην δὲ τὰς ἐν Μακεδονίᾳ ἀπιτυχίας τῶν Σέρβων ἀποδίδει ὁ κ. Βασμακῶφ εἰς τὸ σερβικὸν χρυσοῦν.

«Ἡ Σερβία ἤμιστά τυγχάνει πλουσία, βεβαρημένη δὲ ὑπὸ χρεῶν, δὲν εἶνε εἰς θέσιν, ὅπως σκορπίζη ἑκατομμύρια φράγκων εἰς συντήρησιν προπαγάνδας ἐν Μακεδονίᾳ, οἱ δὲ Σέρβοι πατριῶται στεροῦνται καὶ αὐτῶν τῶν μέσων, ὅπως ρυμουλκήσωσι πρὸς τὸ μέρος αὐτῶν τὸν κ. Βασμακῶφ, ὃ περ εὐκόλως καὶ ἀκόπως κατῴρθωσαν οἱ Βούλγαροι. Ὁ κ. Βασμακῶφ τὸν πρὸς τοὺς Βουλγάρους διακαῆ αὐτοῦ ἔρωτα περιτράνωσ ἀπέδειξε τῷ 1898 ἐν Σκοπείῳ, ἐνθα οὐδὲως ὑπάρχουσι Βούλγαροι, ἐκτὸς τῶν «Βουλγάρων προπαγανδιστῶν. Ὁ κ. Βασμακῶφ δὲν ἀναγνωρίζει φιλολογικὰς διακρίσεις ἐν τῇ σλαυομακεδονικῇ γλώσσῃ καὶ ἀποστέρει τὰς μεταξὺ τῆς βουλγαρικῆς καὶ σερβικῆς γλώσσης διαφορὰς, ὅς ἀπὸ τρίτου δὲ ἀποφαίνεται, ὅτι οἱ Μακεδόνες διαλέγονται ἐν λαμπροτάτῃ βουλγαρικῇ γλώσσῃ, τοιαύτη ὅμως ἀπόδειξις αὐτομάτως προκαλεῖ ἀμφιβολίαν. Λάβετε εἰς χεῖρας, κύριοι, τὴν «Συλλογὴν τῶν μακεδονικῶν ἑσμάτων» καὶ ἀνάγνωτε ἄσπρα ἐκ διαφόρων τῆς Μακεδονίας ἄκρων, θὰ ἴδητε δὲ ὅτι «ἡ γλῶσσα αὐτῶν εἶνε σερβικὴ, ὅμοια τῇ φιλολογικῇ... Ἐὰν ὁ κ. Βασμακῶφ ἐμετέβαινε εἰς Πριζρένην καὶ εἰς τὰ περίξ τοῦ Σάρ-δάγ, βεβαίως θὰ συνωμολόγει, ὅτι ἐκεῖ ἐπικρατεῖ ἡ σερβικὴ γλῶσσα.

«Δὲν ἀναλαμβάνω νὰ λύσω τὸν γόρδιον δεσμόν, ἀλλὰ δὲν δύναμαι ν' ἀποσιωπήσω, ὅτι ὁ κ. Βασμακῶφ διὰ τῶν μεροληπτικῶν αὐτοῦ μαρτυριῶν καὶ ἀποδείξεων ἐγένετο παράτιος μεγάλης βλάβης.» (Παρατεταμένα χειροκροτήματα).

Μετὰ τὸν προλαλήσαντα καταλαμβάνει τὸ βῆμα ὁ κ. Κρέτας Πετρόβιτς Μισερκῶφ, τρύφιμος τῆς σερβικῆς Ἐταιρείας τοῦ «**Ἀγίου Σάββα**», ἄριστα ὁμιλῶν τὴν σερβικὴν γλῶσσαν, ὅστις ὅμως, δελεασθεὶς ὑπὸ τῶν βουλγαρικῶν χρυσῶν κερματίων, προτήθη ἐν τῷ στρατόπεδον τῶν Βουλγάρων. Ἀφ' οὗ εἶπέ τινα περὶ τῆς γλώσσης τῶν Μακεδόνων ἀπὸ βουλγαρικῆς ἀπόψεως, ἐννοεῖται, προσέθηκεν ὅτι: «εἰαν στρέψωμεν τὴν προσοχὴν εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Μακεδονίας, εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ παρατηρήσωμεν, ὅτι μετὰ τοὺς ἀρχαίους Μακεδόνας, οἱ πρῶτοι ἐκ τῶν Σλαύων (III), οἵτινες ἀποκατεστάθησαν ἐν αὐτῇ, ἦσαν οἱ Βούλγαροι ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ «Σαμουήλ (ἐκ τῆς δεξιᾶς ἔντονοι διαμαρτυρήσεις: ψεῦδος, ἡ ἱστορία δὲν λέγει τοῦτο, «Σαμουήλ δὲν ἤξούρετε ἱστορίαν, ὁ Σαμουήλ δὲν ὑπῆρξεν ἡγεμὼν τῶν Βουλγάρων!) Οἱ Σέρβοι εἶχον τὸ Πατριαρχεῖον τοῦ Ἰπέκ, ὃ περ δὲν περιελάμβανε τὴν Μακεδονίαν»

1). Ἐννοεῖται χρυσοῖς ἀναλώμασι τῶν Βουλγάρων.

«οἱ Βούλγαροι ἐκ παλαιάτων χρόνων (1) εἶχον τὴν Ἐξαρχίαν αὐτῶν ἐν Μακεδονίᾳ («ψευδος, ψευδος!» ἀκούεται πανταχόθεν), ὡς ἐκ τούτου δὲ γίνεται κατάδηλον, ὅτι ἡ Μακεδονία εἶνε βουλγαρική. Ὁ βουλγαρικός λαὸς ἄλλοτε ἔζη φιλικῶς μετὰ τοῦ σερβικοῦ καὶ διὰ τούτου οἱ Μακεδόνες ἔψαλλον σερβικὰ ἄσματα (4).»

Τούτον διαδέχεται ἐπὶ τοῦ βήματος ὁ Σέρβος Λουκάς Πισστέλιτς, ὅστις ἐρμηνεύει ἐνώπιον τῆς ὁμηγύρευς ὅτι, «ὁ κ. Βασμακῶφ οὐδὲν ἀπέδειξεν ἢ διελεύκανε καὶ οὐδενὸς ἐκ τῶν ἀκρατῶν τὰς περὶ Μακεδονίας ἰδέας διέσεισεν, οὐδὲ ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον νὰ ἐπικαλεσθῆ μαρτυρίας τινὰς, ἐπὶ ἐρευνῶν βασιζομένης, περιωρίσθη δὲ μόνον εἰς ἐπίθεσιν κατὰ τοῦ Σέρβου Γοντσέβιτς, τὴν ἔρευναν τοῦ ὁποίου ἐπεθεβαίωσιν ὁ Βούλγαρος Πετρώφ (χειροκροτήματα ἐκ τοῦ μέρους τῶν Ρώσων). Μετὰ τὰς πρώτας λέξεις τοῦ κ. Βασμακῶφ περὶ τοῦ Γοντσέβιτς, πάντες οἱ ἀκραταὶ προσηνέχθησαν πρὸς τὸν ῥήτορα (Βασμακῶφ) μετὰ πικρᾶς εἰρωνείας, καθορῶντες, ὅτι οὗτος πόρρω ἀπέχει τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαίας λύσεως τοῦ μακεδονικοῦ ζητήματος. Τοῖς πᾶσιν εἶνε ἐκ τῆς ἱστορίας γνωστόν, ὅτι οἱ πρῶτοι Σλαῦοι τῆς Μακεδονίας ὑπῆρξαν Σέρβοι καὶ ὅτι αὐτοὶ ἱδρυσαν ἐκεῖ ἐπὶ τοῦ Αὐτοκράτορος Ἡρακλείου (610) τὴν πόλιν τῶν Σερβίων.

«Ἡ Μακεδονία κατακίετο ὑπὸ Σέρβων, οἵτινες σὺν τῷ Πατριαρχεῖφ τοῦ Ἰπερακίου εἶχον καὶ ἐτέρας ἐν Μακεδονίᾳ ἐπαρχίας: τὴν τῶν Σκοπείων, τοῦ Κιουστενδουλίου, τοῦ Σαμακιοβίου, τῶν Δεβρῶν κλπ. Οἱ Σέρβοι εἶνε λαὸς τίμιος καὶ δίκαιος, ὅστις δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ οἰκιστοποιηθῆ ἅπασαν τὴν Μακεδονίαν, μηδεμίαν ἀξίωσιν ἔχων ἐπὶ τῶν ὁικαμερισμάτων ἐκεῖνων, ἐν οἷς ζῶσι Βούλγαροι καὶ Ἕλληνες. Ὅτι ἀνήκει ἐκάστῳ» (ἀκούεται κεραυνὸς χειροκροτημάτων).

Ἐἶτα τὸ βῆμα καταλαμβάνει ὁ Βούλγαρος Στογιάντσεφ, ἐπικαλεσάμενος τὴν περιεργον ὄλως σύμπτωσιν ὅτι, «μέχρι τοῦ 1878 οἱ Σέρβοι φιλόλογοι καὶ ἱστορικοί: Νοβάκοβιτς, Γοντσέβιτς, Γοβάτσεβιτς καὶ λοιποὶ οὐδένα περὶ Μακεδονίας ἐποίησαντο λόγον (2). Πῶς τούτο ἐξηγῆται; Δὲν σημαίνει, ὅτι οὗτοι δὲν ἐθεώρουν τὴν Μακεδονίαν σερβικὴν; Οἱ ἱστορικοὶ αὐτῶν ἀνεγνώριζον τὴν Μακεδονίαν ὡς βουλγαρικὴν καὶ οὐδένα λόγον ἐποιοῦντο. Οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ὠμίλησεν ἢ ἔγραψε περὶ μακεδονικῶν ἁσμάτων. Λάβετε τὴν τουρκικὴν στατιστικὴν καὶ θὰ ἴδητε, ὅτι Σέρβοι ἐν Μακεδονίᾳ δὲν ὑπάρχουσι, (γέλωτες), αἱ νεώτεροι δὲ ἔρευναι τοῦ Σόποβα, Κίτσεβα καὶ ἄλλων (Βουλγάρων) δι' ἀριθμῶν τῆς στατιστικῆς ἐπιμαρτυροῦσιν, ὅτι Σέρβοι ἐν Μακεδονίᾳ δὲν ὑπάρχουσιν. Οἱ Σέρβοι προσπαθοῦ-

1). Σημ. Ἄλλὰ διατὶ τὸναντίον οἱ Σέρβοι δὲν ἔψαλλον ἄσματα βουλγαρικά;

2). Σημ. Ἀξιοσημείωτον, ὅτι οἱ Βούλγαροι οὐδέποτε λέγουσι τὴν ἀλήθειαν. Σέρβοι λόγιοι, Σρετσκόβιτς Μπάν κλπ. πολλὰς ἔγραψαν μέχρι τοῦ 1877, ὅτι ἡ Μακεδονία οἰκεῖται ὑπὸ Σέρβων, ἐξαιρέσει τῆς νοτίου ἑλληνικῆς. Σειρὰ ἄρθρων ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου κατεχωρίσθησαν ἐν τῷ «Σερβικῷ Γλάσνικ» καὶ λοιπῶ τύπων, καὶ ἡμεῖς δὲ ἐγράψαμεν ἐν ταῖς μωσχοβιτικαῖς «Συγγροῖς Εἰδήσεσι» ἐπὶ ἑξ. συνεχῆ ἔτη.

» σιν, ὅπως ἀποσπάσωσιν ἀφ' ἡμῶν τὴν πατρίδα μας!!» (οἱ Βούλγαροι χειροκροτοῦσιν, ἐνῶ οἱ λοιποὶ ἀκραταὶ ἐντόνωσ διαμαρτύρονται).

Ὁ βούλγαρος ἀξιωματικὸς Ν. λέγει, ὅτι οὐ πρό πολλοῦ, διατρίβων ἐν Βιέννῃ, συνητήθη μετὰ τινος γνωστοῦ Σέρβου λογίου, ὅστις διεθεβαίωσεν αὐτῷ, ὅτι ἡ Μακεδονία εἶνε χώρα... βουλγαρική. Ὁ Σέρβος οὗτος προσέθετο, ὅτι πληθὺς Μακεδόνων, ἐν τοῖς τμήμασι τοῦ Πιρώτ καὶ τῆς Νίσσης γεννηθέντων, ὑπηρετοῦσιν ἐν Βουλγαρίᾳ ὡς ἀξιωματικοί. οἱ Σέρβοι δὲ οὐδὲν ἄλλο πράττουσιν, εἰ μὴ τίνι τρόπῳ θὰ κατορθώσωσι ν' ἀποσπάσωσιν ἀφ' ἡμῶν (!!!) τὴν Μακεδονίαν», (γέλωσ ὁμηρικῶς). Ἐρωτηθεὶς ἐκ τῆς δεξιᾶς πτέρυγος νὰ ὀνομάσῃ τὸν Σέρβον τούτον λόγιον, ὁ Βούλγαρος ἀξιωματικὸς ἠρνήθη, προκαλέσας οὕτω τὴν ἀδμονοίαν καὶ μομφὴν τοῦ ἀκρατηρίου. Ὁ Ρώσος Δόκτωρ Λοπατίνσκη, λαβὼν τὴν ἄδειαν νὰ ὀμιλήσῃ, ἀπετάθη πρὸς τὴν σεβαστὴν ὁμηγυρίν διὰ τῶν ἐξῆς:

«Κύριοι, ἀκραταί! ὡς Ρώσος καὶ ὡς συγγραφεὺς, παρακαλῶ ὑμᾶς νὰ μοι ἐπιτρέψητε νὰ προσθέσω ὀλίγας λέξεις, ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ κ. Βασμακῶφ ἐγεγῆν ζήτημα περὶ αὐτῶν ἐπὶ τῆς Μακεδονίας ὁικαιωμάτων τῶν Βουλγάρων ποσῶσ δὲν ἐπεισεν ἡμᾶς περὶ αὐτῆς βασιμότητος καὶ ἀληθείας αὐτοῦ. Σκοπὸς τῆς Σλαβικῆς Ἐταιρείας δὲν εἶνε ἡ ἀπέκκαυσις καὶ ὑποδούλισις ἀγῶνος, οὐδὲ ἡ διέγερσις διενέξεων μετὰξὺ δύο σλαβικῶν ἐθνοτήτων, τὸναντίον δὲ ἡ διὰ τῆς εὐθύτητος καὶ δικαιοσύνης προσέγγισις αὐτῶν. Ἡ συνεδρίασις αὕτη εἰς οὐδὲν ἔληξεν ἀποτέλεσμα, ἄγνωστος δὲ καὶ ὁ σκοπός, δι' ὃν αὕτη συνήλθεν. Ἐγώ, κύριοι, δὲν εἶμαι οὔτε σερβόφιλος οὔτε βουλγαρόφιλος, δὲν ἐπιθυμῶ δὲ ὅπως ἐξωτερικεύσω ἰδιαιτέραν τινὰ συμπάθειαν εἰς οἵαν ἂν ὀδηποτε σλαβικὴν ἐθνοτητα. Ὡς συγγραφεὺς ὅμως καὶ ὡς τίμιος ἄνθρωπος, ὀφείλω ἀνὰ ὁμολογήσω, ὅτι ἡ ἀλήθεια καὶ τὰ δίκαια συνηγοροῦσιν ὑπὲρ τῶν Σέρβων, οἵτινες διεπίστωσαν καὶ ἀπέδειξαν οὐχὶ μόνον τὰ ἐπὶ τῆς Μακεδονίας ὁικαία αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ τιμιότητα καὶ δικαιοσύνην ἐν τῇ ὑπερασπίσει τῆς ἰδιοκτησίας αὐτῶν. Πᾶσαι αἱ μαρτυρίαι καὶ ἀποδείξεις τοῦ κ. Βασμακῶφ περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Μακεδονίας ὡς βουλγαρικοῦ ἐλέγχονται λίαν ἀσθενεῖς ἐν σχέσει πρὸς σαφῆ, ἀμερόληπτα καὶ ἄδολα τεκμήρια τῶν Σέρβων. Ἀδύνατον δ' ἀποβαίνει νὰ μὴ ὁμολογήσῃ τις, ὅτι ἡ παρούσα συνεδρίασις παρουσιάζει φαινόμενον ἀγλεινόν καὶ λυπηρόν, φαινόμενον ἐπονείδιστον καὶ αἰσχρόν.

«Ἡμιστὰ εἴμεθα ὑποχρεωμένοι, ἡμεῖς οἱ Ρώσοι, νὰ συγχωρῶμεν τὰς διαφορὰς ἀθλιότητος καὶ ἀδικίας τῶν Βουλγάρων σιωθιστῶν.

«Ἡ Χερσόνησος τοῦ Αἴμου οὐδόλως τυγχάνει Βουλγαρία. Ἐν αὐτῇ διαβιοῦσι Σέρβοι, Ἕλληνες, Ρωμοῦνοι, λαοὶ διὰ τοῦ ἰδίου αὐτῶν αἵματος ἐξαγοράσαντες τὴν ἐλευθερίαν. Εἰς τὸν κ. Βασμακῶφ ὅμως πάντες οἱ λαοὶ οὗτοι τυγχάνουσιν ἀπεχθεῖς. οἱ λαοὶ οὗτοι οὐδὲν ἐπλήρωσαν εἰς τὸν κ. Βασμακῶφ. Καθῆκον ἔχει ὁ τίμιος δημοσιογράφος νὰ εἶνε ἀμερόληπτος καὶ νὰ μὴ ἐπιτίθεται κατὰ τῶν ἀντιπάλων αὐτοῦ.» (ἰσχυρὰ καὶ παρατεταμένα χειροκροτήματα).

Ὁ διευθυντὴς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ ἐλεγκτηρίου Ἀθανάσιος Β. Βασιλείεφ προσέθηκε τὰ ἑξῆς:

«Κύριοι! Ἡ λύσις τοῦ ζητήματος διὰ τοιούτων ὁδῶν ἀποβαίνει ἡμῖν ἀδύνατος. Ἡ χώρα, ὡς ἡ Μακεδονία, προκαλοῦσα ἔριδας δὲν δύναται νὰ ἐπιθεβαιώσῃ εἰς ὅποιον πρῆπει ν' ἀνήκῃ. Τὸ μόνον μέσον, κατ' ἐμὴν γνώμην, ἰκανοποιητικῆς λύσεως εἶνε ἡ ἀπονομὴ αὐτονομίας τῇ Μακεδονίᾳ.» (θερυβώδη χειροκροτήματα καὶ ἰσχυραὶ φωναί: «οἱ Μακεδόνες δὲν εἶνε Βούλγαροι,» «δὲν εἶνε Σέρβοι»..).

Εἶτα λαμβάνει τὸν λόγον ὁ Δόκτωρ Δραγοσλάβ Ποπόβιτς (Σέρβος).

«Κύριοι! Ἡμεῖς, οἱ Σέρβοι, δὲν δυνάμεθα νὰ συμφωνήσωμεν μὲ τὴν γνώμην τοῦ πρεσβαστοῦ Ἀθανασίου Βασιλείεφ καὶ νὰ ἐπιδοκιμάσωμεν τὴν πρότασιν αὐτοῦ περὶ ἀπονομῆς αὐτονομίας τῇ Μακεδονίᾳ. Ἀδυνατοῦμεν νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι τοιοῦτου εἶδους αὐτονομία δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἄνευ τιμῆματος φόνων τῶν ἀθῶων Μακεδόνων: Σέρβων, Ἑλλήνων καὶ Βλάχων, καθοριζομένων ὑπὸ τοῦ ἐν Σοφίᾳ μακεδονικοῦ Κομιτάτου. Λάβετε τὰς ἐφημερίδας παντὸς τοῦ εὐρωπαϊκοῦ Τύπου καὶ θὰ ἴδῃτε ὅποια σατανικὰ ἔργα ἀπασχολοῦσι τὰς ἐνεργείας τοῦ ἐν Σοφίᾳ ἀναρχικοῦ μακεδονικοῦ Κομιτάτου, ὅποιον τὸ περιεχόμενον τοῦ προγράμματος αὐτοῦ. Εἶνε ἄρα γε ἐντιμον καὶ ἀξιοπρεπὲς νὰ κατέλθῃ τις εἰς συναγωνισμόν πρὸς τοιοῦτον κομιτάτον; Ἡ ἀναγνώρισις αὐτοῦ, ὡς καὶ τῶν ἐνεργειῶν αὐτοῦ, ὡς πατριωτικῶν, θὰ ἐσήμαινεν, ὅτι τὸ εἰρημένον ἀναρχικὸν κομιτάτον δικαίως ἐνήργει καθ' ὅλον τοῦτον τὸν χρόνον, δολοφονοῦν ἀπὸ τοῦ ἀσφαλοῦς πληθῆν παντελῶς ἀθῶων Σέρβων, Ἑλλήνων καὶ Βλάχων.

«Νωπὸν ἔτι παραμένει ἐν τῇ μνήμῃ τὸ μεταξὺ Βουλγαρίας καὶ Ρωμουνίας ἐπεισοδίων, προκληθῆν ὑπὸ τῶν δολοφονιῶν τῶν Ρωμούνων ἐν αὐτῇ τῇ πρωτεύουσῃ αὐτῶν, τῇ ἀποφάσει τοῦ βουλγαρικοῦ ἀναρχικοῦ Κομιτάτου. Ἀξιοσημείωτος δὲ ὄντως ἡ στάσις τοῦ ρωσικοῦ τύπου, ὅστις χάριν τῆς βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως καὶ χάριν τοῦ μακεδονικοῦ Κομιτάτου, ἡνοχοποιεῖ τοὺς Ρωμούνους, δὲν ἀπεκάλεσε τὴν πρᾶξιν τῶν Βουλγάρων δολοφόνων βάρβαρον, οὐ μόνον δὲ τοὺς Ρωμούνους ἡνοχοποιεῖ, ἀλλὰ καὶ τοὺς Σέρβους, ἀθῶων καθ' ὅλοκληρίαν τοὺς Βουλγάρους. Ἡμεῖς, οἱ Σέρβοι, ὡς καὶ οἱ Ἕλληνες, ἡλευθερώσαμεν τὸν λαόν μας καὶ τὴν χώραν μας διὰ τοῦ ἰδίου ἡμῶν αἵματος καὶ προσήλθομεν εἰς βοήθειαν τῶν υποδούλων ἡμῶν ἀδελφῶν. Ἡμεῖς, καὶ ὅτε διεζήγομεν ἀγῶνα κατὰ τῶν Τούρκων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, δὲν κατεφεύγομεν εἰς τὰς ἐξ ἐνέδρας δολοφονίας, ὡς πράττουσι νῦν οἱ Βούλγαροι, καὶ οὐχὶ διὰ τοιούτων ἀτίμων μέσων ἐτύχομεν τῆς αὐτονομίας ἡμῶν. (χειροκροτήματα). Κύριοι! οἱ Σέρβοι εἶνε λαὸς τίμιος, χωρῶν πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ δι' εἰρηνικῶν καὶ τιμῶν μέσων, ἐνῶ οἱ Βούλγαροι ἐπιδιώκουσι τὸν σκοπὸν αὐτῶν διὰ δολοφονικῶν καὶ λοιπῶν κακούργημάτων. Κατὰ τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνα ἡμῶν πολλὰ ὑπέστημεν ἐν τμηματὶ τῆς χώρας ἡμῶν ἄχρι τοῦ Μοραίου ἀπαιτοῦσιν ἀφ' ἡμῶν οἱ Χαρβάται, ἕτερον τμηματὶ μέχρι τοῦ Μοραίου ἀπαιτοῦσιν οἱ Βούλγαροι.

«Ἡ σερβικὴ ἱστορία μαρτυρεῖ, ὅτι οἱ Σέρβοι ἀείποτε διεκρίθησαν ἐπὶ τιμιότητι καὶ ἀκεραιότητι χαρακτῆρος καὶ ὅτι οὐδέποτε κατέφυγον εἰς κακουργίας.» (παρατεταμένα χειροκροτήματα καὶ ἐπιδοκιμασίαι).

Μετὰ τοῦτον ὠμίλησαν ἐκ περιτροπῆς Βούλγαροι, Σέρβοι καὶ Ρῶσοι, οἵτινες κατέληξαν εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ δίκαιον συνηγορεῖ ὑπὲρ τῶν Σέρβων. Ἡ συνεδρίασις ἔληξε τῇ 24 ὥρᾳ μετὰ τὸ μεσονύκτιον.

Οἱ Πανσλαυισταὶ δὲ καὶ οἱ φιλοβουλγαροί, παθόντες τοιοῦτον φιάσκο, δὲν δύνανται ν' ἀποκρύψωσι τὴν λύπην αὐτῶν ἐπὶ τῇ ἐπισυμβάσει τοῖς Βουλγαροῖς ἤττη.

Ὁ ὑπὸ τῆς αὐτοκρατορικῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν ἐκδιδόμενος «Βυζαντινὸς Χρονογράφος» ἀναφέρει (1900, 3, σελ. 583) μαρτυρίαν τῆς ρωσικῆς ἀρχαιολογικῆς ἀποστολῆς, ἐπισκεψαμένης (τῷ 1898) τὴν Μακεδονίαν, περὶ τῶν ἡκιστα τιμητικῶν πράξεων τῶν Βουλγάρων προπαγανδιστῶν ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ.

«Δέον ὅπως θεωρηθῶσιν ὅλως ἀβάσιμα τὰ κατὰ τῶν Ἑλλήνων παράπονα, ὅτι ὄθην οὗτοι ἐξαφανίζουσι τὰς ἐν τοῖς ναοῖς σλαυικὰς ἐπιγραφάς, ὅτι κατακαίουσι τὰ σλαυικὰ χειρόγραφα καὶ φθείρουσι τὰ ὑπάρχοντα μνημεῖα, τὰ συνηγοροῦντα περὶ τῶν ἱστορικῶν δικαίων τῶν Σλαύων. Αἱ ὑπὸ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου διεξαχθεῖσαι ἔρευναι ἐπεισαν τὰ μέλη αὐτοῦ τούναντιον περὶ τῆς ὅλως βαρβάρου συμπεριφορᾶς αὐτῶν τῶν Σλαύων πρὸς τὰ σλαυικὰ μνημεῖα καὶ ἰδίᾳ περὶ τῆς συμπεριφορᾶς τῶν Βουλγάρων, οἵτινες καταστρέφουσι τὰ ἑλληνικὰ καὶ σερβικὰ μνημεῖα καὶ ἐπιμελῶς ἀποξέουσι καὶ ἐπιχρῶουσι τὰς Σέρβους Τσάρους εἰκονίζουσας τοιχογραφίας, ὡς καὶ τὰς ἀναλόγους ἐπιγραφάς, ὡς τοῦτο μαρτυρεῖται ἰδιαζόντως ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Τρεσκόβιτς, παρὰ τὴν Πριμετήν, καὶ ἐν τῇ Μονῇ Μάρκου, παρὰ τὰ Σκόπεια. Ἐπανερχόμενοι δὲ εἰς τὰ κατὰ τὸ ἔτος 1878 γεγονότα, ἐρωτῶμεν, διατι οἱ Παμβουλγαρισταὶ καὶ Πανσλαυισταὶ ἐπευφημοῦσι τὴν συνθήκην τοῦ ἁγίου Στεφάνου; Ἄρα γε ἐπιτρέπεται ἡ ἐπευφημία τῆς διαπραχθείσης ἀδικίας εἰς ἀθῶους λαοὺς καὶ πράξεως, ἧτις ἐβασίσθη ἐπὶ ἀπατηλῶν ἐκθέσεων πρὸς τὸν Τσάρον ἐκ μέρους τοῦ κόμητος Ἰγνάτιεφ καὶ τοῦ πρίγκηπος Τσερκάσκου, ὡς καὶ ἐκ μέρους τῶν Ρῶσων Πανσλαυιστῶν; Πᾶσαι αἱ ἐνέργειαι τοῦ κόμητος Ἰγνάτιεφ ἀπέβλεπον ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ ἀτομικὸν αὐτοῦ συμφέρον, πρὸ τῆς κηρύξεως δὲ τοῦ πολέμου, κατὰ τὰς διαθεσασίας τῶν τραπεζιτῶν τοῦ Γαλατᾶ, ἐκ χρηματιστικῶν παιγνιδίων, ὠφελήθη 1,250,000 λιρῶν τουρκικῶν. Καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου ἐκείνου ὁ κακὸς οὗτος δαίμων μετὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ, τοῦ ἀσπόνδου τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Σέρβων ἐχθροῦ, πρίγκηπος Τσερκάσκου, εὕρισκετο ἐν τῷ ρωσικῷ στρατῷ, ψυχραίμως προσβλέπων ἐπὶ τῶν πεσόντων 200 χιλιάδων Ρῶσων στρατιωτῶν καὶ ἐπὶ τῶν ἑκατομμυρίων ρωσικῶν ρουβλίων, τῶν χάριν τῶν Βουλγάρων δαπανωμένων. Ἄλλ' ἔστι δίκης ὀφθαλμός, δὲ τὰ πάνθ' ὀρᾷ ἡ συνθήκη τοῦ ἁγίου Στεφάνου διέμεινε γράμμα νεκρὸν, ἡ δὲ Εὐρώπη δικαιοτέρον προσηνέχθη τοῖς Ἑλλησι, Σέρβοις καὶ Ρωμοῦνοις.

Ἄρκει νὰ ρίψη τις ἀπλοῦν βλέμμα ἐπὶ τοῦ χάρτου τῆς τοῦ ἁγίου Στεφάνου συνθήκης καὶ θὰ ἐνοήσῃ, ὅτι ἡ Βοσνία καὶ ἡ Ἑρζεγοβίνη ἐπεδικάσθησαν τότε τῇ Αὐστρίᾳ καὶ τοῦτο διότι τῷ κόμητι Ἰγνάτιεφ καὶ τῷ πρίγκηπι Γορτσακῶφ ἦσαν γνωστὰ τὰ μεταξὺ τῶν αὐτοκρατόρων διαμειφθέντα κατὰ τὴν ἐν Ρεϊχστάτ συνάντησιν αὐτῶν (1876), καθ' ἣν ἐπεδικάσθη τῇ Αὐστρίᾳ ἡ Βοσνία μετὰ τῆς Ἑρζεγοβίνης διὰ τὴν οὐδετερότητα αὐτῆς· ὡς ἐκ τούτου ἡ τοῦ ἁγίου Στεφάνου συνθήκη, καίτοι ἀπέσπασε τὰς χώρας ταύτας ἀπὸ τῆς Τουρκίας, δὲν παρεχώρησεν ὁμοίως αὐτὰς οὔτε τῇ Σερβίᾳ, οὔτε τῷ Μαυροβουνίῳ, ἣ δὲ προδιαγραφείσα στρατιωτικὴ ὁδὸς ἀπὸ Θεσσαλονίκης εἰς Σαράγεβο ἐν παντὶ χρόνῳ ἠδύνατο ν' ἀποκλεισθῇ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, οἷς ἡ Συνθήκη τοῦ ἁγίου Στεφάνου ὑπῆρξε προσφιλὴς καὶ τερψίθυμος, διότι ἡ ἐν λόγῳ συνθήκη παρείχεν αὐτοῖς ὁδὸν ἀνοικτὴν καὶ λεῖαν, ἄγρουν αὐτοὺς εἰς Θεσσαλονίκην καὶ Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰς τὴν Μεσόγειον, ἐξασθενούσης καὶ μειουμένης οὕτως οὐ μόνον τῆς σημασίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς τῆς Ρωσσίας, τῆς ὁποίας ἐν τῷ μέλλοντι οἱ Βούλγαροι θ' ἀποβῶσιν οἱ ἀδικωτάτοι καὶ ἀσπονδότεροι ἐχθροί, καίτοι καὶ νῦν οὐ παύονται, περιφρονούντες τοὺς ἐλευθερωτὰς αὐτῶν καὶ κοσμοῦσι δι' ὕβρεων ποταπῶν.⁽¹⁾

Οὐ πρό πολλοῦ ἔτι ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἐξάρχος τῶν Βουλγάρων Ἰωσήφ ἔλεγε τοῖς ἐπισκεψαμένοις αὐτὸν Ρώσσις: «ἡ Ἀγγλία οὐδέποτε θὰ παραχωρήσῃ ὑμῖν τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὅθεν συμφερότερον ὑμῖν ἀποβαίνει, ὅπως αὕτη παραχωρηθῇ τοῖς Βουλγάροις, οἵτινες δύνανται νὰ καταλάβωσιν αὐτὴν διὰ ξηρᾶς· ἐν τῷ Βοσπόρῳ δὲ δὲν θὰ ἐπιτρέψῃ ἡμᾶς ὡσαύτως ἡ Εὐρώπη, οἱ δὲ Ἕλληνες εἶνε ἐχθροὶ ὑμῶν (!!!)».

Διὰ τοιούτων μεθοδικῶν λόγων πειρῶνται νὰ διαβουκολήσωσιν οἱ Βούλγαροι τοὺς Ρώσους, πρὸς τοὺς ὁποίους ἀποβλέπουσιν ὡς πρὸς ἀνθρώπους, ἀποστολὴν ἔχοντας νὰ διεξάγωσιν ἀγῶνα μόνον ὑπὲρ τῶν Βουλγάρων καὶ νὰ χρησιμεύσωσι διὰ λογαριασμὸν αὐτῶν σκοπὸς τῶν ἐχθρικῶν τηλεβόλων.

Κατὰ Δεκέμβριον τοῦ παρελθόντος ἔτους, ὁ ἀρχηγὸς μιᾶς ἐκ τῶν μᾶλλον ἰσχυροτέρων μερίδων, ὁ παπιστὴς Ζαγκῶφ, ὁμιλῶν πρὸς τοὺς ἐκλογεῖς τοῦ κόμματός του, συνεβούλευεν αὐτοῖς νὰ ἐπιμείνωσιν εἰς τὴν διάλυσιν τοῦ βουλγαρικοῦ στρατοῦ, προσθέτων, ὅτι ἐν καιρῷ πολέμου, οἱ Ρώσοι καὶ αὐθις θὰ χύσωσι τὸ αἷμα αὐτῶν ὑπὲρ τῶν Βουλγάρων.

Ἄλλος Βούλγαρος πατριώτης, πρῶην ὑπουργός, ὁ Νατσέβιτς, διεβεβαίω Ρω-

1). Σ. Ἡ βουλγαρικὴ ἐφημερὶς «Τηλέγραφος» πρὸ ὀλίγων ἔτι ἡμερῶν ἔγραφεν: «Ἡ ἐπὶ τὴν ἐξουσίαν ἀνάδειξις τῶν φιλορώσων ἐκμηδενίζει τὸ γόητρον τῆς Βουλγαρίας τὸσον ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τῆς χώρας, ὅσον καὶ ἐν τῷ ἐξωτερικῷ» κλπ. ὁ δὲ «Ἐσπερινὸς Ταχυδρόμος», ἐν ἐκάστῳ σχεδὸν φύλλῳ αὐτοῦ, ἀπιερωτῆ δριμύα καὶ δυσμενῆ ἄρθρα καὶ κρίσεις κατὰ τῆς Ρωσσίας· ταύτῃσιν ἄρθρα δημοσιεύουσι καὶ ὁ «Νέος Διὼν», «Κυβερνητικὸς Ἀγγελιοφόρος» κλπ.

μοῦνον δημοσιογράφον, ὅτι ἐν Βουλγαρίᾳ δὲν ὑπάρχουσι φιλόρωσοι, ὅτι τὴν Ρωσίαν θεωρεῖ οὗτος ἐχθρὰν τῶν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου κρατῶν καὶ ὅτι ἐκεῖνοι, οἵτινες ὁμολογοῦσι φιλίαν καὶ ἀγάπην πρὸς τὴν Ρωσίαν, ἐξαπατῶσιν αὐτὴν.

Καὶ ὁμοίως ἐν αὐτῇ τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Ρωσσίας, τῇ Πετρούπολει, ὁ ἄλλοτε φίλος τοῦ Σταμπούλωφ, νῦν δὲ ὄνιον ὄργανον τοῦ Φερδινάνδου, συντάκτης τῆς ἐφημερίδος «Ρωσσία», ὁ δόλιος καὶ πανοῦργος Ἀμφιθέατροφ, προκηρύσσει διὰ τῆς ἐφημερίδος αὐτοῦ, ὅτι ἐκεῖνος, ὅστις θ' ἀποδώσῃ τοῖς Βουλγάροις τὴν πλουσίαν καὶ καλλιτεχνικώτατα διαρρυθμισθεῖσαν ὑπὸ τῶν Ρωμούνων Δόβρουτζαν, θὰ καταστῇ τῆς Σοφίας, τοῦ Τυρνάβου, τοῦ Ρουτσουκίου καὶ τοῖς Φιλιππουπόλεως ὁ ἀδύτος καὶ πανίσχυρος εὐεργέτης καὶ ἡμίθεος.»

Οἱ Βούλγαροι δύνανται νὰ εὐχῶνται καὶ νὰ ἐπιθυμῶσιν, ὅπως καταλάβωσι τὴν Μακεδονίαν διὰ τῶν ρωσικῶν χειρῶν, δύνανται νὰ ὄνειροπολῶσι τὴν ἀναβίωσιν τῆς τοῦ ἁγίου Στεφάνου συνθήκης καὶ νὰ ἀναμνησκῶνται τοῦ δημιουργοῦ αὐτῆς· δύνανται νὰ διακηρύττωσιν, ὅτι «ἡ Βουλγαρία δὲν θὰ παραιτηθῇ τῶν ἐπιδικασθέντων αὐτῇ δικαιωμάτων ὑπὸ τῆς Συνθήκης τοῦ ἁγίου Στεφάνου καὶ ὅτι ἐπιμόνως θέλει ἐπιζητῆ τὴν ἐκτέλεσιν πάντων τῶν ὄρων τῆς Συνθήκης ταύτης, τῆς ὑπὸ τῆς διπλωματίας ἀνατραπέισης,» (λόγος τοῦ Δημάρχου Σοφίας κατὰ τὴν κατάθεσιν τοῦ θεμελίου λίθου πρὸς Ἱδρυσιν τοῦ μνημείου Ἀλεξάνδρου τοῦ Β΄.), ἀλλὰ καὶ οἱ Ρώσοι ἐπίσης ὀφείλουσιν, ὅπως λησμονήσωσι τὴν ἐπονειδίστον καὶ ἀδικωτάτην ταύτην συνθήκην, ἣτις ἐξήγγειρε κατὰ τῆς Ρωσσίας πάντας τοὺς ὁμοθρήσκους αὐτῇ λαοὺς, ὁ δὲ δημιουργὸς τῆς συνθήκης ταύτης ὀφείλει ἐπίσης, ὅπως πύση ὑπενθυμίζων αὐτὴν τοῖς Βουλγάροις κατὰ τὴν 19 Φεβρουαρίου ἐκάστου ἔτους.

Ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Παλαιᾷ Σερβίᾳ ὑφίστανται τρεῖς καθ' ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως Κυβερνήσεις: α.) ἡ Ὀθωμανικὴ, ἡ συγκαλύπτουσα τὰς δολοφονίας καὶ τὰς θηριωδίας τῶν Ἀλβανῶν καὶ τῶν Βουλγάρων προπαγανδιστῶν· β.) ἡ βουλγαρικὴ, ἣτις κυβερνᾷ τὴν Μακεδονίαν διὰ τῶν ἐπισκόπων, τῶν ἐμπορικῶν πρακτόρων καὶ τῶν διδασκάλων, οἵτινες διατελοῦσι μέλη τοῦ ἐν Σοφίᾳ μακεδονικοῦ ἀναρχικοῦ Κομιτάτου καὶ μεταχειρίζονται χρηματικὰς ἐκβιάσεις ἐπὶ παντός τοῦ μακεδονικοῦ πληθυσμοῦ, ἄνευ διακρίσεως ἐθνικότητος, τιμωροῦντες δὲ διὰ θανάτου τοὺς ἄνυμνους τὴν πληρωμὴν, γ.) ἡ Ἀλβανικὴ, ἣτις διὰ τῶν βέηδων αὐτῆς κυβερνᾷ τὴν Παλαιὰν Σερβίαν καὶ βόρειον Μακεδονίαν· οἱ Ἀλβανοὶ ὅλως ἐλευθέρως ληστεύουσι, φονεύουσι καὶ δροῦσιν ὀλόκληρα χωρία καὶ κώμας τῶν Σέρβων, οἱ δὲ πρὸ πάντων τούτων τῶν κακώσεων παριστάμενοι αὐστριακοὶ πρόξενοι συνεπέρχονται προστατὰται τῶν κακοποιῶν, καὶ ὁ τακτικὸς τουρκικὸς στρατὸς ἢ παντελῶς ἀπρακτεῖ ἢ συνεργάζεται μετὰ τῶν Ἀλβανῶν.

Ἀλλὰ τί πράττουσιν οἱ ἐν Πριζρένη καὶ Σκοπίοις Ρώσοι πρόξενοι; Πρὸς τίνα σκοπὸν οὗτοι διαμένουσιν ἐκεῖ καὶ ποίους διαφυλάττουσι καὶ προστατεύουσι;

Ἐπί τινι βάσει καὶ ποίῳ σκοπῷ ἡ Ῥωσσία τοσοῦτον ἀπαθῶς προσβλέπει ἐπὶ τοὺς τελομένους ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Παλαιᾷ Σερβίᾳ φόνους ὑπὸ τῶν ἀγρίων Ἄρναουτῶν καὶ τῶν ἀποθηριαθέντων Βουλγάρων προπαγανδιστῶν;

Ἐπὶ τοσοῦτον ἄραγε ἡ Ῥωσσία κατέστη ἀνίσχυρος καὶ ἐπὶ τοσοῦτον ἡ ἐπιρροή αὐτῆς ἐμυδενίσθη ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὥστε ἀδυνατεῖ ν' ἀπαίτησῃ παρὰ τῆς Τουρκίας τὴν καταστολὴν τῆς ὑπὸ τῶν Ἄρναουτῶν καὶ τῶν Βουλγάρων διενεργουμένης σφαγῆς καὶ τὸν ἀφοπλισμὸν ἐπὶ τῶν ἀγρίων καὶ αἰμοδιψῶν στοιχείων; ὑποθέσωμεν ὅτι ἡ Τουρκία, ὀχουρούμενη ὀπισθεν τῆς πανισχύρου αὐτῆς φίλης Γερμανίας, δὲν φοβεῖται νῦν τὴν ἐπέμβασιν τῆς Εὐρώπης ἐν τοῖς ἐσωτερικοῖς αὐτῆς ζητήμασι, ὅσον καὶ ἂν εἶνε ταῦτα θεαλλῶδη· ἀλλ' ὅμως νομίζομεν, ὅτι σθεναρὰ τῆς Ῥωσσίας κραυγὴ δὲν δύναται νὰ μὴ ἀκουσθῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἄνευ προσοχῆς.

Οἱ πρεσβευταὶ Σερβίας καὶ Μαυροβουλίου παρακαλοῦσι καὶ ἐκλιπαροῦσι τὴν Πύλην, ὅπως θέσῃ τέρμα εἰς τὴν διεξαγομένην κατὰ τῶν Σέρβων δολοφονίαν ἐν Παλαιᾷ Σερβίᾳ, ἀλλ' ἡ Πύλη οὐδεμίαν δίδει προσοχὴν εἰς τὰς τῶν πρεσβευτῶν παρακλήσεις, διότι ἡ Ῥωσσία, τὰ πάντα γινώσκουσα, σιγᾷ. Ἀποτείνονται οἱ ὀρθόδοξοι Σέρβοι πρὸς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καὶ παρακαλοῦσι τὴν αὐτοῦ θειοτάτην Παναγιότητα, ὅπως διορίσῃ αὐτοῖς ὀρθόδοξον Μητροπολίτην Σέρβον καὶ λυτρώσῃ αὐτοὺς τῶν Βουλγάρων προπαγανδιστῶν καὶ τοῦ αἰμοδιψοῦς αὐτῶν Βουλγάρου Μητροπολίτου Σκοπίων Συνεσίου, τοῦ ἐπευλογοῦντος τοὺς δολοφόνους· ὁ Πατριάρχης μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου αὐτοῦ ἐκλέγουσι μητροπολίτην Σκοπίων τὸν εὐπαίδευτον καὶ σεβαστὸν ἀρχιμανδριτὴν Φιρμιλιανὸν τῇ 16ῃ ὀκτωβρίου 1899, ἀλλὰ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἡ Πύλη ἀνακοινεῖ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα ν' ἀνακληθῇ ἡ ἐκλογή, ἕνεκα τῶν βουλγαρικῶν ἀπειλῶν, δεύτερον δὲ ἔτος παρήλθε καὶ ἡ ἐπαρχία Σκοπίων, ἡ χρηματίσασα ἔδρα τοῦ σερβικοῦ Πατριαρχείου, κατφυκτικῶς ὑπὸ Σέρβων, (ἐξ ὧν τὸ 1/2 σχεδὸν βιαίως προσήλθεν εἰς τὸ σχίσμα), στερεῖται ὀρθόδοξου Μητροπολίτου, οἱ δὲ ὀρθόδοξοι ἱερεῖς, οἱ πιστοὶ παραμείναντες τῷ Πατριαρχείῳ, δολοφονοῦνται ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς ὑπὸ τῶν Βουλγάρων προπαγανδιστῶν.

Ἐν τῷ ζητήματι τῶν Σκοπίων οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Σερβίας καὶ τοῦ Μαυροβουλίου, ὡς καὶ ὁ Πατριάρχης, ἀδυνατοῦσι νὰ τύχωσιν εὐαρέστου λύσεως, οὐχὶ τόνον ἕνεκα τῶν βουλγαρικῶν ἀπειλῶν, ὅσον ἕνεκα τῆς ἀπραξίας τοῦ Ῥώσου πρεσβευτοῦ, μὴ λαμβάνοντος ὁδηγίας περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐκ Πετροπόλεως. Πᾶσαι αἱ τῶν Βουλγάρων ἐνέργειαι ἐν Μακεδονίᾳ κατατείνουσιν, ὅπως ἐξεγείρωσι γενικὴν αὐτῆς ἀναστάτωσην καὶ προκαλέσωσι σφαγὰς, ἐπὶ τῇ ἐλπίδι, ὅτι ἡ Ῥωσσία θὰ σπεύσῃ καὶ αὐθις, χάριν αὐτῶν, νὰ ἐξαγάγῃ τὰ κάστανά ἐκ τῆς πυρᾶς καὶ ἐκ νέου νὰ χύσῃ τὸ αἷμα αὐτῆς ὑπὲρ αὐτῶν.

Οὐδόλως παράδοξον ὅμως μήπως τὰς ἐπὶ τῆς Μακεδονίας βλέψεις καὶ τάσεις τῶν Βουλγάρων ἄρῃν ἀνατρέπουσα ἡ Αὐστρία, καταλάβῃ αὐτὴ τὴν Μακεδονίαν, διότι οὐχὶ ἄνευ σκοποῦ ἐξοπλίζει ἡ Αὐστρία τοὺς Ἄλθανούς δι' ὅπλων νεωτάτων

συστήματος, οὐχὶ ἄνευ σκοποῦ διεχάραξε τὴν ἀπὸ Σαραγέβου εἰς Μητροβίτσαν στρατηγικὴν ὁδὸν διὰ σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, ἀγούσης ἐμμέσως εἰς Θεσσαλονίκην. Ὅπως μὴ παρουσιάσωσι δὲ κωλύματα τῇ Αὐστρίᾳ ἡ Σερβία καὶ τὸ Μαυροβούμιον, αὕτη διεχάραξεν ἀπὸ τῆς κεντρικῆς γραμμῆς ἑτέραν τοιαύτην πλαγίαν πρὸς τὰ σερβικὰ ὄρια, ὅπως δι' αὐτῆς δυνηθῇ νὰ συνθλίψῃ τὴν Σερβίαν, τὸ δὲ Μαυροβούμιον περιβάλλῃ διὰ σιδηροῦ κρῖκου, πειρωμένη ὅπως πνίξῃ αὐτὸ ἐν ταῖς ἀγκάλας αὐτῆς.

Ἀναμφιβόλως ἡ σιδηροδρομικὴ γραμμὴ Σαραγέβου Μητροβίτσης εἶνε χρήσιμος καὶ ἀναγκαῖα εἰς τὴν Αὐστρίαν, ὅπως, ἐν περιπτώσει ἐπικειμένων περιπλοκῶν ἐν Παλαιᾷ Σερβίᾳ καὶ Μακεδονίᾳ, δυνηθῇ πρώτη ἡ Αὐστρία νὰ ἰδρυθῇ στερεῶ τῷ ποδὶ ἀνὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ Αἰγαίου, προλαμβάνουσα τὴν Ἑλλάδα, τὴν Βουλγαρίαν, τὴν Σερβίαν καὶ δὴ τὴν Τουρκίαν, αἱ στρατιαὶ τῆς ὁποίας ἀμφίβολον τυγχάνει, ἂν θὰ φθάσωσι εἰς Θεσσαλονίκην ταχύτερον τῶν αὐστριακῶν στρατευμάτων.

Ἄποια δὲ ἡ τῆς Ῥωσσίας στάσις ἀπέναντι πάντων τούτων;

Καταλαβοῦσα, τῇ συμβουλῇ τῆς Γερμανίας, τὸ Πόρτ· Ἄρθουρ, ἐδέθη χερσὶ τε ποσὶ τε, ἀναλαβοῦσα νέαν, παρὰ τὰς δυνάμεις αὐτῆς, ἱστορικὴν ἀποστολὴν ἐν Μανδζουρῖα καὶ τῷ μεγάλῳ ὠκεανῷ. Αὕτη ἀναμνησκέται τὰ τῆς ὑποδοχῆς τοῦ Καίσαρος βασιλέως ἐν Πετροπόλει (τῷ 1897) καὶ τὴν συνομολογηθεῖσαν τότε αὐστρорωσσικὴν ὁμοφωνίαν. Τοιαύτη ἀτυχῶς ἡ τῶν πραγμάτων φορὰ! Ἡ πανουργος καὶ ἐπίορκος γείτων ὑπνώτισε τὴν νυσταλέαν καὶ εὐπαθῆ Ῥωσσικὴν διπλωματίαν. Ἦδη δὲ ἡ Ῥωσσία, ἀναλαβοῦσα νέαν ἐν Σινικῇ ἀποστολὴν, ἀφῆκεν ἐλευθέραν τῇ Αὐστρίᾳ τὴν εἰς Θεσσαλονίκην ἄγουσαν, καίτοι ἡ Ῥωσσία, καὶ ἄνευ τούτου, δὲν θὰ ἐκώλυε τὴν πορείαν ταύτην τῆς φίλης τῆς, ἥτις εἰς ἐπίμετρον ὑποβαστάζεται ὑπὸ τῆς Γερμανίας. Ὅσοι ταχύτερον συντρίψουσιν οἱ Γερμανοί, οἱ Μαγυάροι καὶ οἱ Ἑβραῖοι τὰς ἐθνότητας τοῦ Αἴμου, τοσοῦτω ταχύτερον θὰ ἐπέλθῃ καὶ ὁ τῆς Ῥωσσίας ἀφοπλισμὸς, ὡς ἀποτέλεσμα δὲ ἴσως προκύψῃ ἡ παραχώρησις τῆς Ποδολίας καὶ τῆς Βολῆν τῇ Αὐστρίᾳ, τῆς Πολωνίας καὶ τοῦ ἄκρου τῆς Βαλτικῆς τῇ Γερμανίᾳ, τῆς Φινλανδίας τῇ Σουηδίᾳ. Ἐὰν ἡ Αὐστρία δὲν ἐλογίζετο ἰδίας κτήσεις τὴν Βοσνίαν καὶ Ἑρζεγοβίνην, ἐὰν αὕτη, ἔστω καὶ ὀλίγον, ἐφοβεῖτο μικρὰν διαμαρτύρησιν παρὰ τῆς Ῥωσσίας, οὐδέποτε θὰ ἐτόλμα νὰ κατασκευάσῃ τὴν σιδηροδρομικὴν γραμμὴν τῆς Μητροβίτσης καὶ νὰ διευθετῇ κατὰ τὸ δοκοῦν τὰς προσωρινῶς καταληφθείσας ὑπ' αὐτῆς χώρας, ἐκγερμανίζουσα καὶ ἐκμαγαυρίζουσα αὐτάς, ἐργαζομένη οὕτω πρὸς ὄφελος τοῦ ρωμαιοκαθολισμοῦ καὶ τοῦ Βατικανοῦ.

Ἐν Βοσνίᾳ καὶ Ἑρζεγοβίνῃ, τὰς ὁποίας οἱ Ῥῶσοι Πανσλαυισταὶ παρεχώρησαν τῇ Αὐστρίᾳ, χάριν τῶν προσφιλῶν αὐτοῖς Μπρατούσκ, ἐν διαστήματι 22 ἐτῶν ἡ αὐστριακὴ κατοχὴ λίαν ἠλλοίωσε τὴν σύστασιν τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν. Ὁ ρωμαιοκαθολικισμὸς κατὰ τὰ ἔτη 1879—1895 ἀνῆρχετο εἰς 60 0/0, οἱ ὀρθόδοξοι εἰς 35 0/0, οἱ δὲ Μωαμεθανοὶ ἐν συνόλῳ εἰς 22 0/0. Οἱ ρωμαιοκαθολικοὶ πανταχόθεν κατακλύζουσι τὴν Βοσνίαν, μεταναστεύοντες οὐ μόνον ἐκ τῆς Αὐστρίας καὶ Γερ-

μανίας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ρωσικῆς Πολωνίας. Πρὸς τίνα σκοπὸν δὲ ἡ Αὐστρία ἀνεγείρει εἰς τὰς ἀτυχεῖς ταύτας χώρας μοναστήρια, σωματεῖα ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους, ἀστυλὰ, ἱερατικὰς σχολὰς, εἰ μὴ πρὸς ἐκκαθολικισμόν τῶν ὀρθοδόξων Σέρβων; Πρὸς τίνα σκοπὸν πᾶσα ἡ Βοσνία καὶ ἡ Ἑρζεγοβίνη κατεπλημμύρησεν Ἰησουϊτῶν καὶ λειτουργῶν πάντων τῶν ὑπαρχόντων ἱερατικῶν ταγμάτων; Ἐὰν ἡ Αὐστρία καὶ ὀλίγον μόνον ἐφοβεῖτο τὴν Ρωσίαν, θὰ ἐπέτρεπεν ἄρα γε τοῖς παπιστοῖς Μοναχοῖς ν' ἀποσπάσῃ παρὰ τῶν ὀρθοδόξων τὰ τέκνα αὐτῶν καὶ διαπλάσῃ αὐτὰ ἐν τῷ ρωμαιοκαθολικισμῷ; Διασείσασα τὴν πίστιν τῶν πατέρων, διέσεισε καὶ τὴν ἠθικὴν ἐν ταῖς χώραις ταύταις ἡ Αὐστρία! Ἄντι νὰ διαδώσῃ καὶ ἀναστηλώσῃ τὸν πολιτισμὸν ἐν ταῖς χώραις ταύταις, ἐγένετο ἀγωγὸς ὀλοκλήρων ταγμάτων ἱεροδούλων, αἵτινες οὐδέποτε ἄλλοτε ὑπῆρξαν ἐκεῖ, ἔνθα νῦν ὀλόκληροι συνοικίαι διατηροῦνται ὑπὸ τῶν ἡρώων Γερμανῶν καὶ Ἑβραίων προαγωγῶν! Ἐν περιφερείᾳ, οἰκουμένη ὑπὸ 1,700,000 κατοίκων, ἡ Αὐστρία διατρεφῆ ὑπὲρ τὰς 30 χιλιάδας στρατοῦ· τί δὲν ὑποφέρουσι δὲ οἱ κάτοικοι ὑπὸ τοσούτης πολυαριθμοῦ στρατιᾶς, εὐρισκομένης ἐπὶ 22 κατὰ συνέχειαν ἔτη ἐν καταστάσει ἐμπολέμου; Ἐνεκα τοῦ ἐκδηλουμένου σερβικοῦ πατριωτισμοῦ, ἡ Αὐστρία καὶ νῦν τουφεκίζει καὶ ἀπαγχονίζει τοὺς Σέρβους πατριώτας καὶ ἱερεῖς. Ὁμολογουμένως ἡ Αὐστρία γινώσκει τὰ ἑαυτῆς συμφέροντα, γινώσκει, ὅτι αὕτη κέκληται νὰ ὑπηρετήσῃ τῇ Γερμανίᾳ, τῇ Μαγυαρίᾳ καὶ τῷ Βατικανῷ, ὧν, τῇ ἀληθείᾳ, διατελεῖ ἀμεμπτος ὑπηρετής. Αὕτη μετὰ τῆς Γερμανίας ὑπέδειξαν τῇ Ρωσίᾳ ἕτερον στάδιον ἐνεργείας ἐν τῇ ἀπωτέρα Ἀνατολῇ, ἐν Σινικῇ, ἔνθα εὐρήσει εὐρὺν κύκλον δράσεως καὶ ἔνθα ἐπὶ τέλος θέλει περιέλθῃ εἰς σύγκρουσιν μετ' αὐτοκρατορίας 400 ἑκατομμυρίων πληθυσμοῦ καὶ μόνος ὁ Θεὸς γινώσκει ὅτι ἀναμένει τὴν Ρωσίαν, ἐγκαταλείψασαν τοὺς ἑαυτῆς ἀδελφούς λαοὺς τῆς Ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς εἰς τὴν αὐθαίρεσιν τῆς τύχης.

«Προτιμότερον εἶνε,» λέγει εἰς τὴν Ρωσίαν ἡ γείτων αὐτῆς Αὐστρία, «ν' ἀναθήσῃ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς τὴν ρωμαϊκὴν Curia νὰ διευθετήσωμεν τὴν Χερσόνησον τοῦ Αἵμου· παρατήρησον», λέγει, «ὅπως δραστηριῶς ἡμεῖς ἐργαζόμεθα, ὅπως ἐπιρροῆς ἀπολαύουσιν οἱ ἐμοὶ πρόξενοι καὶ μεθ' ὅπως ἐνεργείας ἐργάζεται τὸ Βατικανόν· ἐγκαταλείψατε τὴν ἱστορικὴν ὑμῶν ἀποστολὴν, ὅπως ἡμεῖς ἀποτελειώσωμεν αὐτὴν διὰ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ λατινικοῦ Σταυροῦ ἐπὶ τῆς Ἁγίας Σοφίας, ὑμεῖς δὲ ἐπιδόθητε εἰς τὸν ἐκρωσισμόν τῶν Γεωργιανῶν, τῶν Ἱμερετιῶν, τῶν Μιγγρελιῶν, τῶν Γουρίων καὶ τῶν Μολδαύων τῆς Βεσσαραβίας καὶ δημιουργήσατε κιτρίνην Ρωσίαν· ἴσως καὶ ὑμεῖς αὐτοὶ ἐπὶ τέλος ἐκσινισθῆτε». Ἡ δὲ Ρωσία τείνει εὐήκοον οὐς εἰς τοὺς λόγους τοῦ Καλλιᾶ, τοῦ κόμητος Γολουχόφσκη, διατρανοῦσα πλείονα συμπάθειαν τῷ Πάπᾳ Λέοντι XIII ἢ τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, Κωνσταντίνῳ τῷ Ε'. Ὁ ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ Ἀνατολῇ κυριώτερος ἀγὼν διεξάγεται οὐχὶ μεταξὺ τῶν ὀρθοδόξων καὶ τῶν Μωαμεθανῶν, οὐχὶ μεταξὺ τῶν Σλαύων καὶ τῶν Τούρκων, ἀλλὰ μεταξὺ τῆς Ρώμης καὶ τῆς ὀρθοδόξου Ρωσίας. Προφυλακὴ τῆς Δύσεως χρησιμεύει ἡ Πολωνία,

ἣτις ἀείποτε διετέλεσεν ἔχθρὰ καὶ αὐτῷ τῷ Δυτικῷ Σλαυισμῷ (ὡς τοῖς Τσέχοι, καὶ Σλοβάκοις)· ἄνευ τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Ρώμης τὸ ἀνατολικὸν ζήτημα δὲν θὰ λυθῆ, ἔθεν τὰ ζωτικὰ τῆς Ρωσίας συμφέροντα, ὡς καὶ τὰ τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς, ἐπιβάλλουσιν οὐχὶ φιλίαν πρὸς τὴν Αὐστρίαν, ἀλλὰ τὴν τελειωτικὴν ἐκμηδένισιν καὶ κατέργησιν τῆς Μοναρχίας τῶν Ἀψβούργων, τὴν ἀπόδοσιν τῶν σερβικῶν καὶ ρωμουνικῶν χωρῶν τοῖς Σέρβοις καὶ Ρωμούνιοις, ὡς καὶ τὴν ἀπόδοσιν τῆς Γαλλικίας, τῆς Λαδομίρσκης καὶ τῆς πέραν τῶν Καρπαθίων Ρωσίας καὶ τῆς βορείου Βουκοβίνης τῇ Ρωσίᾳ.

Ἡ σύγχρονος πολιτικὴ τῆς Ρωσίας δὲν αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην ν' ἀντιστῇ κατὰ τῆς ἀσκουμένης τάσεως τῶν Ρωμαίων πατέρων εἰς προσηλυτισμὸν τοῦ ἐγγχωρίου σερβικοῦ πληθυσμοῦ καὶ τῆς ὑπὸ τοῦ Κάλλαι ἐπιδεικνυομένης προσπάθειος πρὸς ἐκπατρισμόν τῶν Σέρβων ἐκ τῆς Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης. Καὶ οὕτως ἡ ὀρθόδοξος Ρωσία ὅλως ἀδιαφόρως προσβλέπει εἰς τὰς κερδοσκοπικὰς ἐνεργείας τῆς Αὐστρίας καὶ τοῦ Βατικανοῦ. Ἄρα γε οἱ Ρῶσοι παμβουλγαρισταί, παραδόντες τὴν Βοσνίαν καὶ τὴν Ἑρζεγοβίνην τῇ Αὐστρίᾳ, δὲν συναισθάνονται, ὅτι ἐπέτελεσαν τὴν μεγίστην ἀδικίαν καὶ τὴν σημαντικωτέραν βλάβην, αἵτινες χρησιμεύουσιν ὡς στίγμα τῇ ρωσικῇ ἱστορίᾳ καὶ ὅτι ἔχουσιν ἐξασφαλίσῃ αὐτῇ τὸ ὄνομα οὐχὶ ἐλευθερωτρίας, ἀλλὰ προδότιδος τῶν ἀδελφῶν, ὑπὸ τὴν ἐποψὴν καὶ αἵματος καὶ θρησκείας;

Αἱ σιδηραὶ πέδιλα τῶν Ἑρζεγοβινίων, διασπασθῆσαι ὑπὸ τῆς ἐπαναστάσεως αὐτῶν (τῷ 1878), ἀντικατεστάθησαν ὑπὸ χαλυβδίνων τοιοῦτων, ὁ δὲ τουρκικὸς ζυγὸς ὑπεχώρησεν εἰς τὸν ἐπονειδιστότερον καὶ ἀπανθρωπότερον δεσποτισμὸν τῆς αὐτοκρατορίας ἐκείνης, ἣτις ἰθύνετο ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τῶν ὀρθοδόξων, δηλαδὴ τῶν Ἑβραίων, τῶν Μαγυάρων, τῶν Γερμανῶν καὶ τῶν παπιστῶν. Οἱ Σέρβοι τῶς μὲν ἐπιέζοντο ὑπὸ τῶν Τούρκων, νῦν δὲ ὑπὸ τῶν Μαγυάρων, τῶν Ἑβραίων, τῶν Γερμανῶν, τῶν Πολωνῶν, τῶν Χαρβατῶν καὶ τῶν Ἰησουϊτῶν. Μέχρι τοῦ 1878 τοὺς ὀρθοδόξους Βοσνίους καὶ Ἑρζεγοβινίους ὑπερῆσπιζον οἱ Μητροπολίται αὐτῶν, διοριζόμενοι ὑπὸ τῶν Πατριαρχείων Κωνσταντινουπόλεως, νῦν ὁμως ποιμαίνουσιν αὐτοὺς Μητροπολίται, ἐγκαθιδρυμένοι ὑπὸ τοῦ Κάλλαι, μισθοδοτούμενοι ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ὅλως ἀμεριμνομένης διακείμενοι πρὸς τὰ τῆς Ἐκκλησίας συμφέροντα, τὰ πρεσβεῖα αὐτῶν παραχώρησαντες τοῖς ρωμαιοκαθολικοῖς Ἐπισκόποις.

Τινὲς τῶν Ρώσων δημοσιογράφων, εὐελπιστοῦντες, ὅτι ἡ Αὐστρία θὰ παραιτηθῆ ποτε τῆς Βοσνίας καὶ τῆς Ἑρζεγοβίνης, συμβουλεύουσι νὰ καθορισθῇ τίνι ἀνήκουσιν αἱ ἐπαρχίαι αὗται καὶ τί σημαίνει ἡ αὐστριακὴ διακυβέρνησις τοῦ Σανδζακίου Νοβιπαζάρ. Τίνι ὄντως ἀνήκουσιν αἱ ἐπαρχίαι αὗται, αἵτινες ἐπισήμως ἀπαρτίζουσι μὲν μέρος τοῦ τουρκικοῦ κράτους, νῦν δὲ ὑπὸ τῶν Μαγυάρων καὶ τῶν Γερμανῶν πιέζονται; Ἡ παραχώρησις αὐτῶν τῇ Αὐστρίᾳ θὰ ἰσοδυναμῇ πρὸς νομιμοποιηθέντα διαμελισμὸν τῆς Τουρκίας· ἐπειδὴ ὁμως αἱ Δυνάμεις ἀνγνώρισαν τὴν ἀκεραιότητα τῆς ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας ἀρχικῶς, διὰ τοῦτο παρίσταται πάνυ λυσιτελής ἡ

ἀκριβῆς καθορισμὸς τῆς θέσεως τῆς Αὐστρίας ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ. » Ἀλλὰ πρὸς τί ἢ τῆς Εὐρώπης ἀνάμιξις, ἀφοῦ ἡ Ρωσσία ἐνέκρινε τὴν αὐστριακὴν κατοχὴν, ἀφοῦ ἡ Αὐστρία ἀναγκάζει τοὺς Βοσνίους καὶ τοὺς Ἑρζεγοβινοὺς νὰ ὀμνύσιν ὑποταγὴν καὶ πίστιν τῷ αὐστριακῷ Καίσαρι καὶ σχηματίζει ἐξ αὐτῶν ὀλόκληρα τάγματα ; Ἐτη 125 παρήλθον, ἀφ' οὗτο ἡ Ρωσσία συγκατανεύει εἰς τὴν αὐστριακὴν κατοχὴν τῆς Βουκοβίνης, εἶνε δὲ λίαν φυσικόν, ὅτι σὺν τῷ χρόνῳ μικρὸν ἢ οὐδὲν θέλει σκέπτεσθαι καὶ περὶ τῆς Βοσνίας καὶ Ἑρζεγοβίνης. Τίς οἶδεν ἐν ἐπιστῇ χρόνος, καθ' ὃν θὰ ὀδηγήσῃ ἡ Αὐστρία τὰ ἡρωϊκὰ τέκνα τῆς Βοσνίας καὶ τῆς Ἑρζεγοβίνης κατὰ τῆς Ρωσσίας μετὰ τῶν ταγματῶν τῶν ὀρθοδόξων Σέρβων, τῶν Ρωμούνων καὶ τῶν Ρώσων τῆς Γαλλικίας, τῆς πέραν τῶν Καρπαθίων Ρωσσίας καὶ τῆς ρωσικῆς Βουκοβίνης, οὕτω δὲ θέλει γίνῃ ἀφορμὴ ἀδελφοκτόνου πολέμου ;

Διὰ τῆς κατοχῆς τῆς Βοσνίας καὶ τῆς Ἑρζεγοβίνης, ἡ Αὐστρία κατέστη κράτος τοῦ Αἴμου, μετὰ τὴν κατάληψιν δὲ τοῦ Σαντζακίου Νοβιπαζάρ ὑπὸ τῶν στρατευμάτων αὐτῆς εἶνε ὀδύνατον νὰ διαμεῖνῃ ἀπαθῆς εἰς πᾶν ὅτι ἐκτυλίσεται παρὰ τὰ ἑαυτῆς σύνορα.

Ἡ ὀλοερὰ αὐστριακὴ ἀλώπηξ διὰ τῶν μελισταγῶν αὐτῆς λόγων, δι' ὧν κατακλιεῖ τὴν ἀκοὴν τῶν Τούρκων ὑπουργῶν καὶ τῶν Ρώστων διπλωματῶν, προσπαθεῖ νὰ πείσῃ τὴν Τουρκίαν, ὅπως αὕτη ἐπιτρέψῃ διὰ τῶν στρατευμάτων αὐτῆς νὰ καταλάβῃ αὕτη τὴν Μακεδονίαν καὶ ἐξασφαλίσῃ αὐτὴν τῇ Τουρκίᾳ, ἔστω καὶ ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τῶν τουρκικῶν στρατευμάτων, οὐδὲν δὲ παράδοξον νὰ ἴδωμεν ἐν οὐ μακρῷ μέλλοντι ἐπαληθεύσαν τὴν γνώμην : « αὐοῖν μαχομένοι, ὁ τρίτος κερδαίνει, » διότι τὸ σχέδιον τοῦτο τῆς Αὐστρίας ὑποβοηθεῖται καὶ ὑπὸ τοῦ διπλωματικοῦ ἄκμονος τῆς φίλης (;) Γερμανίας.

Ἡ Πύλη ἐπὶ τῇ βάσει τῆς 23ης παραγράφου τῆς βερολινείου Συνθήκης ὑποχρεούται, ὅπως ἐπενέγκῃ ἐν Μακεδονίᾳ μεταρρυθμίσεις· ἡ Ρωσσία δικαιούται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παραγράφου ταύτης, ἥτις πρὸ πολλοῦ ἠδύνατο νὰ ἐκτελεσθῇ καὶ οὕτω θὰ προϋλαμβάνετο ἡ διατάραξις τῆς εἰρήνης τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου τῷ 1897. Ἄλλ' ὅμως ὅτι συμφέρεται τῷ ὀρθοδόξῳ κόσμῳ καὶ τῇ Ρωσσίᾳ, τοῦτο ἀντίκειται πρὸς τὰ τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Βουλγαρίας συμφέροντα. Οἱ ἀσχοληθέντες εἰς τὰ τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου Λαβελὲ καὶ Μπεράρ, θεωροῦσιν ἀναπόφευκτον τὴν ὑπὸ τῆς Αὐστρίας κατάληψιν τῆς Θεσσαλονίκης· αὕτη θὰ παρουσιασθῇ ἐκεῖ κατὰ πρόσκλησιν τῆς Εὐρώπης εἰς ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης καὶ τῆς τάξεως ἐν Μακεδονίᾳ, εὐνόητον δὲ ὅτι, θέτουσα ἅπαξ τὸν πόδα αὐτῆς ἐν Μακεδονίᾳ ἐπισήμως, οὐδέποτε θέλει ἐγκαταλίπῃ αὐτὴν μετέπειτα.

Οἱ Βούλγαροι ἀπειλητικῶς διακηρύττουσιν εἰς τὴν Πύλην, ὅτι αἱ ἐν Μακεδονίᾳ μεταρρυθμίσεις δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσι μόνον συμφώνως πρὸς τὰς βλέψεις αὐτῶν, καὶ ὅτι ἡ Μακεδονία δέον ν' ἀναγνωρισθῇ χώρα βουλγαρικὴ κατὰ τῶν ὑπερφιάλων τούτων βουλγαρικῶν ζήτισεων ἀντεπεξέρχονται οἱ Ἑλληγες, οἱ Σέρβοι, καὶ οἱ Βλάχοι, ὀρί-

ζοντες ὅτι οὐδὲν κοινὸν ἔχουσι μετὰ τῶν Βουλγάρων προπαγανδιστῶν· βεβαίως ἡ Πύλη γινώσκει τίς ἔστιν ὁ δίκαιος, ἀλλ' αἱ βουλγαρικαὶ σφαῖραι καὶ τὰ φάσγανα ἐκτελοῦσι τὸ ἔργον αὐτῶν.

Βεβαίως δυνατὸν ἀποβαίνει ν' ἀπαλλαγῇ ἡ Μακεδονία ἀπὸ τὰς βουλγαρικὰς ἀξιώσεις καὶ νὰ διαιρεθῇ εἰς τρεῖς νομοὺς : 1) Νότιον, περιλαμβάνοντα τὴν νότιον Μακεδονίαν, τὴν Ἠπειρον καὶ τὴν τουρκικὴν Θεσσαλίαν· 2) μεσημβρινὸν καὶ 3) βόρειον τῆς Παλαιᾶς Σερβίας, ἐκ τῆς Παλαιᾶς Σερβίας καὶ τῆς βορείου Μακεδονίας. Εὐνόητον, ὅτι κατὰ τῆς τοιαύτης διαίρεσεως θ' ἀντιστῶσιν οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Μακεδόνας, ἐκ τῶν ὁποίων δὲν θὰ εὐρεθῶσιν οὐδὲ 50 χιλιάδες γινώσκοντες τελείως τὴν βουλγαρικὴν γλῶσσαν. Καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως ἦτο δυνατὸν νὰ διαιρεθῇ ἡ Μακεδονία οὕτως : ἡ βόρειος μετὰ τῆς Παλαιᾶς Σερβίας, ἀνήκουσαι μέχρι τοῦ 1767 τῷ Πατριαρχείῳ τοῦ Ἰπέκ, ἠδύνατο νὰ διατελῶσιν ὑπὸ τὸν Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως καὶ νὰ διορισθῶσιν ἐν Πριζρένη, Σκοπεῖοις, Δέθροις καὶ Βελεσοῖς ἐπίσκοποι Σέρβοι· ἡ νότιος, οἰκουμένη ἐξαιρετικῶς ὑπὸ Ἑλλήνων νὰ διατελῇ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Πατριάρχου, ἐν δὲ τῇ μεσημβρινῇ ἠδύνατο ν' ἀνιῶνθῃ ἡ ἀρχιεπισκοπὴ Ἀχριῶδος, διοριζομένων ἀρχιερέων κατὰ προτίμησιν ἐκ Μακεδόνων ἰθαγενῶν Σλαῶν ἢ Ἑλλήνων· οὕτω δὲ θ' ἀπηλλάσσετο αὕτη τοῦ Βουλγάρου Ἐξάρχου, ὅστις θὰ περιήρχετο εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἐὰν ἡ Τουρκία παραχωρήσῃ τοῖς νομοῖς τούτοις τῆς Μακεδονίας αὐτοδιοικήσιν, τὰ ὄρια αὐτῆς ποσῶς δὲν θέλουσι περιορισθῇ, ὁ δὲ πληθυσμὸς αὐτῆς θ' ἀναπνεύσῃ τότε ἐλευθέρως καὶ θὰ ἐλυτροῦτο ἐκ τῶν Βουλγάρων δολοφόνων καὶ προπαγανδιστῶν. Παντελῶς ἀκατανόητος ἐλέγχεται, ἐπὶ τίνι βάσει καὶ ἐπ' ὀνόματι τίνος ἐγκαθιδρύει τοὺς ἐπισκόπους αὐτοῦ ἐν Μακεδονίᾳ ὁ Βούλγαρος Ἐξάρχος ; Ποῦ στηρίζει οὗτος τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ; Ἀχρι τοῦ 1872 οὐδὲ εἰς Βούλγαρος ἐπίσκοπος ὑπῆρξέ ποτε ἐν Μακεδονίᾳ, ἀλλ' ὑπῆρξαν τοιοῦτοι μόνον Ἑλληγες καὶ Μακεδόνας. Οὐδεμία δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀμφιβολία, ὅτι ἡ Τουρκία θ' ἀρνηθῇ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς Ρωσσίας, ἀλλὰ θὰ συγκατανεύσῃ νὰ πραγματοποιήσῃ ἐν Μακεδονίᾳ μεταρρυθμίσεις· ἀπαρτίτητον μόνον καταφαίνεται νὰ δηλωθῇ τῇ Ρωσσίᾳ ὅτι, ἐπειδὴ οἱ Βούλγαροι δὲν ἔχουσιν ἐπὶ τῆς Μακεδονίας οὔτε ἱστορικὰ, οὔτε ἐθνογραφικὰ δίκαια, ἡ χώρα αὕτη, τυγχάνουσα αὐτονομίας ἢ αὐτοδιοικήσεως ἐπὶ τῇ βάσει τῆς 23ης παραγράφου τῆς βερολινείου συνθήκης, δέον μετὰ τῆς παρακειμένης αὐτῇ τουρκικῆς Θεσσαλίας, τῆς Ἠπειροῦ καὶ τῆς Παλαιᾶς Σερβίας νὰ διαιρεθῇ εἰς τρία ἢ δύο Βιλαέτια, ἢ Πενικὰς Διοικήσεις, συμφώνως τῇ οἰκίῳσιν αὐτὴν ἐθνότητι, καὶ ὅτι ἡ μετὰ τῆς Βουλγαρίας συνένωσις τῆς Μακεδονίας ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θὰ ἐπιτραπῇ· ἡ ἀπαίτησις τῆς Ρωσσίας ἀναμφιβόλως ὑποστηρικθῆσεται ὑπὸ τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Ἰταλίας, ἔσως δὲ καὶ ὑπὸ τῆς Ἀγγλίας· ἡ τοιαύτη μεταρρυθμίσις δὲν ἐπιζητεῖ τὸν διαμελισμὸν τῆς Τουρκίας, ἀλλὰ τυγχάνει ἐκτέλεσις τῆς βερολινείου συνθήκης, κατὰ τὰς σχετικὰς ἀποφάσεις τοῦ Συνεδρίου. Ἐκ τῆς ἐγκαθιδρυμένης δὲ τοιοῦτω τῷ τρόπῳ εἰρήνης καὶ

ἡσυχίας ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Παλαιᾷ Σερβίᾳ, ἡ Πύλη δύναται ν' ἀναμμένη ὠφελείας μόνον, (1) ἀποπλιζομένων ὡσύτως καὶ τῶν Ἀλβανῶν. Πρὸς τὴν τοιαύτην ὁμως πρώτην καὶ οὐσιώδη ἀπαίτησιν δεόν νὰ ἰρισθῇ ἢ ἐκ τῆς Μακεδονίας ἀπομάκρυνσις τῶν Βουλγάρων ἐπ.σκόπων, τῶν ἐμπορικῶν πρκατόρων, τῶν δικασκάλων καὶ γενικῶς εἰπεῖν, πάντων τῶν Βουλγάρων προπαγανδιστῶν.

Ἄλλ' ὁμως φαίνεται, ὅτι ἡ ρωσικὴ διπλωματία ἀποφεύγει νὰ κινήσῃ τὸ μακεδονικὸν ζήτημα, ἀφ' ἐνὸς μὲν, διότι δὲν ἐπιθυμεῖ νὰ δυσαρεστήσῃ τὴν πανούργον γείτονα, ἀφ' ἑτέρου δέ, διότι ἀποστέρει νὰ δηλώσῃ ἀντιβουλγαρικὴν στάσιν.

Κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν, ἡ αὐτρορρωσικὴ συμφωνία τοῦ 1897 δὲν δύναται νὰ δεσμεύσῃ τὰς χεῖρας τῆς Ρωσσίας. Ὅποιαν σημασίαν ἔχει διὰ τὴν Ρωσσίαν ἡ Αὐστρία, καὶ ὑπ' αὐτῆς ἔτι τῆς Γερμανίας προφυλασσομένη; Δύναμις, ἥτις ὑφίσταται ἐλέφ τῶν Ρώσων Μοναρχῶν, οἵτινες, ὡς Νικόλαος ὁ Α' καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Β' ἠδύναντο νὰ ἐκμηδενίσωσιν αὐτὴν καὶ νὰ καταστήσωσι παίγιον τῶν ἀνέμων τὴν μαγαυρικὴν ἀσιατικὴν ὁρδὴν μεθ' ἀπάντων τῶν αὐστροεβραίων, τί δύναται νὰ πράξῃ κατὰ τῆς Ρωσσίας; Ὁ κόμης Ἀνδράσσης, δεῖξας ἰδιαιτέρην συμπάθειαν πρὸς τὴν μυωπάζουσαν ρωσικὴν διπλωματίαν καὶ διὰ τοῦτο ἐφελκυσας τὴν δυσκρέσειαν τῶν Μαγαυῶν σιωθιστῶν, ἐν τῷ μετέπειτα χρόνῳ ἔγραψεν: «Ὅπισσον εὐλικρινῆς καὶ πραγματικῆ ἦτο ἡ ἐμὴ φίλια πρὸς τὴν Ρωσσίαν, οὐδεὶς ἐνόει, ἐνῷ ἐγὼ ἐκράτουν ἐν ταῖς ἐμαῖς χερσὶ τὴν κυριαρχοῦσαν ὡς πρὸς τοῦτο ἀπάτην. Ἐπειρήθη νὰ ἐμπνεύσω τῇ Ρωσσίᾳ τὴν πεποίθησιν, ὅτι ἡ Αὐστρία εἶνε ἡ καλλίστη αὐτῆς φίλη καὶ ὅτι αἱ δύο ὁμοῦ λυσιτελέστερον θὰ ἠδύναντο νὰ λύσωσι πάντα τὰ ζητήματα τῆς Ἀνατολῆς. Καὶ ἴνα εἶπω τὴν ἀλήθειαν, ἐβαυκαλίξον αὐτὴν δι' ἀπατηλῶν δηλώσεων, ὧν παντελῶς βέβαιος, ὅτι αὐτὴ ἐπὶ τέλους θὰ κηρύξῃ τὸν πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας· ἤδη δὲ ἐτοιμάζομαι (ἐν τῷ βερολινεῷ Συνεδρίῳ) νὰ ὑπαγορεύσω τῇ νικητρίᾳ τοὺς ὅρους τῆς εἰρήνης, ἐν ἀνάγκῃ δὲ νὰ δεσμεύσω αὐτὴν καὶ διὰ τῆς δυνάμεως τῶν ὄπλων». (Τομ. III. ἐκδ. ἐν Βιέννῃ, «30 ἔτη ἐκ τοῦ βίου δημοσιογράφου»). Καὶ νῦν δὲ τί λέγει ἡ Αὐστρία τοῖς Τούρκοις τοῖς Σλαύοις καὶ τοῖς ἐλευθέροις Σέρβοις καὶ Μαυροβουνίοις;

— «Μὴ ἐλπίζετε εἰς τὴν Ρωσσίαν· αὕτη οὐδὲν δύναται νὰ πράξῃ ὑπὲρ ὑμῶν ἄνευ τῆς ἐμῆς βουλήσεως· εἰς αὐτὴν, ἐγὼ πάντοτε θὰ εἶμαι προτιμοτέρα ὑμῶν· τί αὕτη ἔδοτο ὑμῖν ἄχρι τοῦδε; Ἐμοὶ ὁμως ἐδωρήσατο τὴν Βουκοβίνην, τὴν Κρακοβίαν, τὴν Βοσνίαν, τὴν Ἐρζεγοβίνην καὶ δὴ τοὺς ἐκυτῆς ἰθαγενεῖς, τέσσαρα ἑκατομμύρια τὸν ἀριθμὸν».

Ὅντως δὲ οἱ Σλαῦοι, ἀναγινώσκοντες τὰς λέξεις ταύτας, δὲν δύνανται ν' ἀπιστῶσιν

Σημ. Μετ' εὐχαριστίας ἀναγινώσκωμεν τὴν στείγην ταύτην καὶ τὸ ἐκ τοῦ «Παρισινοῦ Χρόνου» ἀναδημοσιευόμενον ἄρθρον ἐν τῇ «Τεργεσταίᾳ Ἡμέρᾳ», ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ ἐν Μακεδονίᾳ κατάστασις» ὑπ' ἀριθ. 1375, διατυποῦν τὴν αὐτὴν γνώμην περὶ διαρρέσεως τῆς Μακεδονίας, ὑπισχυνομένης ὠφελείας τῇ Πύλῃ.

αὐτοῖς, ὡς καὶ ὅτι ἡ Αὐστρία τυγχάνει τῇ Ρωσσίᾳ προσφιλεστέρα παντὸς ἑτέρου. Εἰς καὶ μόνος κρατερός καὶ εὐσταθῆς λόγος τῆς Ρωσσίας, ἐν καιρῷ ἀπειθυνόμενος τῇ Αὐστρίᾳ, θὰ ἦτο ἀρετός, ὅπως διασπάσῃ καὶ διακλύσῃ πάντα τὰ σχέδια τῶν Μαγαυῶν καὶ αὐτὴ δὲ ἡ Αὐστρία θὰ ἐγίνετο ἀνάστατος. Ταῦτα πάντα κάλλιστα γινώσκει καὶ συνισθάνεται ἡ Αὐστρία, ὅθεν καὶ πάσης εὐκαιρίας ἐπιλαμβάνεται, ὅπως προξενήσῃ βλάβην τῇ Ρωσσίᾳ. Τὴν ἐπιτηδειότητα καὶ διορατικότητα τῆς αὐστριακῆς διπλωματίας, συγκρατούσης πολυγλωσσότατον κράτος, θυμαζοῦσι πάντα τὰ ἔθνη. Ὅποταν δὲ ὁ βιενναῖος καὶ πεσταῖος τύπος ἐξυμνεῖ τὸν ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν Ρώσων ὑπουργόν, τότε πάντας τοὺς λαοὺς τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἰμου καταλαμβάνει δυσπιστία πρὸς τὴν Ρωσσίαν καὶ πάντες οὗτοι συνομολογοῦσιν, ὅτι ὁ Ρώσος οὗτος ὑπουργός πάντως ἀνέλαθε τὴν ἐξυπρέτησιν τῶν συμφερόντων τοῦ Γερμανοῦ καὶ τοῦ Αὐστριακοῦ Αὐτοκράτορος. Ὁ διορισμὸς τοῦ κόμητος Λάμσδωρφ ὡς ὑπουργοῦ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ἐχαιρετίσθη λίαν συμπαθῶς ἐν Βερολίνῳ, Βιέννῃ καὶ Βουδαπέστῃ, ὁ περ σημαίνει, ὅτι οὗτος δὲν θέλει ἐργασθῆ ὑπὲρ τῶν ρωσικῶν συμφερόντων.... Ἡ κακότης δέ, ἣν νῦν ἐπιδεικνύει ἡ ἀσιατικὴ Μαγαυρία καὶ οἱ Ἑβραῖοι αὐτῆς πρὸς τοὺς ἀπροστατεύτους Σλαῦους καὶ Ρωμῶνους, μαρτυρεῖ οὐχὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῆς, ἀλλὰ τὴν εὐτελεῆ μηδαιμόνητά της. Ἐὰν ἡ Ρωσσία ἀνελάμβανε τὴν ἱστορικὴν αὐτῆς ἀποστολήν, τὴν ἀναθεθεῖσαν αὐτῇ ὑπὸ τῆς Θεῆς Προνοίας καὶ ἔθετο ἐκυτῆ σκοπὸν εὐγενῆ καὶ ἐνδοξον: τὴν ἀπολύτρωσιν τῶν ὁμοφύλων καὶ ὁμοθρήσκων αὐτῆς, θὰ ἠδύναντο ἄραγε ν' ἀντιστηῇ ἡ βαρέως ἀσθενοῦσα Αὐστρία; Διὰ πάντα τὰ κακὰ, ἅτινα προξένησεν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1849 εἰς τὸν ὀρθόδοξον χριστιανισμὸν ἡ ἀγνώμων Αὐστρία, ἐτιμωρήθη ὑπ' αὐτῆς τῆς Θεῆς Προνοίας. Ἄνθρωποι, τρέφοντες πίστιν πρὸς τὸ Θεῖον, ἄνθρωποι μελετήσαντες τὴν ἱστορίαν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν ἐθνῶν, εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ διακρίνωσι τοῦτο. Ὅποιαν λύτην, ὅποσα δεινὰ δὲν ἐδοκίμασε κατὰ τὴν ἐπὶ ἡμῶν αἰῶνα αὐτοκρατορίαν αὐτοῦ ὁ Αὐτοκράτωρ Φραγκίσκος Ἰωσήφ! «Τὰ ἀμαρτήματα τῶν λαῶν ἐκτίουσιν οἱ ἄρχοντες αὐτῶν». Ἐν τῇ παρουσίᾳ ὁμως περιστάσει καὶ ὁ ἄρχων αὐτὸς ἐλέγχεται συμμέτοχος.

Βαθεῖαν ὀδύνην προξένησεν οὗτος πρὸς τὸν σωτήρα τοῦ θρόνου αὐτοῦ, τὸν ἱποτικὸν Μονάρχην Νικόλαον τὸν Α'. τῷ ἔτει 1854—55, ἥκιστα δὲ τιμητικῆ καὶ ἀξίειαντος ἐλέγχεται καὶ ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1877—78 στάσις τῆς Αὐστρίας, ὡς καὶ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Τοὺς ἰθύντορας τῆς Αὐστρίας καὶ τοὺς θηριώδεις Μαγαυοὺς δὲν ἐσυνέτισεν ἡ Θεῖα Δίκη. Δύο πόλεμοι πρὸς τὴν Πρωσσίαν καὶ τὴν Γαλλίαν ἠπέληξαν τὸν ὄλεθρον τῆς Αὐστρίας, ἀπεστέρησαν αὐτὴν δύο χωρῶν: Βενετίας καὶ Λομβαρδίας, καὶ ἐξετόπισαν αὐτὴν ἐκ τῆς Γερμανίας. Ἐν Μεξικῷ ἔπαθεν ὁ ἀδελφός τοῦ Αὐστριακοῦ Αὐτοκράτορος Μαξιμιλιανός, ἐπετελέσθη ὁ αἰνιγματώδης εἰς τοὺς πολλοὺς φόνος τοῦ μονογενοῦς αὐτοῦ υἱοῦ Ροδόλφου, εἶτα δὲ ἡ ὑπὸ τοῦ ἀναρχικοῦ ὁλοφονία τῆς ἀθώως αὐτοῦ συζύγου, αὐτοκράτειρας Ἐλισάβετ, παραλειπομένων τῶν ἄλλων οἰκογενειακῶν αὐτοῦ ἀπωλειῶν, προκληθειῶν ὑπὸ ἐκτάκτων περιστάσεων

(πυρκαϊῶν, καταποντισμῶν κλπ.). Καί πάντα ταῦτα, μεθ' ὄλον τὸν ἀναβρασμόν, ὅστις ἐπικρατεῖ μεταξὺ τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν λαῶν, προσπαθεῖ ἡ Αὐστρία νὰ περέλθῃ ἡσύχως, μὴ διαλείπουσα ἐνταυτῷ, ὅπως ἐκβιάζῃ τὴν συνείδησιν τῶν ὀρθοδόξων αὐτῆς ὑπὸ κτῶν καὶ ἀπονίξῃ τοὺς Σλαύους καὶ τοὺς Ρωμοῦνους.

Τυχάνει ἀναμφίβολον, ὅτι ἡ συμμαχία τῆς Αὐστρίας καὶ Γερμανίας ἀφ' ἐνός, τῆς Γερμανίας δὲ καὶ Τουρκίας ἀφ' ἐτέρου, ἀφεύκτως ἄγει τὴν Ρωσσίαν εἰς ἀπομόνωσιν ἐν τῷ ἀνατολικῷ ζητήματι, ἐν τῷ μέλλοντι δὲ καὶ εἰς κίνδυνον χεῖρονα τοῦ τῆς Σεβαστουπόλεως. Πρὸς τίνα σκοπὸν ἡ Ρωσσία μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς Γερμανίας κατάληψιν τοῦ Κίρκ-Τσζούου, κατέλαβε τὸ Πόρτ-Ἀρθούρ πρὸς κοινὴν χαρὰν τῆς Γερμανίας καὶ Αὐστρίας; Διὰ τῆς κατοχῆς ταύτης ἠλευθερώθησαν αἱ χεῖρες τῆς Αὐστρίας καὶ πᾶσα ἡ Χερσόνησος τοῦ Αἴμου περιήλθεν ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν αὐτῆς, ἡ δὲ Ρωσσία καταλαβούσα κτήσιν ἐν τῇ ἀπωτάτῃ Ἀνατολῇ, θέλει περιέλθῃ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ διατηρῇ ἐν τοῖς ὄροις οὐχὶ δεκακισχίλιον στρατιῶν, ὡς πρότερον, ἀλλὰ ἑκατοντακισχίλιον τοιαύτην καὶ τοῦτο δὲ κατὰ τὸν πρῶτον χρόνον. Ἡ ὑποστήριξις καὶ ἡ διατήρησις τῆς ἀκεραιότητος τῆς Τουρκίας ἀποτελεῖ ἓνα τῶν μῶλλον οὐσιωδῶν σκοπῶν τῆς Γερμανίας. Ἐρεζῆς δὲ πάντες ὀφείλουσι νὰ γινώσκωσιν, ὅτι ἡ Τουρκία εὐρίσκειται ὑπὸ τὴν ἄμεσον κηδεμονίαν τοῦ Αὐτοκράτορος Γουλιέλμου τοῦ Β'. Οὐδενὶ τυγχάνει ἄγνωστον κατὰ τίνας προετοιμάζουσιν οἱ Γερμανοὶ τὴν καλῶς ἤδη διοργανουμένην τουρκικὴν στρατιάν, τὰς ἐπὶ τῶν ὁμοδόξων νίκας τῆς ὁποίας τοσοῦτον ἐπανηγύρισαν τῷ ἔτει 1897 οἱ ἡμέτεροι Ρῶσσοι Πανσλαυισταί.

Ὁ τουρκικὸς στρατὸς πάντοτε ἐφημίθη ἐπὶ πολεμικῷ πνεύματι, καρτερίᾳ καὶ γενναϊότητι, ἐστερεῖτο μόνως τῆς ἀγαθῆς διοργανώσεως, ἣν ὅμως ἀνέλαβεν ὑπὸ τὴν φροντίδα αὐτῆς ἡ Γερμανία, διὰ τῶν δοκίμων καὶ δραστηρίων ἀνωτέρων καὶ κατωτέρων αὐτῆς ἀξιωματικῶν. Οὕτω δὲ ἡ ἐτοιμοθάνατος Τουρκία, αἱ βιώσιμοι ἡμέραι τῆς ὁποίας εἶχον προσδιορισθῆ ἐκ τῶν προτέρων, νῦν, χάρις τῇ Γερμανίᾳ, κατέστη καὶ αὐτὴς ὑγιῆς καὶ ἐφάμιλλος πρὸς τὰς πολεμικωτέρας καὶ ἰσχυροτέρας δυνάμεις. Αἱ «*Εἰδήσεις τῆς Πετροπόλεως*» ἐκ θετικῶν πηγῶν πληροφοροῦνται, ὅτι ὁ ἐξοπλισμὸς τοῦ τουρκικοῦ στρατοῦ, προσεκτίσαστο χαρακτηρὰ ἐπιβλητικώτερον ὑπὸ τὴν γερμανικὴν αἰγίδα. Ἡ τουρκικὴ ἐφημερίς «*Φερίὰδ*» ἀνακοινεῖ, ὅτι «ὁ ἰσχυρὸς στρατὸς καὶ ἡ φιλία τοῦ Γερμανοῦ Αὐτοκράτορος ἀποτελοῦσιν ὁμοῦ τὴν κυριωτέραν ὑπεράσπισιν τῆς ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας κατὰ τοῦ κολοσσοῦ τοῦ Βορρᾶ». Ἐν περιπτώσει δὲ πολεμικῶν περιπλοκῶν, ἡ Τουρκία, κατὰ τὰς «*Εἰδήσεις τῆς Πετροπόλεως*», διαθέτει 1755 τάγματα πεζικοῦ, 491 ἵππικοῦ καὶ 265 πυροβολαρχίας, ἧτοι 46,735 ἀξιωματικούς, 1,537,435 στρατοῦ κατωτέρου καὶ 1590 πεδινὰ πυροβόλα. Τὸ κατὰ ὁ ἔτος 1899 ἐκπονηθὲν εὐρύτατον διάγραμμα τῆς ἐνισχύσεως τοῦ Βοσπόρου ἤδη ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν, ἐπενεχθείσης ριζικῆς διαρρυθμίσεως τῶν ὄχρωμάτων τῶν Ἀνατολικῶν Καβαλιῶν, ἅτινα ἐξωπλίθησαν διὰ τηλεβόλων πλειοτέρων καὶ ἰσχυρωτέρων, καθιστώντων οὕτω λίαν προβληματικὴν τὴν τύχην τοῦ κατὰ τοῦ

Βοσπόρου ἔφοδον ἐπιχειρήσαντος ἐχθροῦ, καθ' οὗ θέλει ἀντεπεξέλθῃ καὶ ὁ ὀσημέραι αὐξανόμενος καὶ ἐνισχυόμενος τουρκικὸς στόλος. Ὁ εἰς ἑκατομῦριον ἀνερχόμενος τουρκικὸς στρατὸς, ἐνισχυόμενος ὑπὸ τῶν ἐγγυμαζομένων σιφῶν τῶν Κούρδων, τῶν Κιρκασίων καὶ τῶν Ἀλβανῶν, εἶνε ἔτοιμος ἐν πάσῃ ὥρᾳ νὰ κινήσῃ κατὰ τῆς Ρωσσίας, ἀρκεῖ μόνον νὰ εἴπῃ πρὸς τοῦτο ἓνα λόγον ὁ Αὐτοκράτωρ Γουλιέλμος ὁ Β', ᾧτινι ἀναμφηρίστως συμφέρει ἡ πολεμικὴ ἐνίσχυσις τῆς Τουρκίας ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ, ἧτις οὕτω ἀπασχολεῖ ἀρκετὸν μέρος τῶν στρατιωτικῶν τῆς Ρωσσίας δυνάμεων ἐν τῇ Ἀνατολῇ, καὶ κατὰ συνέπειαν ἐξασθενεῖ τὴν θέσιν τῆς Ρωσσίας κατὰ τὰ γερμανικὰ σύνορα. Ἐνὶ λόγῳ οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ Τουρκία, ἐν ἐνδεχομένῳ πολέμῳ πρὸς τὴν Ρωσσίαν, θέλει φανῆ ὅλως ἀλλοία ἢ κατὰ τὰ ἔτη 1853—56 καὶ 1877—78. Κατὰ τ' ἀνατολικά μεθόρια τῆς Τουρκίας ἡ Ρωσσία σημαντικῶς περιέστειλε τὰς στρατιωτικὰς αὐτῆς δυνάμεις διὰ τῆς μεταθέσεως αὐτῶν εἰς τὴν εὐρωπαϊκὴν Ρωσσίαν. Οὐ πολὺ δ' ἀπέχει ὁ χρόνος, καθ' ὃν τὰ τουρκικὰ στρατεύματα, ὀδηγούμενα ὑπὸ γερμανῶν ἀξιωματικῶν καὶ ὑπὸ στρατιωτῶν γερμανῶν συνοδευόμενα, θέλουσι πορευθῆ πέραν τοῦ Καυκάσου, ἐνῶν ἀφ' ἐτέρου διὰ τῆς ὄχρωμας ἐνίσχυσεως τῶν ὄχρωμάτων τοῦ Βοσπόρου, ἡ Ρωσσία ἐρημητικῶς περικλείεται ἐν τῇ Μαύρῃ Θαλάσσῃ, ταῖς ἀγρύπνοις ἐνεργείαις τοῦ Γερμανοῦ Αὐτοκράτορος, ὅστις διὰ τῆς ἐπιτηδείου καὶ συνετῆς αὐτοῦ πολιτικῆς λίαν ἐπαισθητῶς ἐξαπλῶνει τὴν γερμανικὴν ἐπιτροπὴν καὶ τὴν ταύτη συμπαρομαρτοῦσαν γερμανικὴν ἐμπορίαν ἀνὰ πᾶσαν τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, ἐν ᾗ τούναντιον ἡ ρωσσικὴ ἐπιτροπὴ καὶ τὰ ρωσσικὰ συμφέροντα ἐν Ἀνατολῇ διὰ τῆς ἀδεξίου ἡμῶν πολιτικῆς ὀσημέραι ἐξασθενοῦσι καὶ ἐκτοπίζονται. Ἡ Ρωσσία δύναται βεβαίως νὰ νομίζῃ, ὅτι ἡ ἐπιτροπὴ αὐτῆς ὑφίσταται ἔτι ἐν Βουλγαρίᾳ, ἐν Σερβίᾳ, καὶ ἐν Μαυροβουνίῳ, καθ' ἡμᾶς ὅμως τυγχάνει λίαν ἀμφίβολον, ἔάν οἱ ἐν Εὐρώπῃ διπλωμάται πιστεύωσιν εἰς τὴν ἤδη ἀσκουμένην ἐπὶ τῶν χωρῶν τούτων ἐπιτροπὴν τῆς Ρωσσίας, ἀφ' οὗ αὐτὰ τὰ πράγματα διατόρως κηρύσσοι τὴν ἐν παντὶ ζητήματι ὑποχώρησιν τῆς Ρωσσίας ἀπέναντι τῶν βουλγαρικῶν ἀπαιτήσεων, δι' ὧν ἡ Βουλγαρία ἐκμεταλλεῖται τὴν Ρωσσίαν, βαυκαλιζομένην ὑπὸ τῆς πλατωνικῆς αὐτῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς Βουλγαρίας. Περὶ δὲ τῆς Σερβίας καὶ τοῦ Μαυροβουνίου δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ Αὐστρία περισφίγγει ὀσημέραι διὰ σιδηροῦ κρικοῦ τὰς χώρας ταύτας, αἵτινες θάπτον ἢ βράδιον παύσσονται σκεπτόμεναι πλέον περὶ ρωσσικῆς ἐπιτροπῆς, θέλουσι δὲ ἀναλάβῃ, ὑπ' αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἐξαναγκάζομεναι, τὸν ἀγῶνα τῆς αὐτοσυντηρησίας, ὅπως διασωθῶσιν ἀπὸ τῶν θανάτῳ τῆς Αὐστρίας περιπτύξεων.

Ἐν Ρωσσίᾳ ὑπάρχουσιν ἔτι δημοσιογράφοι, σκεπτόμενοι καὶ ἠνευροπολῶντες τὸν Βόσπορον καὶ τὰ Δαρδανέλλια, λησημονοῦντες, ὅτι τὰ ἔθνη καὶ τὰ βασίλεια διευθύνει ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαίου καὶ οὐχὶ ὁ Θεὸς τοῦ ψεύδους καὶ τοῦ ἀδικου. Ὁ Θεὸς ἐδωρήσατο εἰς τὰ ἔθνη τὴν ἐλευθερίαν, ἔδοτο αὐτοῖς τὸν λόγον καὶ τὴν

τῆς Οὐγγαρίας δύναται μόνη ἡ Ρωσσία, οὐχὶ βεβαίως ὡς νῦν πολιτεύεται, ἀλλ' ἀπολαύουσα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς φιλίας ὁλοκλήρου τῆς ὀρθοδόξου Ἀνατολῆς, προσελκύουσα πρὸς τὸ μέρος αὐτῆς τοὺς Ρωμῶνους, λαὸν ἀξιόμαχον καὶ γενναῖον, τοὺς Σέρβους, λαὸν τίμιον καὶ ἀνδρείον, τοὺς Μζυρβουνίους, λαὸν λεοντόκαρδον, τοὺς Ἑλλήνας, λαὸν ἥρωϊκόν, φίλον τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐπιστήμης, εὐγενῆ καὶ εὐγνώμονα, πολλὰ τὰ γενναῖα διαπράξαντα καὶ πολλὰ τ' ἀγαθὰ ὑπισχνούμενον.

ΤΟ ΕΝ ΣΟΦΙΑ:

ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΝ ΑΝΑΡΧΙΚΟΝ ΚΟΜΙΤΑΤΟΝ

ΚΑΙ ΟΙ ΡΩΣΣΟΙ ΠΑΝΣΛΑΥΙΣΤΑΙ

ΤΟ ΕΝ ΣΟΦΙΑΙ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΟΝ ΑΝΑΡΧΙΚΟΝ ΚΟΜΙΤΑΤΟΝ
ΚΑΙ ΟΙ ΡΩΣΣΟΙ ΠΑΝΣΛΑΥΙΣΤΑΙ

Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ρώσσοσ πρεσβευτῆσ κ. Ζηνοβιέφ τὴν 19ην Ἰανουαρίου ἐ.Γ. ἐπειήσατο τὰ προσήκοντα πρὸς τὴν Πύλην διαβήματα, περὶ τῆσ ἀπὸ τῶν Βουλγάρων δολοφόνων περιφρουρήσεωσ τοῦ χριστιανικοῦ ἐν Μακεδονίᾳ πληθυσμοῦ καὶ περὶ τῆσ λείψεωσ μέτρων πρὸς ἀποκατάστασιν καὶ παγίωσιν τῆσ ἐν αὐτῇ ἡσυχίασ. Τὰ ἐνεργηθέντα ὑπὸ τοῦ κ. Ζηνοβιέφ παρὰ τῇ Πύλῃ διαβήματα, ὅλωσ ἀντίξωα πρὸς τὰσ βλέψεϊσ τῶν Ρώσσων Πανσλαυιστῶν καὶ βουλγαροφίλων, προεκλήθησαν ὑπὸ τῆσ πανούργου τακτικῆσ τοῦ μακεδονικοῦ ἀναρχικοῦ Κομιτάτου, διαβεβαιουήντοσ τοῖσ Βουλγάροισ διὰ τοῦ ὄργανου αὐτοῦ «Μεταρρύθμισισ», ὅτι τοῦτο ἀπολαύει τῆσ προστασίασ οὐ μόνον τῆσ βουλγαρικῆσ Κυβερνήσεωσ, ἀλλὰ καὶ τῆσ ρωσικῆσ. Αἱ ἀπατηλαὶ διαβεβαιώσεϊσ καὶ ἐπαγγελίαι τοῦ Κομιτάτου ἐξηκολούθησαν ἐπὶ τινα ἔτη, τηρουμένησ πλήρουσ σιγῆσ ἐκ μέρουσ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ Σόφιᾳ Ρώσσων ἀντιπροσώπων, ὁπότε ὁμωσ ἡ ὁράσισ τοῦ ληστρικοῦ τούτου ἀναρχικοῦ Κομιτάτου ἐξίκετο μέχρι τῶν ἄκρων καὶ διὰ τῆσ κατὰ τὸ λήξαν ἔτοσ 1900 ἐκδοθείσεσ ἀποφάσεωσ αὐτοῦ, ἐδολοφονήθησαν καὶ ζῶντεσ ἐκάθησαν πλέον τῶν 150 Ἑλλήνων, Σέρβων καὶ Ρωμούνων ἐν Μακεδονίᾳ, Δοβρούτζῃ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Ρωμουνίᾳ, ὅπερ προῦκάλεσε τὴν δυσανασχέτησιν πάσεσ τῆσ πεπολιτισμένησ Εὐρώπησ, τότε πλέον καθίστατο ἀδύνατοσ ἡ σιγὴ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Ρώσσων πρεσβευτῆ. Ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν γενομένων ὑπὸ τοῦ κ. Ζηνοβιέφ τῇ Πύλῃ ἐντόνων παραστάσεων, τὸ ὄργανον τοῦ Βουλγάρου Πρωθυπουργοῦ, στρατηγοῦ Πετρῶφ, «Φῶσ» ἐδήλωσεν, ὅτι «ἡ βουλγαρικὴ Κυβέρνησισ ρυθμίζει τὴν πολιτικὴν αὐτῆσ, συμφῶνωσ τῇ ἀυτρορρωσικῇ συμφωνίᾳ τοῦ 1897», ἥτοι ὅτι ἡ ἀυτρορρωσικὴ αὐτῆ συμφωνία ἐπίδοκιμάζει τὰσ ἐν Μακεδονίᾳ δολοφονίασ. Βεβαίωσ ἡ συμφωνία αὐτῆ οὐδὲν τὸ κοινὸν ἔχει πρὸσ τὰσ ἐν Μακεδονίᾳ δολοφονίασ, ἀσ οὐδέποτε ἡ ρωσικὴ Κυβέρνησισ ἐπεδοκίμασεν, ἐκτὸσ ὑψηλῶν τινων προσώπων, ἅτινα ἡσύχωσ προσέβλεπον πρὸσ τὰ κατορθώματα τῶν Βουλγάρων προπαγανδιστῶν καὶ ἔχαιρον ἐπὶ ταῖσ ἐπιτυχίασ αὐτῶν, ὡσ ὁ Ποπεδονούστσεφ, ὁ Ἰγνάτιεφ, ὁ Χιτρωβῶ καὶ λοιποί· (ἴδε «Νέον Χρόνον», «Εἰδήσεισ τῆσ Μόσχασ», «Φῶσ» καὶ αὐτὰσ τὰσ δολοφονίασ ἐν τῇ ἐφημερίδι «Ρωσσία».)

Αἱ παρὰ τῷ Σουλτάνῳ ἀκροάσεις τοῦ Ρώσου πρεσβευτοῦ προηγήθησαν τῶν ἀπὸ καινοῦ διπλωματικῶν διαθημάτων Ρωσίας, Γαλλίας καὶ Γερμανίας ἐν Κωνσταντινουπόλει τε καὶ Σόφια. Ἡ ὑπὸ τῆς Ρωσίας ἀποδοκιμασία τῶν ἐν Μακεδονίᾳ δολοφονιῶν ἤκιστα ἐπέδρασαν ἐπὶ τῶν Βουλγάρων καὶ τῆς βουλγαρικῆς Κυβερνήσεως ὡς καὶ ἐπὶ τοῦ Κομιτάτου, ὅπερ ἀπέναντι τῆς διαδοχικῆς αὐτῶ ἐπιτιμῆσεως ἀνταπεκρίθη διὰ νέων φόνων, ἐν Σκοπεῖσι μὲν κατὰ τῶν Σέρβων, ἐν δὲ τῇ νηπιῷ Μακεδονίᾳ κατὰ τῶν Ἑλλήνων. Ἡ Αὐστρία ὅμως μετέπειτα ἠρνήσατο νὰ ὑποστηρίξῃ τὰς παραστάσεις τοῦ κ. Ζηνοβιέρ, οἰονεὶ ἐπιθεθαιούσα οὕτω τὴν θρυλληθείσαν φήμην, ὅτι μεταξὺ αὐτῆς καὶ τοῦ Ἡγεμόνος Φερδινάνδου ὑφίσταται συμφωνία σχετικῶς πρὸς τὴν Μακεδονίαν.

Τῇ Αὐστρίᾳ βεβαίως αἱ ἐν Μακεδονίᾳ διαρκεῖς ἀνωμαλίαι ἀποβαίνουσιν ἀνγκυλῖαι, χρησιμεύουσαι ὡς ἐπιπέθητος ἀφορμῆ, διευκολύνουσα τὴν πρὸς τὴν Θεσσαλονικὴν προοδευτικὴν αὐτῆς κίνησιν.

Ἡ μᾶλλον ἀμερόληπτος ἐκ τῶν ρωσικῶν ἐφημερίδων. «Εἰδήσεις τῆς Πετροπόλεως», ἐπὶ τῇ ἐκδηλωθείσῃ προσπάθειᾳ τῆς κυβερνητικῆς βουλγαρικῆς ἐφημερίδος «Φῶς», ὅπως ὑπερασπίσῃ τὴν βουλγαρικὴν Κυβέρνησιν κατὰ τῶν ἀποδοκιμασιῶν αὐτῆς σκοπῶν εἰς τὴν τῆς Μακεδονίας κατάληψιν, ἐκθέτει ὀλόκληρον τὴν ἱστορίαν τῆς ἰδρύσεως καὶ ἀναπτύξεως τῆς βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας, τὰς προσπάθειάς τοῦ Σταμπούλωφ, ὅπως διὰ χρηματικῆς διαθορᾶς πρὸς τὴν Πύλῃν ἐπιτύχῃ παρ' αὐτῆς ἰδιαιτέρα προνόμια ὑπὲρ τῆς βουλγαρικῆς (ἐκ βουλγαρισθείσης) ἐθνότητος τῆς Μακεδονίας, παραλειπομένων τῶν λοιπῶν ἄθλων τοῦ βουλγαρικοῦ Κομιτάτου. Ἀναμιμνησκόμεθα ἐτι τῶν ὀγκωδῶν καὶ σκοπίμων εἰδικῶν συγγραμῶν τῶν Βουλγάρων περὶ τοῦ μακεδονικοῦ ζητήματος. Ἀρά γε δικαιούμεθα νὰ πιστεύωμεν, ὅτι πᾶσαι αὗται αἱ ἐνδελεχεῖς προσπάθειαι τῆς Βουλγαρίας δὲν ἀφαιρῶν εἰς ὄρισμένον τινὰ σκοπὸν; Βεβαίως ὁ σκοπὸς ὑφίστατο καὶ ὑφίσταται ἐτι. ὅποτε δὲ ἐφάνη ὅτι ἡ ἐν Μακεδονίᾳ βουλγαρικὴ προπαγάνδα διὰ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Σχολῆς καὶ τῆς λογογραφίας εἶνε ἀνεπαρκὴς καὶ ὁ σκοπὸς ἀποτυγχάνει, κατέφυγεν εἰς τὸ τελευταῖον ἄπελπι μέσον—τὴν πολιτικὴν τρομοκρατίαν—καὶ τὰς πολιτικὰς δολοφονίας καὶ εἰς διδασκαλίαν ἐπαναστάσεως.

Πάντα ταῦτα τὰ μέσα τῆς προπαγάνδας, καὶ αὐτῶν τῶν ἐπαναστατικῶν μὴ ἐξαιρουμένων, ἐν μέρει ἠδύνατό τις νὰ δικαιώσῃ, ἐὰν ἡ Μακεδονία καταφεύκτο ἀποκλειστικῶς ὑπὸ Βουλγάρων μόνον. Ἐπειδὴ ὅμως τοιοῦτόν τι πραγματικῶς δὲν ὑφίσταται, ἐπεταί, ὅτι πάντα τὰ μέσα παρίστανται ὑπὸ πάσας τὰς ἐπιπέσεις βίαια, πᾶσαι δὲ αἱ μεγάλα Δυνάμεις, αἱ ἀναλαβοῦσαι τὴν εὐθύνην τῆς διατηρήσεως τοῦ status quo ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου, δὲν δύνανται ψυχραίμως καὶ ἀδιαφόρως νὰ διακίνηται πρὸς τὴν ἐστὶν ταύτην τῶν πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν καὶ τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον ἐν ταῖς τυχοδιωκτικαῖς ταύταις ἐπιχειρήσεσιν οἱ Βούλγαροι πολιτικοὶ προσπαθοῦσι νὰ εὕρωσι διέξοδον ἐκ τῶν ἀεσσοτερικῶν αὐτῶν ἀνωμαλιῶν καὶ δυσχερειῶν. Τούτων οὕτως ἔχοντων, γεννᾶται ἡ ἀπορία: διατί μέχρι τοῦδε ἡ ρωσικὴ Κυβέρνησις δὲν προ-

ἔβη εἰς κοινοποίησιν διὰ τοῦ «Ἀγγελιοφόρου τῆς Κυβερνήσεως», ὅτι ἡ Μακεδονία δὲν εἶνε χώρα βουλγαρικὴ ἐπὶ τῇ βᾶσει τῆς τε ἱστορίας καὶ τῆς ἐθνογραφίας; Ἐκτός δὲ τούτου οἱ ἐν Μακεδονίᾳ Ῥῶσοι Πρόξενοι ἐπιδεικνύουσι μείζονα προτίμησιν πρὸς τοὺς σχισματικοὺς Βουλγάρους ἐπισκόπους, ἐν σχέσει πρὸς τοὺς κανονικοὺς τοιοῦτους, ἐνῶ ἀπ' ἐτέρου αἱ παρὰ τῇ Πύλῃ πρακτάσεις τοῦ κ. Ζηνοβιέρ ἐπὶ τῶν Ρώσων Πανσλαυῖστῶν ἐπέδρασαν δυσχερέτως.

Τὸ ὄργανον αὐτῶν «Νέος Χρόνος», δημιουργήσαν ἐν τῇ φαντασίᾳ τοῦ ἑλληνορωμουντοσυρτικῆς συμμαχίας, μέλλουσαν νὰ ἐνεργήσῃ ἐχθρικῶς κατὰ τῶν Βουλγάρων, συμβουλεύει τοῖς Σλαύοις (ἐννοεῖται τοῖς Οὐνονβουλγάροις καὶ οὐχὶ τοῖς Σέρβοις καὶ Μαυροβουνίοις) νὰ λάβωσι τὰ αὐτὰ ἀναγκαῖα μέτρα. Ἄλλ' ὅποια μέτρα δύνανται νὰ ληφθῶσιν ὑπὸ τῶν Σλαύων, ὅποταν οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Μαυροβούνιοι διὰ κεινται ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ρωμούνων, χάριν δὲ τῶν Βουλγάρων οὐδέποτε θ' ἀποδυθῶσιν εἰς ἀδελφοκτόνον πόλεμον, διακινδυνεύοντες οὕτω τὰ ζωτικώτατα αὐτῶν συμφέροντα!

Αἱ περὶ τοῦ μακεδονικοῦ ζητήματος παραστάσεις πρὸς τὴν Πύλῃν ἐγένοντο καὶ ἐν Πετροπόλει προσωπικῶς ὑπὸ τοῦ Ὑπουργοῦ τῶν Ἐξωτερικῶν κόμιστος Λάμπωφ τῷ Ὀθωμανῷ πρεσβευτῇ Χουσιῇ Πισσᾷ: ἐκ τῶν παραστάσεων τούτων ἐξάγεται, ὅτι καὶ ὁ ἐν Σόφια ἀνεπιρρώσως τῆς Ρωσίας Μπαχμέτιεφ πολλάκις καὶ ἀποφασιστικῶς παρέστησε τῇ βουλγαρικῇ Κυβερνήσει, ὅτι ἡ Ρωσία ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ θὰ ἐπιδοκιμάσῃ τὰς ἐνεργείας τῶν μακεδονικῶν Κομιτάτων, αἵτινες δύνανται νὰ ἀσασαλεύσωσι τὴν εἰρήνην ἐν τῷ Αἴμῳ. Ὅποιαν δ' ἀπάντησιν ἔδωκαν οἱ Βούλγαροι εἰς τὰς τοιαύτας πρακτάσεις τῆς Ρωσίας; Τὴν 19ην Φεβρουαρίου, ἐπέτειον τῆς δυσωϊάνου συνθήκης τοῦ Ἁγίου Στεφάνου, ὁ Ἡγεμὼν Φερδινάνδος ἀνέθηκε τὸν σχηματισμὸν ὑπουργείου εἰς τοὺς ἀσπονδοτέρους τῆς Ρωσίας ἐχθρούς, τὸν πανουργὸν καὶ κόλακα Πέτρον Καραβέλωφ, τὸν ὅποιον ἡ μωρὰ ρωσικὴ δημοσιογραφία παρίστα ὡς φιλόρωσσον, λησημονήσασα τὰς προτέρας ἐχθρικὰς αὐτοῦ ἐπιθέσεις κατὰ τῆς Ρωσίας. Τὸ ὑπουργεῖον Καραβέλωφ ἐσχηματίσθη ἐκ καραβελωφιστῶν καὶ ζαγκωφιστῶν, ἦτοι ἐξ ἀνθρώπων ἀνηκόντων εἰς τὰς μερίδας τοῦ φιλάγγελου Καραβέλωφ καὶ τοῦ παπιστοῦ Δραγὰν Ζάγκωφ. Ὅστις, ὑπὲρ τῆς συνενώσεως τῆς Μακεδονίας μετὰ τῆς Βουλγαρίας, ὑπισχνεῖται νὰ ἐφοδιάσῃ τὰ ρωσικὰ στρατεύματα διὰ «κρίθης καὶ ἀχύρου» ἐν μίαν ἐλαχίστην τιμῇ, ἐν περιπτώσει ρωσσοσυρτικοῦ πολέμου.

Τὸ μακεδονικὸν Κομιτάτον, μέλη τοῦ ὁποίου διατελοῦσιν ὁ τε Καραβέλωφ καὶ ὁ γραικὸς Ζάγκωφ, οὐ μόνον δὲν περιέστειλε τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ, τοῦναντίον δὲ σημαντικῶς ἤξησεν αὐτὰς, ἀποφασίσαν ἐν γενικῇ συνλεύσει νὰ μὴ ἀξιώσῃ μηδεμίαν προσχρῆς τὰς ὑπὸ τῆς ρωσικῆς Κυβερνήσεως γενομένας αὐτῷ ἀσχηρᾶς παρατηρήσεις. Τὸ Κομιτάτον δὲν ἀποκρύπτει, ὅτι ἐκ Πετροπόλεως ἔλαβεν ὑπόσχεσιν, ὅτι ἐν κρίσει σιγῆς ἡ Ρωσία θ' ἀναμιχθῇ καὶ θ' ἀποδώσῃ ὀλόκληρον τὴν Μακεδονίαν εἰς τὴν Βουλγαρίαν, ὅπως αὕτη μὴ περιέλθῃ εἰς χεῖρας τῶν Ἑλλήνων ἢ τῶν Σέρβων.

Ἡ ἐφημερίς «Ρωσσία», οἰκεία τῷ κόμητι Ἰγνάτιεφ, διὰ γλώσσης σθεναρᾶς καὶ ἀποφασιστικῆς, οἰνεῖ προερχομένης ἐκ τῶν κυβερνητικῶν σφικρῶν, συμβουλεύει τοῖς Βουλγάροις, ὅτι ἡ βουλγαρικὴ Κυβέρνησις καὶ τὸ μακεδονικὸν Κοιμιτᾶτον δεῖον νὰ μὴ δίδωσι προσοχὴν εἰς τὰς παραστάσεις τῆς Ρωσσίας, ἀλλὰ νὰ ἐξακολουθῶσι τὰς ἐνεργείας αὐτῶν, ἡ δὲ Ρωσσία δὲν θέλει ἐγκαταλίπει αὐτούς.

Τὸ ὄργανον τοῦ μακεδονικοῦ ἀναρχικοῦ Κοιμιτάτου, «Μεταρρυθμισίς», ἔχον ἀκριβεῖς πληροφορίες περὶ τῶν ἐνεργειῶν τῶν Πανοσλαβιστῶν, τῶν ἐξασκούντων ἰσχυρὰν ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς ρωσικῆς πολιτικῆς, ἀνακοινῶσι, ὅτι «ἡ Ρωσσία θεωρεῖ πλέον τὸ μακεδονικὸν ζήτημα ἐξηγνημένον, δι' ὃ καὶ τείνει ἡ ἰδία εἰς πρόκλησιν ταραχῶν ἐν Μακεδονίᾳ ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ εὕρῃ ἀποχρῶσαν αἰτίαν εἰς ἐπέμβασιν, δι' ἧς θὰ κατορθώσῃ νὰ δωρησεται αὐτὴν εἰς τὴν Βουλγαρίαν»...

Οἱ μακεδονικοὶ σκοπευτικοὶ σύλλογοι ἐν Βουλγαρίᾳ, 35 τὸν ἀριθμὸν μετὰ 86 ἐτέρων παραρτημάτων αὐτῶν, κατέχουσι θέσιν πολιτικῶν λεσχῶν, τῶν ὁποίων ἡ δρᾶσις τελευταίως ἐπὶ πλέον καὶ μείζον ἐκρατύνθη. Καθ' ἑκάστην Κυριακὴν οἱ Βούλγαροι ἀξιωματικοὶ, διατελοῦντες μέλη αὐτῶν, ἐγκυμνάζουσι τὰ μέλη καὶ πάντα προσερχόμενον εἰς τὴν σκοποβολὴν, οὕτω δὲ ἐν Σόφια ἐγκυμνάζονται καθ' ἑκάστην Κυριακὴν περὶ τὰς 12 χιλιάδας προσώπων. Κατὰ τὰς ἀνακοινώσεις τῶν περισσοτέρων βουλγαρικῶν ἐφημερίδων τὸ προνεχὲς θέρος θὰ ἐκραγῇ ἐν Μακεδονίᾳ ἐπανάστασις, ἣτις θέλει ὑπερβάλει κατὰ τὴν αἵματοχυσίαν πᾶσαν ἄλλην τοιαύτην, συμβᾶσαν ἄχρι τοῦδε ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου. Οἱ καλῶς τοὺς Βουλγάρους γινώσκοντες βεβαίως δὲν θέλουσι πιστεύσει εἰς τὰ τοιαῦτα, ἀν καὶ τὴν ἐν Μακεδονίᾳ σφαγὴν τῶν Χριστιανῶν τὸ ἐν Σόφια μακεδονικὸν Κοιμιτᾶτον δύναται οὐ μόνον ἐν παντὶ καιρῷ νὰ προκαλέσει, ἀλλὰ καὶ ἤδη προὐκάλεσε διὰ τῶν ὀπλισμένων συμμοριῶν τῶν Βουλγάρων, αἵτινες ἐκ Βουλγαρίας μεταπηδῶσιν εἰς Μακεδονίαν.

Τὸ μακεδονικὸν Κοιμιτᾶτον θεωρεῖ ἑαυτὸ ἐπὶ τοσοῦτον πανίσχυρον, ὥστε ἀπευθίνει τὰς ἀπαιτήσεις αὐτοῦ ἀμέσως εἰς τὸν Σουλτᾶνον Ἀμπδούλ Χαμίτ, τονίζον, ὅτι πρέπει νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν του ἐπὶ τῶν ἐνεργειῶν τῶν ἐπαρχιακῶν ἀρχῶν οὐ μόνον ἐν τοῖς βιλαετίοις Θεσσαλονίκης, Μοναστηρίου καὶ Κοσσυφοπεδίου, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ τῆς Ἀδριανουπόλεως. Μετὰ παρομοίων δὲ προτάσεων τὸ Κοιμιτᾶτον ἀπευθύνεται καὶ πρὸς τοὺς Αὐτοκράτορας Ρωσσίας, καὶ Γερμανίας, καὶ τοὺς βασιλεῖς Ἀγγλίας καὶ Ἰταλίας καὶ πρὸς τὸν Πρῶτον τῆς γαλλικῆς Δημοκρατίας, παρακαλοῦν αὐτούς νὰ πείσωσι τὸν Σουλτᾶνον εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς 23 παραγράφου τῆς βερολινείου Συνθήκης καὶ νὰ δωρησῶσι τῇ Μακεδονίᾳ αὐτονομίαν. Ἀλλὰ διατὶ παρομοίας παραστάσεις καὶ παράπονα δὲν ἀπευθύνουσι πρὸς τὰς Μεγάλαις Δυνάμεις ἡ Ἑλλάς, ἡ Σερβία, ἡ Ρωμουνία καὶ τὸ Μαυροβούνιον ἢ τοῦλάχιστον τὰ πατριωτικὰ σωματεῖα τῆς Ἑλλάδος, Σερβίας καὶ τῆς Ρωμουνίας, ὑποστηρίζοντα καὶ περιφρουροῦντα οὕτω τὰ δικαιώματα τῶν ὁμογενῶν αὐτῶν ἐν Μακεδονίᾳ; Πρὸ πολλοῦ παρέστη αὐτοῖς ὁ καιρὸς νὰ ὑψώσωσι τὴν φωνὴν καὶ διαμαρτυρηθῶσι κατὰ τῶν κοινοποιήσεων τοῦ μακεδονικοῦ ἀναρχικοῦ

Κοιμιτάτου. Ἡ ἐφαρμογὴ δὲ τῆς 23ης παραγράφου τῆς βερολινείου Συνθήκης ἐν Μακεδονίᾳ δὲν εἶνε συμφέρον νὰ ἐκτελεσθῇ, πρὶν ἢ διαιρεθῇ ἡ Μακεδονία εἰς νομαρχιακὰς διοικήσεις, ἐπὶ τῇ βᾶσει τῶν οἰκούντων αὐτὴν ἐθνοτήτων, ὡς καὶ πρὸ τῆς ἀπομακρύνσεως ἐκ τῆς Μακεδονίας πάντων τῶν Βουλγάρων προπαγανδιστῶν, ἐμπορικῶν πρακτόρων καὶ διδασκάλων. Ὅτι δὲ οἱ Βούλγαροι ἐπίσκοποι καὶ διδάσκαλοι ἐν Μακεδονίᾳ ἀπασχολοῦνται ὑπὸ μόνῃς τῆς πολιτικῆς προπαγάνδας καταφαίνεται ἐξ ἰδιωτικῆς ἀνακοινώσεως Ρώσου ἐν Μακεδονίᾳ προξένου, κατὰ τὰς διαβεβαιώσεις τοῦ ὁποίου «ἐν ταῖς πολυαριθμῶσι βουλγαρικῆς σχολαῖς τῆς Μακεδονίας οἱ μαθηταὶ οὐδὲν διδάσκονται, ἐξέρχονται δὲ τῶν σχολῶν ἀγράμματοι μὲν, ἀλλὰ βαθείως φανατισμένοι ὑπὸ τῆς ἰδέας τῆς ἰδρύσεως μεγάλης Βουλγαρίας καὶ καταδιώξεως ἐκείνων ἐκ τῶν Μακεδόνων, οἵτινες ἀρνοῦνται ν' ἀποκαλέσωσιν ἑαυτοὺς Βουλγάρους». Αἱ τουρκικαὶ Ἀρχαὶ κατὰ τὰς ἐν βουλγαρικῆς σχολαῖς ἐρεῦνας αὐτῶν, ἀνεκάλυψαν ἐν αὐταῖς οὐ μόνον πληθὺν ἐπιληψίμων πολιτικῶν φυλλαδίων καὶ βιβλίων, ἀλλὰ τὸ χερίστον καὶ ὀλοκλήρους ἀποθήκας ὄπλων. Οἱ Βούλγαροι ἱερεῖς καὶ διδάσκαλοι, οἱ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις καὶ ταῖς σχολαῖς διοριζόμενοι ὑπὸ τῶν ἐπισκόπων, ὑποδεικνύονται αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ ἐν Σόφια μακεδονικοῦ Κοιμιτάτου καὶ τῶν τμημάτων αὐτοῦ ἐν Σκοπελίοις, Θεσσαλονίκῃ, Μοναστηρίῳ, Ἀδριανουπόλει καὶ Βελεσοῖς. Τὰς μισθοδοσίας αὐτῶν οἱ διδάσκαλοι λαμβάνουσιν ἐκ τοῦ ἀποθεματικοῦ βουλγαρικοῦ κεφαλαίου. Κατὰ τὰ λεγόμενα δὲ τοῦ αὐτοῦ Ρώσου προξένου καὶ σερβικαί, καὶ ἐλληνικαὶ σχολαὶ εἶνε ἄξιοι ἐπαίνου καὶ ὑπολήψεως, διότι τὸ προσωπικὸν αὐτῶν ἀποτελεῖται ὑπὸ ἀνθρώπων ἀνεπτυγμένων, ἐπιλαμβανομένων σπουδαίως τοῦ ἔργου αὐτῶν, ὅπου δὲ μεταξὺ τοῦ σλαβικοῦ πληθυσμοῦ ἰδρύεται σχολὴ σερβικὴ, ἐκεῖ κλείεται ἡ βουλγαρικὴ, ἐπειδὴ οἱ γονεῖς προτιμῶσι ν' ἀποστέλλωσι τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς τὰς σερβικὰς σχολὰς, ἔνθα δὲν διαφθείρουσιν αὐτὰ, δὲν διδάσκουσιν εἰς αὐτὰ τίνι τρόπῳ νὰ δολοφονῶσιν ἀπὸ τοῦ ἀσφαλοῦς καὶ πῶς νὰ πυρπολῶσι τὰς οἰκίας καὶ τὰς σχολὰς. Ἀτυχῶς ὅμως αἱ τουρκικαὶ Ἀρχαὶ, δελεαζόμεναι ὑπὸ τῶν Βουλγάρων διὰ τοῦ χρυσοῦ, σπανίως ἐπιτρέπουσιν εἰς τοὺς Σέρβους νὰ ἰδρῶσιν ἰδίαις σχολὰς, ὑπάγουσαι αὐτοὺς βιαιῶς ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Βουλγάρου Ἐξάρχου... Ὁ Ἐξάρχος τῶν Βουλγάρων Ἰωσήφ δὲν φαίνεται ἐπίσης ἀμέτοχος τῶν ἐνεργειῶν τῆς ἐν Μακεδονίᾳ βουλγαρικῆς προπαγάνδας, διαθέτων δὲ ἐτησίως τρία ἑκατομμύρια φράγκων, δύναται πάντοτε νὰ περιποιῆται καὶ ἐξαγοράζῃ τὰς τουρκικὰς Ἀρχὰς ἐν αὐτῇ τῇ Κωνσταντινουπόλει καὶ νὰ ὑπερασπίξῃ τὰς ἐγκληματικὰς πράξεις τῶν Βουλγάρων ἐπισκόπων. Λυπηρὸν, ὅτι αὐτῇ ἡ Πύλη θεωρεῖ ἑαυτὴ ὠφελίμους τὰς διαπραττομένας ὑπὸ τῶν πρακτόρων τοῦ μακεδονικοῦ Κοιμιτάτου δολοφονίας.

«Ἡ ἰδέα τῆς ἐκδικήσεως καὶ τῶν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς δολοφονιῶν βαθείως ἐρριζώθη ἐν τοῖς μέλεσι τοῦ Κοιμιτάτου» παρατηροῦσιν αἱ «Εἰδήσεις τῆς Πετροπόλεως». «Τὸ μακεδονικὸν Κοιμιτᾶτον ἐνεργεῖ ὑπὲρ τῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ χρηματικὰς ἐκβιάσεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας στένει ὁ πληθυσμὸς, αἱ δὲ δανειοφόροι αὐτοῦ ὁμολογίαι, ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν

μακεδονοῦ Κομιτάτου, ὡς διατελοῦντι εἰς στενάς καὶ ἀμέσους σχέσεις μετὰ τῶν ἐν Σόφια ἡγετῶν αὐτοῦ. «Σκοπὸς τοῦ Κομιτάτου, κατὰ τὰ λεγόμενα τοῦ Ἐξάρχου, τυγχάνει ἢ ἐπίτευξις μεταρρυθμίσεων ἐν Μακεδονίᾳ, ὁ διορισμὸς χριστιανοῦ διοικητοῦ καὶ ἀστυνομίας ἐκ χριστιανῶν, ἐνὶ λόγῳ ἢ διαρρυθμίσις τῆς Μακεδονίας παρεμφερῶς πρὸς τὴν Ἀνατολικὴν Ρωμιλίαν». Μετὰ τοιαύτην δὲ τινὰ διαρρυθμίσειν εὐνόητον ἀποδάνει, ὅτι καθίσταται λίαν εὐχερὴς ἢ κατάληψις αὐτῆς ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἀνακλιματῆ, ὡς συνέθη καὶ ἡ τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμιλίας κατάληψις.

Ἐν Σκοπείῳ ὁ κ. Βόζιν ἔσχε συνέντευξιν μετὰ τοῦ Ρώσου προξένου καὶ τῶν μᾶλλον διακεκριμένων ἡγετῶν Βουλγάρων καὶ Σέρβων, ἰδοῦ δὲ ἐν παρόδῳ ὅποιας εἰδήσεις δημοσιεύει (ἀριθ. 9010, «Νέος Χρόνος».) «Ἀρχομένου τοῦ 18ου αἰῶνος 60 χιλιάδες Σέρβων ἐγκατέλιπον τὰ Σκόπεια καὶ τὰ περίξ αὐτῶν καὶ μετόκησαν εἰς Οὐγγαρίαν· τὰ μέρη αὐτῶν κατέλαβον τότε οἱ Ἄρναουται, οἵτινες νῦν κατεπλημμύρησαν τὴν Παλαιὰν Σερβίαν». Πᾶσαι αὗται αἱ ἱστορικαὶ εἰδήσεις, καθ' ὅλοκληρίαν ἀκριβεῖς, μαρτυροῦσι περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν Σέρβων ἐπὶ τῆς πρωτοθρόνου ταύτης ἐπαρχίας τοῦ πάλαι ποτὲ ἀκμάσαντος Πατριαρχείου τοῦ Ἰπεκίου.

«Τὸ βιλαέτιον τῶν Σκοπείων, κατὰ τὴν σύγχρονον τῶν πραγμάτων κατάστασιν, ἔχει μεγίστην στρατηγικὴν σημασίαν, ἐπειδὴ χρησιμεύει ὡς σφῆν, κειμένη μετὰ τῶν τεσσάρων κρατῶν: Μαυροβουνίου, Αὐστρίας (Βοσνίας), Σερβίας καὶ Βουλγαρίας καὶ ὡς ὄχυρμα, ἐμποδίζον τὴν πρὸς τοὺς λιμένας τοῦ Αἰγαίου ἄγουσαν. Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι οἱ λιμένες οὗτοι εἶνε συνδεόμενοι μεθ' ὅλοκληρου τοῦ ἱστορικοῦ μέλλοντος τῆς Αὐστρίας, Σερβίας καὶ Βουλγαρίας.

«Ἐν τῷ βιλαετίῳ τῶν Σκοπείων πολιτικὴν προπαγάνδαν διατηροῦσιν οἱ Αὐστριακοὶ μετὰ τῶν Ἰησουϊτῶν, οἱ Βούλγαροι καὶ οἱ Σέρβοι. Ὑπὸ ἔποψιν ἐκτάσεως, ὡς καὶ ὑπὸ ἔποψιν εὐρέος προγράμματος ἢ βουλγαρικῆ Προπαγάνδα ἐν Μάκεδονίᾳ φαίνεται σπουδαιότερα καὶ ἐπικινδυνωτέρα διὰ τὴν εὐρωπαϊκὴν ἡσυχίαν.

«Ἐν ᾧ δὲ ἡ σφῆρα τῆς αὐστριακῆς καὶ σερβικῆς δράσεως περιορίζεται εἰς τινὰ μόνον τμήματα καὶ φέρε: νόμιμον ἐξωτερικὸν χαρακτήρα: οἱ Βούλγαροι ἀπ' ἐναντίας ἀναφανδὸν ἀπαιτοῦσι τὴν συνένωσιν ἀπάσης τῆς Μακεδονίας, τὰ δὲ κομιτᾶτα αὐτῶν ὡς κύριον σκοπὸν θεωροῦσι τὴν ἐπανάστασιν». «Ὁ σλαβομακεδονικὸς πληθυσμὸς ὅμως εἶνε ἀκατάλληλος δι' ἐπανάστασιν, διότι θέλει ἔχει ὡς ἄμεσον ἀποτέλεσμα τὸν ὄλεθρον τοῦ χριστιανικοῦ πληθυσμοῦ, ἐνεκα τῆς γειτνιασεως τῆς ἀρχιπέλου καὶ ἀείποτε ἐξωπλιμένης τουρκικῆς Ἀλβανίας, ὡς καὶ ἐνεκα τῆς παρουσίας ἰκανῆς στρατιωτικῆς τουρκικῆς δυνάμεως ἐν Μακεδονίᾳ. Τὸ εὐρωπαϊκὸν δημόσιον γινώσκει ἤδη τὸν κανονισμὸν τοῦ ἀναρχικοῦ μακεδονικοῦ Κομιτάτου. «Ὁ Νέος Χρόνος» ἐδημοσίευσεν τὰ κυριώτερα αὐτοῦ ἄρθρα, ἅτινα, ὡς καθ' ὅλοκληρίαν ἀξιόπιστα, δὲν δυνάμεθα νὰ παρίδωμεν καὶ ἀντιπαρέλθωμεν ἐν σιγῇ. Ἰδοῦ πῶς λέγουσιν ταῦτα: «Τὰ ἐξοπλιζόμενα στίφη διοργανοῦνται καὶ ἐξοπλίζονται ὑπὸ τῶν διαφόρων ἐπαρχιακῶν ἐπαναστατικῶν κομιτάτων, (ἐξ οὗ ἐξάγεται, ὅτι τὰ κομιτᾶτα ταῦτα, τὰ ὑφιστάμενα ἐν ταῖς μακεδονικαῖς πόλεσιν ὑπὸ

τὴν προεδρείαν τῶν Βουλγάρων ἐπισκόπων, δὲν ἀπρακτοῦσιν). Ὅπλα ἀποστέλλονται αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ κεντρικοῦ Κομιτάτου, ἀλλὰ τὰ στίφη ταῦτα ἐκτὸς τούτου ὑποχρεοῦνται νὰ καταβάλωσι πᾶσαν προσπάθειαν ὅπως, κατὰ τὸ δυνατόν, προμηθεύωνται ὅπλα καὶ πυρίτιδα, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν εὐρίσκονται τοιαῦτα ἐν τοῖς ὄρισις τῆς δράσεως αὐτῶν. Τὰ μέλη τῶν σιφῶν τούτων ὑποχρεοῦνται νὰ θανατώνωσι τὰ πρόσωπα, ἅτινα θὰ ὑποδειχθῶσιν αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ Κομιτάτου. Μετὰ τὴν διαταγὴν τοῦ κομιτάτου τὰ στίφη ὀφείλουσι νὰ ἐγείρωσιν ἐπανάστασιν, πρὸ τούτου δὲ ὑποχρεοῦνται ὅπως προτοιμάζωσι καὶ διοργανῶσιν αὐτήν. Τὰ πολιτικὰ ἐγκλήματα ἐπιτρέπονται τοῖς στίφεσιν, ἅτινα ἔχουσι τὸ δικαίωμα ν' ἀποκτείνωσι πρόσωπα, ἀντιστάμενα ἢ κωλύοντα τὴν ἐπίτευξιν τῶν ἐπιδιωκομένων σκοπῶν· αἱ τοιαῦται ὅμως περιπτώσεις ἐγκαιρῶς δεόν νὰ κοινοποιῶνται εἰς Σόφιαν καὶ κατὰ τὸ δυνατόν πρέπει νὰ ἐκζητῆται ἢ ἀπόφασις ἐκάστης δολοφονίας. Αἱ ἀποφάσεις καὶ διατάξεις τοῦ Κομιτάτου διαβιβάζονται τοῖς στίφεσι δι' ἰδιαιτέρων διαγγελῶν. Αἱ γυναῖκες καὶ οἱ παῖδες, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δεόν νὰ μὴ γινώσκωσι τὰς ὀριζόμενας προγραφάς, ἐπειδὴ οὗτοι συνήθως δὲν δύνανται ν' ἀνθέξωσιν εἰς τὰς ἀνακρίσεις καὶ τὸν ἐξαναγκασμὸν εἰς μαρτυρίαν ἐκ μέρους τῶν Ἀρχῶν. Τὰ μέλη τῶν σιφῶν στεροῦνται τοῦ δικαιώματος νὰ ἐπισκέπτωνται τοὺς οἰκεῖους αὐτῶν, ἄνευ ἀδείας τῶν ἐπαρχιακῶν κομιτάτων. Ἐπίσης δὲν ἐπιτρέπεται ταῖς συμμορίαις νὰ ἐγκαταλείπωσι τὰ ὄρια τῆς προδιωρισμένης αὐταῖς περιφερείας. Ἐξαιρέσεις γίνεται μόνον ἐν ἀνάγκῃ μεγίστη, ὅπως διασωθῶσιν ἐκ τῆς καταδιώξεως τῶν ἀρχῶν. Ἀπαγορεύεται εἰς τὰ μέλη τῶν συμμοριῶν νὰ εὐρίσκωνται εἰς ἀλληλογραφίαν πρὸς ἄλληλα. Αἱ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸ Κομιτάτον συνενόησεις δεόν νὰ γίνωνται πάντοτε προφρονικῶς. Αἱ περὶ δολοφονίας διαταγαὶ διαβιβάζονται ὑποχρεωτικῶς ἐγγράφως. Αἱ συμμορίαι ἀπαρτίζονται ἐκ 5-6 μελῶν καὶ τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τοῦ γραμματέως, οἵτινες διορίζονται ἐκ Σόφιας.

«Ἡ συνθήκη τοῦ ἁγίου Στεφάνου καὶ τὸ σχέδιον τοῦ κόμητος Ἰγνάτιεφ λέγει ὁ κ. Βόζιν, «ἔδωκαν ἀφρητίαν εἰς ὄνειροπολήματα μεγάλης Βουλγαρίας. Ἀρχικῶς ἢ Προπαγάνδα ἔφερε χαρκατῆρα νόμιμον. Κύριον ὄπλον ἐχρησίμευεν ἡ θρησκευτικὴ προπαγάνδα, ἥτις πάντας τοὺς Μακεδόνας Σλαῦους ὑπήγαγεν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ σχισματικοῦ Βουλγάρου Ἐξάρχου. Πᾶς ὅστις γίνεται ἐξαρχικός, μεταβάλλεται καὶ εἰς Βούλγαρον. Ἐπὶ τοῦ πκρόντος ἢ βουλγαρικῆ Προπαγάνδα, ἐλλείψει ἀντιπάλων, ἐποιήσατο μεγάλας προόδους. Οἱ μὲν Σέρβοι ἀπρακτοῦσιν, οἱ δὲ Τούρκοι ἐξηγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνωτάτων ὑπαλλήλων μέχρι τοῦ τελευταίου Ζαπτιέ». Οἱ Ἕλληνες καὶ Σέρβοι παράγοντες ἐν Μακεδονίᾳ δὲν δύνανται νὰ προσφύγωσιν εἰς τὰ αἰσχρὰ καὶ ἐπονεῖδιστα ἐκείνα μέσα, πρὸς τὰ ὅποια ἐκπαλα καταφεύγουσιν οἱ Βούλγαροι· ἀλλὰ εἰ νὰ εἴπη τις καὶ περὶ τῶν τουρκικῶν Ἀρχῶν, πωλοσῶν τὰς κτήσεις καὶ τὴν γῆν τοῦ ἑαυτῶν Παδισσάχ; Τῇ βοηθείᾳ τῶν τελευταίων τούτων οἱ Σλαῦοι τῆς Μακεδονίας ὑπήχθησαν ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ Βουλγάρου Ἐξάρχου καὶ ἐστερήθησαν τοῦ δικαιώματος νὰ ὑπαχθῶσιν ὑπὸ τὰ Πατριαρχεῖα!

ραν, οὐδεμία δὲ προξενικὴ ἔκθεσις ἀναφέρει περὶ αὐτῶν. Οἱ Τοῦρκοι «παρρηθεῖ ὁ κ. Ζηνόβιεφ», δὲν ἀστείουονται· οὗτοι προσεποιούντο, ὅτι δὲν βλέπουν τὰς ὑπὸ τῶν καθολικῶν ἡγετῶν διενεργουμένας δολοφονικὰς ἀποπειράς κατὰ τῆς ζωῆς τῶν Ἑλλήνων καὶ Σέρβων· ὅτε ὁμοῦ τὰ κομιτάτα κατεχράσθησαν τῆς ὑπομονῆς αὐτῶν ἤρξαντο νὰ σχηματίζονται καὶ τὰ τουρκικὰ ἀντικομιτάτα, σαφῶς καὶ ἐντόνως ἐηλώσαντα: ὅτι δι' ἕκαστον δολοφονησόμενον Ὀθωμανόν, θὰ κατασφάζωσιν εἴκοσι Βουλγάρους, οὓς πρῶτους ἤθελον συναντήσῃ». Σκοποὶ τίμιοι, ἀεξακολουθεῖ ὁ κ. Ζηνόβιεφ, δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῶσιν διὰ τοιούτων ρυπαρῶν χειρῶν καὶ τοιούτων στυγερῶν μέσων, ἅτινα ἔθηκαν εἰς χρῆσιν οἱ παράγοντες τῶν κομιτάτων! Οὗτοι ἀνευλαδῶς μετέστρεψαν εἰς ὄπλα τὰ σεβαστότερα ἱερὰ τῆς Προπαγάνδας, τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Σχολήν! Ἄρά γε αὐτοὶ οὗτοι δὲν ὀνομάζουσι τὴν ἱεραρχίαν αὐτῶν πολιτικούς δολοφλόκους καὶ ἀπαταϊῶνας; Ἄρά γε ἡ σχολὴ αὐτῶν εἶνε ἀπηλλαγμένη πολιτικῶν δολοφόνων, εἴτε ἐκουσίῳ τοιούτων; Ἡ ἔλλειψις ἐσωτερικῆς θεοσεβείας ἐκ τῆς καρδίας τοῦ εὐγενοῦς Βουλγάρου, οὐδέποτε ἴσως καὶ οὐδαμῶς ἀνεφάνη μετὰ τοσαύτης λυπηρᾶς ἐκφάνσεως, ὅσον ἐν τῷ ἐγωϊστικῷ ἔργῳ τῶν συμμοριῶν τούτων, αἵτινες φρονέουσιν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς, προβαίνουσιν εἰς χρηματικούς ἐκβιασμούς, τῇ παρουσίᾳ τοῦ ἐγγχειριδίου, καὶ μεταβάλλουσι διὰ τῆς βίας τοὺς λειτουργοὺς τοῦ Ὑψίστου εἰς ἀμειλίκτους καὶ φανατικούς ἐχθροὺς πάσης ἐτέρας ἐθνότητος τῆς Μακεδονίας... Τελευτῶν ὁ κ. Ζηνόβιεφ, ἐκφράζει τὴν ἀπορίαν του: διατί οἱ Ρῶσοι, προστάται παντός τοῦ ἐν τῷ Αἴμῳ Σλαυϊσμοῦ, ὑποχρεοῦνται νὰ ὑπομείνωσι τὸν φοβερὸν ἀνταγωνισμόν, ὃν τὰ μακεδονικὰ κομιτάτα ἐκήρυσαν κατὰ τῶν Μακεδόνων Σέρβων; (περὶ Ἑλλήνων καὶ Ρωμούνων ὁ κ. Ζηνόβιεφ ἐλησμένης νὰ ὀμιλήσῃ). Ὁ κ. Ζηνόβιεφ ἀπορεῖ: «Διατί τοῦτο τὸ σλαυϊκὸν αἷμα πρέπει νὰ θεωρητῆαι πολυτιμότερον τοῦ ἐτέρου σλαυϊκοῦ αἵματος;» Περὶ τούτου ὁμοῦ δέον νὰ ἐρωτηθῇ ὁ κόμης Ἰγνάτιεφ καὶ ὁ κ. Ποπεδονόστσεφ. Δι' ἡμᾶς καθίσταται ἀκατάληπτον: Διατί ὁ κ. Ζηνόβιεφ τὸ μὲν σλαυϊκὸν αἷμα θεωρεῖ πολυτιμόν, τὸ δὲ ἑλληνικὸν καὶ ρωμουνικὸν ἀνάξιον προσοχῆς; Ἄλλὰ διατί λησμονοῦμεν, ὅτι οἱ Ἕλληνες μετέδωκαν ἡμῖν τὸν χριστιανισμόν, ὡς καὶ τὴν ἔσω καὶ θύραθεν σοφίαν, δι' ἧς ἡ Ρωσσία, γενομένη ὀρθόδοξος, κατέστη συγχρόνως χώρα πανίσχυρος; Ὅθεν τὸ καθῆκον καὶ ἡ ὑποχρέωσις ἐπιβάλλουσιν εἰς τὴν Ρωσσίαν νὰ μεριμνήσῃ τοῦλάχιστον περὶ τῆς διαφυλάξεως τοῦ ἑλληνικοῦ αἵματος καὶ τῆς περιφρουρήσεως τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τῶν δολοφόνων τοῦ μακεδονικοῦ Κομιτάτου.

Ἀμφίβολον ἐὰν ποτὲ οἱ Ρῶσοι, οἱ Ἕλληνες, οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Ρωμῶνοι ἤκουσαν ἐκ τοῦ στόματος σημαίνοντων Βουλγάρων τὴν ἀναγνώρισιν, ἣν ὠμολόγησε κατ' Ἀπρίλιον (1901) ὁ Βουλγάρος Ὑπουργὸς τῶν Ἐξωτερικῶν, κ. Δάνεφ πρὸς τὸν συνεργάτην τῆς ἐν Βουκουρεστίῳ ἐφημερίδος «Adewerul»: «Αἱ τάσεις τοῦ μακεδονικοῦ Κομιτάτου» εἶπεν ὁ κ. Δάνεφ, «ἐλέγχονται ἐν μεγίστῳ βαθμῷ ἄσκοποι. Ἡ Μακεδονία οἰκεῖται οὐ μόνον ὑπὸ Βουλγάρων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ Ἑλλήνων, Ρωμούνων, Σέρβων καὶ Τοῦρκων.

Διατί δὲ πᾶσαι αὗται αἱ ἐθνότητες δὲν παραπονοῦνται τόσον, ὅσον οἱ Βούλγαροι ἐπὶ τῇ γελοίᾳ αὐτῶν μερίμνῃ περὶ Μακεδονίας; Ἡ ἀπάντησις εἶνε εὐκολοῦς: «διότι, λέγει ὁ κ. Δάνεφ, οἱ Ἕλληνες, οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Βλάχοι ἐν Μακεδονίᾳ περιορίζουσι τὴν ἀρᾶσιν αὐτῶν μόνον εἰς ἰδρύσιν σχολείων καὶ τὴν διαφύλαξιν τῶν θρησκευτικῶν συμφερόντων τῶν ὁμογενῶν αὐτῶν καὶ οὐχὶ εἰς εἰσαγωγὴν ὀπλων καὶ λοιπῶν πολεμοφοδίων καὶ δὲν ἰδρύουσιν ἐπαναστατικὰ κομιτάτα καὶ ἀνταρτικὰς συμμορίας»...

Χρηστὸς Μαυροβούνιος, ὁ κ. Στέφανος Λ. Ἰωάννοβιτς ἐν ταῖς «Ἐλίδεσι τῆς Πετροπόλεως» γράφει τὰ ἐξῆς: «Τίτι τυγχάνει ἄγνωστον, ὅτι ἡ Τουρκία προὐκάλεσεν, — ἀπομωράνασα τὴν Εὐρώπην — τὸν τελευταῖον κατὰ τῆς Ἑλλάδος πόλεμον; Ἄρκετόν ἔσται νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἐν πρὸ τοῦ πολέμου τούτου τάγμα τουρκικοῦ στρατοῦ ἀποπληρωθὲν διήλθε τὰ μέθρια, ἐπέπεσε κατὰ δύο-τριῶν ἑλληνικῶν λόχων, πρὸς τοὺς ὁποίους προὔξενησε μεγάλας ἀπωλείας, ἡ Τουρκία, καίτοι ἐζήτησεν ἐπὶ τούτῳ συγγνώμην παρὰ τῆς Ἑλλάδος, ἐν τούτοις ἀπεράσισεν ὅπως πολεμήσῃ κατ' αὐτῆς. Ἀπεράσισε δέ, διότι κατεῖδεν ὁπίων ἀφθόνων δαφνῶν θὰ ἀπῆλαυεν, αἵτινες ἐκρίνοντο αὐτῇ ἀναγκαῖαι πρὸς ἔξαρσιν τῶν πνευματῶν!!» Ἡδὴ λοιπὸν ἡ Τουρκία προκαλεῖ εἰς τὸν ἀγῶνα πάντας τοὺς Χριστιανούς τῆς Ἀνατολῆς, Ἑλλήνας, Σέρβους καὶ Βουλγάρους...!!!

Ἀπέναντι δὲ τούτων τί πράττει ἡ Ρωσσία; Φιλικῶς διακειμένη τῇ Αὐστρίᾳ καὶ Τουρκίᾳ, ψυχραίμως ἀποβλέπει πρὸς τὰ ὑπὸ τῆς Τουρκίας διαπραττόμενα, ἐπιθυμοῦσα ν' ἀπολαύῃ εἰρήνης καὶ ἂν «πᾶσα γῆ ζυλευθῇ.» Αὕτη κατὰ τὴν σύμβασιν τοῦ 1877 παρεχώρησε τῇ Αὐστρίᾳ τὴν Βοσνίαν καὶ Ἐρζεγοβίνην, ὡς «αἰώνιαν κατάκτησιν», ὡς δικαίως παρατηρεῖ ὁ κ. Σκαλικόβσκυ ἐν τῷ πονήματι αὐτοῦ «Ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τῆς Ρωσσίας, (ἐκδ. ἐν Πετροπόλει 1901), ὁ δὲ πρίγκιψ Βίσμαρκ ἐν τῷ βερολινεῖῳ Συνεδρίῳ τὴν σύμβασιν ταύτην περιεκάλυψε διὰ τῆς φράσεως «προσωρινὴν κατάκτησις», ἄνευ ὁμοῦ προσδιορισμοῦ προθεσμίας.

«Ἄς υποθέσωμεν, λέγει ὁ κ. Στέφανος Ἰωάννοβιτς, ὅτι ἡ Ρωσσία θὰ προέτεινε τὴν ἐξαφάνισιν ἢ ἐκμηδένισιν πάντων τῶν Σέρβων τῆς Σερβίας καὶ τοῦ Μαυροβουνίου καὶ τῶν Σέρβων τῆς Αὐστρουγγαρίας... «Τὰ ἐχθρὰ τῇ Ρωσσίᾳ ἔθνη, Γερμανοί, Ἄγγλοι, Οὐγγροὶ καὶ λοιποὶ ἤθελον ἐπευφημήσῃ τὴν ασοφὴν ταύτην καὶ ἀπὸ τοῦ πολιτισμοῦ ἀπορρέουσιν ἀμεροληψίαν». «Ἄλλ' ὑποθέσωμεν, ὅτι ἡ Ρωσσία προτείνει, ἔστω καὶ τὸ ἐλάχιστον κατὰ τῆς Βουλγαρίας, τότε θὰ ἴδωμεν, ὅτι αὐτὰ ἐκεῖνα τὰ ἔθνη θὰ ρήξωσι τοιαύτην κραυγὴν, ἣτις θὰ ταράξῃ τὸ στερέωμα ἅπαν.»

«Ἐπεθύμουν λοιπὸν τώρα νὰ ἐρωτήσω ἐτέρουσ σλαυοφίλους, πῶς τὸ τοιοῦτον φαινόμενον δέον νὰ ἐρμηνευθῇ; Ἄρά γε ἐσκέφθησαν οὗτοι ποτε, ἐὰν ὑποκρύπτεται τι τὸ παράδοξον καὶ ἐπιβλαβὲς διὰ τὰ καθαρῶς ρωσικὰ συμφέροντα ἐν τῇ πολιτικῇ ταύτῃ, ἣν οὗτοι ἠκολούθησαν καὶ ἀκολουθοῦσιν (ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐν Βουλγαρίᾳ ταύτῃ, ἣν οὗτοι ἠκολούθησαν καὶ ἀκολουθοῦσιν (ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐν Βουλγαρίᾳ ἐμφανίσεως τοῦ ἐκ Γαλιτίας Βενελίν) ἀπὸ πεντηκονταετίας ἤδη, ἐν τῇ τοῦ Αἴμου

πολιτικῆ, ἣτις καθ' ὅλα συμπίπτει πρὸς τὴν πολιτικὴν τῆς Βιέννης, τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τοῦ Βερολίνου» κλπ.

«Τὸ κατὰ τὴν λυπηρὰν διὰ τοὺς Νοτίους Σλαύους ἐποχὴν μετερινίχειον ἀξίωσιν : divide et impera, ὃ Βενελὶν εὖρε κυριολεκτικῶς ἐφαρμοζόμενον ἐπὶ τῶν Βουλγάρων, οὗς ἐθεώρησαν ὡς πολυτίμον εἶρημα καὶ πανταχόθεν ἤρξαντο νὰ ἐργάζονται ὑπὲρ τῆς παλιγγενεσίας αὐτῶν»...

Ἄλλ' ἢ προπαγάνδα, τὰ κέντρα τῆς ὁποίας εὕρισκοντο ἐν τοῖς ὑπουργείοις τῆς Βιέννης καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐν μέρει δὲ καὶ ἐν τοῖς κύκλοις τῶν σλαυοφίλων, μετέθηκε ταχέως τὰς ἐνεργείας αὐτῆς ἀπὸ τῶν βουλγαρικῶν εἰς τὰς σερβικὰς χώρας, Μακεδονίαν καὶ Παλαιὰν Σερβίαν. Τὰ πάντα ἐτέθησαν εἰς ἐφαρμογὴν, ἀστυνομία, θρησκεία, (ἐν τῷ προσώπῳ τῆς Ἐξαρχίας) χρήματα, εἰρκτή, βασιανιστήρια, καταστροφὴ καὶ ἐξοβελισμὸς τῶν σερβικῶν μνημείων, ὅποτε δὲ πάντα ταῦτα ἐθεωρήθησαν ἀνεπαρκῆ, τότε προσέφυγον εἰς συνεχεῖς δολοφονίας, τελευταίως δὲ καὶ εἰς τὰς ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς ἐπιθέσεις. Ἐν τούτοις καὶ μεθ' ὅλην ταύτην τὴν πεντηκονταετη πολυσχιδῆ ἐργασίαν πρὸς ἐκβουλγαρισμὸν τῆς Μακεδονίας, αὕτη παρέμεινε καὶ πάλιν ὡς καὶ πρότερον ἦτο, σερβικὴ χώρα ὑπὸ ἔποψιν ἐθνογραφικὴν (1).

Εἰς τοὺς Ἕλληνας τοιαύτη φιλαλήθης ἀνακάλυψις τῶν σκευωριῶν τῶν Ρώσων παμβουλγαριστῶν καὶ τῆς αὐστριακίζουσας ρωσικῆς διπλωματίας, παρίσταται οὐχὶ ἄμοιρος ἐνδιαφέροντος.

«Τῷ ἔτει 1895 ἡ τουρκικὴ Κυβέρνησις ἐπέτρεψε τὴν ἰδρύσιν σερβικῶν σχολῶν ἐν Μακεδονίᾳ καὶ ἤρξατο ἠγιώτερον νὰ διάκηται πρὸς τὸ ὄνομα Σέρβος, καίτοι ἐπισήμως δὲν ἀπέδέξατο τοῦτο. Μετὰ παρέλευσιν δύο-τριῶν μόλις ἐτῶν, λέγει ὁ κ. Ἰωάννοβιτς, τὸ πᾶν ἐν Μακεδονίᾳ ἤλλαξεν ὄψιν, οἱ Βούλγαροι καὶ ὁ Βουλγαρισμὸς ἤρξαντο νὰ διαλύωνται, οὐχὶ καθ' ἡμέρας ἀλλὰ καθ' ὥρας. Ὁ χρηματιστὴς ἐκεῖ Βούλγαρος πρᾶκτωρ Ριζωφ, (γνωστὸς ἡγέτης καὶ συγγραφεὺς εἰδικῶν πινάκων ἐθνογραφικῶν περὶ τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Μακεδονίας), ἐγκατέλιπε τὴν Μακεδονίαν καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Βουλγαρίαν, ἐνθα ἐξέβηκεν, ὅτι οἱ πεντηκονταεταεῖς κόποι καὶ μόχθοι τῶν Βουλγάρων καὶ τῶν φίλων αὐτῶν ἐν Μακεδονίᾳ ἀπώλοντο μάτην ἐντὸς 2—3 ἐτῶν καὶ ὅτι δέον ἦ νὰ παύσῃσι πᾶσαν περὶ αὐτῆς μέριμναν ἢ νὰ ἐργασθῶσι καὶ λάβωσι μέτρα ἀποφασιστικά!» Καὶ ἰδοὺ ἀναφαίνεται τὸ μακεδονικὸν Κομιτάτον, ὅπερ προέβη εἰς μέτρα ἀποφασιστικά, δολοφονοῦν ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς σημαίνοντας Ἕλληνας καὶ Σέρβους!

Εἰς μάτην δύναται τις νὰ ἐλπίζῃ, ὅτι τὸ μακεδονικὸν ἀναρχικὸν Κομιτάτον, συνεπίεξ τῆς συλλήψεως ἐνίων αὐτοῦ μελῶν, θέλει παύσῃ τὰς ἐνεργείας αὐτοῦ, ἐφ' ὅσον ἐν Κωνσταντινουπόλει μὲν διαμένει ὁ Βούλγαρος Ἐξάρχος, ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ οἱ σχισματικοὶ Βούλγαροι ἐπίσκοποι, πράκτορες, ὅτινες θεωροῦνται πρόεδροι τῶν

1) Σημ. Ἐννοεῖ ὁ συγγραφεὺς τὸ τμήμα ἐκεῖνο τῆς Μακεδονίας, ἐνθα ἐπικρατεῖ τὸ σλαυικὸν στοιχεῖον.

μακεδονικῶν τμημάτων τοῦ ἐν Σόφια ἀναρχικοῦ Κομιτάτου. Πάντες οἱ Σέρβοι παράγοντες ἐδολοφονήθησαν ἢ ἐπληρώθησαν, τῇ βουλήσει τοῦ μητροπολίτου Συνεσίου, ὅπερ διαβεβαίωσιν οἱ ἐν Σκοπεῖσι Σέρβοι.

Καιρὸς λοιπὸν ὅπως καὶ οἱ Ἕλληνες, οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Ρωμοῦνοι ἰδρῶσιν ἐν Μακεδονίᾳ ἀντικομιτάτα κατὰ τῶν Βουλγάρων καὶ ν' ἀποκτείνωσι τοὺς Βουλγάρους προπαγανδιστὰς οὐχὶ ἐξ ἐνέδρας, ἀλλ' ἐν τῷ φανερῷ καὶ κατὰ στήθους, ἀντὶ μιᾶς κεφαλῆς ρίπτοντες 20 «χονδροκεφάλους» Βουλγάρους, ἀρχὴν ποιούμενοι ἀπ' αὐτῶν τῶν ψευδεπισκόπων Βουλγάρων ἐν τοιαύτῃ μόνον περιπτώσει δύναται τις νὰ ἐλπίσῃ, ὅτι θέλει περισταλῆ ἡ βουλγαρικὴ προπαγάνδα καὶ ὁ Βόρις Σαράφωφ, ὅστις εὐχαρίστως διέρχεται τὸν καιρὸν του ἐν ταῖς φυλακαῖς (1) τῆς Σόφιας, δὲν θὰ δύναται νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τὸν ἐπισκεψάμενον αὐτὸν συνεργάτην τοῦ «Νέου Χρόνου», ὅτι σκοπὸν ἔχει νὰ λυτρώσῃ τὴν Μακεδονίαν, καὶ ὅτι ἐργάζεται ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῶν κατοίκων αὐτῆς, ὅτινες (Ἕλληνες, Σέρβοι καὶ Βλάχοι) οὐδόλως ἀνέστηκαν εἰς αὐτὸν τὴν ὑψηλὴν ταύτην ἐντολήν. Ὁ Σαράφωφ μάλιστα εἶνε βέβαιος, ὅτι ὑποστηρίζεται ὑπὸ τῆς κοινῆς ἐν Εὐρώπῃ γνώμης, καὶ ὅτι ἐν ταῖς βουλαῖς Γαλλίας, Ἀγγλίας, Ἰταλίας καὶ Αὐστρίας ὑπάρχουσι βουλευταί, ἔτοιμοι νὰ ἐπέμβωσιν ἐν ὀνόματι τῆς ἀνθρωπότητος ὑπὲρ τῆς τύχης τῆς ἀτυχοῦς χώρας. Ὁ τλήμων ἡγέτης—δολοφόνος—δὲν ἐννοεῖ κατὰ πόσον ἐξέβηκε καὶ παρέβλαψε τὸ ἔργον τῆς Βουλγαρίας! Παρὰ τῆς Ρωσσίας λέγει οὗτος, δέον οὐδὲν ν' ἀναμένωσι, διότι αὕτη, κατὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ, θέλει ἐξακολουθήσῃ τὴν ἀναβολὴν τοῦ ζητήματος καὶ ὑποστηρίξῃ τὸ ὑφιστάμενον καθεστῶς, ἄχρις ὅτου ἀποφασισθῇ ὁ διαμελισμὸς τῆς Τουρκίας· ἐὰν λοιπὸν τοῦτο οὕτως ἔχη, διὰ ποίων χειρῶν διανοεῖται νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Μακεδονίαν ὁ Σαράφωφ; Εἶνε πεπεισμένος οὗτος, ὅτι τὸ μακεδονικὸν Κομιτάτον θέλει ἐξακολουθήσῃ ἐργαζόμενον ἐν Μακεδονίᾳ, ὡς καὶ πρότερον δραστηρίως, ὅτι θὰ ἐνισχύσῃ τὴν προπαγάνδα του καὶ θὰ μεταφέρῃ αὐτὴν εἰς Σερβίαν, ἐνθα θέλει ἰδρῶσῃ κομιτάτων.

Κατὰ τὴν ἐξελισσομένην δὲ κατ' αὐτοῦ δίκην ὁ κ. Σαράφωφ διατελεῖ παντελῶς ἥσυχος. Καὶ διατὶ ὅχι, ἀφ' οὗ γινώσκει, ὅτι ὁ Πέτκα Καραβέλωφ, ὁ ἀμειλικτος οὗτος τῶν Ἑλλήνων καὶ Σέρβων ἐχθρὸς, δὲν θέλει ἐγκαταλίπει αὐτὸν ἄνευ προστασίας;

Ὁ κ. Α. Ἀμφιθεάτρωφ γράφει ἐκ Σκοπεῖων, «ὅτι οἱ Βούλγαροι δὲν φείδονται τῶν ἐργασιῶν εἰς διαφθορὰς πολιτικὰς, ὅπερ ἰδίᾳ καταφαίνεται κατὰ τὰς πρὸς τοὺς Σέρβους συγκρούσεις αὐτῶν» (ἀκούετε κ.κ. Πανοσλαυῖσταί;) «οἱ Σέρβοι» λέγει, «δὲν δύναται νὰ ὑποστηρίξωσι προπαγάνδα Σερβισμοῦ μεταξὺ Σέρβων, οἱ Βούλγαροι ὅμως δύναται νὰ ὑποστηρίξωσιν αὐτὴν τόσον κατὰ τῶν Ἑλλήνων, ὅσον καὶ κατὰ τῶν Σέρβων». Ἐν Σκοπεῖσι ὁ κ. Ἀμφιθεάτρωφ, «ὁ διάσημος οὗτος δημοσιογράφος» ὡς τὸν ὠνόμασαν δυστυχῶς αἱ ἑλληνικαὶ ἐφημερίδες Κωνσταντινουπόλεως, ἐγνώ-

1) Σημ. Ε. Ὅτε συνεργάτης τὸ παρὸν δημοσίευμα ὁ γνωστὸς πρῶην πρόεδρος τοῦ μακεδονικοῦ Κομιτάτου Σαράφωφ διατελεῖ φυλακισμένος.

ρισε πλείστας ὑποθέσεις, ἐν αἷς ἡ ἀστυνομία ὑπεστήριξε τοὺς Βουλγάρους κατὰ τῶν Σέρβων μεθ' ὅλα τὰ ὀφθαλμοφανῆ δίκαια τῶν τελευταίων.

Ὁ ἐν Βιτωλίαις Σέρβος Πρόξενος ὑπολογίζει τοὺς ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτοῦ ὀλοφονηθέντας ὑπὸ τῶν Βουλγάρων Σέρβους κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη περὶ τοὺς 50, ὁ δὲ Σέρβος Πρόξενος Σκοπείων τοὺς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σκοπείων εἰς 58. Ἡ ἐν Σόφια βουλγαρική Σχολὴ κατὰ τὰς μαρτυρίας τοῦ κ. Ἀμφιθεάτρωφ, φίλου τῶν Βουλγάρων, χρησιμεύει ὡς πурέссουτα ἐστία τῆς ἐπαναστατικῆς προπαγάνδας, οἱ δὲ ἡγέται αὐτῆς ἐν Θεσσαλονίκῃ, Μοναστηρίῳ καὶ Σκοπείοις εἶνε τοῖς πᾶσι γνωστὸν κατ' ὄνομα (ἐφημερίς «Ρωσσία» ἀρ. 701), καὶ πρὸς τοὺς δοκτυλοδεικτούμενοι, ἐν πάσῃ ἐλευθερίᾳ περιδιὰβάζουσιν ἀνὰ τὰς ἡδύς, κατὰ τὴν παροιμίαν «ἄπιastos κλέφτης, καθάριος νοικοκύρης».

Ἀποστέργων ὁ κ. Ἀμφιθεάτρωφ νὰ παραδεχθῆ, ὅτι ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σκοπείων καὶ καθ' ὅλου εἰπεῖν ἐν τῇ βορείῳ Μακεδονίᾳ ζῶσι Σέρβοι, ἐξετάζων δὲ τοὺς Μακεδόνους χωρικοὺς, πείθεται, ὅτι οὗτοι δὲν εἶνε οὔτε Βούλγαροι οὔτε Σέρβοι, ἀλλὰ μεσάζων τις λαός, (καὶ τοῦτο παρήγορον), ὅστις μετ' ἴσης εὐκολίας δύναται νὰ μετατραπῆ ἐξ ἴσου καὶ εἰς Σέρβους καὶ εἰς Βουλγάρους. Ἐπειδὴ ὁμοῦ δ κ. Ἀμφιθεάτρωφ ἀγνοεῖ τὴν ἱστορίαν τῶν Σέρβων καὶ τῶν Βουλγάρων, ἐτι δὲ μᾶλλον τὴν ἐθνολογίαν ἀμφοτέρων τούτων, διὰ τοῦτο τὰ πορίσματα αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῶσι τὸ παράπαν πειστικά. Ὡς συμπέρασμα ὁ κ. Ἀμφιθεάτρωφ ἐξάγει, ὅτι κατὰ τ' ἀποτελέσματα τῆς Προπαγάνδας οἱ Σέρβοι κατὰ πολὺ ἔμειονέκτησαν τῶν Βουλγάρων, ὅτινες — δέον ν' ἀποδώσωμεν αὐτοῖς δικαιοσύνην — δὲν εἶνε ἐκ τῶν χασκόντων, ἀλλὰ κατεβρόχθισαν τὴν Μακεδονίαν τόσον θαρραλέως, ἐπιτηδείως καὶ ταχέως, ὥστε οἱ δυστυχεῖς Σέρβοι, εἰς ἐνδειξιν τῆς ἀπορίας αὐτῶν, σιωπῶντες ὑψοῦσι τοὺς ὄμους, ἀκούοντες, ὅτι οἱ χθῆς ἐτι ὁμόφρονες αὐτοῖς καὶ ὁμόφυλοι αἰφνιδῶς καὶ ἄνευ οὐδεμιᾶς αἰτίας διατείνονται — «εἶμαι Βούλγαρος». Παρατηροῦμεν ὁμοῦ τῷ κ. Ἀμφιθεάτρωφ, ὅτι οἱ Βούλγαροι ποσῶς δὲν κατεβρόχθισαν τὴν Μακεδονίαν, ἀλλὰ τὸναντίον ἀπώλεσαν αὐτήν, ἐπειδὴ ἤδη δὲν θὰ δυνηθῶσι νὰ παρασύρῳσι τὴν Ῥωσίαν εἰς πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας, χάριν τῶν κερδοσκοπικῶν αὐτῶν συμφερόντων, καὶ διότι ἡ Ῥωσία ἀρκετὰ ἤδη ἐλέγχεται ἔνοχος πρὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Σέρβων: ὅθεν προαγόμεθα νὰ πιστεύωμεν, ὅτι οὔτε ἡ Ἀσία οὔτε ἡ Εὐρώπη θὰ ἐπιτρέψωσι νὰ προσενηχθῶσι θυσία εἰς τοὺς Βουλγάρους οἱ λαοὶ οὗτοι, ὅτινες, ἀνηρόντες καὶ συστηματικώτερον ἐνεργούντες, δὲν θὰ ἐπιτρέψωσιν εἰς τοὺς Βουλγάρους τὸν ἐκβουλγαρισμὸν τῶν ἰδίων αὐτῶν συμπολιτῶν.

Ἡ Ἐξαρχία, ἐξακολουθεῖ ὁ κ. Ἀμφιθεάτρωφ ἐν τῇ ἐφημερίδι «Ρωσσία» (ἀρ. 707), «χρησιμεύουσα ὡς ἰσχυρὸν ὄπλον ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τῆς βουλγαρικῆς ἐθνικῆς συνενώσεως, μέχρι τοῦ τελευταίου χρόνου ἐφαίνετο καὶ ἡ στερεωτέρα καὶ εὐελπὴς βάσις τῆς βουλγαρικῆς πρὸς τὴν Μακεδονίαν ὁρμῆς, τὴν ὅποιαν ὁ Ἐξαρχος ἐν πεποιθήσει, ἀνενδύτως καὶ ἀποτελεσματικῶς ἐξεβουλγάρισε διὰ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Σχολῆς. Κατὰ τῆς τοιαύτης εἰρηνικῆς κατατήσεως κατακραυγάζουσιν, ἀλλ'

ἐπειδὴ ἐν τῇ ὑποστάσει οὐδὲλως ἀντίσταται κατ' αὐτοῦ ὁ λαός, ὁ ὑποτασσόμενος αὐτῷ, αἱ κραυγαὶ αὗται δὲν ἔχουσι σπουδαίαν καὶ πρακτικὴν σημασίαν»...

Ἄλλ' ἰδοὺ ἀκριβῶς ποῦ ἔγκειται ἡ ἀπάτη: εἰρηνικὴ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων τῆς Μακεδονίας κατάκτησις οὐδέποτε ἐγένετο, οὐδὲ ἤκουσέ ποτε τις, διότι τοὺς Σλαύους ὑπήγαγον ὑπὸ τὸν Βούλγαρον Ἐξαρχον αὐταὶ αἱ τουρκικαὶ ἀρχαί, ἐξαγοραζόμεναι ὑπὸ τῶν Βουλγάρων, πρὸς δὲ τούτοις τὰ βουλγαρικὰ φάσαγα καὶ περίστροφα, στερήσαντα τοὺς Ἕλληνας καὶ τοὺς Σέρβους πολλῶν ὀραστηρίων πατριωτῶν, ἀμυνομένων ὑπὲρ τῶν πατρίων.

«Ἡ βουλγαρικὴ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Σχολῆς Προπαγάνδα — κατὰ τοὺς ἠλόγους τοῦ κ. Ἀμφιθεάτρωφ — ἀνουνεχέστερον, δραστικώτερον, ὀφθαλμοφανῶς ἠλυσιτελέστερον ἐργάζεται ὑπὲρ τοῦ λαοῦ ἢ ἡ ἑλληνικὴ καὶ σερβικὴ τοιαύτη. Ἐν δὲ οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Ἕλληνες δὲν «ἔχασον», οἱ Βούλγαροι δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκβουλγαρίσωσι τοὺς Σέρβους καὶ τοὺς Ἕλληνας, τὸναντίον δὲ οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Σέρβοι θὰ ἐξελλήνιζον καὶ θὰ ἐξεσέρβιζον τοὺς Βουλγάρους»...

Ὅτι δὲ ὄντως οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Σέρβοι ὀλίγον εἰργάσθησαν ὑπὲρ τῶν εαυτῶν ὀμοφύλων ἐν Μακεδονίᾳ, παρίσταται γεγονός πικρὸν μὲν ἀλλ' ἀληθές, ὅπερ καθίστα αὐτοὺς κατὰ τι ἐνόχους: μείζονα ὁμοῦ ἐνοχὴν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ ὑπέχουσιν οἱ Ῥῶσσοι ἐκεῖνοι πρόξενοι, ὅτινες περιέβαλλον διὰ τῆς προστασίας αὐτῶν τὴν βουλγαρικὴν Προπαγάνδα. Ἐνεκα δὲ τῆς ἀδιαφορίας τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Σέρβων, «ἡ Βουλγαρία», — ὡς συμπεραίνει ὁ κ. Ἀμφιθεάτρωφ — «ἔθετο ἐν τῷ θυλακίῳ αὐτῆς τὴν Μακεδονίαν, ἥδη δὲ τὸ δίκαιωμα τοῦ πρώτου κατακτήσαντος (jus primi occupantis) ἵδρι αὐτῇ πλήρη βάσιν νὰ προσβλήπῃ πρὸς τὴν Μακεδονίαν, ὡς πρὸς νῆδιαν ἰδιοκτησίαν καὶ τέκνον αὐτῆς καὶ νὰ λαμβάνῃ ὑπὲρ αὐτῆς τοιαύτην στάσιν, ὡς περὶ ἰδίας κληρονομίας»...

Ἡ Ἐξαρχία ἐπὶ τοῦ παρόντος, λέγει ὁ κ. Ἀμφιθεάτρωφ, κατέστη λεμόνιον ἄνευ χυμοῦ (στραγγισμένον), ὅτι ἠδύνατο δὲ νὰ πράξῃ ὑπὲρ τῶν Βουλγάρων, τὸ ἐπραξέ... Ἡδὴ παρίσταται ἀνάγκη ἐπαναστατικῶν ἐνεργειῶν, ἀνάγκη τρομοκρατίας: ὅθεν δέον τοῦ λοιποῦ, ὅχι ἡ Ἐξαρχία, ἀλλὰ τὰ κομιτάτα νὰ διατάσσωσι τὴν Ἐξαρχίαν. Καὶ ἰδοὺ παριστάμεθα μάρτυρες αὐτόπται, τοῦ ὅτι ἡ βουλγαρικὴ Ἐξαρχία, μετὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ ἱερέων αὐτῆς κατέστη ὄπλον τεῦ μακεδονικοῦ ἀναρχικοῦ Κομιτάτου.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος — ἐξακολουθεῖ ὁ κ. Ἀμφιθεάτρωφ — ἐλάχιστη μόνον μέρος τοῦ βουλγαρικοῦ κλήρου καὶ τοῦ διδασκαλικοῦ προσωπικοῦ ἐν Μακεδονίᾳ μένει οὐδέτερά ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ἐπαναστατικῆς κινήσεως, ἐτι δὲ ὀλιγωτέρα ἔχει τὴν «αὐθάδειαν» (!!) νὰ ἐκπράξῃ κατὰ τῶν καταχρήσεων τοῦ Κομιτάτου ὑπὲρ τῆς ἰερᾶς ἰδέας τῆς ἐλευθερίας!! Ἐκ τῆς πλειονότητος δὲ ἄλλοι μὲν χρησιμεύουσιν ὡς πιστοὶ θεράποντες ἄλλοι δὲ πληρεξούσιοι πράκτορες καὶ ἄλλοι ἀρχηγοὶ καὶ ἰθύντορες τῆς τρομοκρατικῆς ἐπαναστάσεως. Ὅπόταν δὲ ὁ ἱερεὺς καθίσταται ἐπαναστά-

της ἀποτελεῖ φοβερὰν καὶ καταστρεπτικὴν δύναμιν, ὡς συνέθη τοῦτο κατὰ τὴν μεγάλην γαλλικὴν ἐπανάστασιν· διὸ καὶ ὁ Οὐγκώ, θέλων νὰ εἰκονίσῃ τὴν εἰκόνα προσώπου τοῦ 1793, κεκυριευμένου ὑπὸ ἐπαναστατικοῦ φανατισμοῦ, καθ' ὁλοκληρίαν ἀνιλεῖται, ἀδυσωπῆτου καὶ ἀμειλίκτου, ἐξελέξατο ὡς ἥρωα, ἕνα χρηματίσαντα ἱερέα.»

Ὡς τοιοῦτος λοιπὸν τυγχάνει γνωστὸς ὁ σχισματικὸς ἐν Σκοπείοις Μητροπολίτης Συνέσιος, ὅστις πρὸ πολλοῦ εἶνε διαβόητος ἀνά τὴν Μακεδονίαν ὡς αἰμοδιψῆς κακοῦργος, ὀνομαζόμενος ὑπὸ τῶν Τούρκων μπάσσο-κατήλ, ἤτοι ἀρχιφονεὺς ἐπ' αὐτοῦ, ὡς λέγει καὶ ὁ κ. Ἀμφιθέατροφ, οὐ μόνον οἱ Τούρκοι, ἀλλὰ καὶ οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Ἕλληνες, ζῶντες ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σκοπείων, ἐπὶ τῆς συνειδήσεως αὐτοῦ ἐπιρρίπτουσιν ἀπάσας τὰς πολιτικὰς δολοφονίας, ὧν γέμει ἡ ἐπαρχία Σκοπείων.

«Τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχει ὁλος ὁ πληθυσμὸς καὶ περὶ τοῦ σχισματικοῦ Μητροπολίτου Βελεσῶν Μαξίμου, μεταξὺ τοῦ ὁποῦο καὶ τοῦ Σκοπείων Συνεσίου τὴν νέξη ποιοῦνται διάκρισιν: ὁ μὲν Σκοπείων Συνέσιος, ὡς ἄνθρωπος θηριώδης καὶ ἀπαίδευτος, παρίσταται ἐν ταῖς ἐνεργείαις αὐτοῦ θρασύτερος καὶ βαναυσότερος καὶ σχεδὸν δὲν ἀποκρύπτει τὰς σχέσεις αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἡγέτας τῆς ἐπαναστατικῆς προμοκρατίας, ἐν ᾧ τούναντιον ὁ Μάξιμος ἐνεργεῖ τὰ πάντα ἀφανῶς καὶ λαθραίως.»

Περὶ τοῦ τρίτου δὲ Βουλγάρου Μητροπολίτου τοῦ κακοῦργου Στραμωνίτης Γεράσιμου—ὁ κ. Ἀμφιθέατροφ προσθέτει ὑπὸ ἡμερομηνίαν 9)21 Ἀπριλίου, ὅτι «οὗτος ἐπὶ τοσοῦτον διατελεῖ βεβαρημένος ὑπὸ πράξεων κακοῦργων, ὥστε τυγχάνει ἀμφίβολον ἐὰν μέχρι τοῦδε δὲν συνελήφθη.» Ὁ Γεράσιμος καὶ μόνος ἐκπλήσεται διατὶ ἐχειροτονήθη Μητροπολίτης εἶνε δὲ ἄνθρωπος τερατώδης κατὰ τὴν κακίαν, ὑπερφότος δὲ ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἀποκλειστικῶς, ἐνεκα τοῦ πατριωτικοῦ αὐτοῦ ζήλου, καίτοι, κατὰ διαθέθειάσεως ἐτέρων προσώπων, ὁ Γεράσιμος ἔστιν ὅτε διὰ τοῦ ἐνός μὲν ποδὸς ἴσταται ἐν τῷ ἐπαναστατικῷ Κομιτάτῳ, διὰ δὲ τοῦ ἐτέρου ἐν τῷ ἀστυνομικῷ τμήματι, ἐνθα προδίδει τοὺς συναδέλφους αὐτοῦ ἐπαναστάτας». «Ὅποταν διαταχθῶ», λέγει ὁ Χαδμη Πασσᾶς πρὸς τὸν κ. Ἀμφιθέατροφ, «νὰ εὔρω τὰ ἐκ τῆς Βουλγαρίας εἰς Μακεδονίαν εἰσαγόμενα ὄπλα, δὲν λαμβάνω τὴν ἀνάγκη» ἐν' ἀνακαλύψω αὐτὰ ἐκζητῶν· θὰ διευθυνθῶ ἀμέσως πρὸς τὰς ἀποθήκας, αἰτινες τυγχάνουσι μοι γνωσταί.»

Οἱ Βούλγαροι, διὰ τοῦ μακεδονικοῦ αὐτῶν Κομιτάτου, δυνατὸν εἰπεῖν, ὅτι ἀπόλεσαν τὸν βουλγαρικὸν σκοπὸν ἐν Μακεδονίᾳ. Δι' εἰρηκτικῆς ὁδοῦ, διὰ τῶν Βουλγάρων ἐπισκόπων, τῶν ἐμπορικῶν πρακτόρων καὶ τῶν διδασκάλων, ἔχοντες καὶ τὴν σύμπραξιν τῶν ἐξαγοραζομένων τουρκικῶν ἀρχῶν, θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκβουλγαρίσωσι τὴν Μακεδονίαν, ἐὰν δὲν κατέφευγον εἰς τὴν βοήθειαν τῶν φασγάνων καὶ τῶν περιστρώφων.

Ἦδη ὁμως ἅπας ὁ κόσμος μετ' ἀπάσης τῆς Ρωσσίας γινώσκει, ὅτι ἡ Μακεδονία δὲν εἶνε Βουλγαρία καὶ ὅτι πάντες οἱ ἀπὸ τοῦ 1860 ἐκδοθέντες ὑπὸ τῶν Βουλγάρων ἐθνογραφικοὶ πίνακες περὶ τῶν κατοίκων τῆς Μακεδονίας εἶνε καθ' ὁλοκληρίαν

φαντασιώδεις, στερούμενοι πάσης ἀληθείας. Οἱ Βούλγαροι δύναται ν' ἀπειλῶσι τὴν Τουρκίαν, ἀλλ' οὐδέποτε θ' ἀποφασίσωσι, ν' ἀντεπεξέλθωσι κατ' αὐτῆς, τοσοῦτο μᾶλλον καθ' ὅσον ἡ Ρωσσία δὲν σκέπτεται πλέον χάριν αὐτῶν νὰ ἐξαγάγῃ τὰ κάστανα ἐκ τῆς πυρᾶς· ἐν μόνον ὑπολείπεται αὐτοῖς: νὰ ἐλθωσιν εἰς συμφωνίαν μετὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Σέρβων, διότι μόνον ἐπὶ τῇ βάσει τοιαύτης συμφωνίας καὶ ἀποκαταστάσεως φιλικῶν σχέσεων μετὰ τῆς Ἑλλάδος, Σερβίας καὶ Ρωμανίας δύναται νὰ προκληθῇ ἡ φιλικὴ τῆς Ρωσσίας ἐπέμβασις ἐν τοῖς μακεδονικοῖς ἢ τοῖς τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου ζητήμασιν, ἧτις ἄλλως τε, ἀπὸ τοῦ 1879 πυρίσταται, ἐν τῷ προσώπῳ τῶν προξένων αὐτῆς, ἐν Πρισρένη, Σκοπείοις καὶ Πριστίνῃ, αὐτόπτης μάρτυς τῆς συστηματικῆς ἐξαφανίσεως τοῦ σερβικοῦ πληθυσμοῦ ὑπὸ τῶν θηριῶδων Ἀρναουτῶν, τῆς πλήρους ἀνοχῆς τῆς τουρκικῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς τούτων ἐξεγέρσεως ὑπὸ τῆς Βιέννης καὶ τῆς Πέστης. «Ἐὰν οὕτως ἐξακολουθήσωσι τὰ πράγματα» γράφει ἐκ Σκοπείων τὴν 11^{ην} Ἀπριλίου εἰς τὴν ἐφημερίδα «Ρωσσίαν» ὁ κ. Ἀμφιθέατροφ, «ἐὰν ἡ τουρκικὴ Κυβέρνησις δὲν παύσῃ τὴν ἐπιδεικνυομένην νῦν ἐνοχον ἀδυναμίαν καὶ δειλίαν πρὸ τῶν Ἀλβανῶν, τότε δὲν θὰ παρέλθωσι καὶ 10 δέκα ἔτη ἐν Παλαιᾷ Σερβίᾳ, ἐνθα δὲν θέλει διασωθῇ οὐδὲ εἰς Σέρβος, ἀλλὰ πάντες, εἴτε θέλουσι κατασφαγῆ εἴτε θέλουσιν ἀναγκασθῆ νὰ μετοικήσωσιν, οὕτω δὲ θέλει ἰδρυθῆ ἐκεῖ ἀλβανικὸν κρησφύγετον, ἀληθῆς ἄδης· τί δὲ θὰ προκύψῃ ἐκ τῆς τοιαύτης καταστάσεως, γνωστὸν μόνον τῷ Θεῷ.

Τὴν 16^{ην} Ἀπριλίου ἐ.ε., ὁ κ. Ἀμφιθέατροφ ἐγένετο δεκτὸς εἰς ἀκράσιν παρὰ τῷ βασιλεῖ τῆς Σερβίας Ἀλεξάνδρῳ, παρ' οὗ ἤκουσε, σχετικῶς τῇ Σερβίᾳ καὶ τῷ μακεδονικῷ ζητήματι, συνετὰς ἰδέας καὶ σκέψεις, μαρτυρούσας, ὅτι οἱ πολιτικοὶ ἄνδρες τῆς Σερβίας δὲν εἶνε σωθινισταὶ καὶ ἀμβλύνοες, ὡς οἱ Βούλγαροι ὑπουργοὶ καὶ τὰ μέλη τοῦ ἀναρχικοῦ μακεδονικοῦ Κομιτάτου. Ἐν σχέσει πρὸς τὸ μακεδονικὸν ζήτημα ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἐξέφρασθη, ὅτι «διὰ τὴν Σερβίαν ζήτημα μακεδονικὸν δὲν ὑπάρχει· τοιοῦτον ζήτημα ἔσεται μόνον ἐν τῷ μέλλοντι· ἡμῖν ὑπολείπεται μόνον ἐν σιωπῇ ν' ἀναγνωρίζωμεν τὸ πρὸ αἰῶνων δίκαιον τοῦ ἰσχυροτέρου, καίτοι ἀποβαίνει ἡμῖν ἀλγεῖν ἡ λήψις θλιβερῶν εἰδήσεων περὶ τῆς δουλικῆς καταπίεσεως τῶν ἡμετέρων ὁμοφύλων καὶ ὁμοθρήσκων. Ἡμεῖς, μὴ δημιουργήσαντες τὴν τοιαύτην κατάστασιν, ἀδυνατούμεν νὰ βελτιώσωμεν αὐτήν. Ἐὰν μεταβληθῶσιν αἱ περιστάσεις καὶ ἀναγκασθῶσιν οἱ Τούρκοι νὰ παραχωρήσωσι τὸ πᾶν εἰς τὰς νέας ἐθνότητας, τότε ἡ Σερβία θὰ παρουσιασθῇ μετὰ τῶν νομίμων αὐτῆς ἱστορικῶν ἀπαιτήσεων ἐπὶ τῶν ἡμετέρων χωρῶν, ἃς οὐδενὶ θέλει παραχωρήσῃ.

«Οὐδεὶς δυνηθήσεται ν' ἀποσπάσῃ αὐτὰς ἀφ' ἡμῶν, διότι αὐταὶ εἶνε χωρὰ ἡμέτεραι, λαὸς ἡμέτερος, οὐδεμία δὲ προπαγάνδα ἔσεται ἰκανὴ νὰ μεταβάλῃ τὴν ριζικὴν αὐτοῦ ὑπόστασιν, οὔτε ἡ βουλγαρικὴ, οὔτε ἡ αὐστριακὴ. Ἐὰν ἐθεωροῦμεν ἀναγκαῖον ἢ ὠφέλιμον, ἡδυνάμεθα νὰ ἐργασθῶμεν δι' ὁμοίας, ἐὰν ὅχι ἰσχυρωτέρας προπαγάνδας καὶ δραστηριωτέρας· ἀλλ' ἡμεῖς γινώσκουμεν, ὅτι τὸ περὶ Μακε-

δονίας καὶ Παλαιᾶς Σερβίας ζήτημα θὰ λυθῆ οὐχὶ διὰ προπαγανδῶν τῶν μικρῶν κρατῶν καὶ τῶν ραδιουργιῶν τῆς Αὐστρίας, τῆς πᾶσιν ἐξ ἴσου μισητῆς καὶ ἀποτροπαίου, ἀλλὰ δι' ἀνωτέρων δυνάμεων, τῆς πολιτικῆς ἀρωγῆς καὶ ἠθικῆς αὐθεντίας. Πεισθέντες περὶ τῆς ἀνάγκης διατηρήσεως τῆς σλαυικῆς τοῦ Κράτους πολιτικῆς, περὶ πολλοῦ ποιούμενοι τὴν μετὰ τῆς Ρωσσίας φιλίαν, ὀφείλομεν νὰ βασιζώμεθα ἐπὶ τῆς συμπτῆσεως αὐτῆς καὶ ὁμοφωνίας ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ, ἐν ὧσιν δὲ ἡ Ρωσία δὲν θέλει κρίνη κατάλληλον νὰ ἐπέμβῃ εἰς λύσιν τοῦ μακεδονικοῦ ζητήματος καὶ δὲν δώσῃ ἡμῖν τὸ σημεῖον νὰ προβῶμεν ὑπὲρ τῶν δικαιωμάτων ἡμῶν, θέλομεν διατηρῆσθαι τὴν αὐστηροτέραν καὶ νομιμωτέραν οὐδετερότητα. "Ὅσον δ' ἀφορᾷ τὰς ἐπὶ τῆς Μακεδονίας βουλγαρικὰς ἀξιώσεις, τὰς φοβερὰς πράξεις τῶν μακεδονικῶν Κομιτάτων κλπ., πάντα ταῦτα τυγχάνουσι λυπηρὰ μὲν, ἀλλ' οὐχὶ καὶ σταθερὰ φαινόμενα. Ἡ διανομὴ τῆς μακεδονικῆς κληρονομίας μεταξὺ τῶν Βουλγάρων, Σέρβων καὶ Ἑλλήνων δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ, μόνον τῇ ἐνεργείᾳ τῆς Ρωσσίας, πιστεύω δὲ ὅτι οὕτω θέλει συμβῆ. Οἱ Σέρβοι ἐν Τουρκίᾳ ζῶσι πολλῶ χειρόν τῶν Βουλγάρων. Οἱ Τούρκοι ἴσως φοβοῦνται τὰ μακεδονικὰ Κομιτάτα, ὡς ἐνοπλον λανθάνουσαν δύναμιν, φρονέουσιν, ἐμβάλλουσαν τρομοκρατίαν· ὁ φόβος ὅμως οὗτος εἶνε φόβος περὶ ἀτομικῆς ἐξασφαλίσεως καὶ οὐχὶ πολιτικῆς φόβος τοῦ Κράτους· οἱ Τούρκοι ἤκιστα πάντων φοβοῦνται τοὺς Βουλγάρους, ὡς ἐθνότητα, γινώσκοντες κάλλιστα, ὅτι οἱ Βούλγαροι δὲν δύναται νὰ ὦσιν ἐπαναστάται, ἀλλὰ μόνον δολοφόνοι.

Ἡ Βουλγαρία οὐδέποτε ἐγνώρισεν τοὺς ἐπαναστάτας, δι' ὧν ἠδύνατο νὰ τύχῃ τῆς ἐλευθερίας αὐτῆς διὰ τῶν ἐθνικῶν αὐτῆς δυνάμεων, διὸ καὶ τὸν ζυγὸν αὐτῆς ἀφῆρεσε διὰ τοῦ ἰοῦ της αἰματός ἡ Ρωσία καὶ ἡμεῖς δὲ οἱ Σέρβοι καὶ οἱ Ρωμοῦνοι προεκινδυνεύσαμεν ὑπὲρ αὐτῶν. Ὅτι δὲ ἡμεῖς οἱ Σέρβοι παρουσιάζομεν καὶ ἀποτελοῦμεν ἀληθῆς ὀραστικὸν καὶ ἐπαναστατικὸν στοιχεῖον ἐν τῇ Χερσονήσῳ τοῦ Αἴμου, τὴν γνώμην ταύτην ἐδίδαξεν εἰς τοὺς Τούρκους ὀλόκληρος ἡ ἐθνικὴ ἡμῶν ἱστορία, εἰς πάντα δὲ Τούρκον ἡ λέξις Σέρβος παρίσταται συνώνυμος τῇ λέξει «ἐπαναστάτης», καὶ πᾶς Τούρκος ἀποστρέφεται καὶ φοβεῖται τοὺς Σέρβους, ὡς λαόν, ὑποπτέει αὐτὸν καὶ ὅταν ἀκόμη μὲν οὐδέτερος καὶ νομοταγῆς, διότι γινώσκει, ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα ἐπαναστάται καὶ διὰ τῶν ἰδίων χειρῶν ἀπεκτήσαμεν τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν, ὡς καὶ τὴν ἀνεξάρτητον πολιτικὴν ἀποκατάστασιν! Καὶ μήπως ὀλόκληρος ἡ ἱστορικὴ κίνησις τῆς Αὐστρίας κατὰ τῶν σλαυικῶν χωρῶν δὲν ἀφεῖρα καὶ δὲν ἀφορᾷ ἄχρι τῆς σήμερον εἰς τὴν ἐξασθένησιν, τὸν καταμελισμὸν καὶ τὴν παράλυσιν τοῦ σερβικοῦ ἔθνους, ὡς στοιχείου ἀέλιπτος ὄντος ἐτοίμου εἰς ἐθνικὴν ἐπανάστασιν καὶ ἐχθροῦ πάσης ξενικῆς δεσποτείας; Ἡ βερολινεῖος Συνθήκη ἐβοήθησε τὴν Αὐστρίαν εἰς τὸν σκοπὸν αὐτῆς τοῦτον, ὥστε ἡμεῖς ἐπὶ εἴκοσι διαρκῆ ἔτη νὰ διατελώμεν διεσπασμένοι, ἐκπνέοντες καὶ φθίνοντες ὑπὸ τὸ βάρος τῶν βερολινεῶν συμφωνιῶν. Τὸ παρήγορον μόνον εἶνε, ὅτι αὐτὸ τοῦτο τὸ βερολινεῖον Συνέδριον ἀνέτρεψε καὶ τὴν ἰδέαν ἰδρύσεως μεγάλης Βουλγαρίας, ἣν ὑπηγόρευσε ὁ κόμης

Ἰγνάτιεφ, ἐν Ἀγίῳ Στεφάνῳ. Ἀπήχθισεν ὅμως τῆς μεγάλης Βουλγαρίας διασώζεται ζωηρὰ ἐν Μακεδονίᾳ, δὲν εἶνε δὲ ἄγνωστον ἡμῖν τίς ὑποκινεῖ τοὺς Βουλγάρους εἰς τοῦτο· ὅπισθεν τοῦ παραπετάσματος τῶν μακεδονικῶν Κομιτάτων, λίαν διαφανῶς εἰκονίζεται ἡ χεὶρ τῆς αὐστριακῆς Προπαγάνδας, ἧτις ἐπιθυμεῖ ἀνησυχίας, ἀνωμαλίας ἐν τῷ Αἴμῳ, ἐπιτυχάνουσα διὰ τῶν χειρῶν τῶν Βουλγάρων τῶν ἐαυτῆς σκοπῶν. Ἡ Αὐστρία εἶνε ἀνίσχυρος νὰ λύσῃ τὸ περὶ τῆς σλαυικῆς κληρονομίας ζήτημα, οὔσης τσοῦτον εὐρείας καὶ οὐσιώδους, εἰς διακανόνισιν τῆς ὁποίας θὰ ὦσι τελεσφόροι καὶ πραγματικῶς ἀποτελεσματικοὶ οἱ αὐθεντικοὶ λόγοι τῆς μεγάλης σλαυικῆς Δυνάμεως, τῆς Ρωσσίας. Ὅποτε δὲ ὁ κόμης Ἰγνάτιεφ ἐδημιούργει τὴν Βουλγαρίαν τοῦ ἀγίου Στεφάνου, ἐσφυρηλάτει τὸν διαμελισμὸν τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου, μεταξὺ τῆς Αὐστρίας καὶ τῆς Ρωσσίας. Ἡ ἰδρύσις μεγάλης Βουλγαρίας περιάγει ἡμᾶς εἰς τὰς χεῖρας τῆς Αὐστρίας, ἡμεῖς ὅμως οὔτε ἐπιθυμήσαμεν οὔτε θὰ ἐπιθυμήσωμεν τὴν Αὐστρίαν, ἀπὸ μόνης δὲ τῆς Ρωσσίας ἀναμένομεν τὸν ἀληθῆ μετὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Βουλγάρων συμβιβασμὸν, ἡ δὲ φωνὴ αὐτῆς θὰ εἰσακουσθῆ οὐχὶ ὑφ' ἡμῶν μόνων, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πάντων τῶν λοιπῶν ὀρθοδόξων ἐθνοτήτων τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου.»

Τὸ καθῆκον τῆς πανισχύρου Ρωσσίας, ὡς καὶ τὸ καθῆκον καὶ ἡ ὑποχρέωσις πάντος ὀρθοδόξου ἐγκρατεῖς εἰς τὴν διευκόλυνσιν καὶ ἀποκατάστασιν εἰρήνης, φιλίας καὶ ἐνότητος μεταξὺ πάντων τῶν ἐθνοτήτων τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου.

Ἄλλ' ὅμως ἀνάγκη ὅπως οἱ Ἕλληνες καὶ Σέρβοι ἠγέται ἀπαρεγκλίτως καὶ μετὰ ζήλου διαφυλάξωσι τοὺς συμπολίτας αὐτῶν ἐν Θράκῃ καὶ Μακεδονίᾳ, ἀνδρῶσιν σχολὰς καὶ διατηρῶσιν ὑψηλὰ τὴν σημαίαν τῆς ὀρθοδοξίας, ἔχοντες ὑπ' ὄψει, ὅτι ὁ ἀληθῆς ὀρθόδοξος οὐδέποτε θὰ ὑπαχθῆ ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ σχισματικοῦ Ἐξάρχου καὶ τῶν ἐπισκόπων αὐτοῦ, ἀλλὰ θὰ παραμείνῃ ἐν τοῖς κόλποις τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἐν ταῖς χερσὶ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Σέρβων κείνται τὰ δίκαια τῆς ἀληθείας, βασιζόμενα ἐπὶ τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ἐθνογραφίας. Οἱ ἐθνογραφικοὶ δὲ πίνακες τῶν Βουλγάρων περὶ τοῦ μακεδονικοῦ πληθυσμοῦ πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐχαρακτηρίσθησαν ὑπὸ παντὸς τοῦ πεπολιτισμένου καὶ ἐπιστημονικοῦ κόσμου ὡς ὑποβολιμαῖοι καὶ εἰς ἄκρον ψευδεῖς, αἵτινες καὶ ἐν Ρωσίᾳ ἤδη ἐκρίθησαν ὑπὸ τοῦ λογίου κόσμου, ὡς στερούμενοι πάσης ἱστορικῆς καὶ ἐθνογραφικῆς αὐθεντίας.

Ἡ ὑποδοχὴ, ἡ ἐπιδοχιθεῖσα ἐν Βελιγραδίῳ τῷ μουσικῷ πράκτορι τῶν Βουλγάρων Α. Ἀμφιθεάτρωφ, ὡς καὶ ἡ ἐν τοῖς ἀνακτόροις ὑποδοχὴ, φυσικῶς ἐξέπληξε τὸ ρωσικὸν δημόσιον. Οἱ εὐπιστοὶ Σέρβοι ἐξέλαβον τὸν γνωστὸν Ρῶσον «Φάντην» τοῦ μπασιουνοῦ ὡς διάσημον δημοσιογράφον καὶ ἀνταποκριτὴν «μεγάλῃς ρωσικῆς ἐφημερίδος» τῆς «Ρωσσίας», ἀληθῶς μεγάλης μὲν κατὰ τὸ σχῆμα, οὐχὶ ὅμως καὶ ἐφημερίδος τῆς «Ρωσσίας», ἀληθῶς μεγάλης μὲν κατὰ τὸ σχῆμα, οὐχὶ ὅμως καὶ ρωσικῆς κατὰ τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἦμισυ μὲν ἐβραϊκῆς κατὰ τὸ ἕτερον δὲ ἡμισυ βουλγαρικῆς, λαμβανούσης καὶ χρηματικὴν ἐπιχορήγησιν, ὡς διαβεβαίωσιν οἱ Βούλγαροι. Ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας Ἀλέξανδρος, ἀγνοῶν μεθ' ὁποίου ἐμελλε νὰ συνο-

μιλήση καὶ δεχθῆ εἰς ἀκράσιν, ἐφάνη λίαν εἰλικρινῆς ἐν τῇ συνδιαλέξει του Καὶ ἰδοὺ λοιπὸν ὅτι ὁ κ. Ἀμφιθεάτρων, συνδιαλεξάμενος μετὰ τῶν Σέρβων ὑπουργῶν καὶ πληροφορηθεὶς παρ' αὐτῶν περὶ παντός, οὐτινος εἶχεν ἀνάγκην, ὡς κατάσκοπος Βούλγαρος, ἀνέζησε καὶ αὐθις εἰς τὴν προσφιλῆ του Σόφιαν, ὅπως ὑπόβαλε τὰ σέβη του τῷ πρίγκιπι τοῦ Κεσούργου, ὃν οἱ ἡμέτεροι πανσλαυισταὶ ἀποκαλοῦσιν «Αὐτοκρατορικὴν Ὑψηλότητα». Ρῶσσο, διπλωμάτης, φημιζόμενος ὡς φιλόσερβος, ἀνεκοίωσε τῷ πανσλαυιστῇ Ἀμφιθεάτρων, ὡς ὁ ἴδιος γράφει ἐν τῇ «Ρωσσία» τῆς 16ης Ἀπριλίου ἐ.ε., ὅτι «λυπεῖται τοὺς Σέρβους, διότι ἐν Μακεδονίᾳ δὲν δύνανται νὰ συναγωνισθῶσι πρὸς τοὺς Βουλγάρους· 500 ἐτῶν ἀγῶνας ὑπὲρ ἐλευθερίας ἐξενεύρισαν αὐτοὺς, ἦδη δὲ τὸ μὲν πνεῦμα αὐτῶν πρόθυμον, ἢ δὲ σὰρξ ἀσθενῆς. Οἱ Βούλγαροι δὲ τουναντίον εἶνε φυλὴ νέα σφριγῶσα, γεωργικῆ. Εἶνε σκαίοι, ἀλλὰ πρακτικοί· εἶνε ἄνθρωποι κυριολεκτικῶς τοῦ σημερινοῦ κόσμου· δὲν ἀπώλεσαν τὰς δυνάμεις αὐτῶν πρὸς ἐπαναστάσεις ὑπὲρ ἐλευθερίας, οὐδὲ πρὸς πολιτικὰς ἀνταρσίας.»

Καὶ τὴν ἐλευθερίαν δὲ καὶ τὴν κυβερνητικὴν ἀποκατάστασιν καὶ τὸν στρατόν — τὸ πᾶν — προσήνεγκεν αὐτοῖς ἡ Ρωσσία «προῖκα ἐντὸς πινακίου» ὁ δὲ κ. Βόζιν, περαινῶν τὰς ἐκ Βελιγραδίου ἀνταποκρίσεις αὐτοῦ, γενόμενος δὲ ἐπίσης δεκτὸς ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῆς Σερβίας καὶ συνδιαλεχθεὶς μετὰ τῶν Σέρβων ὑπουργῶν καὶ ἄλλων ἡγετῶν, κρίνει, ὅτι «ἡ Σερβία ὑποχρεοῦται ὑπ' αὐτῆς τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων ν' ἀντιπράξῃ εἰς τὴν τεχνικῶς ἐπισπευδομένην λύσιν, ἣν οἱ Βούλγαροι ἡγέται πειρῶνται νὰ δώσωσιν εἰς τὸ μακεδονικὸν ζήτημα. Τὴν λύσιν αὐτοῦ οἱ Σέρβοι ἐξαρτῶσιν ἐκ τῆς ἀμέσου συμπράξεως τῆς Ρωσσίας, κάλλιστα κατανοοῦντες, ὅτι κατὰ τὴν παρούσαν στιγμὴν τὸ τοιοῦτον ἀποβαίνει ἀδύνατον.» Ὁ συνετὸς Σέρβος οἰκονομολόγος κ. Βοῦϊτς, νῦν πρωθυπουργὸς καὶ ὑπουργὸς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν εἶπεν: «Ἔμεις εὐκόλως δυνάμεθα νὰ σχηματίσωμεν ἐν Σερβίᾳ κομιτᾶτα, ὅμοια πρὸς τὸ βουλγαρικόν. Ἄλλ' ὅμως δὲν πράττομεν τοῦτο, ἀποστέργοντες νὰ προσφύγωμεν εἰς μέτρα ἐπαναστατικά καὶ εἰς ταραχάς, διότι συναισθανόμεθα τὸ βάσιμον τῶν ἡμετέρων δικαίων καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ τύχωμεν αὐτῶν δι' εἰρηνικῆς ὁδοῦ, πειθομένης καὶ τῆς Εὐρώπης, ὅτι ἐν Μακεδονίᾳ ὑπάρχουσι Σέρβοι. Ἡ παρούσα στιγμὴ εἶνε ἀκατάλληλος διὰ τὴν λύσιν τοῦ μακεδονικοῦ ζητήματος, ὡς καὶ διὰ τὴν εἰσαγωγὴν μεταρρυθμίσεων· εἴμεθα δὲ ὅπαδοι τῆς πλήρους ὁμοφωνίας ἐπὶ ἐδάφους πολιτικοῦ, οἰκονομικοῦ. Θὰ δεχθῶμεν τὴν τελωνιακὴν σύμβασιν καὶ τὴν αὐτονομίαν τῆς Μακεδονίας, ἀλλ' ἢ αὐτονομία αὕτη δεόν, ὅπως μὴ ὑποβοηθῆ ἀποκλειστικῶς τὰς βουλγαρικὰς βλέψεις, ἀλλὰ πρέπει νὰ ἰκανοποιηθῆ καὶ τὰς ἀπειθήσεις τοῦ σερβικοῦ ἔθνους· ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας δὲν ἀναλαμβάνομεν οὐδεμίαν πρωτοβουλίαν ἐνώπιον τῆς Εὐρώπης πρὸς ταχέϊαν τοῦ ζητήματος λύσιν, ὡς καὶ διὰ τὴν ἐφαρμογὴν μεταρρυθμίσεων. Τὸ τοιοῦτον δύναται νὰ πράξῃ ἡ Ρωσσία, ὅποτε ἤθελε κρίνῃ κατάλληλον τὸν καιρὸν.» Ἐτερος δὲ Σέρβος πολιτευτῆς, ὁ κ. Μαρίγκοβιτς, οἰκέτος τῷ βασιλεῖ Ἀλεξάνδρῳ, ὁ καὶ δημιουργὸς τοῦ νέου ἀφυσικοῦ συνταγματικοῦ

πολιτεύματος τῆς Σερβίας, ἐδήλωσε τὰ ἐξῆς: «ἐν αὐτῇ τῇ Μακεδονίᾳ ζήτημα μακεδονικὸν δὲν ὑφίσταται· τὸ τοιοῦτον ζήτημα εἶνε ἐξωτερικόν, ἐν μέρει μὲν τῆς αὐστριακῆς, ἐν μέρει δὲ τῆς βουλγαρικῆς Προπαγάνδας. Ἡ ἄχρι τοῦδε ὑφισταμένη πολιτικὴ ἰσορροπία τῶν σλαυικῶν ἔθνοτήτων ἐν τῷ Αἴμῳ διεταράχθη. Ἡ ὑπέμετρος αὐξήσις τῆς βουλγαρικῆς γῆς οὐδὲν τὸ ἀγαθὸν ἐξασφαλίζει τοῖς γείτοσι λαοῖς. Ἐφάνησαν σπουδαῖοι κίνδυνοι διὰ τὴν ἐπανάληψιν τοῦ ρωμυλιωτικοῦ coup ἐν Μακεδονίᾳ... Ἀπὸ τοῦ 1886 τὰ δίκαια τῶν Σέρβων ἐν Μακεδονίᾳ ἀνεγνωρίσθησαν τυπικῶς ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως τοῦ Σουλτάνου...» Ὁ κ. Μαρίγκοβιτς τὴν σπουδαιότεραν διαχείρισιν ἐν τῇ λύσει τοῦ μακεδονικοῦ ζητήματος καθορᾷ ἐν τῷ ἐκτάκτως διαφύρῳ πληθυσμῷ τῆς Μακεδονίας. Ἀποβαίνει ἀδύνατος ὁ ἀκριθῆς καθορισμὸς τῶν ὀρίων τοῦ σερβικοῦ πληθυσμοῦ, ὡς καὶ τοῦ βουλγαρικοῦ καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ τοιοῦτου· δυνατὸν μόνον κατὰ προσέγγισιν νὰ ὑποδείξῃ τις τὰ τμήματα, ἐν οἷς δὲν ὑπάρχουσιν οὔτε Σέρβοι, οὔτε Βούλγαροι, οὔτε Ἕλληνες... Κατὰ τοὺς λόγους αὐτοῦ, Βούλγαροι καὶ Ἕλληνες ἐλλείπουσιν ἐκ τῆς βορείου καὶ δυτικῆς Μακεδονίας, ἐνθα ὁ πληθυσμὸς εἶνε καθαρῶς σερβικός. Τὸ ἀνατολικὸν καὶ νότιον μέρος τῆς Μακεδονίας στερεῖται παντελῶς σερβικοῦ καὶ ἑλληνικοῦ στοιχείου, ἐπικρατοῦντος ἐν τοῖς τμήμασι τούτοις τοῦ βουλγαρικοῦ στοιχείου, ἢ δὲ πρὸς νότον καὶ δυσμὰς τῆς Θεσσαλονίκης ζώνῃ μέχρι τῶν ὀρίων τῆς Θεσσαλίας ἐξαίρετικῶς τυγχάνει κατοικημένη ὑπὸ Ἑλλήνων... Καίτοι δὲ ὁ κ. Μαρίγκοβιτς καλῶς γινώσκει τὴν Μακεδονίαν, ὡς ὁ ἴδιος διατείνεται, καὶ ἀνέλαβε πολλάκις ἐκδρομὰς ἐν αὐτῇ, ἐν τοῖσις ἥμισυ ἀμερολήπτως καθορίζει τὸν πληθυσμὸν τῆς Μακεδονίας. Τὸ ΝΑ τμήμα τῆς Μακεδονίας ἐν καταπληκτικῇ πλειονοψηφίᾳ κατοικεῖται ὑπὸ Ἑλλήνων, θὰ ἦτο δὲ λίαν παράδοξος ὁ χαρακτηρισμὸς τῶν Σερρῶν, τῆς Δράμας, τῆς Ζίχνης ὡς βουλγαρικῶν τμημάτων, ἐν ᾧ καὶ ἐν αὐτῇ ἐτι τῇ ΒΔ Μακεδονίᾳ ζῶσιν Ἕλληνες. «Ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Μακεδονίας, μεταξύ Θεσσαλονίκης καὶ Βιτωλίων,» εἶπεν ὁ κ. Μαρίγκοβιτς, «μένει εὐρὸν τμήμα, ἐν τῷ ὀπίῳ ἢ ἐξέλεγχξις τοῦ ἐπικρατεστέρου στοιχείου παρίσταται δύσκολος» διὸ καὶ τὸ τμήμα τοῦτο ἀποβαίνει αἰνιγματῶδες καὶ τὸ μᾶλλον διαφιλονεικούμενον, τὰ ὅρια δὲ τοῦ τμήματος τούτου ὁ τέως ὑπουργὸς τῆς Παιδείας προσδιορίζει κατὰ προσέγγισιν οὕτω: ἡ Θεσσαλονίκη, ἡ λίμνη τῆς Ἀχρίδος, ἡ Δέσθη, τὰ Σκόπεια, τὸ Κουμάνοβον, τὸ Κράτσοβον, ἡ ἀριστερὰ ὄχθη τοῦ Ἀξιῶ μέχρι Θεσσαλονίκης. Τὴν περὶ τῆς μέσης Μακεδονίας διχογνωμίαν ὁ κ. Μαρίγκοβιτς λύει οὕτω πως διὰ διπλῆς ὁδοῦ: αὐτὸς τοῦ αἵματος καὶ τοῦ σιδήρου καὶ ὁδὸς τῆς εἰρήνης... Μόνῃ ἢ Ρωσσίᾳ δύναται ν' ἀγάγῃ τὴν ὑπόθεσιν μέχρι τῆς τελευταίας λύσεως, ὑποθέτει δὲ, ὅτι ἡ δύναται ν' ἀγάγῃ τὴν ὑπόθεσιν μέχρι τῆς τελευταίας λύσεως, ὑποθέτει δὲ, ὅτι ἡ σύγχρονος Ρωσσία τυγχάνει ἐλευθέρη καὶ ἀπηλλαγμένη ἐγωιστικῶν τάσεων, ἐπιθυμοῦσα ἐξ ἴσου τὴν εὐημερίαν τῶν Σέρβων καὶ τῶν Βουλγάρων. Ἡ ρωσικὴ πολιτικὴ δύναται νὰ λύσῃ τὸ μακεδονικὸν ζήτημα καὶ νὰ καθορίσῃ τὰς σφαῖρας τῆς ἐπιρροῆς ἐκάστης ἐθνότητος, ἐν πνεύματι νομιμότητος καὶ δικαιοσύνης. Ὁπόσον ἀπλοῖκοι

ἐλέγχονται οἱ Σέρβοι, πιστεύοντες τῇ συγχρόνῳ ρωσικῇ διπλωματικῇ, τῇ ποδηγετουμένη ὑπὸ τῆς Αὐστρίας! Οὐχὶ ἄμοιρον ἐνδιαφέροντος τυγχάνει: βεβαίως νὰ γνωστῇ ὅποιαν θέσιν κατέλαβεν ἡ Ρωσία μετὰ τὰς ἐν Μακεδονίᾳ βουλγαρικὰς δολοφονίας καὶ πῶς ἀποβλέπει ἤδη πρὸς τοὺς Βουλγάρους — δολοφόνους — ἐπισκόπους, προεδρεύοντας τῶν τμημάτων τοῦ βουλγαρικοῦ μακεδονικοῦ ἀναρχικοῦ Κομιτάτου ἄρα γε θὰ δεῖξῃ προθυμίαν νὰ διαφυλάξῃ τὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Σέρβων ἐν Μακεδονίᾳ, ἢ θὰ ὑποστηρίξῃ τὰς ἐκθέσεις καὶ ἀδίκους ἀπαιτήσεις τῶν Βουλγάρων εἰς βλάβην τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Σέρβων; Πιστεύομεν περισσότερο τῷ ἡγεμόνι Φερδινάνδῳ καὶ τοῖς ὑπουργοῖς αὐτοῦ, ὅτι εἶναι πλησιέστεροι εἰς τὴν Πετρούπολιν ἢ ἡ Ἑλλάς, ἢ Σερβία καὶ τὸ Μακεδονίον. Τῇ 21ῃ Ἀπριλίου ἐ.ε., ὁ ἡγεμὼν Φερδινάνδος, ἐν πανηγυρικῇ συνελεύσει, μετὰ θερμῶν ἐπαίνων ἐμνήσθη τῆς ἀνδρείας καὶ ἀποφασιστικότητος τοῦ βουλγαρικοῦ ἔθνους κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀνεξαρτησίας αὐτοῦ τῷ 1876 ἔτει!! Περαιτέρω ὁ ἡγεμὼν ἐξέφρασεν εὐχὴν, ὅπως τὸ ἀρχάμενον τότε ἔργον τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς βουλγαρικῆς ἐθνότητος μὴ ἐκλίψῃ, ἀλλ' ἐξακολουθήσῃ καὶ ἰδοὺ ὡς ἀπάντησις τοῦ προκλητικοῦ τούτου λόγου, τὸν ὅποιον ἐν καιρῷ εἰρήνης οὐδέποτε θ' ἀπήγγειλον οἱ κυβερνήται τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ρωμανίας, τῆς Σερβίας καὶ τοῦ Μακεδονίου, ὁ Βούλγαρος στρατηγὸς Βελιτσώφ ἀπεκάλεσε τὸν ἡγεμόνα Φερδινάνδον «Τσάρον τῆς ἡνωμένης Βουλγαρίας καὶ Μακεδονίας!» Τῇ δὲ 24ῃ Ἀπριλίου ἐ.ε., ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς καταθέσεως τοῦ θεμελίου λίθου τοῦ πρὸς μνήμην τοῦ αὐτοκράτορος Ἀλεξάνδρου τοῦ Β' ἀνεγειρομένου ἐν Σόφια μνημείου, ὁ ἡγεμὼν ἐξεληθὼν εἰς τὸν ἐξώστην τοῦ πλατείου τοῦ ὑπὸ τὰς ζητωκραυγὰς χιλιάδων Βουλγάρων, ἀπετάθη πρὸς τὰ πληθῆ διὰ τῶν ἐξῆς λόγων: «Εἰδέτε: ἐπὶ παντός, ὅπερ ὁ οὐράζεται βουλγαρικὴν, ἀπλοῦται στρῶμα σκότους πυκνοῦ· ἀλλ' εἶμαι ὄλως πεπεισμένος, ὅτι οὐ μακρὰν ἀπέχει τὸ φῶς ἐκεῖνο καὶ ἡ αἴθρια, ὑπὸ τὰς ἀκτῖνας τῆς ὁποίας τὸ σκότος τοῦτο θὰ διαλυθῇ. . . Πέθειθα ὅτι, ἡ ὑπομονή, ἡ σύνεσις καὶ ἡ ψυχραιμία θὰ ὀδηγήσωσιν ἐπὶ τέλος τὸ βουλγαρικὸν ἔθνος εἰς τοιοῦτον σημεῖον, ὥστε ν' ἀποβῇ τοῦτο τὸ ἰσχυρότερον κράτος τῆς Χερσονήσου τοῦ Αἴμου!»! Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ ἐγκαθητότου Σταμπούλωφ, ἡγεμόνος Φερδινάνδου, δέον ὅπως ἀφυπνίσωσι καὶ μελετηροτέρους καταστήσωσι τοὺς κυβερνήτας Ἑλλάδος, Ρωμανίας καὶ Σερβίας

Ἐν ταῖς βουλγαρικαῖς ἐφημερίσιν ἀναγινώσκομεν ὑπόμνημα περὶ τῆς καταστάσεως τῆς Μακεδονίας καὶ περὶ τῶν σχέσεων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων πρὸς τὸ μακεδονικὸν ζήτημα, ἐπιδοθέν τῇ βουλγαρικῇ Κυβερνήσει ὑπὸ τοῦ νέου προέδρου τοῦ μακεδονικοῦ Κομιτάτου *Μιχαηλόβσκι* καὶ τῶν μελῶν τοῦ Κομιτάτου, ἔχον περίπου ὡς ἐξῆς:

«Ἡ Αὐστρουγγαρία καὶ ἡ Γερμανία παντὶ σθένει πειρῶνται νὰ διατηρήσωσιν τὴν τουρκικὴν δυναστείαν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ νὰ προξενήσωσι πλήρη ἐξαφάνισιν τῆς πολιτικῆς καὶ ἐμπορικῆς ἐπιρροῆς τῶν Βουλγάρων ἐν Μακεδονίᾳ· ἐξ ἴσου δὲ καὶ τὰ λοιπὰ κράτη τοῦ Αἴμου διὰ λόγους εὐνοήτους ἀνθίστανται εἰς τὴν ἐπικράτησιν τῶν

Βουλγάρων ἐν Μακεδονίᾳ. Ἡ Ρωσία δὲν ὑποστηρίζει (;) τὰ βουλγαρικὰ συμφέροντα ἐν Μακεδονίᾳ τόσον, ὅσον ἠδύνατο, ἐπειδὴ κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἐπέισθη δι' ὀλοκλήρου σειρᾶς γεγονότων, ὅτι οἱ Βούλγαροι δὲν διάκεινται εἰλικρινῶς πρὸς τὴν λυτρώσαν αὐτοὺς Ρωσίαν. Κατὰ τῆς ἐφορμογῆς μεταρρυθμίσεων ἐν Μακεδονίᾳ, κυρίως ἀνθίσταται ἡ Αὐστρία, ἐπειδὴ ἐπιδιώκει ἴδια πολιτικὰ καὶ ἐμπορικὰ συμφέροντα ἐν τῷ Αἴμῳ. Ἡ θέσις τῆς Βουλγαρίας εἶνε ἐκτεθειμένη. Ἡ Βουλγαρία εὐρίσκεται μετὰξὺ πυρῶν, ἀπειλούμενη ὑπὸ κινδύνου ἢ δυτικῆς Εὐρώπῃ ἀποβλέπει πρὸς τὴν Βουλγαρίαν ὡς εἰς προμαχῶνα τῆς Ρωσίας καὶ διὰ τοῦτο ἀνθίσταται εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ νεαροῦ κράτους, ἐν ᾧ ἡ Ρωσία ἀφ' ἑτέρου ἀπιστεῖ πρὸς τὴν ἀφοσίωσιν τῆς Βουλγαρίας. Ἐν Βιέννῃ φθονοῦσιν ἡμᾶς, ἐν Πέστη δέ, Βερολίνῳ, Βελιγραδίῳ, Βουκουρεστίῳ, Κωνσταντινουπόλει καὶ Ἀθήναις εἴμεθα μισητοί. Ἡ λογικὴ τῶν πραγμάτων καὶ ἡ πολιτικὴ πείρα διδάσκουσιν ἡμᾶς, ὅτι ἡ ἐνοχὴ πρωτίστως πίπτει ἐφ' ἡμῶν αὐτῶν. . .»

Ὁ κ. Βόζιν τῇ 27ῃ Ἀπριλίου ἐπέρανε τὰς ἐκ Μακεδονίας ἀνταποκρίσεις ὑποῦ πρὸς τὸν «Νέον Χρόνον». Ἐπιθυμῶν ὅπως μείνῃ ἀμερόληπτος καὶ δῶσῃ εἰκόνα τῆς συγχρόνου πολιτικῆς καὶ ἰδίᾳ τῆς κοινωνικῆς ζωῆς τῶν τοῦ Αἴμου χωρῶν, ἀνέπτυξε δύο κυριώτερα γεγονότα, τὴν κιβδηλίαν καὶ ὑπουλόγητα τῆς κινήσεως, τῆς διενεργουμένης ὑπὸ τοῦ ἐν Σόφια ἀναρχικοῦ Κομιτάτου ἐν τῇ Μακεδονίᾳ, ὡς καὶ τὴν ὁσημέραι αὐξοῦσαν σημασίαν τῆς Ρωσίας ἐν τῇ ἐγγυτέρᾳ Ἀνατολῇ, ὑποστηρίζει δὲ μετὰ δυνάμειος πολιτικῶν καὶ ἱστορικῶν λόγων τὴν ὀφειλομένην ὑπὸ τῆς Ρωσίας ἀρωγὴν πρὸς τὰ τοῦ Αἴμου κράτη, εὐχόμενος ὅπως μὴ αἰ προσδοκίαι καὶ ἐλπίδες αὐτῶν διαψευθῶσιν, ἐπαναλαμβανομένης καὶ πάλιν τῆς λυπηρᾶς διαψεύσεως τῶν ἐλληνικῶν ἐλπίδων κατὰ τὸ ἔτος 1897. Ἡ εἰς Πετρούπολιν ἀφίξις κατ' Ἀπρίλιον ε, ε., τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ρώσου πρεσβευτοῦ κ. Ζηνέβιεφ, προὐκλήθη κατὰ μέγα μέρος καὶ ὑπὸ τῶν πράξεων τοῦ ἐν Σόφια ἀναρχικοῦ Κομιτάτου καὶ τῶν ἐνεργειῶν τῶν ἐν Μακεδονίᾳ Βουλγάρων ἐπισκόπων. Ἡ ἐν Μακεδονίᾳ βουλγαρικὴ πολιτικὴ Προπαγάνδα διὰ τῆς δολοφονίας Ἑλλήνων, Σέρβων καὶ Βλάχων ἱερέων, διδασκάλων καὶ λοιπῶν ἐντίμων προσώπων ὡς καὶ διὰ τῆς πυρπολήσεως οἰκιῶν καὶ σχολείων αὐτῶν, ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ προκαλέσῃ τὴν προσοχὴν τῆς ρωσικῆς κυβερνήσεως καὶ τοσοῦτο μᾶλλον, καθ' ὅσον ὁ διακόητος Βούλγαρος Ἐξάρχος μετὰ τῶν μητροπολιτῶν αὐτοῦ ἐχρησίμευσεν ὡς ὄπλον τοῦ ἀναρχικοῦ μακεδονικοῦ Κομιτάτου. Ὅθεν καὶ φήμη διεδόθη ἐν Ρωσίᾳ περὶ καταργήσεως τῆς βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας καὶ ἀπομακρύνσεως τοῦ Ἐξάρχου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως(1).

Σ. Μ. (1) Ἐναγχος «αἰ Εἰδήσεως Πετροπόλεως», ἔγραφον, ἐρανεϊζόμενοι τὰς εἰδήσεις ἐκ τοῦ ὄργανου τῆς βουλγαρικῆς Συνόδου, ὅτι ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβευτὴς τῆς Ρωσίας, προσκαλέσας παρ' αὐτῶν τὸν Βούλγαρον Ἐξάρχον, ὑπέδειξεν αὐτῷ, ὅτι δέον πρὸς ἄριστον τοῦ

Ὁ μέγας καὶ ἐστεμμένος προστάτης τῆς ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὁ αὐτοκράτωρ Νικόλαος Β' πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐξέφρασε τὴν ὑψηλὴν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν, ὅπως τεθῆ τέρμα εἰς τὸ βουλγαρικὸν σχίσμα· οὕτω λοιπὸν ἡ εὐχὴ τοῦ νῦν ἀνάσσοντος αὐτοκράτορος, ὡς καὶ ἡ τοῦ ἀειμνήστου πατρὸς αὐτοῦ αὐτοκράτορος, τοῦ Γ' ἐπαφίεται εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν ρωσικῶν ὑπουργείων καὶ τῆ διοίκουση ρωσικῇ Συνόδῳ, ἐκ τῶν μελῶν τῆς ἁποίας μόνος ὁ Πετροπόλεως Ἀντώνιος ἐπιθυμεῖ εἰλικρινῶς τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας, τὰ δὲ λοιπὰ μέλη εἰσὶν ἢ ὅλως ἀδιάφορα ἢ φιλίως τοῖς Βουλγαροῖς διακείμενα, ὡς ὁ Μότχας Βλαδίμηρος.

Τὰς βουλγαρικὰς ἀξιώσεις περιβάλλει διὰ τῆς προστασίας αὐτοῦ, ἡ κεφαλὴ τῆς ρωσικῆς Ἐκκλησίας, ὁ Κ. Ποπεδονόστσεφ, ὁ συνάδελφος αὐτοῦ Β. Σάμπλερ καὶ οἱ παντοδύναμοι ἡγέται τῆς Παλαιστινίου Ἐταιρείας μετὰ τοῦ ἄκρως μισέλληρος Χιτροβώ. Εὐνόητον λοιπὸν ἀποβάνει, ὅτι ἡ βουλγαρικὴ Κυβέρνησις, ἀπολαύουσα τοιαύτης ὑποστηρίξεως, εἰς οὐδεμίαν ὑποχώρησιν θὰ ὑποβληθῆ ἀπέναντι τῶν Πατριαρχείων.

Τὸ ἡμειπίσμηον ὄργανον τοῦ Βουλγάρου πρωθυπουργοῦ Καραβέλωφ «Πρεπόριτς» γράφει, ὅτι καὶ εἰδήσεις τῶν ἐφημερίδων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι ὄθην ὁ Ρῶσος πρεσβευτὴς κ. Ζηνόβιεφ τείνει εἰς ἐξαφάνισιν τῆς βουλγαρικῆς ἐξαρχίας, τυγχάνουσι ψευδεῖς καὶ διαδίδονται ὑπὸ προσώπων κακοβούλων. Οὐδέποτε οὐδεὶς ὑπερήσπισε τὰ βουλγαρικὰ συμφέροντα», λέγει ἡ ἐφημερίς αὕτη, «ὅσον κατὰ τὰς τελευταίας περιστάσεις ὁ κ. Ζηνόβιεφ.»

Περὶ τοῦ βουλγαρικοῦ σχίσματος ὁ κ. Ἀμφιθεάτρωφ λεπτομερῶς συνωμίλησε

σχίσματος νὰ προβῆ εἰς τινὰς παραχωρήσεις πρὸς τὸ Πατριαρχεῖον, διὰ ν' ἀποκατασταθῆ τὸ status quo ἐν Μακεδονίᾳ καὶ Βουλγαρίᾳ καὶ νὰ ἐπιτευχθῆ ἡ παροῦσα Βουλγαρίαν ἀρχιερέων ἐν τῇ ἐν τοῖς Πατριαρχείοις ἱερατικῇ Συνόδῳ· ὁ Ἐξαρχος μετ' ἀνταλλαγῆν διαφόρων σκέψεων μετὰ τοῦ πρεσβευτοῦ τῆς Ρωσσίας καὶ μετὰ τὰς ὁδηγίας, αἱ, ζητήσας, ἔλαβε παρὰ τῆς βουλγαρικῆς Συνόδου καὶ τοῦ βουλγαρικοῦ ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν, ἐδήλωσε τῷ κ. Πρεσβευτῇ ὅτι δέχεται τὰς ὑποβληθείσας προτάσεις· τότε δὲ ὑπεδείχθη τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριάρχῃ, ὑπὸ τῆς πρεσβείας, ὅπως ἀποσταλῆ ἐγκύκλιος τοῖς ἀπὸ τὴν Μακεδονίαν Ἕλλησιν μητροπολίταις, ἐντελλομένη αὐτοῖς νὰ διακινεῖται ἡπίωτερον τοῖς Σλαβοῖς Μακεδόσι καὶ ἐπιτρέψωσι τὴν εἰς τὴν σλαβικὴν γλῶσσαν τέλεσιν τῶν ἱεροτελεστιῶν αὐτῶν μετὰ τὴν τοιαύτην δὲ ἐγκύκλιον, προσθέτει τὸ ἐπίσημον ὄργανον, ὁ Πατριάρχης ἀπέστειλε τοῖς μητροπολίταις τούτοις ἐτέρας μυστικὰς ἐγκυκλίους, ἐντελλόμενος αὐτοῖς νὰ ἀκολουθῶσι τὴν προτέραν πολιτείαν· ἀντίτυπον ὅμως τῆς ἐ' ταύτης ἐγκυκλίου περιῆλθον εἰς χεῖρας τοῦ Ἐξαρχου, ὅστις ἀμέσως μετέθε παρὰ τῷ Πρεσβευτῇ, ψέγων τὴν τοιαύτην πολιτείαν τοῦ Πατριάρχου. Ὁ Πρεσβευτὴς μεταβὰς εἰς τὰ Πατριαρχεῖα διήμειψε ὁμιλίαν μετὰ τοῦ Πατριάρχου φράσας, μεθ' ὃ προεκλήθη ἡ ἀπὸ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου πτώσις αὐτοῦ. «Ἀμφιβάλλομεν περὶ τῆς ὑποστάσεως τῶν εἰδήσεων τούτων τοῦ ἐπίσημου ὁργάνου τῆς βουλγαρικῆς Συνόδου, καίτοι, ὡς ἡ ἰδία ἐφημερίς προσθέτει, ἐγγυᾶται περὶ τῆς ἀληθείας αὐτῶν, αἰτίνας καὶ ἡμᾶς παρίστανται συνήθως βουλγαρικῆς legenda.

μετὰ τοῦ Ρῶσσου πρεσβευτοῦ κ. Ζηνόβιεφ· ἐκθέτων δὲ τὰ διαμειφθέντα μετὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ κ. Ζηνόβιεφ, ὁ κ. Ἀμφιθεάτρωφ, πείθει ἡμᾶς, ὅτι ἡκιστα ἐπιθυμεῖ τὴν κατάργησιν τῆς βουλγαρικῆς Ἐξαρχίας ὁ κ. Ζηνόβιεφ. «Ἡ ἴδρυσις τῆς Ἐξαρχίας ὑπῆρξεν ἀναντιρρήτως μέγιστον καὶ νοσημονόστατον κατόρθωμα τῆς ἐθνικῆς βουλγαρικῆς πολιτικῆς,» λέγει ἐν τῇ ἐφημερίδι «Ρωσία» (ἀρ. 720) ὁ κ. Ἀμφιθεάτρωφ, ἀμολογῶ δὲ, ὅτι πάντοτε μετὰ πικροῦ γέλωτος ἀναγινώσκω τὰς κρίσεις καὶ ἐπικρίσεις καὶ ὅτι εἶνε καιρὸς πλέον, ὅπως οἱ Βούλγαροι συνετιεθῶσι, ἄρῳσι τὸ σχίσμα καὶ ἐπανέλθωσιν εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Πατριαρχείου. Ὅμιλεῖν περὶ σχίσματος καὶ ἐρμηνεύειν ἐν τῷ γραφείῳ τὰ κεφάλαια καὶ τὰ ἄρθρα τῶν κανόνων, γραφέντων πρὸ χιλιάδων καὶ ἑκατοντάδων ἐτῶν, εἶνε ἐργασία λίαν εὐκολα· ὅποταν ὅμως βλέπετε τὸ βουλγαρικὸν ἔθνος καὶ τὸν βίον αὐτοῦ, οὐχὶ ἐν τῇ ἀφρημένῃ ἐννοίᾳ, ἀλλ' ἐν τῇ καθ' ἐκάστην ἀναστρωφῇ, τότε κατανοεῖτε, ὅτι τὸ σχίσμα καὶ τὸ βουλγαρικὸν ἔθνος ἀποτελοῦσι μίαν ὁλότητα. Ἡ ἀπαίτησις ὅπως οἱ Βούλγαροι ἄρῳσι τὸ σχίσμα καὶ ὑποταχθῶσιν εἰς τὸ Φανάριον, σημαίνει ἀπαίτησιν, ἵνα οὗτοι παύσωσι, θεωροῦντες ἑαυτοὺς ἰδιαιτέραν ἀνεξάρτητον ἐθνότητα καὶ ὅπως ἡ σφριγῶσα φύσις τοῦ νεαροῦ λαοῦ παραδοθῆ εἰς τὴν Βυζαντιακὴν δουλείαν, ἐν ταῖς χερσὶν ἀμβλυόνων, ὀπισθοδρομικῶν καὶ ἐμπεποτισμένων ἐν ταῖς μεσαιωνικαῖς δεσποταμοναχίας μοναχῶν—Ἑλλήνων—μετ' ἀγρίας ἐχθρότητος διακεκριμένων πρὸς πᾶν σλαβικόν, ἰδίᾳ ὅμως πρὸς τοὺς Βουλγάρους, ὡς πρὸς τροπαιοφόρους νικητὰς αὐτῶν.» Ἴδου λοιπὸν ὅποιον ἰδεῶν ἐμπορεῖται ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ρωσικῇ Πρεσβείᾳ! Διὰ τὰς ἀνακοινώσεις ταύτας χάριτας καὶ εὐγνωμοσύνην ὀφείλομεν τῷ κ. Ἀμφιθεάτρωφ.

Ἐπισκεψάμενος πόλεις τινὰς τῆς Μακεδονίας ὁ κ. Ἀμφιθεάτρωφ, ἐξάγει ὡς συμπέρασμα, ὅτι «μέρος τῶν Μακεδόνων ἐξεβουλγαρίσθη, ἑτέρα μερίς—ὀλιγαριθμωτέρα—ἐξεσερβίσθη, ἀλλὰ μεθ' ὅλην τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ Σχολῆς, Μακεδόνες ἐξελληνισθέντες ἐν Μακεδονίᾳ δὲν ὑπάρχουσιν. Ὅποτε ὁ Μακεδὼν λέγει «ἐγὼ εἶμαι Ἕλληνας», τοῦτο οὐδόλως σημαίνει, ὅτι ὁ τειοῦτος ἀνήκει τῇ ἑλληνικῇ ἐθνότητι! Τὰ 9)10 τῶν ὀνομαζόντων ἑαυτοὺς Ἕλληνας δὲν ἐννοοῦσιν οὐδὲ γινώσκουσιν ἔστω καὶ μίαν λέξιν ἑλληνικὴν.» Ἡ ἐτυμολογία αὕτη τῆς φοιβαζούσης Πυθίας, Ἀμφιθεάτρωφ, προκαλεῖ ἀληθῶς οἶκτον πρὸς τὸν ἄνθρωπον, τοῦ ὁποῦ οὐδὲ ἐπὶ τοσοῦτον ἐπεσεκοτίσθη, ὥστε ἀξίσι νὰ μὴ διδῆ τις πίστιν εἰς τοὺς λόγους τῶν Μακεδόνων, οἵτινες ὀνομάζουσι καὶ ἀναγνωρίζουσι ἑαυτοὺς Ἕλληνας, ἀλλὰ νὰ πιστεύῃ εἰς τοὺς λόγους αὐτοῦ, διατεινομένου, ὅτι οὗτοι εἶνε Βούλγαροι! ἢ τοιαύτη ἀξίωσις εἶνε τὸ σύνθημα τῶν Πανοσλαῦιστῶν, τὰ δὲ βουλγαρικὰ ψεῦδη ἔσονται θὰ μείνωσι ψεῦδη καὶ τὸ μέλαν χρῶμα οὐδέποτε γενήσεται λευκόν, οἰανδῆποτε καὶ ὁσαῦδήποτε ἐπινοήματα ἤθελε καὶ ἠδύνατο νὰ ἐπινοήσῃ πρὸς τοῦτο ὁ κ. Ἀμφιθεάτρωφ, ὅστις εἶνε πασίγνωστος διὰ τὰς πράξεις του καὶ τὰ κινουῦντα αὐτὸν ἐλατήρια, οὐδεὶς δὲ ἀνεπτυγμένος καὶ σοβαρὸς ἀνὴρ ἤθελε δώσει πίστιν εἰς τὰ γραῶδη φληναφήματα αὐτοῦ. «Τιθέμενοι τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς καρδίας», λέγει ὁ κ. Ἀμφι-

θεάτρωφ, «εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ συνομολογήσωμεν, ὅτι καὶ ἡμεῖς οἱ Ρῶσοι πρὸ τῶν ὁμμάτων τῶν Ἑλλήνων περιστάμεθα εἰδὸς τι σχισματικῶν, ἀναγνωρίζομεθα δὲ ὑπ' αὐτῶν ὡς ὀρθόδοξοι de jure καὶ κατὰ τὸ φαινόμενον, ἀλλ' ἰδιαίτερος καὶ de facto ἤκιστα ἀπολαύομεν τῆς συμπαθείας αὐτῶν.» Ὁρθότερον ὅμως καθ' ἡμᾶς ἤβη-
 λεν εἶσθαι, ἂν τὸν χαρακτηρισμὸν τοῦτον ὁ κ. Ἀμφιθεάτρωφ περιώριζεν εἰς ἐκεί-
 νους μόνον ἐκ τῶν Ρῶσων, οἵτινες ἀθετοῦσι τοὺς ἱεροὺς κανόνας, ὡς αὐτὸς ὁ ἴδιος,
 καὶ συμμερίζονται τὸ βουλγαρικὸν σχίσμα, καὶ δὲν ἐγενέκνευ τὸν χαρακτηρισμὸν εἰς
 πάντας τοὺς Ρῶσους, οἵτινες παραμένουσι πιστοὶ καὶ ἀφωσιωμένοι τῇ μητρὶ Με-
 γάλῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἧτις διατηρεῖ καὶ συγκρατεῖ τὸν ἱερὸν
 θησαυρὸν τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, τοὺς ἱεροὺς κανόνας.

Ἄνθρωποι, οἵτινες ἀκραδάντως καὶ ἐκ πεποιθήσεως πιστεύουσιν εἰς τὰ θεῖα δι-
 δάγματα καὶ τὰς φιλοσοφικὰς ἀληθείας τῆς χριστιανικῆς ὀρθοδόξου θρησκείας, οὐδέ-
 λως ἀμφιβάλλομεν, ὅτι θέλουσιν ἀγανακτήσῃ καὶ ὑπὸ βδελυγμίας καταληφθῆ κατ'
 ἐκείνων, οἵτινες σπείρουσι σκάνδαλα καὶ συγχύσεις ἀνὰ μέσον τοῦ χριστιανικοῦ πλη-
 ρώματος (1).

Εἰς τὸ ἄρθρον ἡμῶν ἐν τῇ σερβικῇ ἐφημερίδι «Μπρατίμστρο», ὅτι ἡ πανσλαυ-
 στικὴ ἐφημερὶς «Ρωσσία» εἶνε ὄργανον τοῦ βουλγαρομακεδονικοῦ Κομιτάτου, ὁ
 ἐκ τῶν παρασκηρίων διευθυντῆς αὐτῆς κ. Ἀμφιθεάτρωφ ἀνακοινοῖ ἐν τῷ ἀριθ. 772
 τῆς εἰρημένης ἐφημερίδος, ὅτι τοιοῦτόν τι δὲν συμβαίνει. Ἄλλ' ὅμως ἡμεῖς ἐν τῷ
 ἄρθρῳ ἡμῶν ἐκεῖνῳ δὲν ἐξεφροζόμεθα εἰκῆ καὶ ἀπλῶς, τὸναντίον μάλιστα ἀνεφί-
 ρομεν ἐκ τῆς ἐφημερίδος «Ρωσσίας» πλείστας μαρτυρίας ἐγγράφους, ἀριδῆλως ἐπι-
 δεβαιούσας, ὅτι ἡ ἐφημερὶς τοῦ κ. Ἀμφιθεάτρωφ ἀείποτε ὑπῆρξε καὶ θὰ ὑπάρξῃ ὄρ-
 γανον τῶν βουλγαρικῶν ἀναρχικῶν σκέψεων καὶ πόθων. «Ἀφικόμην εἰς Σόφια»,
 λέγει ὁ κ. Ἀμφιθεάτρωφ, «φιλοβούλγαρος, ἐπικηλῆθον καὶ αὐθις εἰς αὐτὴν φιλοβούλ-
 γαρος, καὶ πάλιν ἀπῆλθον φιλοβούλγαρος, πέποιθα δὲ, ὅτι θὰ παραμείνω ἐν παντί
 τῷ βίῳ φιλοβούλγαρος...» Διὰν ἀγαπῶ τὴν Βουλγαρίαν καὶ τὸν νεαρόν, σφι-
 γῶντα καὶ πολλὰ ὑπισχνούμενον λαὸν αὐτῆς... Μετὰ τοιαύτας δὲ σαφεῖς ἐηλώσεις
 οἱ εὐπιστοὶ Σέρβοι ἐπίστευσαν τῇ ἐκφρασθείσῃ αὐτοῖς ἀγάπῃ τοῦ ἐχθροῦ αὐτῶν,
 ἐπεδείξαντο αὐτῷ τὰ μέγιστα φιλικὴν ὑποδοχὴν καὶ ἀνεκοίνωσαν αὐτῷ πᾶν ὅ,τι
 ὤφειλον ν' ἀποσιωπήσωσιν. Ὁ βασιλεὺς τῆς Σερβίας Ἀλέξανδρος λαβὼν γνῶσιν

πάντων τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Ἀμφιθεάτρωφ ἐν τῇ «Ρωσσία» δημοσιευθέντων, ἀνεκοί-
 νωσε τοῖς περιστοιχιζοῦσιν αὐτὸν προσώποις, ὅτι οὐδὲν ἐκ τῶν δημοσιευθέντων καὶ
 αὐτῷ ἀποδιδόμενων εἶπε τῷ κ. Ἀμφιθεάτρωφ. Δὲν δυνάμεθα ὁ ἐπίσης νὰ πιστεύ-
 σωμεν, ὅτι ὁ τέως ὑπουργὸς τῆς Παιδείας κ. Μερύγκοβιτς εἶπε τῷ κ. Ἀμφιθεάτρωφ
 ὅτι δὲν θὰ ἔλεγε καὶ ὁ ἀπλούστερος Σέρβος πατριώτης. Τῇ ἀληθείᾳ παράδοξος ἐλέγ-
 χεται ὁ κομπασμὸς καὶ ἡ ἀσυνειδησία τοῦ κ. Ἀμφιθεάτρωφ, ὅστις ἐντὸς 5—6
 ἡμερῶν κατώρθωσε νὰ ἐπισκεφθῆ πάντα τὰ σπουδαιότερα κέντρα τῆς Μακεδονίας,
 νὰ περιέλθῃ τὰς πόλεις καὶ κώμας, ν' ἀναγνώσῃ δεκάδας προξενικῶν ἐκθέσεων, νὰ
 σχετισθῆ μετὰ Ρῶσων, Βουλγάρων, Σέρβων, Ἑλλήνων καὶ Τούρκων διπλωμα-
 τῶν, ὑπουργῶν, κληρικῶν, διδασκάλων!!!... καὶ νὰ πληροφορηθῆ καὶ πεισθῆ
 περὶ τῶν ἐχθρῶν καὶ φίλων τοῦ βουλγαρικοῦ ἔθνους... Ἀναγινώσκοντες τὰς με-
 γαλαυχίας ταύτας τοῦ κ. Ἀμφιθεάτρωφ, ἐνδιαφερόμεθα νὰ ἴδωμεν πῶς θὰ δεχθῶ-
 σιν αὐτὸν οἱ ἐν Ἀθήναις, δὲν θέλομεν δὲ νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι οἱ σώφρονες Ἑλ-
 ληγες θὰ ἐμπιστευθῶσι τὰς σκέψεις αὐτῶν τῷ ἀμειλικτῷ ἐχθρῷ τοῦ Ἑλληνισμοῦ
 καὶ ἀκαμάτῳ ὑποστηρικτῇ τῶν βουλγαρικῶν συμφερόντων, τῷ πανσλαυστῇ ἡγήτῃ
 κ. Ἀμφιθεάτρωφ.

Σ. Ἐ. 1) Ἐκ Μακεδονίας καὶ ἰδίᾳ ἐκ Βιτωλίων ὁ κ. Ἀμφιθεάτρωφ ἐπέστειλε τοιαύτας
 ἀντιποκρίσεις πρὸς τὴν ἐφημερίδα «Ρωσσία» κατὰ τῶν Ἑλλήνων καὶ ἰδίᾳ κατὰ τοῦ ἑλλη-
 νικοῦ κλήρου καὶ διὰ τοιούτων σατανικῶν καὶ συγερῶν ὕβρεων καὶ ἀνοσιῶν ψευδογιῶν καθά-
 πτεται αὐτοῦ, ὥστε πᾶς τις καταλαμβάνεται ὑπὸ φρίκης ἀληθοῦς καὶ ψυχικῆς ὀδύνης, πῶς
 εἰ-ε δυνατὸν ἄνθρωποι ἐπιστήμονες καὶ εὐθύνην ὑπέχοντες ἀπέναντι Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων νὰ
 προηληκτίσωσι δημοσίᾳ ἀνωτάτου λειτουργοῦ τοῦ Ὑψίστου καὶ ἐλόκληρον τὸ ἐλληνικὸν Γέ-
 νος, ὅπερ εὐεργεσίας μόνον παρέσχε τῇ ἀνθρωπότητι.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΩΝ
ΑΝΕΣΤΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ
1902

ΕΠΙΧΡΩΜΑΤΟΓΡΑΦΙΑ